

ကထာဝတ္ထုမူလဋီကာ နိဿယ

ဂန္ထာရမ္မ အပွင့်

ကထာနံ ဝတ္ထုဘာဝတောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ကထာသမုဒါယဿ၊ ကထာအပေါင်းဖြစ်သော။ ပကရဏဿ၊ ကျမ်း၏။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော ကျမ်း၏။ ဧကဒေသနံ၊ အစိတ်ဖြစ်သော ကထာတို့၏။ ဩကာသဘာဝံ၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ဟိ၊ မှန်။ သမုဒါယေ၊ အပေါင်း၌။ ဧကဒေသာ၊ အစိတ်တို့သည်။ အန္တောဂဓာ၊ အတွင်း၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ အတွင်းဝင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [တနည်း ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကထာနံ ဝတ္ထုဘာဝတောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ။ပေ။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ -ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သမုဒါယေ၊ အပေါင်း၌ ။ပေ။ အန္တောဂဓာ၊ ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကထာနံ ဝတ္ထုဘာဝတောတိ၊ ပါဌ်ဖြင့် ။ ပေ။ ဩကာသဘာဝံ၊ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)ဝဒတိ၊ ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ။]

၁။ ကထာသမုဒါယဿ ။ ပေ။ သာဝံ။ ။ကထာနံကို “အတ္တနော ဧကဒေသနံ”ဟု ဖွင့်၍ ဝတ္ထုဘာဝကို “ဩကာသဘာဝံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “မိမိဟူသော တကျမ်းလုံး၏ အစိတ်ဖြစ်သော ကထာတို့၏+တည်ရာ၏အဖြစ်”ဟူလို၊ “ကထာသမုဒါယဿ ပကရဏဿ”ကား ဘာဝ၏သမ္ပန်ကို အပိုပြသောစကားတည်း။ ဤစကားအရ “ကထာဝတ္ထုကျမ်း”ဟူသည် “အစိတ်ဖြစ်သော ကထာတို့၏ တည်ရာ ဖြစ်သော ကျမ်းတည်း”ဟု မှတ်ပါ။

၂။ သမုဒါယေ ။ ပေ။ အန္တောဂဓာ။ ။ဤဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိကရဏတည်း။ (တပ္ပါကဋီကဇုဏ ဟုလည်း ဆိုကြ၏။) နောက်၌ ဣတိသဒ္ဓါပါသော ကြောင့် ရှေ့ဝါကျ၏ ဉာပကဟေတုဝါကျအဖြစ်ဖြင့်လည်း အနက်ပေးရ၏။ အပေါင်းကျမ်းက အစိတ်ကထာတို့၏ တည်ရာဖြစ်ပုံကို အနုဋီကာဝယ် “ရုက္ခေ+သာခါ”ကို ဥပမာ ပြ၏။

ချဲ့ဦးအံ့ - “ရုက္ခေ+သာခါ=သစ်ပင်၌ သစ်ခက်တွေ” ဟူရာဝယ် သစ်ပင်သည် အပေါင်း သမုဒါယ ဖြစ်၍ သစ်ခက်တို့သည် အစိတ်ဧကဒေသများဖြစ်ကြ၏။ ထိုအစိတ် သစ်ခက်တို့သည် အပေါင်းသစ်ပင်၌ ပါဝင်ကြ တည်ကြရသကဲ့သို့ အစိတ်အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂလကထာ၊ ပရိဟာနိကထာ၊ ဗြဟ္မစရိယကထာစသော ကထာတို့သည် ဤကျမ်း၌ ပါဝင်ကြ တည်ကြရသည်-ဟူလို။

သင်္ခေပေန၊ အကျဉ်းဥဒ္ဓေသဖြစ်သော။ ယေန ပကာရေန၊ အကြင်အပြားအားဖြင့်။ (ဘဂဝါ၊ သည်။) အဒေသယံ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တံ၊ ထိုအကျဉ်းဥဒ္ဓေသဖြစ်သော အပြားကို။ ဒဿန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ “မာတိကာဌပနေနေဝ ထပိတဿာ” တံ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့် ပြီး၏။

ကထာ ၃-မျိုး။ ။ “ကထာနံ+ဝတ္ထု” နှင့်စပ်၍ ကထာ ၃-မျိုးကို အနုဋီကာ၌ ပြထား၏။ [ကထာနန္တိ တိဿော ကထာ ဝါဒေါ ဇပေေါ ဝိတဏ္ဌာတံ။] ကထိယတိ အတ္ထော တောယာတိ ကထာ=မိမိ ဆိုလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သူတပါးတို့ နားလည်အောင် ပြောဆိုကြောင်း စကားဝါကျသည် ကထာ မည်၏။ ထိုကထာသည် ဝါဒ၊ ဇပေ၊ ဝိတဏ္ဌာအားဖြင့် ၃-မျိုး ရှိသည်။

ဝါဒကထာ။ ။ တေသု ယေန (အကြင်စကားရပ်ဖြင့်) ပမာဏတက္ကေဟိ (ပမာဏ ပြုလောက်သော သစ္စဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၊ ကြံစည်ပြောဆိုတတ်သော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်) ပက္ခပဋိပက္ခာနံ (မိမိဘက် ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို) ပတိဋ္ဌာပန ပဋိက္ခေပါ ဟောန္တိ (မိမိဘက်ကို တည်စေခြင်း၊ သူ့ဘက်ကို ပယ်ရှားခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏)။ သော ဝါဒေါ (မိမိဘက်ကို တည်စေကြောင်း၊ သူ့ဘက်ကို ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သော ထိုစကား ဝါကျသည်။) ဝါဒေါ၊ မည်၏။ ဤ ဝါဒကထာမျိုး၌ အနက်တမျိုးတည်းမှာပင် သူ့အယူတမျိုး၊ ကိုယ့်အယူတမျိုးအားဖြင့် ၂-မျိုး ကွဲလျက် ရှိ၏။ ပါဠိတော်၌ ပုဂ္ဂလ ဟူသော အနက်တမျိုးကိုပင် သကဝါဒိက သစ္စိကဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ရှိဟု ယူ၍ ပရဝါဒိက အရှိဟု ယူသကဲ့သို့တည်း။

ဇပေကထာ။ ။ ယေန (အကြင်စကားရပ်ဖြင့်) ဆလဇာတိနိဂ္ဂဟဌာနေဟိ (ဆလ၊ ဇာတိ၊ နိဂ္ဂဟဌာနတို့ဖြင့်) ပက္ခပဋိပက္ခာနံ (တို့ကို) ပတိဋ္ဌာပန ပဋိက္ခေပါရမ္မော (တည်စေခြင်း၊ ပယ်ရှားခြင်းငှါ အားထုတ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။) သော ဇပေေါ။ [သက္ကတ၌ “ဇလ္လ” သဒ္ဓါသည် ပါဠိ၌ “ဇပေ” ဟု ဖြစ်၏။ “ဝါဂ်ဝိသေသ စကား အထူးအဆန်း” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဤ၌ “အာရမ္မော” ဟု ဆိုသောကြောင့် အားထုတ်ရုံသာ ဖြစ်၏။ မိမိ ဝါဒကို တည်စေခြင်း၊ သူ့ ဝါဒကို ပယ်ခြင်းတိုင်အောင် မပြီးစီးသေး” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။]

ဝိတဏ္ဌကထာ။ ။ ယာယ ပန (အကြင်စကားရပ်ဖြင့်ကား) ဆလဇာတိ နိဂ္ဂဟဌာနေဟိ မဋိပက္ခ ပဋိက္ခေပါယ (သူ့ဘက်ဝါဒကို ပယ်ရှားခြင်းငှါ) ဝါယမန္တိ၊ သံ၊ ဝိတဏ္ဌာ၊ [ဤကထာ၌ကား မိမိဘက်ဝါဒကို တည်တံ့စေဖို့ မပါ။ သူ့ဝါဒ ပယ်ဖို့သာ ကြိုးစားခြင်း ဖြစ်သည်။]

ဝါဒကထာသာ လိုရင်း။ ။ ဧဝံ ဝါဒဇပေဝိတဏ္ဌပွဲဘေဒါသု တီသု ကထာသု ဣမ(ဤကထာဝတ္ထု ကျမ်း၌) ဝါဒကထာ “ကထာ” တိ အဓိပ္ပေတာ။ အနု၊ ဤကထာ ဝတ္ထုကျမ်းသည် သကဝါဒိကလည်း မိမိဝါဒကို တည်စေ၍ သူ့ ဝါဒကို ပယ်သော ကြောင့်၎င်း၊ ပရဝါဒိကလည်း သူ့ ဝါဒကို တည်စေ၍ သကဝါဒိ၏ ဝါဒကို ပယ်သော ကြောင့်၎င်း၊ ကထာ ၃-မျိုးတွင် ဝါဒကထာကို ယူရသည်။

၀၇၇]

နိဒါနကထာ အဖွင့်

၅၈၃

နိဒါနကထာအဖွင့်

အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိတိ (ဧတ္ထ)။ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ပရိနိဗ္ဗာန မေဝ။ ဒုက္ခဇာတ်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းခြင်းစုတိကိုပင်။ (ပရိနိဗ္ဗာ- နဿ၊ ဒုက္ခဇာတ်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းခြင်းစုတိ၏။) ပရိနိဗ္ဗာ နန္တရတော၊ သ-ဥပါဒိ- သေသနိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရိနိဗ္ဗာန်တမျိုးမှ။ ဝိသေသနတ္ထံ၊ အထူးပြုခြင်းအကျိုး ငှါ။ ကရုဏာဘာဝေန၊ ကရိုဏ်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ဆလ။ ။ ဆလ၌ “ဒိဝါဒိ ဆော (ဆာဒေ)” ဟူသောဓာတ် အလပစ္စည်း။ သဒ္ဓါတမျိုး၌ အနက်အမျိုးမျိုးဖြစ်သင့်ရာဝယ် ပဌမ ပြောသူ၏ အနက်ကိုဖုံး၍ အခြား တနက်ဖြင့် သဒ္ဓါကို ဖျတ်ခြင်းသည် “ဆလ”မည်၏။ ဆုတံ အနေနာတံ ဆလံ=မိမိ မလိုအပ်သောအနက်ကို ဖုံးကွယ်ကြောင်း ဖြစ်သောသာမညသဒ္ဓါ” ဥပမာ-တယောက် သောပုဂ္ဂိုလ်က “နဝကမ္မလောယံ မာဏဝေါ-ဤ လုလင်သည် အသစ် ကမ္မလာရှိ၏” ဟု ဆို၏။ ဆလဝါဒိပုဂ္ဂိုလ်က “နဝ”သဒ္ဓါ၏ အနက်ကို ပယ်၍ ဇ-သင်္ချာ အနက်ကို ယူပြီးလျှင် “န နဝကမ္မလော-ဤလုလင်သည် ဇ-ထည်သော ကမ္မလာရှိသူ မဟုတ်ပါ” ဟုဆိုခြင်းမျိုးတည်း။

ဇာတိ။ ။ “ဗုဒ္ဓသနဘာသာ (ဖျတ်ဆီးကြောင်း စကား)။ ဥတ္တရပတိ- ရူပကော-အဖြေအတုစကား။ ဣတိ အတ္ထော”ဟု အနုဋီကာ အနက်ဖွင့်၏။ ထောမနိဓိ ၌ကား နှာယောတ္ထေ (နှာယကျမ်း၌ ဆိုအပ်သော) သာဓမ္မဝေဓမ္မာဟိ ဗျတ္တိ နိရ- ပေက္ခာဟိ (ထင်ရှားသောအနက်ကို ငဲ့ခြင်းမရှိကုန်သော တူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မတူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်) ဝါဒိဝါကျေသု (ဝါဒရှိသူတို့၏ စကားဝါကျတို့တွင်) ဗုဒ္ဓသနဒါနရူပေ ဝါကျေ (ဖျတ်ဆီးခြင်းကို ပေးခြင်းသဘော ရှိ သော ဝါကျ၌)ဟု အနက် ဖွင့်သည်။ [နိဂ္ဂဟဋ္ဌာနကား အနုဋီကာ နောက်နား၌ အကျယ်လာလိမ့်မည်။]

၁။ ပရိနိဗ္ဗာန မေဝ ။ ပေ ။ ဝုတ္တံ။ ။ “ပရိနိဗ္ဗာနမေဝ” ကို “ဝုတ္တံ” ၌ စပ်။ ဤ၌ “ဝိသေသနတ္ထံ”ကို ကြည့်၍ “အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ”သည် “ပရိနိဗ္ဗာယိ”၏ ကြိယာဝိသေသနဟု သိပါ။ ဤသို့ ဝိသေသန ဖြစ်သော်လည်း ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြစ်သောကြောင့် “ကရုဏာဘာဝေန”ဟု မိန့်သည်။

မေးဘွယ်။ ။ “အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ”နှင့် “ပရိနိဗ္ဗာယိ”သည် တုရားရှင်၏ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်တော်ဖြစ်သော စုတိစိတ်တော်ကို ရသောကြောင့် အရမပြား သည် မဟုတ်ပါလော၊ အတယ်အကျိုးငှါ “နိဗ္ဗာနဓာတုယာ+ပရိနိဗ္ဗာယိ”ဟု တမျိုး တခြား ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုရပါသနည်း။ အဖြေကား-အရမကွဲသော်လည်း သဥပါ- ဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ် ဟူသော ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်မှ အထူးကို သိစေခြင်းအကျိုးငှါ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်နှင့် ပရိနိဗ္ဗာန ကြိယာကို အဘေဒသေဒူပစာရ အားဖြင့် တမျိုးစီကဲ့သို့ ဆိုထားပါသည်။

ဝါ၊ တနည်း။ ယာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ၊ အကြင်အသင်္ခတ၊ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို။ အဓိဂတာယ၊ အာရုံပြုသော အားဖြင့် သိအပ် ရအပ် ပြီးသော်။ ပစ္စိမစိတ္တံ၊ နောက်ဆုံးစုတိ စိတ်တော်သည်။ အပ္ပဋ္ဌိသန္ဓိကံ၊ နောက်ထပ် ဆက်စပ်ခြင်း မရှိသည်။ ဝါ၊ နောက်ထပ် ပဋ္ဌိသန္ဓေမရှိသည်။ ဇာတံ၊ ဖြစ်ပြီ။ သာ၊ ထိုအသင်္ခတ၊ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို။ ဝိဿ အပ္ပဋ္ဌိသန္ဓိဝူပသမဿ၊ ထိုနောက်ထပ် ပဋ္ဌိသန္ဓေမရှိသော ငြိမ်းအေးခြင်း၏။ ကရဏဘာဝေန၊ ကရိုဏ်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဓမ္မလပက္ခန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ကာဠာသောကံ ဝိယ၊ ကာဠာသောကမင်းကိုကဲ့သို့။ န ဗလဝန္တံ၊ အားရှိသည်မဟုတ်သော။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ကေမဏ္ဍလိကံ၊ တဝန်းတလျားကိုသာ အစိုးရသောမင်းကို။ (လဘိတွာ-၌ စပ်။) ဣတိ (အတ္ထံ)၊ ဤသို့သောအနက်ကို။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်

ဥပမာ။ ။ “အတ္ထနော သဘာဝံ ဓာရေန္တိတိ ဓမ္မာ” ၌ ဓမ္မအရလည်း သဘာဝဓမ္မရ၍ “အတ္ထနော သဘာဝံ” အရလည်း သဘာဝဓမ္မ ရသောကြောင့် အရမကွဲသော်လည်းကောင်း၊ ကံအဖြစ်ဖြင့် ခွဲ၍ဆိုထားသကဲ့သို့တည်း။ [ပရိနိဗ္ဗာနဓမ္မဝ ။ ပေ။ ဝုတ္တံ၊ အဘိန္နသဘာဝမ္မိ ဟိ အတ္ထံ တဒညဓမ္မတော ဝိသေသာဝဗောဓနတ္ထံ အညံ၊ ဝိယကတွာ ဝေါဟရန္တိ ယထာ အတ္ထနော သဘာဝံ ဓာရေန္တိတိ ဓမ္မာတိ။ - အနု။]

၁။ ယာယ ဝါ၊ ပေ ။ ဝုတ္တံ။ ။ ဤနည်း၌ကား “အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ” အရ စုတိစိတ်တော်ကို မယူပဲ “နိရောဓသစ္စာ” ဟု ခေါ်အပ်သော “အသင်္ခတ” ဓာတ်ကို ယူရသည်။ “ပရိနိဗ္ဗာယိ” အရ၌ကား ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်တော် ပင်တည်း။ တုရားရှင်သည် အသင်္ခတ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိတော်မူသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာတဏှာ ကုန်ခန်းရကား အဝိဇ္ဇာတဏှာ ကုန်လျှင် ကံလည်း အဖော် မပါသောကြောင့် တဝကို ဖြစ်စေနိုင်သော် သတ္တိ မရှိတော့။ ထို့ကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ စိတ်တော်သည် (မိမိနောက်၌) ပဋ္ဌိသန္ဓေ အဆက်အစပ် မရှိသော အားဖြင့် ချုပ်ရ၏။ ဤသို့လျှင် သိတော်မူအပ်ပြီးသော အသင်္ခတဓာတ်သည် နောက်ထပ် ပဋ္ဌိသန္ဓေ မရှိသော ပရိနိဗ္ဗာနစုတိအတွက် သာကေတမသတ္တိရှိရကား “အနုပါဒိ ။ ပေ ။ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ” ဟု ကရိုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသည်ဟူလို။ - အနုဋီကာ ကြည့်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ ဋီကာအဖွင့် ၂-နည်းကို ထောက်၍ နောက်ဆုံး စုတိစိတ် ဟူသော ပရိနိဗ္ဗာန် ၁-မျိုး၊ အသင်္ခတ နိဗ္ဗာနဓာတ်ဟူသော ပရိနိဗ္ဗာန် ၁-မျိုးဟု ၂-မျိုးခွဲပါ။ အသင်္ခတ နိဗ္ဗာနဓာတ် ဟူသည် တုရားဖြစ်တော်မူရာ အခါဝယ် ဗောဓိပင် အောက်၌ သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို သိတော်မူစဉ်က ပါဝင်ခဲ့သော နိရောဓ သစ္စာပင်တည်း။ ထို နိရောဓသစ္စာ ဟူသော အသင်္ခတဓာတ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူမီ ဖလသမာပတ် ဝင်စားတော်မူတိုင်း အာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် မပျောက်မပျက် ထင်ရှားရှိသည်သာမက ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီး နောက်၌လည်း ယနေ့တိုင်အောင် မပျောက်မပျက် နိစ္စဓုဝသုဓ အဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိတော်မူသည်။

နိဒါနကထာ အဖွင့်

၂၀၅

ဖွင့်ဆို ကြပါ ကုန်သော်လည်း။ ဓမ္မဝါဒီ အဓမ္မဝါဒီ ဝိသေသဇာနည်သမတ္ထ-
တယ၊ ဓမ္မဝါဒီ၊ အဓမ္မဝါဒီ အထူးကိုသိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော။ ပညာယ၊ ၏။
အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဒုဗ္ဗလတာ၊ ဒုဗ္ဗလ၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟ-
ကာရေန) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

တေသံယေဝါတိ၊ ကား။ ဗာဟုလိယာနမေဝ၊ ဗာဟုလိယ မည်သော
အာစရိယကုလတို့၏ပင်။ ဗဟုဿုတိကာတိပိ၊ ဗဟုဿုတိကာ ဟူ၍လည်း။
နာမံ၊ အမည်သည်။ ဟောတိ။

ဘိန္ဒုကာတိ၊ ကား။ -မူလသင်္ဂီတိတော၊ မူလသင်္ဂါယနာမှ၊ ဝါ၊ တနည်း။
မူလနိကာယတော၊ မူလဂိုဏ်းမှ။ ဘိန္ဒု၊ ကွဲပြားကုန်၏။ လဒ္ဓိယာ၊ “အတ္ထိ-
ပုဂ္ဂလော သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေန၊ ပရိဟာယတိ အရဟာ အရဟတ္တာ” အစရှိသော
အယူအားဖြင့်၎င်း။ သုတ္တန္တေဟိ၊ ဒေဝတာသံယုတ် အစရှိသော သုတ္တန်
တို့ဖြင့်၎င်း။ လိင်္ဂိကပေဟိ၊ အသွင်အပြင်၊ အပြုအမူတို့ဖြင့်၎င်း။ ဝိသဒ္ဓိသ-
တာဝံ၊ မတူကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတာ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊
နက်။ [လဒ္ဓိစသည်အားဖြင့် မတူပုံကို နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။]

မူလသင်္ဂဟန္တိ၊ ကား။ ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိ၊ ပဉ္စသတိကသင်္ဂါယနာကို။
(ဘိန္ဒုတွာ-၌ စပ်။) အညတြ သင်္ဂဟိတာတိ အာဒိသု၊ အညတြသင်္ဂဟိတာ
အစရှိသော ပါဠိတို့၌။ (ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-၌ စပ်။) ဒိဿာဒိသု၊ ဒိဿ
နိကာယံအစရှိသည်တို့တွင်။ အညတြ၊ အမှတ်မတားတပါးပါးသောနိကာယ၌။
သင်္ဂဟိတတော၊ သိမ်းယူအပ်သော။ (သင်္ဂါယနာတင်အပ်သော။) သုတ္တန္တေ-
သိတော၊ သုတ္တန်အစုမှ။ တံတံသုတ္တံ၊ ထိုထိုသုတ်ကို။ နိက္ကမိတွာ၊ ဆွင်၍။
အညတြ၊ အခြားသော နိကာယ၌။ အကရိံသု၊ ပြုကြကုန်ပြီ။ ဝါ၊
ထားကြကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။
ဟောတိ။ ဝါ၊ တနည်း။ သင်္ဂဟိတတော၊ သင်္ဂါယနာတင်အပ်သော သုတ်မှ။
အညတြ၊ တပါးသော။ အသင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂါယနာမတင်အပ်သော။ သုတ္တံ၊
သုတ်ကို။ အညတြ၊ အခြားသော။ ကတ္ထမိ၊ တစုံတခုသော နိကာယ၌။
အကရိံသု၊ ပြုကြကုန်ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ အညံ၊ အခြားသော သုတ်ဟူ၍။
အကရိံသု၊ ပြုကြကုန်ပြီ။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဤ အဓိပ္ပာယ်များကို
အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြထားပြီ။]

အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စာတိ၊ ကား။ ပါဠိယာ၊ ပါဠိတော်၏။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို၎င်း။
ပါဠိဉ္စ၊ ပါဠိတော်ကို၎င်း။ (ဘိန္ဒုသု-၌ စပ်။) ဝိနယေ နိကာယေသု စ
ပဉ္စသုတိ၊ ကား။ ဝိနယေ စ၊ ဝိနည်းပိဋက၌၎င်း။ အဝသေသ ပဉ္စနိကာယေသု
စ၊ ဝိနည်းပိဋကမှ ကြွင်းသော ၅-ပါးသော နိကာယတို့၌၎င်း။ (အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ
ဘိန္ဒုသု-၌ စပ်။)

☞ အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ မယာ၊ ငါတရားသည်။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ် အားဖြင့်။ ဒေပိ၊ ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ သုခ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိအာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော သုတ္တန်သည်။ [မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ဂဟပတိဝဂ် ဗဟုဝေဒနီယသုတ် အစရှိသော သုတ္တန်သည်။] ပရိယာယဒေသိတံ၊ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သုတ္တန်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ ကို။ သန္တသ္မိံ၊ ငြိမ်သက်သော။ ပဏီတေ၊ မွန်မြတ်သော။ သုခေ၊ သုခ၌။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ ဒေပိနန္တ အစရှိသော ပါဠိ၌။ ပရိယာယော၊ ပရိယာယ်တည်း။ [“အယဉ္ဇေတ္ထ”ဟု ဟိပါသည်ကား ရှေ့၌ ဟိပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပိုဟန်တူသည်။ “အယမေတ္ထ”ဟု ရှိပါစေ။]

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ သုခါ၊ သုခဝေဒနာ၎င်း။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၎င်း။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ဣမာတိသော၊ ဤ ၃-ပါးတို့ တည်း။ ဣတိအာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော သုတ္တန်သည်။ [သဠာယတနသံယုတ်၊ သဂါထာဝဂ္ဂ သမာဓိသုတ် အစရှိသော သုတ္တန်သည်။] နိပ္ပရိယာယဒေသိတံ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သုတ္တန်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာသဘာဝေါ၊ ဝေဒနာ၏ သဘောသည်။ တိဝိဇော၊ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ “တိသော ဣမာ ဘိက္ခဝေ” အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ နိပ္ပရိယာယတာ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချ၏အဖြစ်တည်း။

သုခါ၊ သုခဖြစ်သော။ ဝေဒနာပိ၊ ကိုလည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ အနိစ္စာ၊ မမြဲ။ သင်္ခတာ၊ ကံစသော အကြောင်းတို့သည် ပြုစီမံအပ်၏။ ဣတိအာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော သုတ္တန်သည်။ [သုတ်မဟာဝဂ္ဂ မဟာနိဒါနသုတ် အစ ရှိသော သုတ္တန်သည်။] နိတတ္ထံ၊ ဆောင်အပ်ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော သုတ်တည်း။ [အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံသောကြောင့် နောက်ထပ် ဆောင်ဘွယ်မလို။] ယံ ကိဉ္စ၊ အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော။ ဝေဒယိတံ၊ ဝေဒနာသည်။ (အတ္ထံ)။ သဗ္ဗံ၊ သော။ တံ၊ ထိုဝေဒနာသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ ဣတိအာဒိ၊ သည်။ [နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ကဠာရခတ္တိယဝဂ် ကဠာရသုတ် အစရှိသော သုတ္တန်သည်။] နေယျတ္ထံ၊ ဆောင်ပြဆိုက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော သုတ်တည်း။

ခ။ နေယျတ္ထံ။ ။ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဦးအနိက်ဝယ် ဒုက္ခဖြစ်၏။ သုခ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာတို့သည် ဖောက်ပြန်သောအခါ ဖျက်သောအခါတို့၌ ဝိပရိကာမဒုက္ခ ဖြစ်ကြ ၏။ ဤသို့ ဆောင်ပြအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသောကြောင့် နေယျတ္ထဖြစ်သော သုတ်တည်း။ [ဝိပရိကာမဒုက္ခတာဒိဝသေန နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗတ္ထတ္တာ (ထုတ်ဆောင်ထိုက် သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နေယျတ္ထံ၊ အနု။] ဝိပရိကာမာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့် သင်္ခါရဒုက္ခ (အဖြစ် အပျက်ဒဏ်ကို အမြဲခံနေရသော ဒုက္ခ)ကို၎င်း ဒုက္ခ ဝေဒနာအတွက် ဒုက္ခ ဒုက္ခကို၎င်း ယူပါ။

နိဒါန်းကဏ္ဍ အဖွင့်

၂၀၇

ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ တိဟိ၊ “သုရတာ၊ သတိမန္တတာ၊ ဣဓ ဗြဟ္မစရိယဝါသ”
 အားဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော။ ဌာနေဟိ။ အကြောင်းတို့ဖြင့်။ (အဓိဂ္ဂဏန္တိ-၌
 စပ်။) ဇမ္ဗုဒိပက၊ ဇမ္ဗုကျွန်း၌ ဖြစ်ကုန်သော။ မနုဿ၊ လူတို့သည်။
 ဥတ္တရကုရုဏေ၊ ဥတ္တရကုရုကျွန်း၌ ဖြစ်ကုန်သော။ မနုဿေ၊ တို့ကို၎င်း။
 တာဝတိံသေ၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝေ စ၊ တို့ကို၎င်း။
 အဓိဂ္ဂဏန္တိ၊ လွှမ်းမိုး၍ ယူနိုင်ကုန်၏။ ဣတိအာဒိကံ၊ ဤသို့ အစရှိသော။
 [နဝကအင်္ဂုတ္တိရိ သတ္တာဝါသဝဂ် တိဌာနသုတ် အစရှိသော။] အညံ၊
 အခြားသော ပဗ္ဗဇာဗြဟ္မစရိယဝါသကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။
 ဘဏိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်သောသုတ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဒေဝေသု၊
 နတ်တို့၌။ ဗြဟ္မစရိယဝါသော၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းသည်။
 နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိအာဒိကံ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ အညံ၊ အခြားသော။ အတ္ထံ၊
 သာမညဗြဟ္မစရိယဝါသ ဟူသော အနက်ကို။ ဌပယိံသု၊ ထားကြကုန်ပြီ။
 အညံ၊ အခြားသောအနက်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ ဘဏိတံ၊
 ဟောတော်မူအပ်သော။ သုတ္တဉ္စ၊ သုတ်ကိုလည်း။ (တတော၊ ထိုရည်ရွယ်တော်
 မူအပ်သော အနက်မှ။ အညံ၊ အခြားသောအနက်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်
 တော်မူ၍။ ဘဏိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဌပယိံသု၊
 ထားကြကုန်ပြီ။ တဿ၊ ထိုသုတ်၏။) အတ္တဉ္စ၊ အနက်ကိုလည်း။ အညံ၊
 တပါးသောအနက်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဌပယိံသု၊ ထားကြကုန်ပြီ။ ဣတိ ဝေ၊
 သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ “အညံ သန္ဓာယ ဘဏိတံ၊ အညံ အတ္ထံ ဌပယိံသု တေ” ဟူသော
 ပါဠိ၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁။ တိဟိ ဌာနေဟိ။ ။ သုရ (ရဲရင့်ကုန်၏) သတိမန္တော (သတိကောင်း
 ကုန်၏)၊ ဣဓ ဗြဟ္မစရိယဝါသော (ပဗ္ဗဇာ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် ဤ
 ဇမ္ဗုဒိပ၌ ရှိ၏)။ ဣတိ ဝေ ဝုတ္တေဟိ တိဟိ ကာရုဏေဟိ။ အနု၊ ဤပါဠိတော်၌
 “ဗြဟ္မစရိယဝါသ” အရ ရသေ့ရဟန်း ပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်တော်မူ၏။ ပရဝါဒီကား
 ဗြဟ္မစရိယဝါသ အားလုံးကို (သာသန၊ မဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇာ အားလုံးကို) ယူ၍ နတ်ပြည်၌
 မဂ်မရနိုင်ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပါ ထည့်သွင်းထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။ စာအုပ်တို့၌ ပိုမိုပျက်နေ၏။ “အညံ အတ္ထံ ဌပယိံသု” ၏နောက်၌
 ပိုမိုမရှိစေရ၊ အာဒိကံ၏ နောက်၌ ပိုမိုမရှိစေ၍ ထို“အာဒိကံ”ကို “အညံ အတ္ထံ” ၏
 ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ရှေး နိဿယ၌ အနက်ပေးသည့်အတိုင်း ကောင်းသည်။ ထို့ပြင်
 ဤပါဠိတော်အရ “နတ်တို့သည် ဇမ္ဗုဒိပလူများဖြစ်သော မိမိတို့လောက် သူရသတ္တိ
 လည်း မရှိကြ၊ မေ့လည်း အလွန် မေ့လွယ်ကြသည်” ဟု မှတ်ပါ။

၂။ သုတ္တဉ္စ အညံ ။ ပေ ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ။ ဤဝါကျကို “ရှေ့နည်းမှ တနည်း
 ပြသော” ဝါကျ” ဟု မဇ္ဈိကာ၌ ကျမ်းတက်၏။ ရှေးနိဿယ၌လည်း တနည်း အနက်
 ဖွင့်ဟ ယူဆကာ ဝါ-သဒ္ဓါထည့်၍ အနက်ပေး၏။ မိမိကား ရှေ့၌ အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ
 အကျယ်ပြခဲ့၏။ ယခု အကျဉ်းချုပ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသည်” ဟု ယူလိုပါသည်။ “ဝေ

၂၈၈ ကထာဝတ္ထု 'မူလဋီကာ' နိဿယ

အတ္တ ဟိတာယ၊ မိမိစီးပွားအလို့ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော။ ဧကဇ္ဇော၊ အချို့သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ [ပုဂ္ဂလပညတ် စတုတ္ထဥဒ္ဓေသ] ဣတိအာဒိဗျဉ္ဇနန္တယာယ၊ ဤသို့ အရှေ့သော သဒ္ဓါအရိပ်အရောင်ဖြင့်။ သဏှသုခမံ၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော။ ဗဟံ၊ များစွာသော။ သုညတာဒိ အတ္တံ ၊ သုညတာ အစရှိသော အနက်ကို။ ဝိနာသယံ၊ ဖျက်ဆီးကြကုန်ပြီ။

ဝိနယဂမ္ဘီရန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဝိနယေ၊ ဝိနည်း၌။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲသော။ ဧကဇ္ဇေသံ၊ တစ်စိတ်တစ်ဖွဲ့ကို။ [မဟာပဒေသပရိဝါရာဒိ၊ အနု။] ဆဇ္ဇေတွာ၊ စွန့်၍။ (ကရိသု-ဌိစပ်။) ဣတိ အတ္တော၊ ဝါ၊ တနည်း။ ကိလေသဝိနယေန၊ ကိလေသကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲသော။ ဧကဇ္ဇေသံ၊ တစ်စိတ်တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သော။ သုတ္တံ၊ သုတ်ကို။ ဆဇ္ဇေတွာ၊ စွန့်၍။ (ကရိသု-ဌိစပ်။) ဣတိ အတ္တော၊ ပတိရူပန္တိ၊ ကား။ အတ္တနော၊ ၏။ အဓိပ္ပာယ်သန္တရူပံ၊ အလို့အားလျော်သော။ သုတ္တံ၊ သုတ်ကို။ ဝါ၊ တနည်း။ သုတ္တပတိရူပကံ၊ သုတ်အတူဖြစ်သော။ (ပတိရူပကို ထပ်ဖွင့်သည်။) အသုတ္တံ၊ သုတ်မဟုတ်သော ပါဠိကို။ (ကရိသု-ဌိစပ်။)

ဧကဇ္ဇော၊ အချို့သော အဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍမေဝ၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍကိုသာ။ ဝိသဇ္ဇိသု၊ စွန့်ကြကုန်ပြီ။ [ဓမ္မသင်္ဂဏိ၌ လာသော အဋ္ဌကထာကဏ္ဍကို "အတ္ထုဒ္ဓါရ" ဟုလည်း အဋ္ဌသာလိနိ၌ နာမည်တပ်ခဲ့သည်။] ဧကဇ္ဇော၊ အချို့သော အဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သကလံ၊ အလုံးစုံသော။ အဘိဓမ္မပိဋကံ၊ ကို။ (ဝိသဇ္ဇိသု၊ ကုန်ပြီ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ အတ္ထုဒ္ဓါရံ အဘိဓမ္မံ ဆပ္ပကရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဒီပဝံသေ၊ ၁၅။) အာဟ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ကထာဝတ္ထုဿ၊ ကထာဝတ္ထုကျမ်း၏။ သဝိဝါဒတ္ထေ၊ ဝိဝါဒနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ [သကဝါဒ၊ ပရဝါဒ

မေတ္ထ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"သည် ဆိုလိုရင်း မှတ်ချက်အနက်ကို ပြသောစကားဟု ထင်၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ရှေ့ အကျယ်အတိုင်းသာတည်း။ [သုတ္တန္တ အညံ သန္ဓာယ ဘဏိတံ တတော အညံ သန္ဓာယ ဘဏိတံ ကတွာ ဌပယိသု၊ တဿ အတ္တန္တ အညံ ကတွာ ဌပယိသုတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အနု။] ဤသို့ အနက်ယောဇနာပုံကို ဖွင့်ပြသော အနုဋီကာဆရာလည်း "သုတ္တန္တ"စသော ဝါကျကို တနည်းအနက်ပြဟု မယူဆပါ။ ထို့ကြောင့် "ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ဆိုပါသည်။

၁။ သုညတာဒိ အတ္တံ။ ။ သုည+တာ-အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်။ ဝါ-အနတ္တ၊ အာဒိဖြင့် "အနိစ္စတာဒိ" သင်္ဂဏာတံ"ဟု အနုဖွင့်၏။ ဤ အာဒိဖြင့် "ဒုက္ခတာ"ကို ယူပါ။ "အတ္တံ ဧကဇ္ဇော ပုဂ္ဂလော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏"ဟူသော သဒ္ဓါ၏ အရိပ်အရောင်ဖြင့် "ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသည်၊ သတ္တဝါရှိသည်၊ အတ္တရှိသည်"ဟု ယူဆ၍ အနတ္တ၊ အနိစ္စ စသော သဏှသုခမအနက်ကို ဖျက်ကြလေသည်။

၂-ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် “သဝိဝါဒတ္ထ”ဟု ဖွင့်သည်။] အဝိဝါဒါနိ၊ ဝိဝါဒ မရှိကုန်သော။ ဆပ္ပကရဏာနိ၊ အဘိဓမ္မာ ၆-ကျမ်းတို့သည်။ ပဋိတဗ္ဗာနိ၊ ရွတ်ဆိုထိုက်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထို အဘိဓမ္မာ ၆-ကျမ်း တို့သည်။ န ပဝတ္ထန္တိ၊ အဓမ္မဝါဒီတို့၏ နှုတ်၌မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ အာနတ္တံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ ဆပ္ပကရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဒီပဝံသေ၊ ၌။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တတိယသင်္ဂီတိတော၊ တတိယ သင်္ဂါယနာမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။ ပဝတ္ထမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော အဘိဓမ္မာ ၆-ကျမ်းတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဆပ္ပကရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဒီပဝံသေ) ဝုတ္တံ။ အညာနိတိ၊ ကား။ အညာနိ၊ အခြားကုန်သော။ အဘိဓမ္မမကရဏာဒီနိ၊ အဘိဓမ္မာကျမ်း အစရှိသည်တို့ကို။ (အကရိံသု-၌စပ်။)

နာမန္တိ၊ ကား။ မဇ္ဈသိရိတိအာဒိကံ၊ မဇ္ဈသိရိ အစရှိသော။ ယံ(နာမံ)၊ အကြင် နာမည်သည်။ ဗုဒ္ဓါဒိပဋိသံယုတ္တံ၊ ဘုရား အစရှိသော သာဝကတို့နှင့် စပ်ယှဉ်သည်။ န ဟောတိ၊ တံ နိကာယနာမံ၊ ထိုမဇ္ဈသိရိ အစရှိသော နိကာယ်၏ အမည်ကို။ (အကံသု-၌စပ်။) [ဒေဝတာသံယုတ်၊ ကောသလသံယုတ် စသည်တို့သည် ဗုဒ္ဓါဒိဝယ် အာဒိဖြင့် ယူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် စပ်ယှဉ်၏။ မဇ္ဈသိရိ စသော နာမည်ကား နိကာယ်၏ နာမည်ဖြစ်သော်လည်း ဗုဒ္ဓ အစ ရှိသည်တို့နှင့် မစပ်ယှဉ်။] လိင်္ဂန္တိ၊ ကား။ နိဝါသနပါရူပနာဒိဝိသေသကတံ၊ အထူးတလည် ပြုအပ်သော ဝတ်ခြင်း၊ ရံခြင်း အစရှိသော။ သဏ္ဌာနဝိသေသံ၊ ပုံသဏ္ဌာန်အထူးကို။ (အကံသု-၌ စပ်။) [ထို့ကြောင့် နောက်ပိုင်းရောက်သော အခါ ဘောင်းဘီ အင်္ကျီဝတ်သော လိင်္ဂကိုလည်း တွေ့ရသည်။] သိက္ခာဒိကံ၊ ဆိုင်း အစရှိသော။ ပရိက္ခာရံ၊ ပရိက္ခရာကို။ (အကံသု-၌စပ်။) [သွားသော အခါ ပစ္စည်းများထည့်ဘို့ရာ ရသေ့များ သုံးစွဲသော ဆိုင်းကိုလည်း အသုံးပြု ကြသည်။]

ဌာနာဒိသု၊ ရုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ အင်္ဂုဋ္ဌပနဝိသေသော၊ အင်္ဂါ၊ ကြီးငယ်ကို ထားခြင်းအထူးကို။ အာကပ္ပေါ၊ အာကပ္ပ ဟူ၍။ ဒုဋ္ဌဗ္ဗော၊ ။၏။ [အခြားနေရာဝယ် “အာကပ္ပေါ ဂမနာဒိကံ”ဟု ဆိုသော်လည်း ဤနေရာ၌ “အင်္ဂုဋ္ဌပန ဝိသေသ”ကို “အာကပ္ပ”ဟု မှတ်ပါ။] ကရုဏန္တိ၊ ကား။ စိဝရသိဗ္ဗနာဒိ ကိစ္စဝိသေသော၊ သင်္ကန်းချုပ်စုံ အစရှိသော ကိစ္စအထူးတည်း။

သင်္ကန္တိ၊ သင်္ကန္တိ ဟူသည်။ ကဿပိကေန၊ ကဿပိက မည်သော။ နိကာယေန၊ ဂိုဏ်းမှ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝါဒေန၊ အယူမှ။ ဘိန္နာ၊ ကွဲပြားသော။

၂၉၀ ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ

ဂိုဏ်းတည်း။ ဝါ၊ ကွဲပြားသော အယူတည်း။ သင်္ကန္တိကာ၊ သင်္ကန္တိက
ဂိုဏ်းတို့။ ဝါ၊ သင်္ကန္တိက အယူတို့။ ဣတိ အတ္ထော ၁၊ နက်။

သင်္ကန္တိကာနံ၊ သင်္ကန္တိကဝါဒတို့၏။ ဘေဒါ၊ အကွဲအပြား ဖြစ်ကုန်သော။
သုတ္တဝါဒီ၊ သုတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဘိဇ္ဇေယ၊
ကွဲကွဲပြီ။ ဘိဇ္ဇိသု၊ ကွဲကွဲပြီ။ ဣတိ အတ္ထော။ [ဘေဒါကိုကြည့်၍ သုတ္တ-
ဝါဒီကို ဗဟုဝဏ် ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့် “ဘိဇ္ဇေယ”ကိုလည်း
ဝစနဝိပလ္လာသ ကြံ၍ “ဘိဇ္ဇိသု”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဘိဇ္ဇေယ”ကား တွဲ-
ကာရိယ ထ-တည်း။] ဘိန္နဝါဒေနာတိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (“ဝုတ္တံ
ဟောတိ”၌စပ်။)တေသ္မိံ၊ ဤ ထေရဝါဒ၌။ ဘိန္နာ၊ ကွဲပြားကုန်သော။ ဝါဒါ၊
၁၇-ပါးသော ဝါဒတို့သည်။ (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ဝါဒတို့၏
ကွဲပြားရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထို ထေရဝါဒသည်။ ဘိန္နဝါဒေါ၊ မည်၏။
အဘိန္နေန၊ မကွဲမပြားသော။ တေန ထေရဝါဒေန၊ ထို ထေရဝါဒနှင့်။ သဟ၊
အတူတကွ။ ဝါ၊ တပေါင်းတည်း။ (ဂဏိယမာနာ၊ ရေတွက်အပ်ကုန်လသော်။)
အဋ္ဌာရသ၊ ၁၈-ဝါဒတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝါ၊ တနည်း။ ဘိန္နဝါဒေနာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော-၌စပ်။)
ဘိန္နာယ၊ ကွဲပြားသော။ လဒ္ဓိယာ၊ အယူအားဖြင့်။ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်သော။
တေ၊ ထို ဝါဒတို့သည်။ သဟ၊ အတူတကွ။ ဝါ၊ တပေါင်းတည်း။ (ဂဏိယ
မာနာ၊ ရေတွက်အပ်ကုန်လသော်) အဋ္ဌာရသ၊ ၁၈-ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ။
ဣတိ အတ္ထော။

ထေရဝါဒါနမုတ္တမောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ထေရ ဣတိ။ ထေရ
ဟူသော ဤ သဒ္ဓါသည်။ အဝိဘတ္တိကော၊ ဝိဘတ်မရှိသော။ နိဒ္ဒေသော၊
ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဓါတည်း။ အယံ၊ ဤ ဝါဒသည်။ ထေရာနံ၊ အရှင်မဟာ
ကဿပ အစရှိသော ထေရ်တို့၏။ (သန္တကော၊ ဥစ္စာတည်း။) ဣတိ၊ ကြောင့်။
ထေရော၊ ထေရ မည်၏။ သော၊ ထို ထေရ်တို့၏ ဥစ္စာဟူသည်။ ကော၊
အဘယ်နည်း။ ဝါဒေါ၊ ဝါဒတည်း။ ထေရော၊ အရှင် မဟာကဿပ အစ

၁။ သင်္ကန္တိ ။ပေ။ အတ္ထော။ ။သင်္ကန္တိကဂိုဏ်းဟူသည် မိမိအလျင် ကွဲပြား
ပြီးသော ကဿပိကဂိုဏ်းမှ ကွဲလာသော ဂိုဏ်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ကဿပိကေန
နိကာယေန ဝါဒေန ဝါ ဘိန္နာ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤ အဖွင့်အတိုင်း “ကဿပိကေန
ဘိန္နာ”ဟု “ဘိန္နာ”ပုဒ်ကို ထည့်၍ သင်္ကန္တိ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ပါ။ “သင်္ကန္တိ”
ဟု ဆိုသော်လည်း ဂါထာဖြစ်၍ က-အက္ခရာ မပါပဲ ဆိုထားသည်။ ဂိုဏ်း၏နာမည်မှာ
“သင်္ကန္တိက”ဂိုဏ်းတည်း။ ထို့ကြောင့် သင်္ကန္တိကာတိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပာယ် တွ
ဖွင့်သည်။ ဤ အဓိပ္ပာယ်များနှင့် အညီ “သင်္ကန္တိနှင့် ကဿပိကေန”ကို တပုဒ်စီခွဲ၍
“ဘိန္နာ”နောက်၌ ပိုဒ်ခတ်ပါ။

နိဒါနကထာ အဖွင့်

၂၉၁

ရှိသော ထေရ်တို့၏ ဝါဒသည်။ ဝါဒါနံ၊ ဝါဒတို့တွင်။ ဥတ္တမော၊ အမြတ်ဆုံးတည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထေ၊ ဤ “ထေရဝါဒါနမုတ္တမော” ဟူသောပါဠိ၌။ အတ္ထော၊ တည်း။

ဥပ္ပန္နေ၊ ဖြစ်ပြီးကုန်သော။ ဝါဒေ၊ ဝါဒတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ပရပ္ပဝါဒမထနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ အာယတိ၊ တတိယသင်္ဂါယနာတင်ရာအခါမှ နောင်အခါ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝါဒါနံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝါဒတို့ကို။ ပဋိသေနေ လက္ခဏဘာဝတော။ မဖြစ်အောင် တားမြစ်ကြောင်း လက္ခဏာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ အာယတိလက္ခဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

နိဒါနကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ ပရပ္ပဝါဒ၊ အာယတိလက္ခဏ။ ။တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်ရာအခါ၌ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် “ပရပ္ပဝါဒ” အရ “ဥပ္ပန္န ဝါဒေ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို “ပရပ္ပဝါဒ” ကို နှိမ်နင်းကြောင်းဖြစ်သော ဤ ကထာဝတ္ထုကျမ်းသည် တတိယသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးရာ ကာလမှစ၍ သာသနာတော် ကွယ်သည့် တိုင်အောင် ပရပ္ပဝါဒ ဖြစ်လာခဲ့သော် နှိမ်နင်းကြောင်း အမှတ်အသား ဖြစ်သောကြောင့် “အာယတိလက္ခဏ” ဟု ဆိုသည်။

မဟာဝဂ္ဂ

၁။ ပုဂ္ဂလကထာ ၁။ သုဒ္ဓသစ္စိကဋ္ဌ
၁။ အနုလောမပစ္စနိကအံဖုဉ်

၁။ မာယာယ၊ မျက်လှည့်အတတ်ကြောင့်။ (ဒိဿမာနာ-၌ စပ်။) မဏိ-
အာဒိအာကာရေန၊ ပတ္တမြား အစရှိသည်တို့၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒိဿ-
မာနာ၊ မြင်အပ်ကုန်သော။ အမဏိအာဒယော၊ ပတ္တမြား မဟုတ်သော အုတ်ခဲ
အစရှိသော အရာဝတ္ထုတို့ကို။ မာယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊
ပြီ။ အဘူတေန၊ မဟုတ်မမှန်သော။ မဏိ ဥဒကာဒိအာကာရေန၊ ပတ္တမြား၊
ရေ အစရှိသည်တို့၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ [တံလျှပ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဥဒကာကို
ထည့်သည်။] ဂယုမာနာ၊ စိတ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သော။ မာယာ၊ မရီစိအာဒယော၊
မျက်လှည့်ရုပ်၊ တံလျှပ် အစရှိသော အရာဝတ္ထုတို့သည်။ အဘူတညေယျာ-
ကာရတ္တာ၊ မဟုတ်မမှန်သည်ဖြစ်၍ သိထိုက်သော အခြင်းအရာရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ အသစ္စိကဋ္ဌာ၊ မှန်သောအနက် မဟုတ်ကုန်။ ယော၊ အကြင်
ရုပ်၊ ဝေဒနာ အစရှိသော အနက်သည်။ တထာ၊ ထိုမျက်လှည့်ရုပ်၊ တံလျှပ်
အစရှိသည်တို့ ကဲ့သို့ မမှန်သည် ဖြစ်၍ သိထိုက်သော အခြင်းအရာရှိသည်။
န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ သော၊ ထို ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော - အနက်သည်။
သစ္စိကဋ္ဌာ၊ သစ္စိကဋ္ဌ မည်၏။ ဝါ၊ မှန်သောအနက် သဘောမည်၏။ ဣတိ၊
ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒေယေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မာယာ။
ပေ။ ဘူတတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

အနုဿဝါဒီဝေဒန၊ တဆင့်စကားကြားရခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း
ဖြင့်။ ဂယုမာနော၊ စိတ်ဖြင့် မှတ်ယူအပ်သော အနက်သည်။ တထာပိ၊
ထို ကြားအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။
အညထာပိ၊ ကြားအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တာဒိသော၊
ထို အနုဿဝ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ယူအပ်သော အနက်ကဲ့သို့ ရှုအပ်
သော။ ဧညေယျာ၊ သိအပ်သောအနက်သည်။ ပရမတ္ထော၊ မဖောက်မပြန်
မြတ်သောအနက်သည်။ န၊ မဟုတ်။ အတ္ထပစ္စက္ခော ပန၊ မိမိ၏ မျက်မှောက်

ဖြစ်သော အနက်သည်ကား။ ပရမတ္ထော၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သောအနက် သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ။ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿန္တော၊ ကြောင့်။ အနုဿဝါ။ ပေ ။ ဥတ္တမတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်ဟကာရော) အာဟ။

ဆလဝါဒဿာတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အတ္ထိတိဝစနဿမညေန၊ “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော” စသည်၌လာသော အတ္ထိ ဟူသော သဒ္ဒါသာမညအားဖြင့်။ (ဝုတ္တေဟိ-၌ ဝပ်။) အတ္ထိတိ၊ အတ္ထိ ဟူ၍။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ ရူပါဒိဟိ၊ ရုပ်အဝရှိသောတရားတို့နှင့်။ သာမည ဝစနဿ၊ တူသည်၏ အဖြစ်ကို ဟောသော သဒ္ဒါအား။ ဝါ၊ သဒ္ဒါ၏။ (“ဩကာသံ အဒဒမာနော”တို့ ၌ ဝပ်။) ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။

[ထို“ဆလဝါဒဿ” ဟူသော ဝကားကို မနုဿိသကံသောကြောင့် “သော သတ္တိ ။ ပေ ။ ဝတ္ထု”ဟု မိန့်သည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် အလိုပြင်ပါသော်လည်း။ သော သတ္တိ ။ ပေ ။ လဒ္ဒိ ဝဟေတွာ အာမန္တာတိ ပဋိဇာနာတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့်။ ဆလဝါဒဿာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။

၁။ ဆလဝါဒဿ။ ။ “ဆလဝါဒ”အရ “အယူဝါဒ ဟူသော အနက်ကို ယူ မည် စိုး၍ “သာမညဝစနဿ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဆလကို သာမညဟု၎င်း၊ ဝါဒကို “ဝဝနဿ”ဟု၎င်း ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “သမာနဿ+တာဝေါသာမည” နှင့်အညီ တခု နှင့် တခု၏ တူသည်၏ အဖြစ် (တူခြင်း) သည် သာမည မည်၏။ ဤ နေရာ၌ကား “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော” ဝယ် လာသော ပုဂ္ဂလအတ္ထိနှင့် “ရူပ-အတ္ထိ” စသည် ဝယ် လာသော ရူပ-အတ္ထိ စသည်၏ အတ္ထိချင်း တူသည်၏ အဖြစ်ကို သာမည ဟု ခေါ်သည်။ ထို တူသော အနက်ကို ဟောသော အတ္ထိ သဒ္ဒါလည်း သာမညဝစန ပင် ဖြစ်သည်။

အနုဋီကာ။ ။ “အတ္ထဝိကပ္ပပပတ္တိယာ၊ တဗျိုးတဖုံ ကြံဆအပ်သော အနက်၏ (ဤနေရာ၌) သင့်လျော်ခြင်း အားဖြင့်၊ ဝစနဝိသာတော၊ သဒ္ဒါကို ဖျက်ခြင်းသည်။ ဆလံ၊ ဆလ မည်၏။ ဣတိ ဝဒန္တိ”ဟု အနုဋီကာ၌ ဝဒန္တိဝါဒကို ပြ၏။ ပုံစံကား- ဝန္တာရဗ္ဗိ၌ ပြအပ်ခဲ့သော “နဝကမ္မလော”တည်း။ ဤ ပုံစံ၌ အလိုရှိအပ်သော မူလ အနက်သည် “နဝ-အသစ်”ဟူသော အနက်တည်း။ “နဝကပ္ပလော-အသစ် ကမ္မလာ ရှိသူ” စကားကို ကတ်သီးကတ်သတ်ပြောလေ့ရှိသော “ဆလဝါဒိ-လေသဝါဒိ” ပုဂ္ဂိုလ် ကား “နဝ”အတွက် ၉-သင်္ချာအနက်ကို ယူ၍ “န+နဝကမ္မလော-ကမ္မလာ ကိုးထည် ရှိသူ မဟုတ်ပါ”ဟု ပြောဆိုလေသည်။ ဤသို့ ပြောဆိုခြင်းသည် နဝကမ္မလ၏ မူလ အနက်ကို ဖုံးသောအားဖြင့် သဒ္ဒါကို ဖျက်ခြင်းပင်တည်း။

[ဆောင်] မူလအနက်၊ ဖုံးကွယ်ဝှက်၍၊ အနက်တဖန်၊ သင့်အောင်ကြံလျက်၊ သဒ္ဒါဖျက်၊ ခေါ်မြွက် ဆလ တည်း။

န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဟိ၊ မှန်။ လဒ္ဓိ၊ အယူသည်။ ဆလံ၊ ဆလသည်။
န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ (တနည်း) ကသ္မာ သော ။ ပေ ။ ပဋိ-
ဇာနာတိတိ ဝစနတော ဆလဝါဒဿာတိ ဝတ္ထု န သက္ကာ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)
လဒ္ဓိ၊ သည်။ ဆလံ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သော
ပေ ။ ပဋိဇာနာတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့်။
ဆလဝါဒဿာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ န သက္ကာ။

ဩကာသံ အဒဒမာနောတိ၊ ကား။ ပတိဋ္ဌံ၊ တည်ရာဖြစ်သောအကြောင်း
ကို။ ပစ္ဆိန္နန္တော၊ ဖြတ်လိုသော။ (သကဝါဒီ-၌ စပ်။) ဝါ၊ ဖြတ်လိုသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ (အဋ္ဌကထာဝယ်လာသော “အာဟ” ပုဒ်-၌ စပ်။) (ပုဂ္ဂလော၊
ပုဂ္ဂိုလ်ကို။) သစ္စိကဋ္ဌေန၊ မှန်သောအနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ယဒိ၊ ဥပလဗ္ဘတိ၊
ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော်အကယ်၍ ရအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)။
ရှုပါဒယောဝိယ၊ ရုပ်အစရှိသော သဘောတရားတို့ကို ကဲ့သို့။ ဥပလဗ္ဘေယျ၊

၁။ သော သစ္စိ ။ ပေ ။ န သက္ကာ ဝတ္ထု။ ။ အဋ္ဌကထာ (ရှေ့နား)၌ “သော
သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထနေဝ အတ္ထိတိ လဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ အာမန္တာတိ ပဋိဇာနာတိ” ဟု ဆိုခဲ့
၏။ ထို အဆိုအတိုင်းပင် ပရဝါဒီသည် “ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ အမှန်ရှိ၏” ဟု အယူ ရှိသော
ကြောင့် “အာမန္တာ” ဟု ဝန်ခံသည်။ ကတ်သီးကတ်သတ် ပြောဆိုလိုသော ဆလဝါဒ
ကြောင့် ဝန်ခံသည်မဟုတ်။ ပရဝါဒီ၏ ဝန်ခံခြင်း၏ အကြောင်းသည် ဆလ မဟုတ်။
အယူ လဒ္ဓိသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤ နေရာ၌ ပရဝါဒီ၏အယူကို “ဆလ” ဟု မဆို
သင့်ပါ-ဟူလို။

၂။ ဩကာသံ အဒဒမာနော။ ။ “အဝကသန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထ” ဟူသော
ဝစနတ္ထ နှင့် အညီ “ဩကာသ” သဒ္ဓါသည် တည်ရာ ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။
ထို့ကြောင့် “ပတိဋ္ဌ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ပတိဋ္ဌ” ကိုလည်း အနုဋီကာ၌ “ဟေတု” ဟု ဖွင့်
သောကြောင့် “ပတိဋ္ဌ” အရ တည်ရာ ဌာနကို မယူပဲ အကျိုးတရား၏ တည်ရာ
အကြောင်းကို ယူပါ။ ဥပမာ- “အဌာနမေတံ” ၌ အဌာန-သင့်သော အကြောင်း
မဟုတ်-ဟု ဌာနအတွက် ဟေတုအနက်ကို ယူရသကဲ့သို့တည်း။ ပုဂ္ဂလအတွက် ထင်ရှား
ရှိခြင်း၏ အကြောင်းကို ပရဝါဒီက သမ္မုတိသစ္စာကို ရည်ရွယ်၍ “သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ”
ဟု အကြောင်းပြ၏။ ထို အကြောင်းကို ပယ်ဖျက်ခြင်းကို “ပတိဋ္ဌ ပစ္ဆိန္နန္တော” ဟု ဆို
သည်။ “ယဒိ သစ္စိကဋ္ဌေန ။ ပေ ။ အဓိပ္ပာယ်သော” ကား ထို တည်ရာ အကြောင်းကို
ပယ်ဖျက်ပုံကို အဓိပ္ပာယ်ပြသော စကားတည်း။

၃။ ယဒိ ။ ပေ ။ ဥပလဗ္ဘေယျ။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သောအခါ
အကယ်၍ သစ္စိကဋ္ဌအားဖြင့် ရအပ် ရနိုင်လျှင် ရုပ်ဝေဒနာ စသော တရားတို့သည် ကံ
စသော အကြောင်းတို့နှင့်တကွ ဖြစ်၍ ကံ စသော အကြောင်းတို့က ပြုစီမံထားအပ်
သောကြောင့် “သပ္ပစ္စယ၊ သင်္ခတ” ဖြစ်ကြသကဲ့သို့အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ၊ ပုဂ္ဂလဟူသောအနက်
သည်လည်း ထို အတိုင်းပင် ရအပ် ရနိုင်ရ၏။ အမှန်အားဖြင့် ထို သပ္ပစ္စယ၊ သင်္ခတ
အဖြစ်ဖြင့် မရအပ် မရနိုင်သောကြောင့် သင်၏ “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ထင်

ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်ရာ၏။ တထာ၊ ထို အခြင်း အရာအားဖြင့်။ အနုပလဗ္ဗနီယတော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အနက်၏ မရအပ် မရ နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဝ၊ သင်၏။ ဝါဒေါ၊ “ပုဂ္ဂိုလ်ကို သစ္စိကဋ္ဌ အဖြစ်ဖြင့် ရနိုင်၏”ဟု ပြောဆိုကြောင်း စကားသည်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည် တော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နိဝတ္ထေန္တော၊ ဆုတ်နုတ်စေလိုသော။ ဝါ၊ တားမြစ် လိုသော။ (သကဝါဒီ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤ သည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

တံ သန္ဓာယာတိ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ (ဒဿတိ-၌ စပ်။) ယော သစ္စိ- ကဋ္ဌောတိ ဣ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ [“ယော သစ္စိကဋ္ဌော ပရမတ္ထော” ဟူသော ပါဠိတော် ပါဠိ၌။] ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ သစ္စိကဋ္ဌော၊ မှန်ကန်သောအနက်သဘောဖြစ်သော။ [ဤ၌ပိုမိုမခတ်နှင့်။ ထို့နောက် “သော” လည်း မရှိရ။] သပ္ပစ္စယာဒိ ဘာဝေန၊ သပ္ပစ္စယ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဒီပိတော၊ ပြအပ်သော။ [လက္ခဏယုတ္တိမယု၍ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော။] ရူပဉ္စ၊ ဥပလဗ္ဗတိတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ အာဂတော၊ လာသော။ [သုဒ္ဓိက သံသန္ဓန၌ လာသော။] ယော ဓမ္မပ္ပဘောဒေါ၊ အကြင် တရားအထူး အပြားသည်။ (အတ္ထိ)၊ တံ၊ ထိုတရားအထူးအပြားကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အာဟ၊ ပြီ။

“တေန သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတော၊ ရွှေ၍ ဆိုပြီး၍။ “တေနာ- ကာရေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒတော၊ နောက်၌ဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာ၏။ အယံ၊

ရှားရှိ၏”ဟူသော စကားသည် အကြောင်း မလုံလောက်သောကြောင့် မတည်တံ့ နိုင် တော့။ ဤသို့ တားမြစ်ရာ ရောက်သည်ကို “ဩကာသံ အဒေမာနော”ဟု ဆိုသည်။

၁။ တံ သန္ဓာယာတိ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “တံ သန္ဓာယာဟ”ဟု ရှိ၏။ ထို တံ၏ အနိယမတ္ထကို “ယော ပေ။ ဓမ္မပ္ပဘောဒေါ”ဟု ပြသည်။ အနက်အတိုင်း အဓိပ္ပာယ် သိပါ။ စာအုပ်တို့၌ “ယော သစ္စိကဋ္ဌော”နောက်ဝယ် “သော”ဟု တွေ့ရ၏။ “ယော သစ္စိကဋ္ဌော”ဟု ရှိသောကြောင့် “သော”ဟု ထည့်ကြဟန် တူသည်။ “ယော သစ္စိကဋ္ဌော”၌ ယော သဒ္ဓါသည် “ဓမ္မပ္ပဘောဒေါ” နှင့် တွဲရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “သော သပ္ပစ္စယာဒိ”ဟု သော သဒ္ဓါ မလိုပါ။ အမှန်အားဖြင့် “ယော သစ္စိကဋ္ဌော ပေ။ အာဂတော”ဟူသော ဝါကျသည် အဋ္ဌကထာ၌လာသော “ယွာယံ ပေ။ ဓမ္မပ္ပဘောဒေါ အာဂတော”ဟူသော အနိယမဝါကျကို အကျဉ်းချုံး၍ ပြအပ်သော ဝါကျပင်တည်း။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်ပါသော်လည်း “န သမ္မုတိသစ္စဝသေန ပေ။ အတ္ထ ပစ္စက္ခကာယ စ ပရမတ္ထော”ဟု ဝိသေသန ၂-ဝါကျ အပိုခြားနေသောကြောင့် အသိခက်သည့်အတွက် ဋီကာက ထို ၂-ဝါကျကို အနိယမ ဝါကျအတွင်းသို့ သွင်း၍ ပြရသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ အဓိပ္ပါယ်ော^၁၊ အလိုတည်း။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထာ-
ကာရေန၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ရူပနာဒိ အခြင်းအရာ၊
သပ္ပစ္စယာဒိ အခြင်းအရာအားဖြင့်။) ဥပလဗ္ဗမာနံ၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်
ရှိသော် ရအပ်သော အနက်သဘောသည်။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ
ပရမတ္ထအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗမာနံ နာမ၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည် ရှိသော်
ရအပ်သည် မည်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယ်ော၊
အလိုတည်း။ အညထာ^၂၊ အာကာရ အာကာရဝန္တတို့၏ တူသည်၏ အဖြစ်
ဟူသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော...အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အတ္ထေ၊
အနက်ကို။ ဂယမာနေ၊ ယူအပ်သော်။) တတောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ တဿ၊
ထိုသစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ၏။ [သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ ဖြစ်သော ရုပ် ဝေဒနာ စသော
တရား၏။] တေနာကာရေန၊ ထိုရူပန စသော၊ သပ္ပစ္စယ စသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်။ (ဥပလဗ္ဗတိ-၌စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ^၃၊
ဖြစ်ရာ၏။ (ထိုသို့ကား မဆိုပါ ဟူလို။)

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဧတိဿ၊ ဤ
“တတော သော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန”ဟူသော ဒုတိယ
ပုစ္ဆာ၏။ ပုရိမ ပုစ္ဆာယ စ၊ ရှေး ပဌမပုစ္ဆာနှင့်လည်း။ ဝိသေသော၊ အထူး

၁။ အဿဓိပ္ပါယ်ော။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ တတောကို ဖွင့်ရာဝယ် “တေန သစ္စိ-
ကဋ္ဌပရမတ္ထေန”ဟု ရှေ့၌ ဖွင့်ပြီးလျှင် “ဣဒံ ဝတ္တံ ဟောတိ”ဟု အခြေပြောအနက်ကို
ပြရာ၌ “တေနာကာရေန”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ အနက်တမျိုး၌ပင် စကား ၂-မျိုး သုံးစွဲ
သော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုအားဖြင့် “သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထနှင့် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထာ-
ကာရ”သည် အနက်အဓိပ္ပါယ် တူရကား သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ အခြင်းအရာအားဖြင့်
ရအပ်သော သဘောတရားသည် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ရအပ်သည် မည်၏ဟု
ဆိုလိုသည်။

၂။ အညထာ ။ ဗေ ။ သိယာ။ ။ အညထာကို “အညထာတိ အာကာရ-
အာကာရဝန္တာနံ ဘေဒေ”ဟု အနု ဖွင့်၏။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ ဖြစ်သော သဘာဝဓမ္မနှင့်
သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထာကာရသည် အနက်အရ မပြားပဲ အာကာရနှင့် အာကာရဝန္တ အဖြစ်
မျှသာ ပြား၏-ဟု ရှေ့စကားအရ အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်၏။ အကယ်၍ အခြင်းအရာ
အာကာရနှင့် အာကာရဝန္တဖြစ်သော သဘာဝဓမ္မတို့သည် အနက်အရကောက်လည်း
ပြား၏-ဟု ယူလျှင် အဋ္ဌကထာဆရာသည် တတောကို ဖွင့်ရာ၌ တဿ တေနာ-
ကာရေန=ထို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထတရား၏+ထို သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအခြင်းအရာအားဖြင့်-ဟု
‘သမ္ပန်+သမ္ပန္နိ ခွဲ၍ ဆိုသင့်ရာ၏။ ထိုသို့ခွဲ၍ မဆိုသောကြောင့် “သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထနှင့်
သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထာကာရသည် အနက်အရတူ၏”ဟု သိသာပါသည်-ဟူလို။ ဥပမာ-
ရူပနသဘောနှင့် ရူပနာကာရသည် အနက်အရ တူသကဲ့သို့တည်း။

သည်။ ကော^၁၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ပုရိမပုစ္ဆာယ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ပုစ္ဆာ၌။ (ဝုတ္တံ-၌စပ်။) သတ္တပညာသဝီဇော၊ ၅၇-ပါးအပြား ရှိသော။ ဓမ္မပ္ပဘေဒေါ၊ တရားအထူးအပြားကို။ ဘူတေန၊ ဟုတ်မှန်သော။ သဘာဝတ္ထေန၊ သဘာဝဖြစ်သော အနက်အားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗတိ ယထာ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဥပလဗ္ဗတိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ်ပါသလော။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣမ ပန၊ ဤ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ကား။ ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဟုတ်မှန်သော သဘာဝဖြစ်သော အနက်အားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗမာနော၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်သော။ သော ဓမ္မပ္ပဘေဒေါ၊ ထို တရားအထူးအပြားကို။ ယေန ရူပနာဒိ သပ္ပစ္စယာဒိ-အာကာရေန၊ အကြင် ရူပန အစရှိသော အခြင်းအရာ၊ သပ္ပစ္စယ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗတိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်၏။ တေနာကာရေန၊ ထို ရူပန အစရှိသော အခြင်းအရာ၊ သပ္ပစ္စယ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပုဂ္ဂလောပိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။ ဥပလဗ္ဗတိ ကိံ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။) သေ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသေသော^၂၊ ပုစ္ဆာ ၂-ရပ်၏ အထူးတည်း။

ပန၊ ဆက်။ ရူပံ ဝိယ၊ ရုပ်ကိုကဲ့သို့။ ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဟုတ်မှန်သော သဘာဝအနက်အားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗမာနော၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည် ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာကို။ ရူပနာကာရေန၊ ရူပနအခြင်းအရာအား

၁။ ကော ပနေတိဿာ ။ ပေ ။ ဝိသေသော။ ။ ပဌမ ပုစ္ဆာ၌ သစ္စိကဋ္ဌ-ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်သလော-ဟု မေး၍၊ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ ထိုသစ္စိကဋ္ဌ-ပရမတ္ထ အခြင်းအရာအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်သလော-ဟု မေးရာဝယ် သစ္စိကဋ္ဌ-ပရမတ္ထနှင့် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ အခြင်းအရာသည် အနက်တူ ဖြစ်လျှင် ထို ပုစ္ဆာ ၂-ရပ် သည် အဘယ်သို့ ထူးပါသနည်း-ဟု မေးသည်။ အဖြေမှာ-“သေ ဝိသေသော” တိုင်အောင် ပါဠိလျှောက်အတိုင်း သိနိုင်လောက်ပြီ။

အချုပ်ကား- ပဌမပုစ္ဆာ၌ သဘာဝတ္ထ ဖြစ်သော ရုပ် ဝေဒနာ စသော အနက် သဘောအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်သလော-ဟု မေးခြင်း၊ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ ရုပ်ဝေဒနာ စသောသဘာဝတ္ထ၏ ရူပန စသော အခြင်းအရာ၊ သပ္ပစ္စယ စသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်ပါသလော-ဟု မေးခြင်းသည် ပုစ္ဆာ ၂-ရပ်၏ အထူးတည်း။ [သေ ဝိသေသောတိ ယော ယထာဝုတ္တော ခွိန္နံ ပုစ္ဆာနံ ဝိသယဿ (အရာဖြစ်သော အနက်၏) သဘာဝါကာရဘေဒေါ (သဘာဝ+အာကာရအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းသည်) အတ္ထိ။ သေ ခွိန္နံ ပုစ္ဆာနံ ဝိသေသော-အနု။]

ဖြင့်။ န ဥပလဗ္ဗတိ ယထာ^၁၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် မရအပ် မရနိုင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤ အတူ။ ဓမ္မပ္ပဘောဒေ၊ ဝိယ၊ ၅၇-ပါး တရား အပြားကို ကဲ့သို့။ ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဟုတ်မှန်သော သဘာဝ အနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗမာနော၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည် ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်သော။ [သမ္မုတိသစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ရအပ် ရနိုင်သော။] ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ရူပဉ္စာဒိသပ္ပစ္စယာဒိ အာကာရေန၊ ရူပဉ္စာဒိ အခြင်းအရာ၊ သပ္ပစ္စယာဒိ အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ န ဥပလဗ္ဗတိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် မရအပ် မရနိုင်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရဝါဒီနာ၊ ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝတ္ထု၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤ ဒုတိယ ပြဿနာသည်။ အစောဒနီယံ၊ မစောဒနာထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တဿ၊ ထို ပရဝါဒီ၏။ အဝဇာနနဉ္စ၊ ပယ်ရှားခြင်းသည်လည်း။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟော စ၊ နှိပ်ခြင်းကိုလည်း။ န ကာတဗ္ဗော^၂၊ မပြုထိုက်။

ပန၊ အန္တယ ကား။ ဓမ္မပ္ပဘောဒတော^၃၊ ၅၇-ပါးတရားအပြားမှ။ အညဿ၊ အခြားသော။ သစ္စိကဋ္ဌဿ၊ မှန်သော အနက် သဘော၏။ အသိဒ္ဓိတ္တာ၊

၁။ ယထာ ပန ။ ဧပ ။ ဒဿေတိ။ ။ ဤ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ ရထိုက်သော အပြစ်ကို ပြ၍ သကဝါဒီ၏ မေးလိုရင်း အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ယထာ ပန ။ ဧပ ။ ဒဿေတိ” ဟု မိန့်သည်။ [ဧတိသံ ဒုတိယပုစ္ဆာယံ ဒေါသံ နိဒ္ဒါရေတွာ ပရိဟာရံ (ထို အပြစ်ကို ပယ်ခြင်းကို) ကာတံ ယထာ ပနာတိ အာဒိ ဝတ္ထု။-မရ။] ထိုတွင်...

၂။ ယထာ ပန ။ ဧပ ။ န ကာတဗ္ဗော။ ။ ဤဝါကျသည် အပြစ်ကို ပြသော စကားတည်း။ ရုပ်သည် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ရအပ်သကဲ့သို့ ဝေဒနာလည်း သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ရအပ်၏။ သို့သော် ရုပ်သည် ရူပဉ္စ အခြင်းအရာ အားဖြင့် ရအပ်၍ ဝေဒနာသည် ရူပဉ္စ အခြင်းအရာအားဖြင့် မရအပ်သည်မှာ အမှန်ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ရုပ်ဝေဒနာ စသော ၅၇-ပါးသော တရားသည် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ အားဖြင့် ရအပ်သကဲ့သို့ သမ္မုတိသစ္စာဖြစ်သော ပုဂ္ဂလသည်လည်း သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ရအပ်၏။ သို့သော် ရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့မှာ ရူပဉ္စ အခြင်းအရာ အနုဘဝန အခြင်းအရာ စသော အခြင်းအရာရှိသကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလ၌ ထို အခြင်းအရာကို မရအပ်။ ထိုသို့ မရအပ်သောကြောင့် ပရဝါဒီသည် ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ” ဟု ဖြေဆိုခြင်းငှါ တတ်ကောင်း၏။ (ဖြေဆိုခွင့် ရှိ၏။) ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ပြဿနာသည် စောဒနာထိုက်သော ပြဿနာမဟုတ်။ ပရဝါဒီက “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ” ဟု ပယ်ခြင်းသည်လည်း သင့်လျော်သော ပယ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပရဝါဒီကို မနှိပ်ထိုက်။ ဤသို့ အပြစ်ပြသည်။

၃။ ဓမ္မပ္ပဘောဒတော ပန ။ ဧပ ။ ဒဿေတိ။ ။ သကဝါဒီ၏ မေးလိုရင်းကို ပြသော စကားတည်း။ ၅၇-ပါးသော တရားမှ တပါးသော အရာဝတ္ထု(ပုဂ္ဂလ)၏ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ၊ အနုမာနသိဒ္ဓိ အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသောကြောင့် ပုဂ္ဂလကို မေးရာ၌ “ထို ၅၇-ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်သာ ရထိုက်ပါသလော” ဟု မေး၏။

ပစ္စက္ခအားဖြင့်၎င်း၊ အနုမာန အားဖြင့်၎င်း မပြီးစီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဓမ္မပ္ပဘောဒါကာရေနေဝ၊ ၅၇-ပါး တရားအပြားတို့၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်
သာ။ စောဒေတိ၊ သကဝါဒီစောဒနာ၏။ အဝဇာနနေနေဝ၊ ပရဝါဒီက
ပယ်ရှားခြင်းကြောင့်ပင်။ နိဂ္ဂဟံ၊ နှိပ်ကြောင်းအပြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ သကဝါဒီ
ပြစ်၏။

သာမည ဝိသေသေဟိ၊ သာမည အမေး၊ ဝိသေသ အမေးတို့ကြောင့်။
ပဋိညာ ပဋိက္ခေပပက္ခာ၊ ဝန်ခံကြောင်းပက္ခ၊ ပယ်ရှားကြောင်း ပက္ခတို့သည်။
အနုဇာနနာဝဇာနနပက္ခာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရခြင်းကို ဝန်ခံရာပက္ခ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရခြင်းကို
ပယ်ရှားရာပက္ခတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပဌမ ဒုတိယ နယာ၊ ပဌမနည်း၊ ဒုတိယ

ထိုအမေးကို “၅၇-ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပုဂ္ဂလကို မရထိုက်ပါ”ဟု ဖြေ
သင့်လျက် “န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ”ဟု ပယ်သောကြောင့် နှိပ်ကြောင်းအပြစ်ကို သကဝါဒီ
က ပြရသည်။

၁။ အသိဒ္ဓတ္တာ။ ပေ။ စောဒေတိ။ ။ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓ (တိုက်ရိုက် အားဖြင့် ပြီး
သောအနက်)၊ အနုမာနသိဒ္ဓ (အကြောင်းကို ဖြစ်စေ အကျိုးကို ဖြစ်စေ မှန်းဆ၍
ပြီးသောအနက်)ကို သိဒ္ဓဟု ခေါ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောအနက်သည် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓအားဖြင့်
လည်း မပြီး၊ အနုမာနသိဒ္ဓအားဖြင့်လည်း မပြီးသောကြောင့် ဒုတိယ ပြဿနာသည်
ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏ အခြင်းအရာအားဖြင့် မေးသော ပြဿနာ မဟုတ်။ ၅၇-ပါး ပြားသော
တရားတို့၏ အခြင်းအရာ အားဖြင့်သာ မေးသော ပြဿနာ ဖြစ်သည်-ဟူလို။
[အသိဒ္ဓတ္တာတိ ဧတေန ပစ္စက္ခတော အနုမာနတောပ ပုဂ္ဂလဿ အနုပလဗ္ဗမာဟ၊
တေန “ကို” တဝ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗမာနော ရူပနာကာရေန ဥပလဗ္ဗတိ၊ ဥဒါဟု
အနုဘဝနသဗ္ဗာနနာတိသင်္ခရဏ ဝိဇာနနေသု အညတရာကာရေနာ”တိ ဒဿေတိ၊-
အနု။]

၂။ အနုဇာနနာ။ ပေ။ ပဋိက္ခေပပက္ခာ။ ။ [အဋ္ဌကထာ၌ ပဋိဇာနန-
အဝဇာနန- ဟူသော အသုံးကို တွေ့ရ၏။ အဘယ်အဖို့ကို ပဋိဇာနန၊ အဘယ်အဖို့ကို
အဝဇာနန-ဟု သိရပါမည်နည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အနုဇာနနာ။ ပေ။
ပက္ခာ-ဟု မိန့်သည်။ (ပဋိဇာနနကိုပင် အနုဇာနန-ဟု သုံးစွဲသည်။)] “အာမန္တာ”
ဟု ဝန်ခံရာပက္ခကို ပဋိညာပက္ခ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ-ဟု ပယ်မြစ်ရာပက္ခကို ပဋိက္ခေပ-
ပက္ခ ဟု ခေါ်၏။ ထိုတွင် ပဋိညာပက္ခကို မေးရာ၌ - ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌ-
ပရမတ္ထေန-ဟု ဝိသေသနမပါဘဲ သာမည အားဖြင့် မေး၏။ ပဋိက္ခေပပက္ခကို မေးရာ၌
“ယော သစ္စိကဋ္ဌောပရမတ္ထော၊ တတော”ဟု ဝိသေသန ထည့်၍ မေး၏။ ထို့ကြောင့်
“သာမညဝိသေသေဟိ ပဋိညာပဋိက္ခေပပက္ခာ” ဟု ဆိုသည်။ ထို ပဋိညာပက္ခကို
“အနုဇာနနပက္ခ”ဟု ခေါ်၍ ပဋိက္ခေပပက္ခကို “အဝဇာနနပက္ခ”ဟု ခေါ်သည်-
ဟူလို။ နိဿယ အနက် ပေးရာ၌ အနုဋီကာ ယောဇာနသည့်အတိုင်း ဤ ပုဒ်များကို
ရှေးဦးစွာ ပေးရသည်။ [အဝိသေသ ဝိသေသေဟိ ပုဂ္ဂလူပလဗ္ဗဿ ပဋိညာပဋိက္ခေပ-
ပက္ခာ အနုဇာနနာပက္ခာ-အနု။]

နည်းတို့သည်။ အနုလောမ ပဋိလောမပက္ခာ၊ အနုလောမအဖို့၊ ပဋိလောမ အဖို့တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တေသံ၊ ဤအနုဇာနန၊ အဝဇာနန၊ အနုလောမ၊ ပဋိလောမတို့၏။ အယံ ဝိသေသော၊ ဤ အထူးကို။ ဝေဒိတဗျော၊ သိထိုက်၏။

တေန ဝတ ရေ ဝတ္ထဗ္ဗေတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော သကဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ဝတ္ထဗ္ဗဿ၊ ဆိုထိုက်သော စကားကို။ အဝစနေ၊ မဆိုခြင်းကြောင့်။ ဒေါသံ၊ အပြစ်သို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေ၏။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်န၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ နိဂ္ဂဟဿ ပါပိတတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မှတ်ချက်။ ။ဤ စကားအရ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေနာတိ အာမန္တာ”ဟူသောအဖို့ကို ပဋိညာပက္ခ၊ အနုဇာနနာပက္ခဟူ၍၊ “ယော သစ္စိကဋ္ဌော ပရမတ္ထော၊ တတော သော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေနာတိ န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟူသောအဖို့ကို ပဋိက္ခေပ ပက္ခ၊ အဝဇာနနပက္ခ-ဟူ၍ မှတ်ပါ။

၁။ အနုလောမ ပဋိလောမ ပက္ခာ။ ။[အဘယ်ကို အနုလောမပက္ခ၊ အဘယ် ကို ပဋိလောမပက္ခ-ဟု ခေါ်ပါသနည်း-ဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “အနုလောမ ပဋိလောမပက္ခာ” စသည်ကိုမိန့်။] အနုလောမပက္ခနှင့် ပဌမနယသည်၎င်း၊ ပဋိလောမ- ပက္ခနှင့် ဒုတိယနယသည်၎င်း သဘောတူ၏။ သို့သော် အနုလောမ ပဋိလောမ ဟူသည် အဘယ်နည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-အနုဋီကာ၌ “ယဒိပိမေ ဒွေပိ ပက္ခာ အနုလောမပဋိလောမ နယေသု လဗ္ဘန္တိ-ဟု ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာဝယ် ဌပနာ ပါပနာ ရောပနာတို့ကို ပြရာ၌ “အနုလောမ ပက္ခေ နိဂ္ဂဟဿ” “ပဋိလောမ- ပက္ခေ နိဂ္ဂဟဿ”ဟု သုံးစွဲသောကြောင့်၎င်း၊ “ဟဉ္စိ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေန” ဌပနာ ထားပြီးနောက် “တေန ဝတ ရေ ဝတ္ထဗ္ဗေ ။ ပေ ။ မိစ္ဆာတိ” ဟူသော ပဌမ နိဂ္ဂဟစကားကို “အနုလောမ ပက္ခ၊ ပဌမနယ”ဟူ၍၊ “နော စ ပန ဝတ္ထဗ္ဗေ ။ ပေ ။ မိစ္ဆာ”ဟူသော ဒုတိယ နိဂ္ဂဟစကားကို “ပဋိလောမပက္ခ၊ ဒုတိယနယ” ဟူ၍ မှတ်ပါ။

အနုလောမ ပဋိလောမ။ ။အနုဇာနန အဝဇာနန ၂-မျိုးစီ ပါနေသော ထို ပက္ခကို အဘယ်ကြောင့် “အနုလောမ ပဋိလောမ”ဟု ခွဲရပါသနည်း-ဟု မေး ဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-“ယထာဓိကတဿ၊ အကြင်အကြင်အရာဌာနအလိုက် ပြုအပ် သော။ လဒ္ဓိယာ၊ အယူအား။ အနုလောမနတော စေတ္တ ပဌမော နယော အနုလောမ ပက္ခော”စသည်ဖြင့် အနုဋီကာဆိုသည့်အတိုင်း ပုဂ္ဂလကထာ ဖြစ်သည်အား လျော်စွာ “ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏”ဟူသော အယူသည် ယထာဓိကတ လဒ္ဓိ ဖြစ်၏။ ထို အယူအားလျော်စွာ ဖြစ်သောကြောင့် ပဌမနယကို အနုလောမဟု နာမည်မှည့်၍ “ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏” ဟူသော အယူ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဒုတိယနယကို “ပဋိလောမပက္ခ”ဟု နာမည်မှည့်ရ သည်-ဟု မှတ်ပါ။

ဝေမေတ် ။ ပေ ။ အနုလောမပဉ္စကံ နာမာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အနုလောမပဉ္စကဟု ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ အနုလောမ ပဋိလောမတော၊ အနုလောမ ပဋိလောမ အားဖြင့်။ ခွိဟိ၊ ကုန်သော။ ဌပနာဟိ၊ ဌပနာတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သတ္တကေန၊ အနုလောမ သတ္တကသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်သင့်၏။ ဝါ၊ သို့မဟုတ်။ တံ ဝဇ္ဇနေ၊ ထိုဌပနာ ၂-ပါးကို ကြည်ခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဌပနာ နာမ ။ ပေ ။ ပါကဋ္ဌဘာဝကရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ ယံ၊ အကြင် မိမိအလိုကို။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ [ပစ္စနိကနယနောက်နား၌ ဆိုလတ္တံ့။] တေနာဓိပ္ပာယေန၊ ထို မိမိအလိုဖြင့်။ ဣဓာပိ၊ ဤ အနုလောမနယ ၌လည်း။ ဌပနာဒ္ဓယံ၊ ဌပနာ ၂-ပါး အပေါင်းကို။ ဝဇ္ဇေတိ၊ ကြည်၏။ ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို ပစ္စနိကနယ၌။ [ရှေးနိဿယ၌ တတ္ထကို “ပဋိကမ္မစတုက္ကဋ္ဌ” ဟု ခေါ်၏။ ပစ္စနိကနယဝယ် “ပဋိကမ္မစတုက္ကဋ္ဌ” ဟူလိ။] ပဋိကမ္မပဉ္စကဘာဝံ၊ ပဋိကမ္မပဉ္စက၏အဖြစ်ကို။ အဝတု၊ မဆိုမူ၍။ ပဋိကမ္မစတုက္က ဘာဝံ၊ ပဋိကမ္မစတုက္က၏အဖြစ်ကို။ ဝက္ခတိ ယထာ၊ ဆိုလတ္တံ့ကဲ့သို့။ ဣဓာပိ၊ ဤ အနု-

၁။ ဝေမေတ် ။ ပေ ။ ပဉ္စကံ နာမာ တိ ဝုတ္တံ။ ။ ဤဝါကျသည် အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်လာသောကြောင့် “ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။ ထို ၅-မျိုးကို အဋ္ဌကထာ၏ နိဿယ၌ တွက်ပြထားသည်။ ထို ၅-မျိုး ၌ အနုလောမဌပနာ၊ ပဋိလောမဌပနာ၊ ဤ ၂-မျိုး မပါသောကြောင့် “ခွိဟိ ဌပနာဟိ သဟ သတ္တကေန ဘဝိတဗ္ဗံ-ဟု ဆိုသည်။

၂။ တံ ဝဇ္ဇနေ ဝါ ကာရဏံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ။ “ကာရဏံ ဝတ္တဗ္ဗံ” ဟု ဆိုပြီးလျှင် ထို အကြောင်းကို အဋ္ဌကထာစကားဖြင့် (ဋီကာဆရာ ကိုယ်တိုင်) ပြလိုသောကြောင့် “ယံ ပန ဝက္ခတိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [တဿ ပရိဟာရံ ကာတံ ယံ ပနာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ-မရ။] “ဌပနာ နာမ ။ ပေ ။ ပါကဋ္ဌဘာဝကရဏံ” ဟူသောစကားသည် နောက် ပစ္စနိကနယ၌ လာလတ္တံ့။ ထို စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကား “ဌပနာမည်သည် (အပြစ်ပြ ဖို့ရန်) တဖက်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အယူကို အတည်ထားရုံမျှသာဖြစ်၏။ နိဂ္ဂဟကို၎င်း ပဋိကမ္မကို၎င်း ထင်ရှားအောင် ပြုနိုင်သော အစိတ်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဤ အနုလောမ ပဉ္စကကို ပြရာ၌ အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် ဌပနာ ၂-ပါးလုံးကို ထည့်ပဲ ပဉ္စကကိုသာ ပြသည်။

၃။ ယထာ ပန ။ ပေ ။ ဝိသုံ ဝုတ္တော။ ။ ဌပနာဒ္ဓယကို ကြည်၍ “အနုလောမ ပဉ္စက-ဟု နာမည်တပ်လျှင် နိဂ္ဂဟကိုလည်း သီးခြားမဆိုပဲ ပဋိကမ္မစတုက္ကကဲ့သို့ နိဂ္ဂဟ-စတုက္ကဟု ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အတယံကြောင့် နိဂ္ဂဟကို သီးခြားဆို၍ အနုလောမ ပဉ္စကဟု နာမည် တပ်ရပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ယထာ ပန ။ ပေ ။ ဝိသုံ ဝုတ္တော” ဟုမိန့်သည်။ ပဋိကမ္မစတုက္ကနှင့်မတူပဲ ဤအနုလောမ ပဉ္စက၌ နိဂ္ဂဟစကားက ပဓာန ဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟကို ပါပနာရောပနာတို့မှ သီးခြားခဲ့၍ အင်္ဂါတပါး အဖြစ်ဖြင့် ဆိုရသည်။ ထို့ကြောင့် အနုလောမ နိဂ္ဂဟ-စတုက္က မဖြစ်ပဲ အနုလောမ ပဉ္စက ဖြစ်ရပါသည်-ဟူလိ။

၃၀၂ ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ [မဟာ

လောမ ပဉ္စကဋ္ဌ်လည်း။ နိဂ္ဂဟစတုက္ကဘာဝေါ၊ နိဂ္ဂဟစတုက္က၏ အဖြစ်သည်။
ဝါ၊ ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုထိုက်ရာ
သော်လည်း။ သုဒ္ဓိက နိဂ္ဂဟဿ၊ ပဋိကမ္မမဖက် သက်သက်သော နိဂ္ဂဟ ရှိသော
အနုလောမနယ၏။ [အနုလောမနယ၌ ပဋိကမ္မ မပါသောကြောင့် “သုဒ္ဓိက
နိဂ္ဂဟ”ဟု ဆိုသည်။ နိဂ္ဂဟပဓာနတ္တာ၊ နိဂ္ဂဟပဓာနရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဝါ၊ ပြဇာနီးသော နိဂ္ဂဟ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဒ္ဓေသဘာဝေန၊
အကျဉ်းညွှန်ပြခြင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ [“အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟ” ဟူသော အကျဉ်း
စကားဖြင့်] ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သော။ နိဂ္ဂဟောဝ၊ နိဂ္ဂဟကိုသာ။ ဝိသုံ၊
ပါပနာရောပန တို့မှ သီးခြား။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝတ္ထုဗ္ဗော။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ပဒကာရ ဆရာတို့သည်။ အယထာဘူတ
နိဂ္ဂဟတ္တာ၊ ယထာဘူတနိဂ္ဂဟ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို ပဋိကမ္မ
စတုက္က၌။ [ပစ္စနိကနယဝယ် လာသော ပဋိကမ္မစတုက္က၌] ပဋိကမ္မ၊ ပဋိကမ္မကို။
ဝိသုံ၊ ပါပနာရောပနာတို့မှ သီးခြား။ န ဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ တေသံ၊
ထို ပဒကာရ ဆရာတို့၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။) ဒုတိယေ၊ ဒုတိယဖြစ်သော။ ဝါဒ
မုခေ၊ ဝါဒမုခ၌။ [“ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတံ” စသည်ဖြင့် လာသော ဝါဒဖြစ်ခြင်း၏
အကြောင်း၌။] နိဂ္ဂဟစတုက္ကဘာဝေါ၊ နိဂ္ဂဟစတုက္က အဖြစ်သည်၎င်း။ ပဋိ-
ကမ္မပဉ္စကဘာဝေါ စ၊ ပဋိကမ္မပဉ္စက၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။
ဝါ၊ ဖြစ်သင့်ရာရောက်၏။

၂။ အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ သစ္စိကဋ္ဌမေဝါတိ၊ ဟူသော စကားရပ်၌။
သမ္ပုတိသစ္စံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (ယော သစ္စိကဋ္ဌောတိ အာဒိမာဟ-ဋ္ဌစပ်။)
ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပေါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ဟိ၊ မှန်၏။

၁။ ယေ ပန ။ ပေ။ ဝေန္တိ။ ။ “ယေ ဝေန္တိ” အရ ပဒကာရဆရာတို့ကိုယူပါ။
ထိုဆရာတို့က ပဋိကမ္မစတုက္က၌ နှိပ်မှုက ယထာဘူတမဟုတ်သောကြောင့် နှိပ်မှု၏
ရှေ့သွားဖြစ်သော ပဋိကမ္မကိုလည်း သီးခြားမဆိုပဲ ပါပနာရောပနာတို့အတွင်း သွင်း၍
ဆိုပါသည်-ဟု ဆိုကြသည်။

၂။ တေသံ ။ ပေ ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ ထိုအဆိုအတိုင်း စဉ်းစားသောအခါ
နှိပ်မှုက ယထာဘူတဖြစ်လျှင် နှိပ်မှုရှေ့က ပဋိကမ္မလည်း ယထာဘူတဖြစ်သောကြောင့်
ပဋိကမ္မကို သီးခြားပြုနိုင်၏-ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတံ”
စသော ပစ္စနိကာနုလောမ ဒုတိယဝါဒမုခ၌ ပစ္စနိကပဉ္စကအရာဝယ် ပရဝါဒီ၏နှိပ်မှုက
ယထာဘူတမဟုတ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟကို သီးခြားအပ်၍အဖြစ်ဖြင့် မဆိုပဲ ပစ္စနိက
ပဉ္စကကို စတုက္ကဟု၎င်း၊ ပဋိကမ္မစတုက္ကနေရာဝယ် သကဝါဒီ၏ ပဋိကမ္မပြုပုံက ယထာ
ဘူတ ဖြစ်သောကြောင့် ပါပနာရောပနာ ၄-ပါးနှင့်တကွ ပဋိကမ္မကို သီးခြားယူ၍
ပဋိကမ္မပဉ္စကဟု၎င်း အမည်ဖြစ်သင့်ရာရောက်သည်-ဟု အပြစ်ပြသည်။ ထိုသို့ကား
မရောက်နိုင်ပါ-ဟူလို့။

သုဒ္ဓသမ္ပုတိသစ္စံ ဝါ။ ပေ။ ပရဝါဒိဿာတိ။ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝက္ခတိ။ ဆိုလတ္တံ့။ [ပစ္စနိကာနုလောမအဖွင့်၌ ဆိုလတ္တံ့။] တတ္ထံ။ ဆိုသုဒ္ဓ-သမ္ပုတိသစ္စံ ဝါ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌။ (ဒေါသော၊ အပြစ်ကို။ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။) ပရဝါဒိနာ၊ ပရဝါဒိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ အဓိပ္ပေတသစ္စိကဋ္ဌော၊ အလိုရှိအပ်သော သစ္စိကဋ္ဌသည်။ သမ္ပုတိသစ္စံ၊ သမ္ပုတိသစ္စာသည်။ ယဒိ (ဟောတိ)။ အံ။ (ဧဝံ သတိ)။ သမ္ပုတိသစ္စာကာရေန၊ သမ္ပုတိသစ္စာ ဟူသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိတိ။ ဟူ၍။ ဝဒန္တေန၊ ဆိုသော သကဝါဒိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ နှင့်။ သမာနလဒ္ဓိကော၊ တူသော အယူရှိသော ပရဝါဒိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ နပ္ပဋိသေဓိတဗ္ဗော၊ မတားမြစ်ထိုက်။ အယံ ကထာ ဧဝံ၊ ဤပုဂ္ဂလ

၁။ တတ္ထ ယဒိ။ ပေ။ နပ္ပဋိသေဓိတဗ္ဗော။ “သုဒ္ဓ သမ္ပုတိသစ္စံ ဝါ” စသော အဋ္ဌကထာစကား၌ အပြစ်ပြလို၍ “တတ္ထ ယဒိ။ ပေ။ နပ္ပဋိသေဓိတဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။ [ဣဒါနိ အဋ္ဌကထာဝစနေ ဒေါသံ အာဟရာပေတံ တတ္ထ ယဒိတိ အာဒိ ဝတ္ထု-မဓု] ပရဝါဒိအလိုရှိအပ်သော သစ္စာသည် အကယ်၍ သမ္ပုတိ သစ္စာဖြစ်အံ့။ (ဤသို့ဖြစ်လျှင်) သကဝါဒိကလည်း “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ-သမ္ပုတိ သစ္စာ အခြင်းအရာ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ်” ဟု မဆိုထိုက်။ “ရအပ်၏” ဟုသာ ဆိုထိုက်၏-ဟု ဖြေဆိုရာရောက်သောကြောင့် သကဝါဒိနှင့် ပရဝါဒိသည် အယူတူနေ၏။ ထိုသို့ အယူ တူသောကြောင့် သကဝါဒိသည် ပရဝါဒိကို မတားမြစ်ထိုက်။

ဆက်ဦးအံ့-“ဤဝါကျတွင် “ယဒိ ပရဝါဒိနာ။ ပေ။ သမ္ပုတိသစ္စံ” ဟူသော ပရိ-ကပ္ပ ဝါကျသည်။ အဓိပ္ပာယ်ရှင်း၏။ “သမ္ပုတိသစ္စာကာရေန ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိတိ ဝဒန္တေန” ၌ ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အတယ်သူပါနည်း။ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” ဟူသော စကားသည် တယ်တုန်းက ဆိုအပ်သော စကားပါနည်း။ သမာနလဒ္ဓိက ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသည် အတယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပါနည်း။ “နပ္ပဋိသေဓိတဗ္ဗော” ဖြင့် အတယ်သို့ တားမြစ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား-“ဝဒန္တေန” ၌ ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသည် သကဝါဒိ ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ထို သကဝါဒိသည် “တတောသော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန” ဟု ပရဝါဒိ ၏ ဇုတိယ အမေး၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ-ဤသို့ မရအပ်ဟု မဆိုထိုက်ပါ-ဟု ဖြေ၏။ ထို့အဖြေသည် “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို သမ္ပုတိသစ္စာအားဖြင့် ရအပ်၏-ဟု သကဝါဒိက ဆိုရာရောက်၏။ ဤသို့ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” ဟု သကဝါဒိသည် တိုက် ရိုက်မဆိုသော်လည်း ဆိုရာ ရောက်သောကြောင့် “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိတိ ဝဒန္တေန-ဟု ဆိုသည်။ သမာနလဒ္ဓိက ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ပရဝါဒိပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ မှန်၏-သမ္ပုတိ သစ္စာ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်၏” ဟူသော အယူကို သကဝါဒိလည်း ယူ၏။ ထို့ကြောင့် သကဝါဒိနှင့် ပရဝါဒိသည် အယူတူနေရကား ပရဝါဒိကို သမာနလဒ္ဓိက ဟု ခေါ်သည်။ နပ္ပဋိသေဓိတဗ္ဗောအရ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ (ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ် သလော) ဟု ပဌမ မေးရာဝယ် အာမန္တာဟု ဖြေခြင်းကို ပဋိသေဓိတဗ္ဗဟု ဆိုသည်။

၃၀၄ ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ [မဟာ

ကထာတရပ်လုံးကိုပင်။ နာရဘိတဗ္ဗာ၊ အားမထုတ်ထိုက်။ (အားထုတ်ဖွယ် မလိုတော့)။

အထ၊ သို့မဟုတ်။ သကဝါဒီနာ၊ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ အတ္တနာ စ၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ အဓိပ္ပေတသစ္စိကဋ္ဌိယေဝ၊ အလိုရှိ အပ်သော သမ္မုတိသစ္စာဟူသော သစ္စိကဋ္ဌကိုပင်။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ပရဝါဒီ၊ ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယော သစ္စိကဋ္ဌောတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ ဣတိ အံယံ အတ္ထော၊ ဤအနက်သည်။ ယဒိ (ဟောတိ)၊ အံ။ (ဝေံ သတိ)။ သကဝါဒီနာ၊ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမ္မုတိသစ္စိယေဝ၊ သမ္မုတိသစ္စာကိုသာ။ သစ္စိကဋ္ဌောတိ၊ ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤ အပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ (သကဝါဒီနာ၊

မှန်၏ “မရအပ်သလော”ဟူသောအမေး၌ ‘အာမန္တာ’ဟု ဖြေခြင်းသည် “ပုဂ္ဂိုလ် ကို မရအပ်”ဟု တားမြစ်ခြင်းနှင့် သဘောတူပင်တည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “န ပဋိသေမိ- တဗ္ဗော၊ န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ”ဟု မတားမြစ်အပ်သင့်-ဟု အနက်ပေး၏။-မှားသည်။]

အနုဋီကာ။ ပုဂ္ဂလော နှုပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိ ပုစ္ဆာယ ကတာယ (ပရဝါဒီက ပုစ္ဆာပြုအပ်သော်) သကဝါဒီ(အာဟ-၌စပ်)၊ တတ္ထ(ထို ပုစ္ဆာ၌) အယံ ပုဂ္ဂလဝါဒီ၊ ဣမဿ လဒ္ဓိ ပဋိကိစ္စိတဗ္ဗာတိ(ဟု နှလုံးသွင်း၍) ပရမတ္ထသစ္စံ သန္ဓာယာဟ အာမန္တာတိ၊ န ဥပလဗ္ဗတိတိ ဝတ္ထံ ဟောတိ။ “န ဥပလဗ္ဗတိ-လော”ဟု မေးရာ၌ “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံခြင်းသည်ပင် “မရအပ်”ဟု ပယ်ရာရောက်သည်။ [ဝဒန္တေနာတိ သကဝါဒီနာ၊ သဟတ္ထေ စေတံ(သမာနလဒ္ဓိကောဝယ် သမာန၌ သဟာဒိယောဂစပ်။) ကတ္ထုတ္ထေဝါ (ပဋိသေမိတဗ္ဗော၌ ကတ္တားစပ်။) သမာနလဒ္ဓိကော ပရဝါဒီ၊ န ပဋိသေမိတဗ္ဗောတိ နှုပလဗ္ဗတိတိ အာမန္တာတိ ဧတေန-မဓု။]

၁။ ကထာ ဝေဝိယံ နာရဘိတဗ္ဗာ။ [ကထာ ဝေဝိတိ ပုဂ္ဂလကထာ ဝေ- မဓု။] အချင်းချင်း အယူတူနေရကား ဤပုဂ္ဂလကထာတရပ်လုံးကိုပင် ဘုရားရှင်သည် ၎င်း၊ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်သည်၎င်း အားမထုတ်ထိုက်ကော။ [ဤစကား ၂-ရပ်ဖြင့် “သမ္မုတိသစ္စံ ဝါ သန္ဓာယ ။ပေ။ အနုယောဂေါ ပရဝါဒီဿ”ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားကို အပြစ်ပြသည်။]

၂။ အထ သကဝါဒီနာ ။ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ အခြား နည်းအားဖြင့် အပြစ် ပြလို၍ “အထ”သည် မိန့်၊ သကဝါဒီနှင့် မိမိ(ပရဝါဒီ)သည် အလိုရှိအပ်သော သမ္မုတိသစ္စာဟူသော သစ္စိကဋ္ဌကို ရည်ရွယ်၍ “ယော သစ္စိကဋ္ဌောပရမတ္ထော၊ တတော သော ပုဂ္ဂလော”စသော ဒုတိယပြဿနာကို ဆိုပါသည်-ဟု အကယ်၍ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုအံ့၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သကဝါဒီလည်း သမ္မုတိသစ္စာကိုသာ “သစ္စိကဋ္ဌ”ဟု ဆိုလိုရာ ရောက်၏။ [အမှန်အားဖြင့်ကား သကဝါဒီက သမ္မုတိသစ္စာကိုသာ “သစ္စိကဋ္ဌ”ဟု မဆိုလိုပါ၊ ပရမတ္ထသစ္စာကိုလည်း “သစ္စိကဋ္ဌ”ဟု ဆိုလိုသည်-ဟူလို။]

သည်၎င်း။ အတ္တနာ ၈၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒီသည်၎င်း။) ဥဘယံ ၂၊ ၂-ပါး စုံသော သမ္မုတိသစ္စာ၊ ပရမတ္ထသစ္စာကို။ အဓိပ္ပေတံ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ဟု အလိုရှိ အပ်သည်။ ယဒိ(ဟောတိ)၊ အံ။ (ဝေ သတိ)။ ပုန၊ တဖန်။ သမ္မုတိသစ္စ- ပရမတ္ထသစ္စာနိ ဝါ ။ပေ။ ဧဝမာဟာတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္ထုပ္ပံ၊ မဆိုထိုက်သည်။ သိယာ ၂၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ -ဤကား အပြစ်တင်ပုံ တရပ်တည်း။ [ရှေး နိဿယသို့ ဣတိ မပါ။]

၈၊ ဆက်။ ဒွေပိ ၂၊ ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ သမ္မုတိသစ္စာ၊ ပရမတ္ထသစ္စာတို့သည်။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထာ၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထတို့သည်။ ယဒိ (ဟောန္တိ)၊ ကုန်အံ။ (ဝေ သတိ)သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသေန၊ 'သမ္မုတိသစ္စာဟူသော သစ္စိကဋ္ဌတစိတ်အားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရနိုင်ခြင်းကို။ ဣစ္ဆန္နေန၊ အလိုရှိသော သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ အနု- ယောဂေါ၊ မေးစိစစ်ခြင်းကို။ န ကာတဗ္ဗော ၂၊ မပြုထိုက်။

သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသေန၊ ရူပန အခြင်းအရာ စသော သစ္စိကဋ္ဌတစိတ်ဖြင့်။ အနုယောဂေါ ၈၊ မေးစိစစ်ခြင်းသည်လည်း။ န ယုတ္တော ၂၊ မသင့်။ (ကသ္မာ

၁။ ယဒိ ဥဘယံ ။ ပေ ။ သိယာ။ ။မိမိနှင့် သကဝါဒီ ၂-ယောက်လုံးပင် သမ္မုတိ ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါးလုံးကို “သစ္စိကဋ္ဌ”ဟု အလိုရှိလျှင် “သမ္မုတိသစ္စ- ပရမတ္ထသစ္စာနိ ဝါ ကေတော ကတွာပိ”ဟု ဝါ-သဒ္ဓါဖြင့် တနည်း မဆိုသင့်တော့၊ ပင်ကိုယ်ကပင် သစ္စာ ၂-ပါးလုံးကို အလိုရှိပြီး ဖြစ်သည်-ဟူလို။ ဤအပြစ်ပြခြင်းများ သည် ပရဝါဒီ၏ ဒုတိယပြဿနာကို သကဝါဒီက “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ”ဟု ဖြေဆိုပုံနှင့် စပ်၍ ဖြစ်၏။

၂။ ယဒိ ၈ ဒွေပိ ။ ပေ ။ န ကာတဗ္ဗော။ ။သကဝါဒီ၏ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနုလောမနယနှင့်စပ်၍ အပြစ်ပြလိုသောကြောင့် “ယဒိ ၈”စသည်ကို မိန့်။ [ဣစ္ဆန္နေ- နာတိ သကဝါဒီနာ။-မဓု။] ပရမတ္ထသစ္စာ သမ္မုတိသစ္စာ ၂-ပါးလုံးပင် သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထချည်း ဖြစ်အံ့။ (ဤသို့ဖြစ်လျှင်) သမ္မုတိသစ္စာ ဟူသော သစ္စိကဋ္ဌတစိတ်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရနိုင်ခြင်းကို အလိုရှိသော သကဝါဒီသည် “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေန” စသော မေးစိစစ်မှုကို (အနုလောမနယတုန်းကပင်) မပြုထိုက်၊ ဘာကြောင့်နည်း-မိမိ၏ အယူတစိတ်နှင့် ပရဝါဒီ၏ အယူသည် တူနေသောကြောင့် တည်း။

၃။ န ၈ ။ ပေ ။ ယုတ္တော။ ။[နန ရူပနာဒိအာကာရေန အနုယောဂေါ ကာတဗ္ဗော တိ အာဟ န စာတိအာဒိ။-မဓု။]ရှေ့ဝါကျ၌ “သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသေန”ကို “သမ္မုတိသစ္စေန”ဟု ဖွင့်၍ ဤဝါကျ၌ “ရူပနာဒိအာကာရေန”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤသို့ “အာကာရေန”ဟု ဖွင့်ပုံကို ငသာက်၍ အနုလောမနယတုန်းက ဒုတိယပုစ္ဆာကို စိစစ် နေသည်-ဟု မှတ်ပါ။ ဤ၌ “သစ္စိကဋ္ဌတစိတ်” ဟူသည် ပရမတ္ထသစ္စာထဲတွင် တစိတ်ဖြစ်သော ရူပန စသော အခြင်းအရာတည်း။ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “န ဟိ ဝေဒယိတာကာရေန”စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထသစ္စာတစိတ်ကို ဖွင့်သည်။

၃၀၆   ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ   [မဟာ]

သစ္စိကဋ္ဌကဓေသေန အနုယောဂေါ န ယုတ္တော၊ နည်း။) ဟိ°(ယသ္မာ)၊
ကြောင့်။ ဝေဒယိတာကာရေန၊ ဝေဒယိတ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗ
မာနာ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ်သော။ ဝေဒနာ၊ ကို။
ရူပနာကာရေန၊ ရူပန အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ဥပလဗ္ဗတိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍
ရှုမှတ်သည်ရှိသော် မရအပ် မရနိုင်သလော။ ဣတိ၊ သို့။ န အနုယုတ္တိတဗ္ဗာ၊
မစိစစ်ထိုက်။ (မစိစစ်ထိုက်သကဲ့သို့-ဟူလို။) ၈၂၊ ဆက်။ ပရဝါဒီ၊ ပရဝါဒီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရူပနာဒိသဘာဝံ၊ ရူပန အစရှိသောသဘောကို။ ပုဂ္ဂလံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်
ဟူ၍။ န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိသည် မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သစ္စိကဋ္ဌ
ပရမတ္ထမေဝ ၈၂၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထကိုသာ။ (ပုဂ္ဂလံ၊ ဟူ၍။) ဣစ္ဆတိ၊ အလို
ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (သစ္စိကဋ္ဌကဓေသေန အနုယောဂေါ န ယုတ္တော။)

ပရမတ္ထသစ္စတော၊ ရုပ် ဝေဒနာ စသော ပရမတ္ထသစ္စာမူ။ အညသ္မိ°၊
အခြားသော။ သစ္စိကဋ္ဌ၊ သမ္မုတိသစ္စာဟူသော သစ္စိကဋ္ဌသည်။ ဝိဇ္ဇမာနေ၊
ထင်ရှားရှိလသော်။ (ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်) အဿ၊ ထိုသမ္မုတိသစ္စာ
ဟူသော ပုဂ္ဂလ၏။ ပရမတ္ထသစ္စတော၊ ပရမတ္ထသစ္စာ၏ အဖြစ်ကို။ န အနုယုတ္တိ-
တဗ္ဗာ°၊ မစိစစ်ထိုက်။

၁။ န ဟိ ။ ပေ။ ပရမတ္ထမေဝါတိ။ ။ [ရှေ့၌ “န ဟိ” ဟု စ၍ အဆုံး၌ ဣတိ
သဒ္ဓါပါသောကြောင့် “ကလ္လ္လာတိ အာဟ န ဟိတိအာဒိ” ဟု မဇ္ဈိကာ ကျမ်းတက်သည်။
ထို့ကြောင့် “န ဟိ ။ ပေ။ ပရမတ္ထမေဝါ” တိ တိုင်အောင် ကာရဏဝါကျ။ - “န စ
၈ ပေ။ ယုတ္တော” ကို ဖလဝါကျဟု ခွဲပါ။] ဆိုလိုရင်းကား-ဝေဒနာသည် ပရမတ္ထ
သစ္စိကဋ္ဌတစိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ရုပ်လည်း ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌတစိတ်တည်း။ “ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌ
တစိတ်ဖြစ်သော ဝေဒနာကို ရူပနာကာရ ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌ တစိတ်အားဖြင့်
ရအပ်သလော” ဟု မမေးထိုက်သကဲ့သို့ ထို့အတူ “ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌ တစိတ်
အားဖြင့် ရအပ်ပါသလော” ဟု မမေးသင့်။

၂။ န စ ပရဝါဒီ ။ ပေ ။ ပရမတ္ထမေဝ။ ။ ပရမတ္ထသစ္စာတစိတ်ဖြင့် မမေး
ထိုက်ပုံကို ထပ်၍ ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် “န စ ။ ပေ။ ပရမတ္ထမေဝ” ဟု မိန့်သည်။
ပရဝါဒီသည် ရူပန စသော အခြင်းအရာကို ပုဂ္ဂိုလ်ဟု မဆိုလို၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထကိုသာ
ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “န စ သစ္စိကဋ္ဌကဓေသေန အနုယောဂေါ ယုတ္တော-
ရူပန အခြင်းအရာ ဟူသော သစ္စိကဋ္ဌတစိတ်ဖြင့် မေးစိစစ်ခြင်းသည် (နဂိုကပင်
ပရဝါဒီ အလိုမရှိသော ပုဂ္ဂလကို မေးရာရောက်သောကြောင့်) မသင့်ပါ-ဟူလို။

၃။ ပရမတ္ထသစ္စတော ။ ပေ ။ အနုယုတ္တိတဗ္ဗာ။ ။ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ၊
သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန” စသော အနုယောဂကို မပြုထိုက်ပုံကို ပြပြီး၍ “ယော သစ္စိကဋ္ဌာ
ပရမတ္ထော၊ တတော သော ပုဂ္ဂလော” စသည်ဖြင့် မစိစစ်ထိုက်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့်
“ပရမတ္ထသစ္စတော” စသည်ကို မိန့်။ ရုပ် ဝေဒနာ စသော ပရမတ္ထသစ္စာမှတစ်ပါး
သမ္မုတိသစ္စာဟူသော သစ္စိကဋ္ဌရှိသေးလျှင်(ရှိသေးသောကြောင့်) ထိုသမ္မုတိသစ္စိကဋ္ဌ

အသစ္စိကဋ္ဌေ၊ သစ္စိကဋ္ဌမဟုတ်သော အနက်၌။ (ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောအနက်၌) သစ္စိကဋ္ဌဝေါဟာရံ၊ သစ္စိကဋ္ဌ အဝေါအဝေါကို။ အဘျေပေတော၊ တင်၍။ တံ၊ ထိုဝေါဟာရသစ္စိကဋ္ဌကို။ သန္တာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ပုစ္ဆတိ၊ ပရဝါဒိ မေး၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တာနံ၊ ပြောဆိုကုန်သော ဆရာတို့၏။ (ဝါဒေါ အယူ၌။) ဝေါဟရိတသစ္စိကဋ္ဌဿ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော သစ္စိကဋ္ဌ၏။ (ဥပစာ သစ္စိကဋ္ဌ၏။) အတ္တနာ၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒိသည်။ အဓိပ္ပေတသစ္စိကဋ္ဌတာ၊ အလိုရှိအပ်သော သစ္စိကဋ္ဌ၏ အဖြစ်သည်။ န ယုတ္တာ၊ မသင့်။ စ၊ ဆက်။ ဝေါဟရိတပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌာနံ၊ ဝေါဟရိတသစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌ ဟူကုန် သော။ ဒိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သော သစ္စိကဋ္ဌတို့၏။ သစ္စိကဋ္ဌဘာဝေ၊ သစ္စိကဋ္ဌ၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ) ဝုတ္တနယောဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဒေါသော၊ အပြစ်သည်။ ဟောတိ။

ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပရမတ္ထသစ္စာအဖြစ်ကို “တတော သော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန”ဟု မစိစစ်ထိုက်။ [နာဿ၊ ပေ။ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗာတိ သကဝါဒိနာ “တတော သော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိတိ ဧတေန န အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗာ။-မခု]

အနုဋ္ဌိကာ။ ။အနုဋ္ဌိကာ၌ကား “အဿ သစ္စိကဋ္ဌဿ ပရမတ္ထသစ္စတာ ပရဝါဒိနာ န အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗာ “ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန”တိ၊ (ဘဒ္ဒကောင့် နည်း) သကဝါဒိနောပိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထတော တဿ (ထို ပုဂ္ဂလ၏) ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော”ဟု ပစ္စနိကနယ၌ လာသော ဒုတိယပုစ္ဆာ၏ မမေးထိုက်ပုံကို ဆိုသည်။ [သုနည်းနှင့်သူ သင့်ပါ၏။]

၁။ အသစ္စိကဋ္ဌေ။ ပေ။ န ယုတ္တာ။ [ဥပစာရိတသစ္စိကဋ္ဌဂဟဇကပိ ဒေါသံ ဒေသေတံ အသစ္စိကဋ္ဌေတိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အသစ္စိကဋ္ဌေ ပုဂ္ဂလေ။ တံတိ ဝေါဟရိတံ သစ္စိကဋ္ဌံ။-မခု။ “ဝေါဟရိတသစ္စိကဋ္ဌ”ဟူသည် သမ္မုတိသစ္စာ မဟုတ်သေး၊ သစ္စိကဋ္ဌ အမည်ကို တင်စားထားသော ဥပစာရသစ္စိကဋ္ဌ တည်း။] သစ္စိကဋ္ဌဝေါဟာရကို တင်စား၍ ထိုဥပစာသစ္စိကဋ္ဌဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မေးသည်-ဟု တချို့ဆရာတို့က ဆိုကြ သေး၏။ ထို ဆရာတို့အယူ၌ ဥပစာသစ္စိကဋ္ဌ၏ မိမိဟူသော ပရဝါဒိ အလိုရှိအပ်သော သစ္စိကဋ္ဌအဖြစ်သည် မသင့်။ ဘဒ္ဒကောင့်နည်း-ပရဝါဒိက ပုဂ္ဂလကို သမ္မုတိသစ္စိကဋ္ဌ ဟုသာ ယူ၍ ဥပစာတင်စားအပ်သော သစ္စိကဋ္ဌဟု မဆိုလိုသောကြောင့်တည်း။

၂။ ဝေါဟရိတ။ ပေ။ ဒေါသော။ ။ “ဥပစာသစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌ ၂-မျိုး တို့၏ သစ္စိကဋ္ဌအမည်ဖြစ်ရာ၌ အဘယ်အဖြစ်ရှိပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝုတ္တနယောဝ ဒေါသော”ဟု မိန့်သည်။ “ဝုတ္တနယ”ဟူသည် “ယဒိ စ ဒွေပိ သစ္စာနိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္တာ၊ သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသေန ဥပလဗ္ဗိ ဣစ္ဆန္တေန။ ပေ။ အနုယောဂေါ န ကာတဗ္ဗော၊ န စ သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသေန”စသည်ဖြင့် “န ယုတ္တာ”တိုင်အောင် ပြုအပ် ခဲ့သော အပြစ်တည်း။ [ဝုတ္တနယောဝ ဒေါသောတိ ဒွေပိ သစ္စာနိတိအာဒိနာ အနန္တရမေဝ (အခြားမဲ့ “န ယုတ္တာ”တိုင်အောင်မင်) ဝုတ္တံ သန္တာယာဟ။-အနု။]

သမ္မုတိသစ္စာကာရေန ၊ သမ္မုတိသစ္စာ ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗမာနဉ္စ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော်၊ ရအပ်သော သစ္စိကဋ္ဌ အနက်သည်လည်း။ ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဟုတ်မှန်သော သဘာဝအနက် အားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗေယျ ဝါ၊ ရအပ်သော်လည်းရအပ်ရာ၏။ ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဘူတသဘာဝအနက်အားဖြင့်။ န ဥပလဗ္ဗေယျ ဝါ၊ မရအပ်မှလည်းမရအပ်ရာ။ ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဟုတ်မှန်သော သဘာဝအနက်အားဖြင့်။ ယဒိ ဥပလဗ္ဗတိ၊ အကယ်၍ ရအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) [နာနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗာ-ဉ္စိစပ်။] ပုဂ္ဂလောပိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗတိ၊ ရအပ် ရနိုင်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အနုဇာနန္တော၊ ခွင့်ပြုသော ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ နာနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊ မစိစစ်ထိုက်။

ဘူတသဘာဝတ္ထေန၊ ဟုတ်မှန်သော သဘာဝအနက်အားဖြင့်။ (ပုဂ္ဂလော၊ ကို။) အထ န ၊ (ဥပလဗ္ဗတိ)၊ အကယ်၍ မရအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ)။ သမ္မုတိသစ္စဿ၊ သမ္မုတိသစ္စာဖြစ်သော ပုဂ္ဂလ၏။ တံဝိနိမုတ္တော၊ ထိုဘူတ သဘာဝတ္ထမှ လွတ်သော။ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထာကာရော၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအခြင်း

၁။ သမ္မုတိသစ္စာကာရေန ။ ပေ ။ န ဝါ။ ။ သမ္မုတိသစ္စာ အခြင်းအရာ အားဖြင့် ရအပ်သော သစ္စိကဋ္ဌအနက်ကို သစ္စိကဋ္ဌဟု ယူလျှင်လည်း ရနိုင်သော အပြစ်ကို ပြလို၍ “သမ္မုတိ ။ ပေ ။ န ဝါ”ဟု မိန့်သည်။ သမ္မုတိသစ္စာ အခြင်းအရာ အားဖြင့် ရအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော သစ္စိကဋ္ဌသည် ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့် သော်လည်း ရအပ်ရာ၏။ ဟုတ်မှန်သော သဘော မဟုတ်သောအားဖြင့်သော်လည်း ရအပ်ရာ၏။ ဤကား အပြစ်ပြဖို့ရန် အခြေခံတည်း။ ထိုတွင်-

၂။ ယဒိ ဘူတ ။ ပေ ။ နာနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗော။ ။ သမ္မုတိသစ္စာ အခြင်းအရာ အားဖြင့် ရအပ်သော အနက်သည် အစစ်အမှန် ဘူတသဘာဝတ္ထဖြစ်လျှင် “အာမန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအားဖြင့် ရအပ်၏”ဟု ဝန်ခံထားသော ပရဝါဒီကို စစ်ဆေးဖွယ် မလို။ [အနုဇာနန္တော ပရဝါဒီ၊ နာနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗ-တိတိအာဒိနာ။ (ပဌမပုစ္ဆာ)။ ယော သစ္စိကဋ္ဌော ပရမတ္ထောတိ ဧတေန ဝါ(ဗုတိယ ပုစ္ဆာ)-မခု။]

၃။ အထ န ။ [“အထ န ဣတိ အထ န ဘူတသဘာဝတ္ထေန ဥပလဗ္ဗတိတိ ယောဇနာ”ဟု အနုဋီကာဆိုသောကြောင့် ရှေးက “အထ န”ဟု ရှိ၍ “ဘူတသဘာ-ဝတ္ထေန”ပေါ်၌ ရှိဟန် မတူ၊ ရှေးဝါကျကို လိုက်စေ၍ အနက်ယောဇနာရသည်။] ပုဂ္ဂလကို ဘူတသဘာဝအနက်အားဖြင့် မရအပ်လျှင် သမ္မုတိသစ္စာဖြစ်သော ပုဂ္ဂလ အတွက် ထိုဘူတသဘာဝတ္ထမှ လွတ်သော သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအခြင်းအရာကို ဆိုထိုက် သေး၏။ (ဘာကြောင့်နည်း)၊ ပုဂ္ဂလအတွက် ထိုဘူတသဘာဝမှ လွတ်သော သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအခြင်းအရာ၏ ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

အရာကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အသိဒ္ဓတ္တာ၊ သမ္မုတိသစ္စာဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘူတသဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ စ၊ သာဓကကား။ ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာ ။ပေ။ န ဝေ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝက္ကတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ [အဋ္ဌကထာ ပဋိဝေဓာနုယောဂ ပုဒ်ရေနံပါတ်(၂၃၇)၌ ဆိုလတ္တံ့။] တသ္မာ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ “အတ္တနာအဓိပ္ပေတံ သစ္စိ ကဋ္ဌမေဝ”ဟူသော စကား၌။ အဓိပ္ပာယ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို။ မဂ္ဂိတဗ္ဗော၊ ရှာမှီးထိုက်၏။ [အနုဋီကာ၌ ထိုထို အဖွင့်ဝယ် အဓိပ္ပာယ်ကို ရှာမှီးထားသည်။]

ဒိန္နံ သစ္စာနန္တိဧတ္ထ၊ ဟူသောကြံ့ပါဌ်၌။ သစ္စဒ္ဓယာကာရေန၊ ပရမတ္ထသစ္စာ၊ သမ္မုတိသစ္စာ ၂-ပါးအပေါင်း၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အနုပလဗ္ဗနီယတော၊ မရအပ်၊ မရနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤမရခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ (“နုပလဗ္ဗတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာအတိုင်း မရခြင်းကို) အနုညေယျ၊ ခွင့်ပြုထိုက် သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဝါ၊ သို့မဟုတ်။ ကိဉ္စ၊ တစုံတခုသော စကားကို။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်။ ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ ဧကဒေသေန၊ တစိတ်ဖြစ်သော။ ပရမတ္ထာကာရေန၊ ပရမတ္ထသစ္စာ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အနုပလဗ္ဗနီယတော၊ မရအပ်၊ မရနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အနုဇာနနဿ၊ ခွင့်ပြု ခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ န (ဟောတိ) ယထာ၊ မဟုတ်သကဲ့သို့။

၁။ ဝတ္ထဗ္ဗော (န ဝတ္ထဗ္ဗော)။ ။စာအုပ်တို့၌ “န ဝတ္ထဗ္ဗော”ဟု န အက္ခရာ ပါနေ၏။ သို့သော် ဘူတသဘာဝအနက်အားဖြင့် ပုဂ္ဂလကို မရအပ်ငြားအံ့။ ဤသို့ မရအပ်လျှင် သမ္မုတိသစ္စာအတွက် ထိုဘူတသဘာဝတ္ထမှ အလွတ်တမျိုးဖြစ်သော သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ အခြင်းအရာကို ဆိုထိုက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း - အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ၊ သမ္မုတိသစ္စာဖြစ်သော ပုဂ္ဂလက ထင်ရှားမရှိသောကြောင့်တည်း။ ဤသို့ န-အက္ခရာ မပါမှ အဓိပ္ပာယ်မှန် ရသည်။ [ဝတ္ထဗ္ဗောတိ ယဒေတ္ထ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ တံ “ယော လောက- ဝေါဟာရသိဇ္ဈေါ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝ (“ယော လောကဝေါဟာရသိဇ္ဈေါ သစ္စိ- ကဋ္ဌော”စသည်ဖြင့် ရှေ့၌ ပုဒ်ရေနံပါတ် ၂-အဖွင့်၌ အနုဋီကာဆရာ ဆိုခဲ့ပြီ။)-အနု။] မရဉ်လည်း “ပရဝါဒိနာ အဋ္ဌကထာစရိယေန ဝါ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ သော စ န ဝုတ္တောတိ အယံ ဟေတ္ထ အဓိပ္ပာယ်၊ န-ကာရော ကတ္တစိ ပါဌေ အတ္ထံ၊ သော စ အနုဋီကာ- ပါဌေန ဝိရုဇ္ဈတ္တာ အယုတ္တော ဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော”ဟု ဆိုသည်။

၂။ အနုညေယျမေတံ ။ ပေ ။ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ ။“တတော သော ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ(မရအပ်သလော)”ဟု မေးသောကြောင့် “မရအပ်”ဟုပင် ခွင့်ပြုထိုက်၏။ “အာပန္နာ”ဟု ဖြေဆိုထိုက်သည်-ဟူလို။ ထိုသို့ မဖြေလျှင်လည်း “ဌပနီယပြဿနာ” ဟု သဘောထား၍ ဘာကိုမျှ မပြောဆိုထိုက်။ [အနုညေယျမေတံ သိယာတိ ဧတံ အနုပလဗ္ဗနံ ပဌပုစ္ဆာယံ ဝိယ ဒုတိယပုစ္ဆာယမ္ပိ အနုဇာနိတဗ္ဗံ သိယာ။ န ဝါ ကိဉ္စိ ဝတ္ထဗ္ဗန္တိ အထ ဝါ ကိဉ္စိ န ဝတ္ထဗ္ဗံ ဌပနီယတ္တာ ပဉ္စဿ။-အနု။]

၃၁၀

ကဏ္ဍဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ

[မဟာ

ဝေ၊ တူ။ ကေဒေသေန၊ တစိတ်ဖြစ်သော။ သမ္ပတိယာကာရေန၊ သမ္ပတိ သစ္စာအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗနီယထာ၊ ရအပ် ရနိုင်သည်၏ အဖြစ် သည်။ ပဋိက္ခေပဿ စ၊ ပယ်မြစ်ခြင်း၏လည်း။ (ကာရဏံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတ္ထာပိ၊ ဤ “ဗ္ဗိန္ဒ သစ္စာနံ ကေတော ကတာ” ဟူသော စကားရပ်၌လည်း။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို။ မဂ္ဂိတဗ္ဗော၊ ရှာမှီးထိုက်၏။

နုပလဗ္ဗတိတိ ဝစနသာမညမတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ နုပလဗ္ဗတိတိ၊ ဟူ သော။ ဣဒမေဝ ဝစနံ၊ ဤစကားကိုပင်။ အနုညာတံ၊ အာမန္တာဟုလည်း ခွင့်ပြုအပ်၏။ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟုလည်း ပယ်မြစ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတံ ဆလဝါဒံ ၊ ဤ မူလအနက်ကို ဖုံးလွှမ်း၍ သဒ္ဓါကို

၁။ ယထာ ဟိ ပေ။ ပဋိက္ခေပဿ စ။ ။ ဥပနီယ(မဖြေပဲ ထားထိုက်သော) ပြဿနာဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားပြလိုသောကြောင့် “ယထာ ဟိ”စသည်ကို မိန့်သည်။ “ကတော သော ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန”ဟူသော ဒုတိယပြဿနာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို (သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထ ၂-မျိုးတွင်) ပရမတ္ထသစ္စိကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် မရထိုက်၊ ဤသို့ တစိတ် တဒေသဖြစ်သော ပရမတ္ထ အခြင်းအရာအားဖြင့် မရခြင်းသည် “အာမန္တာ”ဟု ခွင့်ပြုနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်သကဲ့သို့ သမ္ပတိသစ္စိကဋ္ဌတမျိုးသာ ရခြင်းသည်လည်း “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ခွင့်လည်း မပြု၊ ပယ်လည်း မပယ်ပဲ ဥပနီယပြဿနာအဖြစ်သာ ထားထိုက်သည်- ဟူလို။

၂။ မဂ္ဂိတဗ္ဗော ဧတ္ထာပိ။ ။ အပိ-ဖြင့် ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော “အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ သစ္စိကဋ္ဌမေဝ”ဟူသော စကားကို ပေါင်းသည်။ “ထို၌သာ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုကို ရှာထိုက်သည် မဟုတ်သေး၊ ဤ “ဗ္ဗိန္ဒ သစ္စာနံ ကေတော ကတာ” ဟူသော စကား၌လည်း အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို ရှာထိုက်သည်-ဟူလို။ ထိုသို့ ရှာထိုက်သောကြောင့် အနုဋီကာ၌ “ဧတ္ထ စ ကာမံ သစ္စန္ဓယာကာရေန ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ။ သမ္ပတိယာကာရေန ပန ဥပလဗ္ဗတိတိ ဥပလဗ္ဗနဘာဝဿ ဝသေန ပဋိက္ခေပေါ ကတော (မရအပ်သလော ဟု မေးရာဝယ် သမ္ပတိသစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ရအပ် နေသောကြောင့် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ=မရအပ်”ဟု မဆိုထိုက်-ဟု ပယ်မြစ်ပြီး) ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၏ အလိုကို ရှာပြသည်။

၃။ နုပ ။ ပေ ။ ဝစနသာမညမတ္တိ။ ။ “နုပလဗ္ဗတိ”ဟူသော ပုစ္ဆာစကား တပုဒ်သည် ပဌမပုစ္ဆာဝယ် “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံခြင်းနှင့်လည်း ဆိုင်၏။ ဒုတိယ ပုစ္ဆာဝယ် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းနှင့်လည်း ဆိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝစန- သာမည”ဟု ဆိုသည်။ မတ္တ သဒ္ဓါကား အနက်အဓိပ္ပါယ် ကွဲပြားခြင်းကို ကန့်သော စကားတည်း။

၄။ ဧတံ ဆလဝါဒံ။ ။ ဤသို့ အနုညာတ ပဋိက္ခိတ ၂-မျိုးနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညစကားသည် မိမိ မလိုအပ်သော အနက်ကိုဖုံး၍ မိမိ လိုအပ်သော အနက်၌

ဖျက်ဆီးကြောင်း သာမညစကားကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ (ပဋိကမ္မံ ကရောန္တော-ဉ္စ
စပ်။) ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ပန၊ ထိုသို့ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဥပလဗ္ဗတိတိ၊
ဟူသော။ ဧတသေဝ၊ ဤသာမညစကားကိုပင်။ အနုဇာနနပဋိက္ခေပဟိ၊
ခွင့်ပြုခြင်း ပယ်ခြင်းတို့ကြောင့်။ အဟံ၊ ကိ။ (ပရဝါဒီဟု အသမုတ်ခံရသော
အကျွန်ုပ်ကို)။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ယထာ၊ နှိပ်ထိုက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။
နုပလဗ္ဗတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတသေဝ၊ ဤသာမညစကားကိုပင်။ အနုဇာနန
ပဋိက္ခေပဟိ၊ ခွင့်ပြုခြင်း၊ ပယ်မြစ်ခြင်းတို့ကြောင့်။ တံ၊ အသင့်ကို။ (သက
ဝါဒီဟု သမုတ်အပ်သော အသင့်ကို) နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ နှိပ်ထိုက်၏။ ဣတိ ဧဝံ၊
သို့။ သမ္ဘဝန္တဿ၊ နိဂ္ဂဟဌာန အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သင့်သော ဥပလဗ္ဗတိ ဟူသော
စကား၏။ ဝါ၊ နှင့်။ သာမညေန၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အသမ္ဘဝန္တဿ၊
နိဂ္ဂဟဌာနအဖြစ်ဖြင့် မဖြစ်သင့်သော နုပလဗ္ဗတိဟူသော စကားကို။ ကပ္ပနံ၊
နိဂ္ဂဟဌာန အဖြစ်ဖြင့် ပြုစီရင်ခြင်းသည်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပဋိကမ္မစတုက္ကဋ္ဌံ။ ဆလ

ကပ်ငြိနှိုင်းသောကြောင့် “ဆလဝါဒ-ဆလစကား”ဖြစ်၏။ ဤ အဓိပ္ပာယ်ကိုရည်ရွယ်၍
“ဆလဝါဒ နိဿာယ”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။ ဤကား အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို
ပြသော စကားတည်း။ [ဆလံ ဝဒတိ ဧတေနာတိ ဆလဝါဒေါ။ ဧတေန၊ ဤသာမည
စကားဖြင့်။ ဆလံ၊ မလိုအပ်သောစကားကို ဖုံး၍ ငြိကပ်အပ်သော လိုအပ်သော
အနက်ကို။ ဝဒတိ၊ ပြောဆိုနိုင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသာမညစကားသည်။
ဆလဝါဒေါ၊ မည်၏။ မိမိ လိုရာအနက်ကို ဆွဲယူနိုင်သော သာမညစကားကို ဆလဝါဒ
ခေါ်သည်-ဟူလို။]

၁။ ယထာ ။ပေ။ ကပ္ပနံ။ ။အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကိုပယ်၍ မိမိ အလိုကို
ပြလိုသောကြောင့် “ယထာ ဥပလဗ္ဗတိတိ ။ပေ။ ပနေတ္ထ ဆလဝါဒေါ တဝိတုံ
အရဟတိ”ဟု မိန့်သည်။ ထို့ကြောင့် “ကပ္ပနံ ပနေတ္ထ”၌ ပန သည် အဋ္ဌကထာ၏
အလိုကို မနှစ်သက်ဟု ပြသော အရုဇုတ္ထဇောတကတည်း။ ဋီကာဆရာကား
“နုပလဗ္ဗတိ”ဟူသော သာမညစကားမျှကို ဆလဝါဒ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်
ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ဆလဝါဒ”ဟု ယူလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “တေန နုပလဗ္ဗ-
တိတိ ဝစနသာမညမတ္တံ ဆလဝါဒဿ ကာရဏတ္တာ ဆလဝါဒေါတိ ဝုတ္တံတိ ဝုတ္တံ”ဟု
မိန့်သည်။

၂။ ဧဝံ သမ္ဘဝန္တဿ ။ပေ။ ကပ္ပနံ။ ။“နုပလဗ္ဗတိ”ဟူသော သာမညစကား
သည် “ဆလဝါဒ”မဟုတ်သေးဘဲ ဆလဝါဒ၏ အကြောင်းသာဖြစ်လျှင် အဘယ်သည်
ဆလဝါဒ ဖြစ်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယထာ ဥပလဗ္ဗတိတိ ။ပေ။
အသမ္ဘဝန္တဿ ကပ္ပနံ”ဟု မိန့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား နိဂ္ဂဟဌာနအဖြစ်ဖြင့် မဖြစ်
သင့်သော နုပလဗ္ဗတိ ဟူသော သာမညစကားကို နိဂ္ဂဟဌာနအဖြစ်ဖြင့် ပြုစီမံခြင်းသည်
ဆလဝါဒ ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ဤသို့ဖြစ်လျှင် “နုပလဗ္ဗတိ”ဟူသော သာမညစကား
သည် ဆလဝါဒ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသာ ဖြစ်၏-ဟု ဋီကာဆရာ ဆိုလိုသည်။]

၃၁၂ ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ [မဟာ

ဝါဒေါ၊ ဆလဝါဒသည်။ ဝါ၊ မလိုရာအနက်ကို ဖုံး၍ ပြိုကပ်အပ်သော လိုရာအနက်ကို ပြောဆိုကြောင်းသည်။ ဘဝိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ အသမ္ဘဝန္တကို သမ္ဘဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် ပြုစီရင်ခြင်း ၏ ဆလဝါဒ ဖြစ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) နုပလဗ္ဘတိတိ၊ ဟူသော။

ဧဝံ 'သမ္ဘဝန္တဿ။ ။ အနုလောမ နယတုန်းက “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ”ကို ပရဝါဒီက ပဌမပြဿနာ၌ “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံ၍ ဒုတိယပြဿနာ၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းသည် ရှေ့နောက် မညီသည့်အပြင် မှားလည်း မှားသောကြောင့် နိဂ္ဂဟဌာနဖြစ်သင့်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်သင့်သည်ကို “သမ္ဘဝန္တဿ”ဟု ဆိုသည်။ [နိဂ္ဂဟဌာန တာဝေန သမ္ဘဝန္တဿ-အနု။]

ယထာ ။ ဧပ။ တုန္တိ။ ။ အနုလောမနယတုန်းက “ဥပလဗ္ဘတိ”ဟု တမျိုးတည်း ဖြစ်ပါလျက် “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေန”ဟူသော ပြဿနာဝယ် ပဌမ ပြဿနာ၌ “အာမန္တာ”ဟု ခွင့်ပြုခြင်း၊ ဒုတိယပြဿနာ၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းတို့ကြောင့် အကျွန်ုပ် ပရဝါဒီသည် အနှိပ်ခံခဲ့ရသကဲ့သို့ ဤအတူ ဤ ပစ္စနိက နယ၌ “နုပလဗ္ဘတိ”ဟူသော ပြဿနာဝယ် ပဌမပြဿနာ၌ အာမန္တာဟု ဝန်ခံခြင်း၊ ဒုတိယပြဿနာ၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းတို့ကြောင့် အသင် သကဝါဒီ ကိုလည်း နှိပ်ထိုက်ပါသည်။

သာမညေန အသမ္ဘဝန္တဿ။ ။ ပစ္စနိကနယ၌လည်း “နုပလဗ္ဘတိ”ဟူသော ပုစ္ဆာကိုပင် သကဝါဒီ၏ “ဝန်ခံခြင်း ပယ်ခြင်း”ဟု ၂-မျိုး ဖြေသောကြောင့် အနုလောမနယတုန်းက နိဂ္ဂဟဌာနအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သင့်သော သမ္ဘဝန္တ အဖြေ ၂-ခုနှင့် တူ၏။ ထိုသို့ တူနေသည်ကို “(သာမညေန) သမာနဘာဝေန”ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ ဖြေတူသော်လည်း အဖြေ ၂-ရပ်လုံး၌ သကဝါဒီက ရည်ရွယ်ချက်တမျိုးစီထား၍ မှန်သော ဖြေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟဌာနအဖြစ်ဖြင့်ကား မဖြစ်သင့်သည်ကို “အသမ္ဘဝန္တ”ဟု ဆိုသည်။

ကပ္ပနံ။ ။ ထို အသမ္ဘဝန္တဖြစ်သော ဝန်ခံခြင်း ပယ်ခြင်းကို သမ္ဘဝန္တအခြင်း အရာအားဖြင့် ပြုစီမံခြင်းကို “ကပ္ပနံ”ဟု ဆိုလို၏။ ထို ပြုစီမံခြင်းသည် ဆလဝါဒ ဖြစ်ထိုက်၏။ [အသမ္ဘဝန္တဿ ကပ္ပနန္တိ ပစ္စနိကနယေန (နုပလဗ္ဘတိ ဟူသော ပစ္စနိက နည်းအားဖြင့်) တဿ နိဂ္ဂဟဌာနဘာဝေန အသမ္ဘဝန္တဿ (နိဂ္ဂဟဌာနအဖြစ်ဖြင့် မဖြစ်သင့်သော ထို အနုဇာနန ပဋိက္ခေပကို) တဿ ကပ္ပနံ သံဝိဓာနံ (ထို နိဂ္ဂဟဌာန အဖြစ်ဖြင့် ပြုစီမံခြင်းသည်) ဆလဝါဒေါ ဘဝိတုံ အရဟတိ။-အနု။] ဤ၌ “ကပ္ပနံ” ကို သံဝိဓာနံ ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ကြံစည်ခြင်းအနက်ကို မယူရဟု မှတ်ပါ။

ဆလဝါဒ။ ။ ဆလ၏ ဝစနတ္ထကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ။ မရ၌ကား-“ဆဉ္စေတိ ဧတေနာတိ ဆလံ။ (မလိုအပ်သော အနက်ကို စွန့်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဆလ မည်၏)” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ “အနုဇာနန ပဋိက္ခေပံ ဆဉ္စေတိ နာမ၊ ပဋိက္ခေပေါ စ အနုဇာနနန္တိ အနုဇာနန ပဋိက္ခေပါကာရဘူတံ ဆလံ ဝဇတိ ဧတေနာတိ ဆလဝါဒေါ။ ဤသို့ ဆိုသည်။

ဝစနသာမညမတ္တံ၊ သာမညဖြစ်သောစကားမျက်။ (ဝတ္ထံ-၌စပ်။) ဆလဝါဒဿ၊
 ၏။ ကာရဏတ္တာ၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဆလဝါဒေါတိ၊ ဟူ၍။
 ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဝါ၊ တနည်း။ ဝစနသာမညမတ္တံ၊ သာမည
 စကားမျက်ကို၎င်း။ ဆလဝါဒဉ္စ၊ ဆလဝါဒကို၎င်း။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ (ပဋိကမ္မံ
 ကရောန္တော အာဟတ္တိ-၌စပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

၉၂။ ဌပနာ၊ ဌပနာသည်။ ဝါ၊ သူ၏စကားကို အတည်ထားခြင်းသည်။
 နိဂ္ဂဟပဋိကမ္မာနံ၊ နိဂ္ဂဟ၊ ပဋိကမ္မတို့ကို။ ပါကဋ္ဌဘာဝကရဏံ၊ တင်ရှားသည်၏
 အဖြစ်ကို ပြုကြောင်းစကားသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ ဣဒံ၊
 ဤစကားကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣတိ ဣဒံ၊ ကို။
 ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်သနည်း။) ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပက္ခဋ္ဌပနေန၊
 သုတပါး၏ အဖို့ဖြစ်သော အယူကို အတည်ထားခြင်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။
 (“မိစ္ဆာတိ အာရောပေတုံ န သက္ကာ”၌ စပ်။) ပုရိမံ၊ ရွှေစကားကို။ အနု
 ဇာနိတော၊ “အာမန္တာ” ဟု ခွင့်ပြုပြီး၍။ ပစ္စိမဿ၊ နောက်စကားကို။
 အဝဇာနနံ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းသည်၎င်း။ ပစ္စိမံ ဝါ၊ နောက်
 စကားကိုမူလည်း။ အဝဇာနန္တဿ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ရှားသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပုရိမာနုဇာနနံ၊ ရွှေစကားကို “အာမန္တာ”ဟု ခွင့်ပြုခြင်းသည်၎င်း။
 မိစ္ဆာ၊ မှားယွင်း၏။ ဣတိ၊ ဤသို့သော အပြစ်ကို။ အာရောပေတုံ၊
 တင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဒံ၊
 ဤစကားကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ ၏။

၁။ ဝစနသာမညပေ။ ဝါ အတ္ထော။ ။ပဌမနည်း၌ အဋ္ဌကထာဝယ် “ဝစန
 သာမညမတ္တံ ဆလဝါဒ”ဟူသော ၂-ပုဒ်ကို အရတူအဖြစ်ဖြင့် ယူခဲ့၏။ ထိုသို့ ယူသော
 ကြောင့် ဝစနသာမညမတ္တံကို ဆလဝါဒ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်
 ကာရဏပစာဟု ကြံခဲ့ရသည်။ ဤနည်း၌ကား “ဝစနသာမညမတ္တံ”အရ “နပလဗ္ဗတိ”
 စကား၏ အနုဇာနန ပဋိက္ခေပ ၂-ဖက်ရသော သာမညစကားဖြစ်ခြင်းကိုသာ ယူ၍
 “ဆလဝါဒ”အရ အနုဇာနန ပဋိက္ခေပ ၂-မျိုးရသဖြင့် နိဂ္ဂဟဌာနဖြစ်အောင်ပြုလုပ်
 ခြင်းကို ယူပါ။ ထို ၂-မျိုးလုံးကို မှီ၍ ပဋိကမ္မကို ပြုလိုသောကြောင့် “အာဇာနာ ဟိ
 ပဋိကမ္မံ”ဟု ဆိုသည်-ဟူလို။ ဤနည်း၌ သာမညဝစန ဖြစ်ခြင်းသည် အကြောင်း၊
 ဆလဝါဒဖြစ်ခြင်းသည် အကျိုးဟု ခွဲပါ။ [ဝစနသာမညမတ္တံ(ကို၎င်း) အတ္ထဘူတံ
 (အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သော) တဒတ္ထံ (ထို သာမညဝစန၏ အကျိုးဖြစ်သော) ဆလဝါဒ
 (ကို၎င်း) နိဿာယ။-အနု။]

၂။ ဌပနာ ပေ။ ဣဒံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ဌပနာနာမ ပရဝါဒီ ပက္ခဿ
 ဌပနတောပေ။ န နိဂ္ဂဟဿဝါပဋိကမ္မဿ ဝါပါကဋ္ဌဘာဝကရဏံ”ဟု ရှိ၏။ ထိုအဋ္ဌ
 ကထာစကားကိုချိုး၍ “ဌပနာ နိဂ္ဂဟပဋိကမ္မာနံပါကဋ္ဌဘာဝကရဏံ”ဟု ပြထားသည်။

၃။ န ဟိ ပေ။ အာရောပေတုန္တိ။ ။“ဟဉ္စိ ပုပ္ဖလော ဥပလဗ္ဗတိ”စသော
 ဌပနာ စကားမပါပဲ ရွှေအမေးကို ခွင့်ပြု၍ နောက်အမေးကို ပယ်ရှားခြင်းကို မိစ္ဆာ

၃။ တဝါတိ၊တဝဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ပဋိဇာနန္တန္တိ စ၊ “ပဋိဇာနန္တ” ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော။ (ဣမာနိ၊ ဤသဒ္ဓါတို့သည်။) ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဌမာ ဝိဘတ်၏ အနက်၌။ သာမိ ဥပယောဂဝစနာနိ၊ ဆဋ္ဌဝိဘတ်၊ ဒုတိယာဝိဘတ် ရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ အဓိပ္ပာယ်ရ။ ဤသို့သော အလို အားဖြင့်။ တံ ယေဝ၊ တံ ယေဝဟူ၍၎င်း။ ပဋိဇာနန္တောတိ၊ ပဋိဇာနန္တော ဟူ၍၎င်း။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။ [“တံ ယေဝ ပဋိဇာနန္တော”ဟု တဆက်တည်းမရှိသောကြောင့် ခွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်သည်။]

၄။ စတူဟိ ပါပနာရောပနာဟိ နိဂ္ဂဟဿ ဥပနိတတ္တာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ စပ်။) “ဒန္တိဂ္ဂဟိတာ စ ဟောမ၊ ဟန္တိ”တိ အာဒိနာ၊ အစ ရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ (ဥပနိတတ္တာ-၌စပ်။) တယာ၊ အသင်သကဝါဒီသည်။ မမ၊ အကျွန်ုပ်၏အပေါ်၌။ ကတော၊ ပြုအပ်သော။ နိဂ္ဂဟော၊ နှိပ်ခြင်းသည်။ [မိစ္ဆာ-၌ စပ်ရမည်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟောနောက်၌ ပိုဒ်မရှိရ။] မယာ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ တဝ၊ အသင် သကဝါဒီ၏ အပေါ်၌။ ကတော၊ ပြုအပ်သော။ နိဂ္ဂဟော၊ နှိပ် ခြင်းသည်။ (မိစ္ဆာ) ဝိယ၊ မှားသကဲ့သို့။ မိစ္ဆာ၊ မှား၏။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ တေန၊ ထိုသကဝါဒီသည်။ အနုလောမပဉ္စကေ၊ ၌။ ဝါ၊ တုန်းက။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ပါပနာရောပနာဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကတဿ၊ ပြုအပ်သော။ နိဂ္ဂဟဿ၊ နှိပ်ခြင်း၏။ (ဒုက္ကဋ္ဌဘာဝ-၌စပ်။) တေန နိယာမေန၊ ထိုသကဝါဒီ နှိပ်အပ်သောနည်း

ဟု၎င်း (တနည်း) နောက်အမေးကို ပယ်ရှား၍ ရှေ့အမေးကို ခွင့်ပြုခြင်းကို မိစ္ဆာ ၎င်းဟု အပြစ်မတင်နိုင်၊ ဥပနာစကားပါမှသာ အပြစ်တင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပနာ စကားသည် နိဂ္ဂဟပဋိကမ္မတို့ကို ထင်ရှားအောင် မပြုနိုင်” ဟူသောစကားကို စိစစ် ထိုက်သည်- ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ “ပက္ခဋ္ဌပနေန ဝိနာ”ဟူသော စကားသုံးကို ထောက်၍ အဋ္ဌကထာဝယ် “ပရဝါဒိပက္ခဿ ဌပနတော” ၌ “ပရဝါဒိပက္ခဿ”ကို ပါဌ်ပျက် ဟု မှတ်ချက် ချခဲ့ရသည်။

၁။ ကုတဿ နိဂ္ဂဟဿ။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် “ပါပနာ ရောပနာဟိ”ပုဒ်ကို “ဥပနိတတ္တာ”၌ စပ်မည်စိုးသောကြောင့် “ကတဿ”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။ ထိုအဖွင့်ဖြင့် “စတူဟိ ပါပနာရောပနာဟိ”၌ ပါပနာ ရောပနာ ၄-ပါးဟူသည် ဥပနယနအတွက် ၄-ပါးမဟုတ်၊ အနုလောမပဉ္စကတုန်းက ပြုအပ်ခဲ့သော ပါပနာ ရောပနာ ၄-ပါး တည်း”ဟု သိစေသည်။

၂။ တေန နိယာမေန။ ။ယေန နိယာမေန သကဝါဒိနာ စတူဟိ ပါပနာ ရောပနာဟိဿ(ထို ပရဝါဒီ၏ အပေါ်၌) နိဂ္ဂဟော ကတော(အနုလောမပဉ္စကတုန်းက ပြုအပ်ပြီ။) တေန နိယာမေန။- အနု။ တေန အတွက် “ယေန နိယာမေန”စသည်ဖြင့် အနိယမဝါကျထည့်၍ နိယာမ-အရ မှတ်သားကြောင်းနည်းကို ယူပါ-ဟု သိစေ လိုသောကြောင့် “နယေန”ဟု ဖွင့်သည်။ အနုလောမပဉ္စကတုန်းက သကဝါဒီသည်

ဖြင့်။ ဒုက္ခဋ္ဌတာဝဿ၊ မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ကတနိဂ္ဂဟေန၊ ပြုအပ်သောနှိပ်ခြင်းနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဥပနိတတ္တာ၊ ကပ်ဆောင် အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“ဥပနယစတုက္ကံ နာမ ဟောတိ” ခွံ စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ (ဒုန္နိဂ္ဂဟိတာ စ ။ ပေ ။ မိစ္ဆာတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ တေန၊ ထိုသကဝါဒီသည်။ အနုလောမ ပဉ္စကေ၊ ခွံ။ ဝါ၊ တုန်းက။ စတုဟိ၊ ကုန်သော။ ပါပနာရောပနာဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကတဿ၊ ပြုအပ်သော။ နိဂ္ဂဟဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဤ ပုဒ်တို့ကို ရွှေမှ လိုက်စေသည်။) အနိဂ္ဂဟဘာဝဿ၊ နိဂ္ဂဟ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ သို့။ ဥပဂမိတတ္တာ၊ ကပ်ရောက်စေအပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဥပနယနစတုက္ကံနာမ ဟောတိ-ခွံ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗေ၊

၅။ (ယထာ၊ အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ “တယာ မမ ကတော နိဂ္ဂဟော” တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားဖြင့်။ အနိဂ္ဂဟဘာဝပနယော၊ နှိပ်ခြင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ဆောင်ကြောင်း စကားကို။ ဝုတ္တော၊ ဆို အပ်ပြီ။) ဝေမေဝ၊ ဤ အခြင်းအရာ အားဖြင့်ပင်။ တေန ဟိ ယံ နိဂ္ဂဏှာသိ- ဟဉ္စိ ။ ပေ ။ ဣဒံ တေ မိစ္ဆာတိ၊ ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့်။ (ဝုတ္တဿ၊ ဆိုအပ်

ပါပနာ ရောပနာ ၄-မျိုးတို့ဖြင့် နိဂ္ဂဟကို ပြုအပ်ခဲ့သောနည်းအတိုင်း မိမိသည် ပြုအပ်သော နိဂ္ဂဟနှင့်တကွ ကပ်ဆောင်အပ်သည့်အတွက် ဥပနယနစတုက္ကံ အမည် ရသည်-ဟူလို။

၁။ အနိဂ္ဂဟဘာဝဿ ဝါ ဥပဂမိတတ္တာ။ ။ သကဝါဒီ၏ မိမိအပေါ်၌ နှိပ်ခြင်းသည် မှားယွင်းသော နှိပ်ခြင်းဖြစ်ရကား နှိပ်ရာ မရောက်သောကြောင့် “အနိဂ္ဂဟဘာဝဿ ဝါ ဥပဂမိတတ္တာ” ဟု ဓာနည်းဖွင့်သည်။ ပဌမနည်း၌ မိမိနှိပ်မှုကို ဥပမာပြု၍ မိမိနှိပ်မှုနှင့်တကွ သကဝါဒီ၏ နှိပ်မှုကို ကပ်ဆောင်ခြင်းကို “ဥပနယန” ဟု ခေါ်၏။ ဤ ဒုတိယနည်း၌ကား သကဝါဒီ၏ နှိပ်မှုကို အနိဂ္ဂဟိတ အဖြစ်သို့ ရောက်စေ ခြင်းကို “ဥပနယန” ဟု ခေါ်သည်။ [ဥပဂမိတတ္တာကို ပါပိတတ္တာ ဟု အနုဖွင့်သော ကြောင့် “ဂမိတ” ခွံ ကာရိတ် အကြေကြံပါ။]

၂။ ဝေမေဝ။ ။ “ဝေမေဝ” ကို ဝေဒိတဗျာ-ခွံ စပ်။ “ဝေမေဝ-ဤအတူ” ဟူသည်။ ဥပနယနစတုက္ကံ၌ “အနိဂ္ဂဟဘာဝပနယနနှင့်အတူတည်း။ အနိဂ္ဂဟဘာဝ- ပဂမနသို့ ရောက်စေရာ၌ “တယာ မမ ကတော နိဂ္ဂဟော” စသည်ဖြင့် အနိဂ္ဂဟ အဖြစ်သို့ ရောက်စေသကဲ့သို့ ဤအတူပင် “တေန ဟိ ယံ နိဂ္ဂဏှာသိ၊ ဟဉ္စိ ။ ပေ။ ဣဒံ တေ မိစ္ဆာ” ဟူသော ဤပါဠိတော်ဖြင့် ဟောအပ်သော အနိဂ္ဂဟအဖြစ်ကို အပြီးသို့ ရောက်စေကြောင်း စကားကိုပင် “နိဂ္ဂမနစတုက္ကံ” ဟု သိနိုင်ပါသည်။ ဤ၌ လည်း နိဂ္ဂမန ၄-မျိုးပြသည့်အတွက် နိဂ္ဂမနစတုက္ကံဟု ခေါ်သည် မဟုတ်။ အနုလောမ ပဉ္စကတုန်းက ပါပနာ ရောပနာ ၄-ပါးကို ညွှန်ပြ၍ အပ်သောကြောင့် နိဂ္ဂမနစတုက္ကံ ခေါ်ရသည် ဟု မှတ်ပါ။

၃၁၆   ကထာဝတ္ထု၊ မူလဋီကာ နိဿယ   [မဟာ

သော။) တေဿ အနိဂ္ဂဟဘာဝနိဂမနဿေဝ ၊ ဤ အနိဂ္ဂဟ အဖြစ်ကို နိဂုံးအုပ်ကြောင်း စကား၏ပင်။ နိဂမန စတုက္ကတာ၊ နိဂမနစတုက္က၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။

အနုလောမပစ္စနီကဝတ္ထုနာ၊ အနုလောမပစ္စနီက အဖွင့်သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂-ပစ္စနီကာနုလောမ အဖွင့်

၇-၁၀။ “အတ္တနောလဒ္ဓိံ နိဿယ ပဋိညာ ပရဝါဒိဿာ”တိ၊ ဟူ၍၊
ဝတ္ထာ၊ ဆိုပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ ပရမတ္ထဝသေန ။ ပေ။ ပရဝါဒိဿာတိ၊
ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တတြ၊ ထို စကားရပ်၌။ အယံ
ပဋိက္ခေပေါ ၊ ဤ ပယ်ခြင်းကို။ အတ္တနော၊ ၏။ လဒ္ဓိယာ၊ အယူအားဖြင့်။
(ပရဝါဒိနာ၊ သည်) ယဒိ ကတော၊ အကယ်၍ ပြုအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊
သော်။) ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထသစ္စာမှ။ အညေန၊ အခြားသော။ သစ္စိကဋ္ဌ
ပရမတ္ထေန၊ သမ္မုတိသစ္စာ ဖြစ်သော သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထအားဖြင့်။ ပုဂ္ဂလော၊
ကို။ ဥပလဗ္ဗတိ၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်၏။ ဣတိ

အနုဋီကာ။ ။ဧဝမေဝါတိ ယထာတယာ မမ ကတော နိဂ္ဂဟောတိအာဒိနာ
အနိဂ္ဂဟဘာဝပနယော ဝုတ္တော။ (အဋ္ဌကထာ၌လာသော ဥပနယနစတုက္ကစကားကို
ချုံး၍ ဥပမာနဝါကျအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။)ဧဝမေဝ....ဧတဿာတိ တေနဟိတိ အာဒိနာ
ဣမာယ ပါဠိယာ ဝုတ္တဿ (ဧတဿ ၏ စွဲနက်ကို ပြသည်။) ဤအတိုင်း နိဿယ၌
ထည့်ပါ၍သွင်း၍ အနက်ပေးပါသည်။

၁။ အနိဂ္ဂဟဘာဝနိဂမနဿေဝ။ ။နိဋ္ဌာနံ ဂမေတိ ဧတေနာတိ နိဂမနံ။
အနိဂ္ဂဟဘာဝဿ+နိဂမနံ အနိဂ္ဂဟဘာဝနိဂမနံ။ ပဋိကမ္မစတုက္က၊ နိဂ္ဂဟစတုက္က၊
ဥပနယနစတုက္ကတို့ဖြင့် သကဝါဒီ၏ နှိပ်ခြင်းကို နှိပ်ရာမရောက် (အထမမြောက်)ဟု
ပရဝါဒိက ချေပခဲ့ရာ ထိုနိဂ္ဂဟအဖြစ်ကို အပြီးသို့ ရောက်စေကြောင်း စကားရပ်
ဖြစ်သောကြောင့် “အနိဂ္ဂဟဘာဝနိဂမန” (အနိဂ္ဂဟဘာဝနိဂုံး)ဟု ခေါ်ရသည်-
ဟူလို။ ဥပနယနစတုက္ကနှင့် စတုက္ကဖြစ်ပုံချင်း တူသောကြောင့် “နိဂမနဿေဝ”ဟု
ဧဝ ထည့်သည်။

၂။ တတြာယံ ပဋိက္ခေပေါ။ ။ဋီကာဆရာသည် အဋ္ဌကထာ၏ စကားကို
“အတ္တနောလဒ္ဓိံ နိဿယ ။ ပေ။ ပရဝါဒိဿာတိ ဝုတ္တံ”ဟု ဌပနာထားပြီးလျှင်
ထိုစကား၌ အပြစ်ပြလိုသောကြောင့် “တတြာ ယံ”စသည်ကို မိန့်သည်။ [အယံ ကို
ပဋိက္ခေပေါနှင့် တွဲပါ။ ရှေး နိဿယ၌လည်း အယံ ပဋိက္ခေပေါ”ဟုပင် တွဲ၏။ မဇ္ဈ
ဋီကာ “အယံ ဒေါသော”ဟု အယံ၏ အဖွဲ့ကို ထည့်ထား၏ စဉ်းစားပါ။]

အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဿ၊ ထိုပရဝါဒီ၏။ လဒ္ဓိ၊ အယူတည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ အာပစ္စတိ၊ ဖြစ်၏။

၈။ ဆက်။ တထာ၊ ထို ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ သမ္မုတိသစ္စဝသေန၊ သမ္မုတိသစ္စာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပလဒ္ဓိံ၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ်၊ ရနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဣစ္ဆန္တေန၊ အလိုရှိသော သကဝါဒီသည်။ အယံ၊ ဤ ပရဝါဒီကို။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မနှိပ်ထိုက်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒီ၏။ လဒ္ဓိံ၊ အယူကို။ နိဂ္ဂဟိတော၊ လျှို့ဝှက်၍။ ပရဿ၊ မိမိမှတစ်ပါးသော သကဝါဒီ၏။ လဒ္ဓိဝသေန၊ အယူ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အထ ပဋိက္ခိပတိ၊ အကယ်၍ ပယ်မြစ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) ပုရိမပဋိညာယ၊ ရှေ့ပဌမပုစ္ဆာ၌ဖြစ်သော အာမန္တာ ဟူသော ဝန်ခံခြင်းနှင့်။ အဝိရောဓိတတ္တာ၊ မဆန့်ကျင်စေအပ်သည်အဖြစ်ကြောင့်။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မနှိပ်ထိုက်။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပုရိမပဋိညာယ အဝိရောဓိတဘာဝေါ၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ [ဤသို့ မရဉ် ပုစ္ဆာဝါကျထည့်သည်။] ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အတ္တနော စ၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒီ၏၎င်း။ ပရဿ စ၊ မိမိမှတစ်ပါးသော သကဝါဒီ၏၎င်း။ လဒ္ဓိံ၊ အယူကို။ ဝဒန္တဿ၊ ပြောဆိုသော ပရဝါဒီ၏အပေါ်၌။ ဒေါသော၊ ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်ခြင်း ဟူသော

၁။ အယံ ပဋိက္ခေပေါ ။ ပေ။ အာပစ္စတိ။ ။ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပရဝါဒီ၏ ဤ ပယ်ခြင်းသည် သူ၏ အယူတိုင်း ပြုအပ်သော ပယ်ခြင်းဖြစ်လျှင် (ရုပ် ဝေဒနာ စသော ပရမတ္ထ အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ်၊) ပရမတ္ထမှ တစ်ပါးသော သမ္မုတိသစ္စာ အခြင်းအရာအားဖြင့်ကား ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်၏-ဟူသော ဤအယူသည် ပရဝါဒီ၏ အယူဖြစ်၏-ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်၏။

၂။ တထာ စ သတိ ။ ပေ။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ ။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သမ္မုတိသစ္စာ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရခြင်းကို သကဝါဒီသည် အလိုရှိပြီးဖြစ်ရကား (အယူချင်း မကွဲသောကြောင့်) ဤ ပရဝါဒီကို သကဝါဒီက မနှိပ်ထိုက်။ “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ” စသည်ဖြင့် ဆို၍ မနှိပ်ထိုက်-ဟူလို့။

၃။ အထ ။ ပေ။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ ပရဝါဒီသည် “သမ္မုတိသစ္စာအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရနိုင်၏”ဟူသော သူ့အယူကို လျှို့ဝှက်၍ သကဝါဒီ၏ အယူအားဖြင့် “ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ်”ဟု ပယ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ပဌမ ပုစ္ဆာတုန်းက “သမ္မုတိသစ္စာအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ် ရနိုင်၏”ဟူသော ပဋိညာဉ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်။ ထိုသို့ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ပရဝါဒီကို သကဝါဒီက မနှိပ်ထိုက်။

၃၁၈

ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ

[မဟာ]

အပြစ်သံည်း။ န အာပဇ္ဇတိ။ မဖြစ်။ ဣတိ။ ထို့ကြောင့်။ [ပုရိမပဋိညာယ အဝိရောဓိတ ဘာဝေါ ဝိညာယတိ။]

ပန၊ ထိုသို့ပင် ပဋိညာဉ်ကို ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်စေပါသော်လည်း။ အတ္တ-
နော၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒီ၏။ လဒ္ဓိယာ၊ အယူအားဖြင့်။ ပဋိဇာနိတော၊
အာမန္တာဟံ ဝန်ခံပြီး၍။ ပရလဒ္ဓိယာ၊ တပါးသော သကဝါဒီ၏ အယူ
အားဖြင့်။ ပဋိက္ခိပန္နေန၊ “န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ”ဟု ပယ်သော ပရဝါဒီကို။
ဝါ၊ သည်။ (ဂဟိတာ-၌ စပ်။) အတ္တနော၊ ၏။ လဒ္ဓိ၊ ကို။ ဆဇ္ဇေတွာ၊
စွန့်၍။ ပရလဒ္ဓိ၊ တပါးသော သကဝါဒီ၏ အယူသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတာ၊
ယူအပ်သည်။ ဝါ၊ ယူအပ်ရာရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ နှိပ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ “ပရမတ္ထဝသေန။ ပေ။
ပရဝါဒီယ”ဟူသော စကားရပ်၌။ အယံ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ဤသို့သော အလိုသည်။
သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ပစ္စနိကာနုလောမဝဏ္ဏနာ၊ ရှေ့ပက္ခ၌ ပစ္စနိက ရှေ့သွားရှိ၍ ပဋိကမ္မ
စသော စတုက္က ၄-ရပ်ဖြင့် အနုလောမ နောက်လိုက်ရှိသောကြောင့်
ပစ္စနိကာနုလော မည်သော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။
သုဒ္ဓသစ္စိကဋ္ဌဝဏ္ဏနာ၊ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ န ဟိ ပေ။ ဧဝါသော အာပဇ္ဇတိ။ ပရဝါဒီသည် ပဌမပုစ္ဆာတုန်းက
မိမိအယူအတိုင်း “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံ၍ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ သကဝါဒီ၏ အယူအတိုင်း
“န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ (ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ်-ဟု မဆိုထိုက်)”ဟု
ပဌမပုစ္ဆာ၌ မိမိအယူကို၎င်း၊ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌ သကဝါဒီ၏ အယူကို၎င်း ဖြေဆိုမှ
ပရဝါဒီမှာ အပြစ် မရှိ။ ထို့ကြောင့် မနှိပ်ထိုက်-ဟူလို။

၂။ အတ္တနော ပန ပေ။ အဓိပ္ပာယ်ော သိယာ။ ထိုသို့ မနှိပ်ထိုက်
ပါပဲလျက် ပါဠိတော်၌ အဘယ်ကြောင့် “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ-ဟု နှိပ်ပုံကို ပြုရပါ
သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အတ္တနော ပန” စသည်ကို မိန့်။ မိမိအယူ
အားဖြင့် ပဌမပုစ္ဆာ၌ ဝန်ခံ၍ သူတပါးအယူအားဖြင့် ပယ်သော ပရဝါဒီသည် မိမိ
အယူကို စွန့်၍ သူတပါးအယူကို ယူရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “နှိပ်ထိုက်သည်-ဟု
အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလို ဖြစ်စရာရှိ၏”ဟု ဋီကာဆရာက ဖေးဖေးမမ ဖွင့်သွား
လေသည်။

မှတ်ချက်။ ဤသို့ ရှေ့ပဋိညာဉ်ကို နောက်စကားဖြင့် တားမြစ်ရာ ရောက်ခြင်း
သည် အနုဋီကာ၌ ပြအပ်သော ခွါဝိသတိနိဂ္ဂဟဌာနတွင် ပဋိညန္တရ (ဝန်ခံခြင်းမှ
တမျိုးတခြားဖြစ်သော) နိဂ္ဂဟဌာန ဟု အနုဋီကာဆိုသည်။

၁-အနုလောမပစ္စိကာ အဖွင့်

၁။ တောနု ။ ပေ ။ ဝုတ္တော ဘောတိ။ ။ “ယသ္မာ သံရီရံ သန္တာယ ။ ပေ ။ သကဝါဒိဿာတိ” သည် အဋ္ဌကထာစကားတည်း။ ထိုစကားအရ “သဗ္ဗတ္ထ န ဥပလဗ္ဗတိ-အလုံးစုံသော ကိုယ်၌ ပုဂ္ဂလကို မရအပ်သလော”ဟု မေးရာဝယ် “အာမန္တာ”ဟု ဖြေလျှင် “အလုံးစုံသော ကိုယ်၌ ပုဂ္ဂလကို မရအပ်၊ ကိုယ်မှ အပြင်ပ ဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓ၌ ရအပ်၏”ဟု ခွင့်ပြုရာခရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟု သကဝါဒိက ပယ်သည်။ ထိုသို့ ပယ်ခြင်းကို ကောက်ချက်ချလျှင် “ကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပ ၂-ဌာန၌ မည်သည့်သဘောအားဖြင့်မျှ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ်”ဟု ဆိုလိုရာ ရောက်သည်။

၂။ န ဟိ ။ ဝေ ။ အတ္တိတိ။ ။ ဓဇ္ဇိကာရဏ ၂-နည်း အနက်ပေးထားသည်။
 “တခုကြောင့် မည်သည့် သဘောအားဖြင့်မျှ ပုဂ္ဂလကို မရအပ်” ဟု ဆိုလိုရာ
 ရောက်ကြောင်း သိနိုင်သနည်းဟူမူ... ပုဂ္ဂလကို ရဖို့ရာ အရပ်သည် ကိုယ်သော်လည်း
 ဖြစ်စရာရှိ၏။ ကိုယ်မှ ပြင်ပ ဗဟိဒ္ဓသော်လည်း ဖြစ်စရာရှိ၏။ ထို ၂-မျိုးမှ တစ်ပါး

၃-ကာလသစ္စိကဋ္ဌ

၁-အနုယောဂေ ပစ္စနိက အဖွင့်

၁၂။ ပုရိမပစ္စိမဇာတိကာလဉ္စာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ မဇ္ဈိမဇာတိကာလေ၊ အလယ်၌ ဖြစ်သော ဖြစ်ရာ ဘဝ ဟူသော ကာလ၌။ ဥပလဗ္ဗမာနဿ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ်သော။ တဿေဝ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏ပင်။ ပုရိမပစ္စိမဇာတိကာလေသု၊ ရှေးအတိတ်၌ ဖြစ်သော ဖြစ်ရာဘဝ ဟူသော ကာလ၊ နောက်အနာဂတ်ဟူသော ဖြစ်ရာဘဝဟူသော ကာလတို့၌။ ဥပလဒ္ဓိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည် ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (“အနုယောဂေါ သကဝါဒီယ” ၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤ သည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

သေသံ ပဌမနယေ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ၊ ကား။ . တီသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု၊ “သဗ္ဗတ္ထ၊ သဗ္ဗဒါ၊ သဗ္ဗေသု” ဟူသော ဤ နည်းတို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမဖြစ်သော။ သဗ္ဗတ္ထာတိ၊ ဟူသော။ တေသ္မိနယေ၊ ဤ နည်း၌။ ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ။ တံ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသော အစီအရင်ရှိသော နည်းဟူသည်။ ကံ၊ အဘယ်နည်း။ ပါဌဿ၊ ပါဌ်တော် ပါဌ်၏။ သံခိတ္တတာ၊ ချိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဓာပိ၊ ဤ ကာလသစ္စိကဋ္ဌ၌လည်း။ သဗ္ဗဒါ န ဥပလဗ္ဗတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေ၊ ဆိုအပ်သော်။ ကေဒါ၊ တရံတခါ၌။ ဥပလဗ္ဗတိ၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပစ္စနိကေ၊ ၌။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်ခြင်းသည်။ သကဝါဒီယ၊ သကဝါဒီ၏ပယ်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [“သဗ္ဗဒါ န ဥပလဗ္ဗတိ၊ အခါခပ်သိမ်း မရအပ်ဘူးလော” ဟု ပရဝါဒီက မေးရာဝယ် “အာမန္တာ” ဟု ဖြေလိုက်လျှင် အခါခပ်သိမ်းတော့ မရအပ်၊ တရံတခါတော့ ရအပ်၏-ဟု ခွင့်ပြုရာ ရောက်နေ၏။ ထို့ကြောင့် “ဤ ပြဿနာနှင့်စပ်၍ ဘာမျှမပြောထိုက်” ဟု ပယ်သောအားဖြင့် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟု သကဝါဒီ ဖြေသည်-ဟူလို။]

ပုဂ္ဂလကို ရဖို့ရာ အရပ်မရှိတော့။ န ထို့ကြောင့် “ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟု ပယ်ခြင်းသည် မည်သည့်သဘောအားဖြင့်မျှ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအပ်-ဟု ဆိုလိုရာရောက်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်-ဟူလို။

သရီရတဒည ဝိမုတ္တော။ ။ “သရီရဝိမုတ္တော၊ တဒညဝိမုတ္တော” ဟု ၂-မျိုးခွဲပါ။ ထိုတွင် “သရီရဝိမုတ္တော” ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်မှ လွတ်သော ဥပလဒ္ဓိ သြကာသကိုပြ၍ “တဒညဝိမုတ္တော” ဖြင့် ထိုသရီရမှ တပါးသော ဗဟိဒ္ဓမှ လွတ်သော ဥပလဒ္ဓိ သြကာသကို ပြသည်။ ထို ၂-မျိုးလုံးမှ လွတ်သော ဥပလဒ္ဓိ သြကာသ မရှိပါ-ဟူလို။

၄-အဝယဝသစ္စိကဋ္ဌ

၁-အနုလောမ ပစ္စနိက အဖွင့်

၀၃။ စ၊ ဆက်။ တတိယ နယေ၊ ဌ။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ “သဗ္ဗေသု န ဥပလဗ္ဗတိ”တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော်။ ဝါ၊ ဆိုအပ်ရာ၌။ ဧကသ္မိံ၊ တခု၌။ (ခန္ဓာတခု၌ သို့မဟုတ် အာယတန တခု စသည်၌။) ဥပလဗ္ဗတိ၊ ရအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပစ္စနိကေ၊ ဌ။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်ခြင်းသည်။ သကဝါဒိဿ၊ သကဝါဒီ၏ ပယ်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ၏။ တေန၊ ကြောင့်။ တာမိသမေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

ဩကာသာဒိ သစ္စိကဋ္ဌ

၂-ပစ္စနိကာနုလောမ အဖွင့်

၀၄။ တတ္ထ အနုလောမပဉ္စကဿာတိ အာဒိမ္ပိ၊ တတ္ထ အနုလောမပဉ္စကဿ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အနုလောမ ပဉ္စကန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ နိဂ္ဂဟ-ပဉ္စကံ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။) ပစ္စနိကန္တိ စ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်လည်း။ ပဋိကမ္ပံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ၊ ထို “တတ္ထ အနုလောမပဉ္စကဿ” အစရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌။ “သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိတိ အာဒိ-

အမှာ။ ။ “ဤအဖွင့်သည် ဩကာသာဒိသစ္စိကဋ္ဌဝယ် ပရဝါဒီ၏ စကား ရှေ့သွားရှိ၍ သကဝါဒီ၏ ပဋိကမ္ပ စသော စကား နောက်လိုက်ရှိသော ပစ္စနိကာ- နုလောမအဖွင့် ဖြစ်၏”ဟု ရှေးဦးစွာ သတိပြုပါ။ ထို့ကြောင့် ပရဝါဒီ၏ “ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ”စသော စကားသည် “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ”ကို ထောက်၍ နိဂ္ဂဟပဉ္စက ဖြစ်၏။ ထိုနိဂ္ဂဟပဉ္စကကိုပင် အဋ္ဌကထာ၌ “တတ္ထ အနုလောမပဉ္စကဿ”ဟု အနုလောမ ပဉ္စကအမည်ဖြင့် ဆိုထား၏။ ဘာကြောင့်နည်း-နောက်၌ ပဋိကမ္ပစတုက္က စသော ပစ္စနိကတွေ လာလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် ထိုပစ္စနိကကို ထောက်လျှင် “အနုလောမ” ဟု ခေါ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

၁။ အနုလောမ ။ ၀၅။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ “အနုလောမပဉ္စကံ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဤ ပစ္စနိကာနုလောမ ပါဠိတော်ဝယ် “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ”ဟု လာသော “နိဂ္ဂဟ ပဉ္စကံ”ကို ဆိုသည်ဟု၎င်း၊ “ပစ္စနိကဿ စ”ဟု လာသော အဋ္ဌကထာပါဠိဝယ် “ပစ္စနိကံ”ပါဠိဖြင့် ပါဠိတော်၌ ချုံးရာတွင် ပါဝင်သွားသော ပဋိကမ္ပကို ဆိုသည်ဟု ၎င်း မှတ်ပါ။

ကဿ၊ အစရှိသော။ အနုလောမပဉ္စကဿ။ ၎င်း။ အတ္ထော၊ ကို။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ပုဂ္ဂလော နုပလတ္တတိတိအာဒိပါဠိ။ အစရှိသော ပါဠိတော်ကို။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ ချုံး၍။ အာဂတေ၊ လာသော။ သဇ္ဈပေန၊ သရုပ်သကောင် အားဖြင့်။ အဝုတ္တေ၊ မဆိုအပ်သော။ (ပစ္စနီကော၊ ဌ။) ယသ္မာ သရီရံ သန္ဓာယာတိ- အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။ (တနည်း) ယသ္မာ သရီရံ သန္ဓာယာတိအာဒိနာ၊ အစ ရှိသော ပါဠိဖြင့်။ -ဝုတ္တနယေန-၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက် နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

“သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော ဥပလတ္တတိ”တိ အာဒိကဿ၊ အစရှိသော။ ပဋိကမ္မ- ကရဏဝသေန၊ ပဋိကမ္မကို ပြုခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝုတ္တဿ၊ ဟောတော်မူ အပ်သော။ ပစ္စနီကဿ စ၊ ပစ္စနီက၏လည်း။ အတ္ထော၊ ကို။ ပဋိကမ္မာ- ဒိပါဠိ။ ပဋိကမ္မ အစရှိသော ပါဠိကို။ [အာဒိဖြင့် နိဂ္ဂဟစတုက္က၊ ဥပနယန- စတုက္က၊ နိဂ္ဂမန စတုက္က တို့ကိုယူ။] သဒ္ဓိပိတွာ၊ ချုံး၍။ အာဒိမတ္တဒဿနေန၊ အစမျှဖြစ်သော အနုလောမပဉ္စကကို ပြုခြင်းဖြင့်။ အာဂတေ၊ လာသော။ “ပုဂ္ဂလော ဥပလတ္တတိ”တိအာဒိမ္ပိ၊ အစရှိသော။ အနုလောမေ၊ ဌ။ “သဗ္ဗတ္ထာ-

၁။ အနုလောမပဉ္စကဿ အတ္ထော။ ။ဤပုဒ်ကို “သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော နုပ- လတ္တတိတိ အာဒိကဿ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [ပစ္စနီကာနုလောမ အခန်းဝယ် ဇုတိယ ပုစ္ဆာနှင့် အဖြေပင်တည်း။] ထိုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို...

၂။ သဗ္ဗတ္ထ ။ပေ။ ဝုတ္တနယေန။ ။အနုလောမ ပစ္စနီကဝယ် ပစ္စနီက၌ “သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော နုပလတ္တတိ”ဟူသော ပါဠိသည် ချုံးအပ်သော ပါဠိဖြစ်၍ စာအုပ်တို့၌ တိုက်ရိုက် မတွေ့ရ။ ထိုပစ္စနီကကို ဖွင့်ရာ၌ “ယသ္မာ သရီရံ သန္ဓာယ သဗ္ဗတ္ထ န ဥပလတ္တတိ”တိ ဝုတ္တေ သရီရတော ဗဟိ ဥပလတ္တတိတိ-ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် ဤ ပစ္စနီက၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်-ဟု ဆိုသည်။

၃။ အာဒိနာ ဝုတ္တနယေန။ ။“ယသ္မာ သရီရံ သန္ဓာယာတိ အာဒိနာ- ဤပုဒ်ကို ဝုတ္တနယေန၏ ဝိသေသနဖြစ်အောင် “အစရှိသော”ဟု ပေးလျှင် “ဝုတ္တနယ” အရ ဆိုအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါနည်းကို ယူရ၏။ “အာဒိနာ-အစရှိသောပါဠိဖြင့်”ဟု ကန့်ကွက်အနက် ပေးလျှင် “ဝုတ္တနယ”အရ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပါယ်နည်းကို ယူရ၏။ နေရာတိုင်း၌ ဤသို့ သဒ္ဓနယ အတ္တနယ ယူရပုံကို အနက်ပေးပုံလိုက်၍ သိပါ။

၄။ ပစ္စနီကဿ စ။ ။ဤ“ပစ္စနီကဿ”ကို “သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော ဥပလတ္တတိ”တိ အာဒိကဿ ပဋိကမ္မကရဏဝသေန ဝုတ္တဿ - ဟု သရုပ်ဖော်၍ ထို ပစ္စနီက၏ အနက်ကို-

၅။ ပဋိကမ္မာဒိပါဠိ ။ပေ။ အနုလောမေ။ ။အဋ္ဌကထာဝယ်“ပါဠိ”သဒ္ဓိပိတွာ အာဂတေ အနုလောမေ”ကို “ပဋိကမ္မာဒိပါဠိ” သဒ္ဓိပိတွာ အာဒိမတ္တဒဿနေန အာဂတေ ပုဂ္ဂလော ဥပလတ္တတိတိ အာဒိမ္ပိ အနုလောမေ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုအဖွင့်အရ

၁၇၂

ဝိပဿနာသုတ်

၃၂၃

တံ သရီရံ သန္ဓာယ အနုယောဂေါ သကဝါဒိဿာ”တံ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော် သဒ္ဓါကို ညွှန်ပြသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဤ။ (နောက်တနည်းလည်း ပေးပါ။) ဣတိ ဝေ၊ သို့။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဤ။

အထဝါ၊ ကား။ တတ္ထာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) ယံ၊ အကြင် “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” အစရှိသော စကားကို။ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ် အပ်ပြီ။ တသ္မိံ၊ ထို “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” အစရှိသော စကား၌။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ အတ္ထံ၊ ကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ [အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သကဲ့သို့ အနက်မယူမူ၍။] တတ္ထ တေသု တီသု မုခေသု၊ ထို သြကာသ စသော ၃-ပါး သော ဝါဒမှခတ်၌။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္ထော၊ ကို။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ဤ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုတိယ အတ္ထ ဝိကပ်၌။ အနုလောမပဉ္စကမူလကာ၊ အနုလောမ ပဉ္စက မူလ ရှိသော။ သဗ္ဗာနုလောမပစ္စနိက ပဉ္စကပါဠိ၊ အလုံးစုံသော အနုလောမ ပစ္စနိက ပဉ္စကပါဠိကို။ အနုလောမ ပဉ္စကဿ၊ ဤ။ ပါဠိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာ- ရေန) ဝုတ္တာ၊ တထာ၊ ထိုအတူ။ ပစ္စနိကာနုလောမ ပဉ္စကပါဠိ စ၊ ကိုလည်း။ ပစ္စနိကဿ၊ ဤ။ ပါဠိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ တံ၊ ထို အနု- လောမ ပစ္စနိကပါဠိ၊ ပစ္စနိကာ နုလောမ ပါဠိကို။ သံခိပိတွာ၊ ချုံး၍။ ပဋိကမ္မ-

သြကာသာဒိသစ္စိကဋ္ဌ အနုလောမ ပစ္စနိက ပါဠိဝယ် ပဋိကမ္မစတုက္က စသော ပါဠိကို ဆိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

၁။ အထ ဝါ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “အာဒိ အာရဒ္ဓံ တတ္ထ”ဟု ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ”အတွက် “အာရဒ္ဓံ”ဟူသော ကြိယာ၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သော “ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ” အစရှိသော စကားကို စွဲရိုးရှိသော်လည်း ထို ကံပုဒ်ကို မစွဲပဲ ဌာနအားလျော်သော ဝါဒမှခ ၃-ပါးကို စွဲစေသည်။ ဤနည်း၌ “အနုလောမပဉ္စက”အရ အနုလောမပဉ္စက တခန်းသာမက အနုလောမပဉ္စကမူလရှိသော ပဋိကမ္မ၊ နိဂ္ဂဟ၊ ဥပနယန၊ နိဂ္ဂမန တို့ကိုပါ ယူရသည်။ ပစ္စနိက အရလည်း ပစ္စနိကပဉ္စကမူလရှိသော ပဋိကမ္မစသည် ပါရှိသော ပစ္စနိကာနုလောမ ပါဠိတရပ်လုံးကို ယူရသည်။ ဤနည်းသည် အဋ္ဌကထာ နည်းကိုပင် တနည်းဖွင့်ခြင်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ပဌမနည်း၌ “အနုလောမပဉ္စက”ဟု ဆိုပါလျက် အရကောက်သော အခါ ပရဝါဒီ၏ ပစ္စနိကပဉ္စကကို အရကောက်ရခြင်း၊ ပစ္စနိကအရလည်း အနုလောမ တုန်းက ပဋိကမ္မစတုက္က တခုကိုသာ ယူရခြင်းသည် ရိုးရာ မရောက်သောကြောင့် ဤဒုတိယနည်းကို ဦးကာဆရာ ပြရသည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤနည်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သြကာသ စသည် မပါသော သုဒ္ဓသစ္စိကဋ္ဌကို ပြန်၍ ညွှန်ပြသောကြောင့် သုဒ္ဓသစ္စိကဋ္ဌ၌ သဗ္ဗတ္ထ စသည် မပါခြင်းနှင့် ဤသြကာသာဒိသစ္စိကဋ္ဌ၌ သဗ္ဗတ္ထ စသည် ပါခြင်းသာ ထူးသည်ဟု မှတ်ပါ။ [တတ္ထ သဗ္ဗတ္ထာတိ အာဒိနာ သရီရာဒိနော ပရာမသနံ နတ္ထိ၊ ဣမ အတ္ထိတိ အယမေဝ ဝိသေသော၊ အညံ သမာနန္တိ။ အနု။]

ဝသေန၊ ဖြင့်။ အာဂတေ၊ သော။ သရူပေန၊ သရုပ်သကောင် အားဖြင့်။ အဝုတ္တေ၊ သော။ [သံခိပိတောကိုပင် ထင်ရှားအောင် “သရူပေန အဝုတ္တေ” ဟု ထပ်ဆိုသည်။] ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိတိ အာဒိကေ၊ အစရှိသော။ ပစ္စနီကေ၊ ခွဲ၎င်း။ ဥပလဗ္ဗတိတိအာဒိကေ၊ သော၊ အနုလောမေ စ၊ ခွဲ၎င်း။ အတ္ထော၊ ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ သော။ သုဒ္ဓိကသစ္စိကဋ္ဌေ၊ ခွဲ။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဩကာသာဒိသစ္စိကဋ္ဌဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။
 [စာအုပ်တို့၌ “ဩကာသာဒိ” မပါပဲ “သစ္စိကဋ္ဌဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ” ဟု ရှိ၏။ “ဩကာသာဒိ” ဟု ပါသင့်သည်။]

၅-သုဒ္ဓိကသံသန္ဓန အဖွင့်

၁၇-၂၇။ ရူပါဒိဟိ သဒ္ဓိ သစ္စိကဋ္ဌ သံသန္ဓနန္တိ (ဧတ္ထေ)၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ သစ္စိကဋ္ဌဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ကို။ ရူပါဒိဟိ၊ ရုပ်အစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ သံသန္ဓနံ၊ နှီးနှောခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့လတ္တံ့။) ဝါ၊ တနည်း။ သစ္စိကဋ္ဌေ၊ သစ္စိကဋ္ဌကြောင့်။ ဝါ၊ သစ္စိကဋ္ဌအရာ၌။ ရူပါဒိဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ကို။ သံသန္ဓနံ၊ နှီးနှောခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့လတ္တံ့။) ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။ [သဒ္ဓိ ပုဒ်ကို သစ္စိကဋ္ဌ ပုဒ်ကျော်၍ သံသန္ဓနံ ပုဒ်၌ စပ်ပါ၊ ဟူလို။] ပုဂ္ဂလော ရူပဉ္စာတိ၊ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ ဟူသောဝါကျ၊ ရူပဉ္စ ဥပလဗ္ဗတိ ဟူသော ဝါကျ၌။ စ-ကာရဿ၊ စ-အက္ခရာ၏။ သမုစ္စယတ္ထတ္တာ၊ သမုစ္စည်း အနက် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယထာ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ နိဒဿနဝသေန၊ ညွှန်ပြ ကြောင်း၊ ဥပမာန၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ စိစစ်ထိုက်၏။

၁။ ဝုတ္တနယေနော။ ။ ထိုပါဠိတော်ကို ဖွင့်ရာ၌ “သဗ္ဗတ္တာတိ သရီရံ သန္ဓာယ အနုယောဂေါ သကဝါဒိဿ၊ ရူပသ္မိံ ဝေ၊ ပဋိက္ခေပေါ ပရဝါဒိဿ” ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ထိုအဖွင့်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။

၂။ ပုဂ္ဂလော ရူပဉ္စာတိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌ-ပရမတ္ထေန ရူပဉ္စ ဥပလဗ္ဗတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာ” တိ-ဟု ၂-ဝါကျရှိ၏။ ထိုတွင် ရှေ့ဝါကျမှ “ပုဂ္ဂလော” ကို၎င်း၊ နောက်ဝါကျမှ “ရူပဉ္စ” ကို၎င်း “ပုဂ္ဂလော ရူပဉ္စာတိ” ဟု ပေါင်း၍ ဆိုထားသည်။

၃။ ဝိစာရေတဗ္ဗော။ ။ ဋီကာဆရာ၏ အလိုအားဖြင့် “သမုစ္စည်းအနက် ရသော နေရာ၌ အနက် ၂-မျိုးလုံး တုလျဗလ=အားတူ အင်တူ ဖြစ်၏။ ဥပမာန

ပုဂ္ဂလော၊ ကိ။ ရူပါဒီဟိ၊ ရုပ်အစရှိသည်တို့မှ။ အညော၊ တမျိုးတခြား ဟူ၍၎င်း။ အညော စ၊ တမျိုးတခြားမဟုတ်ဟူ၍၎င်း။ န ဝတ္ထုဗွေ၊ မဆိုထိုက်။ ဣတိ လဒ္ဓိ၊ ဤသို့သော အယူသည်။ သမယော၊ သမယတည်း။ ဇီဝံ၊ ဇီဝ သည်။ အညံ၊ သရီရမှ တမျိုးတခြားလော။ သရီရံ၊ သရီရသည်။ အညံ၊ ဇီဝမှ တမျိုးတခြားလော။ ဣတိ ဧတံ၊ ဤပြဿနာကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ အဗျာကတံ၊ ဖြေတော်မူအပ်။ ဣတိ အာဒိကံ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ် သည်။ သုတ္တံ၊ သုတ္တ တည်း။ အနုညာယမာနေ၊ အာမန္တာဟု ခွင့်ပြုအပ် သော်။ တဒုဘယ ဝိရောဓော၊ ထို ၂-ပါးစုံသော သမယ သုတ္တတို့နှင့် ဆန့်ကျင် ခြင်းသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ သမယသုတ္တံ ဝိရောဓံ ဒိသ္မာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

≡

ဓမ္မတောတိ၊ ကား။ ပါဠိတော၊ ပါဠိတော် အားဖြင့်။ [“သတ္တပညာသ အနုလောမ ပဉ္စကာနိ ဒဿိတာနိ-”၌ စပ်။] ပဋိကမ္မ စတုက္ကာဒီနိ သံခိတ္တာနိ။ ပရဝါဒီ ။ ပေ ။ ဒဿိတာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တေဟိ၊ ဆိုကုန်သော အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်။ ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဗတိ ။ ပေ ။ အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မန္တိ တွေ့ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟန္တိ၊ ဟူသော။ ပါဠော၊ သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ဒိဋ္ဌော၊ တွေ့မြင်အပ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ [အဋ္ဌကထာ အလို အနုလောမ ပစ္စနိက၌၎င်း၊ ပစ္စနိကာနုလောမ၌၎င်း၊ “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ”ဟု ရှိရမည်။ ဋီကာ ဆရာ အလို ပစ္စနိကာနုလောမ၌ “အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မံ”ဟု ရှိရမည်။ ထို ပဋိကမ္မလည်း စတုက္ကမဟုတ်။ ပဋိကမ္မပဉ္စကဟု ဩပမ္ပသံသန္ဓန အခန်း၌ ပြလိမ့်မည်။ ယခု စာအုပ်တို၌လည်း အနုလောမ ပစ္စနိကနယဝယ် “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ”ဟု ရှိ၍ ပစ္စနိကာနုလောမ နယ ဝယ် “အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မံ”ဟု ဋီကာအဆိုအတိုင်းပင် ရှိသည်။]

အညတ္တံ ပဋိဇာနာပနတ္ထန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) မယာ၊ သည်။ အညတ္တံ၊ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ ယထာ၊ ဆိုထိုက်သကဲ့သို့။ တထာ စ၊ ထို့အတူပင်။ တယာပိ၊ အသင် သကဝါဒီသည်လည်း။ တံ၊ ထို ပုဂ္ဂလ

ဥပမေယျ ဟု ခွဲရာ၌ကား ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်အလိုအတိုင်း ဥပမာန ဖြစ်စေ ဥပမေယျဖြစ်စေ တခုသောအနက်သည် အပဓာန ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ရှင်ကို ဥပမာန အပဓာန အဖြစ်ဖြင့် ထား၍ ဖွင့်ခြင်းကို စိစစ်ထိုက်သည် ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာဆရာ သည် ပဓာန အပဓာနအဖြစ်ကို လိုရင်းမထားပဲ ပုဂ္ဂလကထာသာ ဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလကို ဥပမေယျ၊ ရူပ ကို ဥပမာန အဖြစ်ဖြင့် ဆိုသည်။

နှင့် ရှုပ၏ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်ကို။ ဝတ္ထုဗွဲ့၊ ဆိုထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အညတ္တ ပဋိညာယ၊ တမျိုးတခြား၏အဖြစ်ကို ဝန်ခံဖို့ရာ။ စောဒနတ္ထံ၊ စောဒနာ ခြင်းအကျိုးငှါ။ (အနုယောဂေါ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

သမ္ပုတိပရမတ္တာနံ ကေတ္တ နာနတ္တပဉ္စဿ ဌပနီယတ္တာတိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ အဗျာကတတ္တာ၊ မဖြေဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တနည်း) အဗျာက- တံတ္တာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဖြေတော် မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ပဋိ- က္ခေပေါ သကဝါဒဿ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ဌပနီယတ္တာ၊ ‘မဖြေပဲ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယဒိ‘ပဋိက္ခိပိ- တ်ဗ္ဗံ၊ အကယ်၍ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ထိုက်သည်ဖြစ်အံ့။ [ဤ စကား အရ ဌပနီယနှင့် ပဋိက္ခေပံသည် သဘောတူ၏။] (ဝေသတိ၊ သော်။) ပရေနပိ၊ တပါးသော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ဌပနီယတ္တာ၊ မဖြေပဲ တန်ထားထိုက် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ လဒ္ဓိမေဝ၊ မိမိအယူကိုပင်။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ပဋိ- က္ခေပေါ၊ ပယ်မြစ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သောပိ၊ ထို ပရဝါဒီ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မနှိပ်ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

၁။ ယထာ မယာ ။ ပေ ။ ဝတ္ထုဗွဲ့။ ။ သကဝါဒိက ပရဝါဒီကို နိဂ္ဂဟ ပြုရာ၌ “တေန ဝတ ရေ ဝတ္ထဗ္ဗေ-အညံ ရှံ အညော ပုဂ္ဂလောတိ”ဟု ဆို၏။ ထိုစကားကို ရည်ရွယ်၍ “ယထာ မယာ အညတ္တ ဝတ္ထုဗွဲ့”ဟု ဆိုသည်။ အကျွန်ုပ်သည် “ရူပနှင့် ပုဂ္ဂလတို့ တခြားစီအဖြစ်ကို ဆိုထိုက်သကဲ့သို့ အသင် သကဝါဒီလည်း ထို တခြားစီအဖြစ်ကို ဆိုထိုက်ပါသည်-ဟူလို။

၂။ ဌပနီယတ္တာတိ အဗျာကတတ္တာ။ ။ “ဌပနီယတ္တာ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ ပါဠိကို “အဗျာကတတ္တာ”ဟု ဖွင့်၏။ “မဖြေပဲ ထားထိုက်သည်ကို “ဌပနီယ”ဟု ဆိုသည်-ဟူလို။ ဌပနီယ၌ အနီယပစ္စည်းကို အဗျာကတ၌ တ-ပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် သင့်ပါမည်လော-ဟု စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် တ-ပစ္စည်းသည် ဤနေရာ၌ အရဟ အနက်ရှိသော အနီယပစ္စည်း အနက်ကိုပင် ဟောသည်-ဟု သိစေလို၍ “အဗျာကရဏီယတ္တာ”ဟု၎င်း၊ တုရားရှင်သည် ဖြေတော်မူအပ်ပြီး မဟုတ်သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဘဝဝတာ ဝါ န ဗျာကတတ္တာ”ဟု အနုဒ္ဓီကာ၌ ၂-နည်း ဖွင့်သည်။ [တ-ပစ္စည်းနှင့် ကိစ္စ ပစ္စည်းတို့သည် အနက်အရ၌ အလွန် ကွာခြားပုံကို ဤ အဖွင့်ဖြင့် သိပါ။]

၃။ ယဒိ ဌပနီယတ္တာ ။ ပေ ။ သိယာ။ ။ ပရဝါဒိက သကဝါဒီကို “အညံ ရှံ အညော ပုဂ္ဂလော”ဟု မေးရာ၌ မဖြေပဲ ထားလိုက်သောကြောင့် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ထိုက်လျှင် (မဖြေပဲ ထားခြင်းနှင့် ပယ်ခြင်းသည် သဘောတူဖြစ်လျှင်) သကဝါဒိက ပရဝါဒီကို မေးရာ အနုလောမပဉ္စက၌ ပရဝါဒီသည် သူ့အယူကိုမှီ၍ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခဲ့၏။ ထိုသို့ ပယ်သောကြောင့် “အာဇာနာဟံ နိဂ္ဂဟံ” စသည်ဖြင့် ပရဝါဒီကိုနှိပ်၏။ သူ့အယူအတိုင်း ပယ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မနှိပ်ထိုက်ရာ ရောက်နေသည်-ဟူလို။

ပန၊ ထိုသို့ပင် မနှိပ်ထိုက်ပါသော်လည်း။ ပရော၊ တပါးသော ပရဝါဒီကို။ (နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော-၌ စပ်။) ဝါ။ တပါးသော ပရဝါဒီသည်။ (ပုစ္ဆတိ-၌ စပ်။) ကဉ္စ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်သော။ သဘာဝံ၊ သဘောကို။ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ ဂဟေတွာ၊ ယူပြီး၍။ တဿ၊ ထို ဧကတ္တ နာနတ္တ ပြဿနာ၏။ ဌပနီယတ္တံ၊ မဖြေပဲ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိ၏။ စ၊ ဆက်။ သဘာဝေ၊ ပုဂ္ဂလ၏ ပရမတ္ထ သဘာဝ တမျိုးသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ ဌပနီယတာ၊ မဖြေပဲ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ န၊ ယုတ္တော၊ မသင့်။ [အာမန္တာဟု ဝန်ခံသင့်သည်- ဟူလို။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ နှိပ်ထိုက်၏။

[ဤသို့ဆိုလျှင် “သကဝါဒီလည်း နှိပ်ထိုက်သည် မဟုတ်လော”ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “သမ္မုတိ ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ အဖို့တပါးကား။ သမ္မုတိ၊ ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသော သမ္မုတိသည်။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ သဘာဝေ၊ ပရမတ္ထ သဘာဝသည်။ နတ္ထိ၊ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ [တစုံတခုသော သဘာဝ ဖြစ်သော သမ္မုတိ၏ မရှိခြင်းကြောင့်ပင်။] အဿ ဧကတ္တနာနတ္တ-ပဉ္စဿ၊ ထို ဧကတ္တ နာနတ္တ ပြဿနာ၏။ ဌပနီယတံ၊ မဖြေပဲ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော သကဝါဒီကို။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မနှိပ်ထိုက်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သကဝါဒီနာ၊ သည်။ ပဋိက္ခေပေါ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟု ပယ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤသုဒ္ဓိက-သံသန္တန၌။ အယံ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ဤ အဓိပ္ပာယ်သည်။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။

သုဒ္ဓိကသံသန္တနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ ပရော' ပန ။ ဝေ ။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ ပရဝါဒီသည် ပုဂ္ဂလဟူသည်ကို တစုံတခုသော သဘာဝဗေဒဟု အယူရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အညံ ရူပံ အညော ပုဂ္ဂလော” ဟု မေးရာ၌ ဌပနီယအဖြစ်ကို အလိုရှိ၏။ ထိုသို့ အလိုရှိသောကြောင့် ပုဂ္ဂလသည် ရူပ စသည်ကဲ့သို့ သဘာဝတမျိုးဖြစ်လျှင် မဖြေပဲ ထားထိုက်သော ပြဿနာ မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မဖြေပဲ ထားရာ ရောက်အောင် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းသည် မသင့်ရကား နှိပ်ထိုက်သည်-ဟူလို။

၂။ သမ္မုတိ ပန ။ ဝေ ။ ကတော။ ။ သမ္မုတိပညတ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် တစုံတခုသော သဘာဝ မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝ မဟုတ်သော ထို သမ္မုတိပုဂ္ဂလ၏ ရူပ စသည်နှင့် ဧကတ္တ နာနာတ္တအဖြစ်ကို မေးခြင်းသည် မဖြေပဲ ထားထိုက်သော ဌပနီယ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဌပနီယအဖြစ်ကို ဆိုသင့်၍ ဆိုသော သကဝါဒီကို ပရဝါဒီသည် မနှိပ်ထိုက်။ ထို့ကြောင့် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု သကဝါဒီ ပယ်သည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဝဒန္တော နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော”ဟု တွေ့ရ၏။ ထိုပါဌ်ကို “ဧဝံ သတိ သကဝါဒီပိ နိဂ္ဂဟေ-တဗ္ဗော သိယာတိ အာဟ-သမ္မုတိ ပနာတိအာဒိ”ဟူသော မရကျမ်းတတ်ပုံနှင့်၎င်း၊ အနတ်သဘောအားဖြင့်၎င်း စဉ်းစားပါ။]

၆-ဩပမ္ပသံသန္ဓန အဖွင့်

၂၀-၃၆။ ဥပလဒ္ဓိသာမညေန အညတ္တပစ္စာ စာတိ ဣဒဉ္စ။ ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ [စ၊ ဖြင့် ရွှေ့၍ ဆိုအပ်ပြီးသော “ဝိစာရေတဗ္ဗ” ကို ပေါင်းသည်။] ဒွိန္နံ ရုပ် ဝေဒနာ ၂-ပါးတို့၏။ သမာနတာ၊ ဥပလဒ္ဓိချင်း တူကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ အညတ္တဿ၊ တမျိုးတခြားအဖြစ်၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ နော ယုတ္တံ၊ မသင့်။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ အတ္တနော၊ ၏။ သဘာဝေန၊ သဘောဖြစ်သော။ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထ အားဖြင့်။ ဥပလဗ္ဗနီယတာ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (အညတ္တဿ၊ ၏။ ကာရဏံ၊ သည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ [“ဥပလဒ္ဓိသာမညေန” ဟူသော စကားကို စိစစ်ထိုက်သည်- ဟူလို။] ဧကဝိသာမိကာနီတိ၊ ဟူ၍။ ပုရိမပါဌော၊ ရှေးပါဌ်သည်။ (အတ္တိ)။ ပန၊ ထိုသို့ပင် “ဧကဝိသာမိကာနီ” ဟု ရှေးပါဌ် ရှိပါသော်လည်း။ ဝိသာမိကာနီတိ၊ ဟူ၍။ ပဌိတဗ္ဗံ၊ ရွတ်ဆိုထိုက်၏။ [ယခု စာအုပ်များ၌လည်း “ဝိသာမိကာနီ” ဟု ပင် ရှိသည်။]

၃၇-၄၅။ “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော”တိ၊ အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အစရှိသော။ သုတ္တံ၊ ပါဠိတော်သုတ်ပုဒ်ကို။ အနုဇာနာပေဇ္ဇေန၊ “အာမန္တာ”ဟု ခွင့်ပြုစေသော ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပလဒ္ဓိ၊ ပညာဖြင့်ကပ်၍ ရှုမှတ်သည်ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရနိုင်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ အနုဇာနီတာ၊ ခွင့်ပြုစေအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ မညမာနော၊ မှတ်ထင်သည်။ ဝါ၊ သိသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) ဥပလဒ္ဓိသာမညံ အာရောပေတွာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။

၁။ ဥပလဒ္ဓိ ။ ပေ ။ ဣဒဉ္စ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော ဤစကားကိုလည်း စိစစ်ထိုက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း “ရုပ်နှင့် ဝေဒနာတို့၏ တမျိုးစီ၏ အဖြစ်ကို မေးရာ၌ သစ္စိကဋ္ဌချင်း တူသောကြောင့် မေးခြင်း မဟုတ်။ အသီး အသီး မိမိသဘောအားဖြင့် သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထအဖြစ်ဖြင့် ရအပ်သောကြောင့် (သဘောကွဲသောကြောင့်) အည အဖြစ်ကို မေးခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပလဒ္ဓိ သာမညေန(သစ္စိကဋ္ဌအားဖြင့် ရချင်း တူသောကြောင့်) အည အဖြစ်ကို မေးခြင်းဟူသော စကားကို စိစစ်ထိုက်သည်-ဟု ဆိုသည်။

၂။ အနုဇာနာပေဇ္ဇေန ။ ပေ။ အနုဇာနီတာ။ - ။ “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အတ္တ-ဟိတာယ ပဋိပန္နော”ဟူသော သုတ်ကို ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်လော-ဟု မေးသော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် “အာမန္တာ”ဟု ခွင့်ပြုစေရာရောက်၏။ ထိုသုတ်ကို ခွင့်ပြုစေလျှင် ပုဂ္ဂလကို ရခြင်းကိုလည်း ခွင့်ပြုစေပြီး ဖြစ်တော့၏။ ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိသည်ဖြစ်၍ “ဥပလဒ္ဓိသာမညံ အာရောပေတွာ=ရူပ စသည်တို့၏ ပုဂ္ဂလနှင့် ရခြင်းတူသည်၏ အဖြစ်ကို တင်စား၍”ဟု အဋ္ဌကထာကောက်ချက်ချသည်။

ဝိသုဒ္ဓိကောနိ နဝ ပဋိကမ္မ ပဉ္စကသတနိ ဒဿိတာနီတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ သုဒ္ဓိက သံသန္ဓနေပိ၊ သုဒ္ဓိက သံသန္ဓန အခန်း၌လည်း။ အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မမိစ္ဆေဝ၊ အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မ ဟူ၍သာ။ ပါဠိတော်ပါဠိသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ ယဉ္စ၊ အကြင် ပဋိကမ္မ ကိုလည်း။ ဝါဒမုခေသု၊ ဝါဒမုဆို၍။ သုဒ္ဓိက သစ္စိကဋ္ဌေ၊ သုဒ္ဓိက သစ္စိကဋ္ဌ အခန်း၌။ ပဋိကမ္မ စတုက္ကန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တမ္ပိ၊ ထို ပဋိကမ္မ ကိုလည်း။ ပဋိကမ္မ ပဉ္စကန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဝိညာယတိ၊ ၏။)

ဩပမ္ပသံသန္ဓနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၇-စတုက္ကနယ သံသန္ဓန အဖွင့်

၄၆-၅၂။ ကေဓမ္မတောပိ၊ ၅၇-ပါးသော တရားတို့တွင် တပါးသော တရားမှလည်း။ အညတ္တံ၊ ပုဂ္ဂလ၏ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်ကို။ အနိစ္စန္ဓော၊ အလိုမရှိသော ပရဝါဒီကို။ ရူပါဒိ ကေကမ္မေဝသေန၊ ရုပ် အစရှိသော တပါးတပါးသော တရား၏အစွမ်းဖြင့်။ နာနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗော၊ မမေး မစိစစ်ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ သမုဒါယတော၊ ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားအပေါင်းမှ။ အညတ္တံ၊ ပုဂ္ဂလ၏ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်ကို။ အနိစ္စန္ဓော၊ အလိုမရှိသည်။ (ဟုတွာ) ကေဒေသတော၊ ရုပ်စသော တစိတ်မှ။ အနညတ္တံ၊ တမျိုးတခြား မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဋိက္ခိပန္ဓော၊ ပယ်မြစ်သော။ အယံ၊ ဤ ပရဝါဒီ သည်။ နိဂ္ဂဟာရဟော၊ နှိပ်ခြင်းကို ထိုက်သည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဣတိ တေ ဝစနောကာသံ၊ ဤ ပြောဆိုခွင့်ကို။ နိဝတ္ထေတံ၊ နစ်စေခြင်းငှါ။ အယဉ္စ အနုယောဂေါတိ အာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

သကလန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) သတ္တပညာသဝိဓော၊ ၅၇-ပါးအပြားရှိသော။ ဓမ္မပုဗ္ဗေဒေါ၊ တရားအထူး အပြားသည်။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်လော။ ဣတိ ဝါ၊ သို့၎င်း။ [အလုံးစုံကို ပေါင်း၍မေးပုံတည်း။] ပရမတ္ထသစ္စံ၊ ပရမတ္ထသစ္စာ ဟူသမျှသည်။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်လော။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့၎င်း။ [တနည်းပေါင်း၍ မေးပုံတည်း။] ဧဝံ၊ သို့။ သကလံ၊ အလုံးစုံသော ပရမတ္ထသစ္စာကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (အာရဇ္ဈေ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ သကလံ၊ သော။ ပရမတ္ထံ၊ ပရမတ္ထ သစ္စာကို။ စိန္တေတွာ၊ ကြံစည်၍။ တန္တိ ဝသေန၊ ပါဠိတော်အစဉ်၏အစွမ်းဖြင့်။ အနုယောဂလက္ခဏာယ၊ မေးစိစစ်ကြောင်း လက္ခဏာ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဌပိတတ္တာ၊ ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သကလပရမတ္ထတော၊ အလုံးစုံသော ပရမတ္ထ သစ္စာမှ။ အညဿ၊ အခြားသော။ သစ္စိကဋ္ဌဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌ ပုဂ္ဂလ၏။ အဘာဝါစ၊

မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ တတော၊ ထိုအလုံးစုံသော ပရမတ္ထ တရားမှ။ အညေန၊ အခြားသော။ သစ္စိကဋ္ဌေန၊ သစ္စိကဋ္ဌ ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န တဝိတဗ္ဗံ၊ မဖြစ်ထိုက်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ရူပံ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူသော။ ဣမံ ပဉ္စ၊ ဤ ပြဿနာကို။ ပဋိက္ခိပန္နဿ၊ ပယ်မြစ်သော ပရဝါဒီ၏ အပေါ်၌။ နိဂ္ဂဟာရောပနံ၊ နှိပ်ကြောင်း အပြစ်ကို တင်ခြင်းသည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

သဘာဝဝိနိဗ္ဗောဂတောတိ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ရူပတော၊ ရူပန သဘောမှ။ အညသဘာဝတ္တာ၊ အခြားသော ဝေဒိယန စသော သဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“ဝေဒနာဒယော သဗ္ဗဓမ္မော အညတြ ရူပါ ဥပလဗ္ဘတိ-၌ စပ်။”) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သဗ္ဗဓမ္မောတိ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ ဖြင့်။ ရူပဝဇ္ဇေ၊ ရုပ်သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မေ၊ အလုံးစုံသော ၅၆-ပါးသော တရားတို့ကို။ (သင်္ဂဟ ကာရော) ဝဒတိ။ ရူပသ္မိံ ပုဂ္ဂလောတိ-တ္ထေ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ နိဿယဝိနာသေ၊ မှီရာဖြစ်သော ရုပ်၏ ပျက်စီး ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော။) ဝိနာသာပတ္တိဘယေန၊ ပုဂ္ဂလ၏ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်၏။ ဣတိ အဓိပ္ပာယ်န၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဘယေန စေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ပန၊ ဆက်။ တီသု၊ သုံးပါးကုန်သော “ရူပသ္မိံ ပုဂ္ဂလော၊ အညတြ ရူပါ ပုဂ္ဂလသ္မိံ ရူပံ” ဟူသော ၃-ပါးသော အနုယောဂတို့၌။ သမယဝိရောဓေန၊ မိမိအယူ၏ ဆန့်ကျင်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိက္ခေပေါ၊ န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ ဟု ပယ် မြစ်ခြင်းကို။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထို ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိံ၊ ကို။ န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုမရှိ။ အပိစ၊ တနည်းကား။ သဿတဒိဋ္ဌိဘယေန၊ သဿတဒိဋ္ဌိမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိက္ခိပတိ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ” ဟု ပယ်မြစ်၏။ ဣတိ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။

၁။ တီသု ပန သမယ ဝိရောဓေန။ ။ “ရူပံ ပုဂ္ဂလော၊ ရူပသ္မိံ ပုဂ္ဂလော၊ အညတြ ရူပါ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂလသ္မိံ ရူပံ” ဟု မေးစိစစ်နည်း ၄-နည်းတွင် “ရူပံ ပုဂ္ဂလော” မှ ကြွင်းသော ၃-နည်းကို တီသု ဟု ဆိုသည်။ ထို ၃-နည်း၌ (ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရုပ်သည် မကွဲမပြား-ဟု အယူရှိသောကြောင့် ထို အယူ သမယနှင့် ဆန့်ကျင်မည်စိုး၍ “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ” ဟု ပယ်သည်။

၂။ န ဟိ ။ ပေ ။ ဣစ္ဆတိ။ ။ ပရဝါဒီ ဆိုသော်လည်း သာသနာတွင်းက ပရဝါဒီ ဖြစ်သောကြောင့် “သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကို အလိုမရှိ” ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုတာ ရှိ၏-ဟု ယူခြင်းသည်ပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်နေသောကြောင့် “အပိစ” စသည် ဖြင့် တနည်း ပြပြန်သည်။

ဟိ၊ မှန်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသု၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-တို့တွင်။ ပဉ္စေ၊ ငါးပါးတို့သည်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော၊ တည်း။ သေသ၊ ကြွင်းသော ၁၅-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့သည်။ သဿတဒိဋ္ဌိယော၊ သဿတဒိဋ္ဌိတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ စ၊ ဆက်။ အညတြ ရူပါတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ရူပဝါ၊ ရုပ်ရှိ၏။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

စတုက္ကနယသံသန္တနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။
သံသန္တနကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်လည်း။ နိဋ္ဌိတာ။

၈-လက္ခဏ ယုတ္တိ အဖွင့်

၅၄။ ပစ္စနိကာနုလောမေတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤ စကားသည်။ (န သမေတိ-ဥ ဝပ်။) ဆလဝသေန ပန ဝတ္ထဗ္ဗံ အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မန္တိ အာဒိတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ တေန ပန၊ ထို စကားနှင့်ကား။ န သမေတိ၊ မညီညွတ်။ ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စနိကာနုလောမေ၊ ဖြစ်သော။ ပစ္စနိကေ၊ ဥ။ အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။ ပန၊ ဗျုတ်ရိုက်ကား။ ပဋိကမ္မန္တိ၊ ဟူ၍။ န (ဝတ္ထဗ္ဗံ)၊ မဆိုထိုက်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

လက္ခဏယုတ္တိဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-ဝစနသောဓန အဖွင့်

၅၅-၅၉။ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိတိ ပဒဒ္ဒယဿ အတ္တတော ဧကတ္ထေတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ တဒေဝ ဧကတ္တံ၊ ထို တူသည်၏ အဖြစ်ကိုပင်။ ပရေန၊ တပါးသော ပရဝါဒီသည်။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတံ၊ လက်ခံအပ်သလော။

၁။ ပဉ္စေ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော။ “ရူပံ ပုဂ္ဂလော” ကဲ့သို့ ဝေဒနာ ပုဂ္ဂလော၊ သညာ ပုဂ္ဂလော၊ သင်္ခါရာ ပုဂ္ဂလော၊ ဝိညာဏံ ပုဂ္ဂလော” ဤ ၅-မျိုးသာ ရုပ် စသည် ဗျုတ်လျှင် ပုဂ္ဂလလည်း ဗျုတ်ရသောကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ “ရူပသို့ အတ္တတော သမနုပဿတိ” စသော ၁၅-ပါးသည် သဿတဒိဋ္ဌိ တည်း။

၂။ အညတြ ရူပါ။ “ရုပ်ကို ကြည်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်၏”ဟု ယူရာ၌ ရုပ်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် တခုတည်း မဟုတ်သကဲ့သို့ “ရူပဝါ ပုဂ္ဂလော-ရုပ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်” ဟူရာ၌လည်း ရုပ်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် တခုတည်းမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “အညတြ ရူပါ” အရ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-တွင် ပါဝင်သော “ရူပဝါ ပုဂ္ဂလော”ကို သိမ်းယူအပ်ပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ဤ ရူပဝါ ပုဂ္ဂလောဖြင့် “ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ”ကို ဆိုလိုသည်။

အသမ္ပုဋ္ဌိစိတံ၊ လက်မခံအပ်သလော။ ဣတိ ဧတံ၊ ဤ လက်ခံခြင်း၊ လက်မခံခြင်းကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ [အဋ္ဌကထာဆရာ၏အယူကို မနှစ်သက်သောကြောင့် “ဝိစာရေတဗ္ဗမေတံ”ဟု ဆိုသည်။] ဟိ၊ မှန်။ [(တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣတိ ဧတံ၊ ဤ လက်ခံခြင်း၊ လက်မခံခြင်းကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်သနည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။] ပုဂ္ဂလဿ၊ ။ ။ ။ အဝိဘဇိတဗ္ဗတံ၊ ဝေဖန် ထိုက်သော အထူးအပြား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဥပလဗ္ဗတိတိတေဿ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ဝိဘဇိတဗ္ဗတံ၊ ဝေဖန်ထိုက်သော အထူးအပြား ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝဒန္တော၊ ပြောသော ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိဘဇိတဗ္ဗာဝိဘဇိတဗ္ဗတ္တာနံ၊ ဝေဖန်ထိုက်သော အနက်ရှိကုန်၊ မဝေဖန်ထိုက်သော အနက်ရှိကုန်သော။ ဥပလဗ္ဗတိ ပုဂ္ဂလ သဒ္ဓါနံ၊ ဥပလဗ္ဗတိ သဒ္ဓါ၊ ပုဂ္ဂလသဒ္ဓါတို့၏။ ကထံ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ အတ္ထဝေတ၊ အနက်အားဖြင့်။ ဧကတ္တံ၊ တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆေယျ၊ လက်ခံရာအံ့နည်း။ ဣတိ ကြောင့်။ [ဧတံ၊ ဤ လက်ခံခြင်း၊ လက်မခံခြင်းကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။]။

စ၊ ဆက်။ ဝိဘဇိတဗ္ဗာ ဝိဘဇိတဗ္ဗတ္တာနံ၊ ဝေဖန်ထိုက်သော အနက် ရှိကုန်၊ မဝေဖန်ထိုက်သော အနက် ရှိကုန်သော။ ဥပလဗ္ဗတိ ရူပသဒ္ဓါနံ၊ တို့၏။ တံဝိဘာဂံ၊ ထိုဝေဖန်အပ်သော အထူးကို။ ဝဒတော၊ ဆိုသော သကဝါဒီ၏။ ကိဉ္စ၊ အချို့သော။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ဥပလဗ္ဗတိ၊ ပညာဖြင့် ကပ်၍ ရှုမှတ်ရှိသည် ရှိသော် ရအပ် ရနိုင်သလော။ ကိဉ္စ၊ အချို့သော။ ရူပံ၊ ကို။ န ဥပလဗ္ဗတိ၊ လော။ ဣတိ အယံ ပသင်္ဂေါ၊ ဤ ကပ်ငြိဖွယ်သည်။ နာပဇ္ဇတိ

၁။ ပုဂ္ဂလဿ ဟိ။ ။ “ဝိစာရေတဗ္ဗမေတံ” ဟူသော စကားကို မြစေလို၍ (တနည်း) အကြောင်း ပြလို၍ “ပုဂ္ဂလဿ ဟိ။ ပေ။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆေယျာသိ”ဟု မိန့်သည်။ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ”ဟု ဖြေသောကြောင့် “ပုဂ္ဂလ ကိုခွဲခြား ဝေဖန်ဖွယ် မလို”ဟု ဆိုရာ ရောက်၏။ “ဥပလဗ္ဗတိ ပုဂ္ဂလော”ဟူသော ပြဿနာ၌ကား-“အချို့ ဥပလဗ္ဗတိ အနက်သည် ပုဂ္ဂလ ဖြစ်၍ အချို့ ဥပလဗ္ဗတိ အနက်ကား ပုဂ္ဂလ မဟုတ်”ဟု ဖြေသောကြောင့် ဥပလဗ္ဗတိ-အတွက် ဝေဖန်ထိုက်သော အနက်ရှိ၏-ဟု ဆိုရာ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ပုဂ္ဂလဿ အဝိဘဇိတဗ္ဗတံ ဥပလဗ္ဗတိတိ ဧတေဿ ဝိဘဇိတဗ္ဗတံ ဝဒန္တော”ဟု ဆိုသည်။

၂။ ကထံ ဧကတ္တံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆေယျ။ ။ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” ၌ “ဥပလဗ္ဗတိ” သဒ္ဓါသည် ဝေဖန်ထိုက်သော အနက်ရှိ၏။ ပုဂ္ဂလသဒ္ဓါကား ဝေဖန်ထိုက်သော အနက် မရှိ-ဟု ပြောဆိုသော ပရဝါဒီ၏ အလိုအားဖြင့် ထို သဒ္ဓါ ၂-ပုဒ်တို့၏ အနက် အရ ဟူသည်၏ အဖြစ်ကို အဘယ်မှာ လက်ခံစရာ ရှိတော့အံ့နည်း။ “လက်ခံစရာ မရှိတော့ပါ” ဟုလို့။ ထို့ကြောင့် ဧကတ္တံကို ပရဝါဒီက လက်ခံ လက်မခံကို ပဌမ စိစစ်ထိုက်သည်”ဟု ဆိုသည်။

ယထာ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ယထာဗုတ္တဝိဘာဂံ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်
 ပြီးသော ဝေဖန်အပ်သော အထူးကို။ ဝဒတော၊ ဆိုသော။ ဧတဿာပိ၊
 ဤ ပရဝါဒီ၏ အပေါ် ဌ်လည်း။ ယထာအာပါဒိတေန၊ အကြင် အကြင်
 ရောက်စေအပ်ပြီးသော။ ပသင်္ဂေန၊ ကပ်ငြိဖွယ်သည်။ န ဘဝိတဗ္ဗံ၊ မဖြစ်
 ထိုက်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုတိယ အနုယောဂဌ်။ အဓိပ္ပါယော၊
 သကဝါဒီ၏အလိုကို။ မဂ္ဂိတဗ္ဗော၊ ရှာမှီးထိုက်၏။

၁။ ယထာ ၈။ ပေ။ နာပဇ္ဇတိ။ ။ ထိုသို့ ဧကတ္တ အဖြစ်ကို လက်မခံလျှင်
 ပသင်္ဂဖြစ်စရာမရှိ-ဟု ပြလို၍ “ယထာ ၈။ ပေ။ န ဘဝိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်။ ထိုစကားရပ်၌
 “ယထာ ၈။ ပေ။ ပသင်္ဂေါ နာပဇ္ဇတိ” သည် ပသင်္ဂ မရှိနိုင်ပုံကို ထင်ရှားအောင်
 ပြသော ဥပမာန ဝါကျတည်း။ “ရူပံ ဥပလဗ္ဘတိ” ၌ “ရူပံ” သည် ခွဲစိတ် ဝေဖန် စရာ
 မရှိသော ဗိဘဇိတဗ္ဗသဒ္ဓါတည်း။ ထိုခွဲခြားအပ်သော အထူးကို ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏
 အပေါ်၌ “ရူပံ ကိဉ္စ ဥပလဗ္ဘတိ-ရုပ်ကို တချို့ကို ရအပ်၏။ ကိဉ္စ န ဥပလဗ္ဘတိ-အချို့
 ကို မရအပ်” ဤသို့ ရအပ် မရအပ် ၂-မျိုး၌ ကပ်ငြိဖွယ် (စကားကပ်ဖွယ်) မရှိ
 သကဲ့သို့။

၂။ ဧဝံ ဧတဿာပိ။ ပေ။ န ဘဝိတဗ္ဗံ။ ။ ဤအတူ “ဥပလဗ္ဘတိ” သဒ္ဓါ
 “ပုဂ္ဂလ” သဒ္ဓါတို့၏ အနက်အရ မတူသော အထူးကို ဆိုသော ပရဝါဒီ၏ အပေါ်
 ဌ်လည်း ယထာ အာပါဒိတ ပသင်္ဂ မဖြစ်ထိုက်ပါ။ [“ယထာ အာပါဒိတ ပသင်္ဂ”
 ဟူသည် အဋ္ဌကထာ၌ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ ပဒစ္စယဿ အတ္ထတော ဧကတ္ထေ။ ပေ။
 န ဥပလဗ္ဘတိတိ အာပဇ္ဇတိ” ဟု အာပဇ္ဇတိ ကြိယာဖြင့် ပြအပ်သော အနက်တည်း။
 ထို့ကြောင့် “ပသင်္ဂ” အရ ကပ်ငြိလာသော အနက်ကိုယူပါ။ [အာပဇ္ဇတိ ကြိယာကို
 ထောက်၍ “ယထာ အာပါဒိတေန” ဟု သုံးစွဲသည်။]

ဆိုလိုရင်းကား-ဥပလဗ္ဘတိနှင့် ပုဂ္ဂလသဒ္ဓါ ၂-ပုဒ်သည် အနက်အားဖြင့် တူလျှင်
 (အနက်တူနေသောကြောင့်) “ဥပလဗ္ဘတိ” ဟု ခွင့်ပြုအပ်သော တရားသည် ပုဂ္ဂလမှ
 တမျိုးတခြား မဟုတ်တော့။ ထိုသို့ မဟုတ်သော်လည်း (အသင်၏ အလိုအားဖြင့်)
 ဥပလဗ္ဘတိ ဖြစ်သော အချို့တရားသည် ပုဂ္ဂလ၊ အချို့တရားသည် ပုဂ္ဂလ မဟုတ်သည်
 ဖြစ်အံ့။ (ဤသို့ဖြစ်လျှင်) သင်၏ ပုဂ္ဂလ သည်လည်း အချို့ ရအပ်၍ အချို့ မရအပ်-
 ဟူသော အနက်သည် ဖြစ်တော့၏။ ဤသို့ အနက်တမျိုး ကပ်ငြိလာပုံကို အဋ္ဌကထာ၌
 ပြထား၏။ ဋီကာဆရာကား “ဥပလဗ္ဘတိနှင့် ပုဂ္ဂလကို အနက် အရ တူပုံကို ပရဝါဒီက
 ဝန်မခံသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၏ “အာပဇ္ဇတိ” ဟု တင်အပ်သော အနက်သည်
 မရောက်ပါ-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ၏ စကားကို ပယ်ရှားသည်။

၃။ ဣတိ။ ပေ။ အဓိပ္ပါယော။ ။ ထိုသို့ ဥပလဗ္ဘတိနှင့် ပုဂ္ဂလ သဒ္ဓါတို့၏
 အနက်အရတူခြင်းကို ဝန်မခံသော ပရဝါဒီအပေါ်၌ အပြစ်ရောက်စရာမရှိပါပဲလျက်
 “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ” ဟု အပြစ်တင်သော သကဝါဒီ၏အလိုကို ရှားမှီးထိုက်သည့်-
 ဟု ဋီကာဆရာ ဆိုသည်။ [ဧတ္တာတိ ဒုတိယအနုယောဂေ၊ အဓိပ္ပါယောတိ သကဝါဒီ-
 နော အဓိပ္ပါယော။-မရ။]

၃၃၄

ကထာဝတ္ထု မူလဒ္ဒိကာ နိဿယ

[မဟာ

၆၀။ သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိ
ဖြင့်။ အတ္တတော၊ လိုရင်း အနက်အားဖြင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။
ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တိ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဝါ၊ ဟောတော်မူရာ ရောက်သည်။
ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နတ္ထိတိပိ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)
အာဟ၊ ပြီ။

ဝစနသောဓနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတ၊ ပြီ။

၁၀-ပညတ္တနုယောဂ အဖွင့်

၆၁-၆၆။ ရူပကာယာဝိရဟံ၊ ရူပကာယဗ္ဗ မကင်းသည်၏ အဖြစ်ကို။
သန္ဓာယ၊ ၍။ ရူပကာယသဗ္ဗာဝတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊
ပြီ။ “ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါတိ”။ ဟူသော။ သုတ္တေ၊ ပါဠိတော်၌။
[ဣတိ ဝုတ္တကပါဠိ၊ ပဉ္စမဝဂ်၊ အဂ္ဂပသာဒသုတ်၌] အာဂတပညတ္တိံ၊ လာသော
နာမည်ပညတ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ တထာရူပီယ စ ပညတ္တိယာ အတ္ထိတာယာတိ၊
ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။ ဝီတရာဂသဗ္ဗာဝတောတိ၊ ဟူသော
ဤ ပါဠိ၌။ (အဓိပ္ပာယ်-၌ စပ်။) ကာမိဘာဝဿ၊ ကာမိ၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊
ကာမိ နာမည်၏။ အနေကန္တိကတ္တာ၊ ကေနမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။
(ကာမိဘာဝဿ၊ ၏) ကာမဓာတုယာ၊ ၌။ အာယတ္တတာဘာဝတော စ၊
စပ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ ကာမိတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္တဗ္ဗော၊
မဆိုထိုက်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်-
အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၁။ ကာမိဘာဝဿ အနေကန္တိကတ္တာ။ “ကာမဓာတုယာ ကာမိ ပုဂ္ဂ-
လော”ဟု မေးရာ၌ ကာမဓာတ်ဝယ် ကာမိမဟုတ်သော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိနေ
သောကြောင့် ကာမိ၏အဖြစ်သည် (ကာမိ၏ အမည်သည်) ကာမဘုံဝယ် ဖြစ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ကေန ရရှိနိုင်သော အမည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗော”ဟု
ပယ်သည်။ [ကာမိနော၊ ကာမိ သဒ္ဓါ၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်း နာမည်တည်း။
ကာမိဘာဝေါ-မည်။]

၂။ ကာမဓာတုယာ ။ ပေ ။ ဘာဝတော စ။ ။ ရှေ့က “ကာမိဘာဝဿ”
ကိုလိုက်စေ၍ “အာယတ္တတ္တ” ဝယ် တွ-ပစ္စည်း၌ စပ်ပါ။ ကာမိ အမည်က ကာမဘုံနှင့်
စပ်၍ ရအပ်သော အမည် မဟုတ်။ ကိလေသာ ကာမ ရှိခြင်းနှင့် စပ်၍ ရအပ်သော
အမည်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ကာမဓာတုယာ ကာမိ ပုဂ္ဂလော”ဟု မေးရာ၌ “န ဟေဝံ
ဝတ္တဗ္ဗော”ဟု ပယ်သည်။

၆၇။ ကာယာနုပဿနာယာတိ ဧတံ၊ ဟူသော ဤ သဒ္ဓါသည်။ ကာရုဏ-
ဝစနံ၊ အကြောင်းကိုဟောသော သဒ္ဓါတည်း။ ကာရုဏဘူတာယ၊ အကြောင်း
ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကာယာနုပဿနာယ၊ ကာယာနုပဿနာ ဒေသနာကြောင့်။
ဝါ၊ ကာယာနုပဿနာ ဘာဝနာကြောင့်။ ဧဝံ လဒ္ဓိကတ္တာ၊ ဤသို့ “ကာယ
တခြား၊ ပုဂ္ဂလ တခြား” ဟု အယူရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ပဋိဇာနာတိ-၌
စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အာဟစ္စ ဘာသိတန္တိ၊ ကား။ “အညံ ဇီဝံ
အညံ သရီရန္တိ အဗျာကတမေတံ မယာ” တိ၊ ဟူ၍။ (တဂဝတာ၊ သည်။)
အာဟစ္စ၊ ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ကို ညည်းဆဲ၍။ ဘာသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။
(သုတ္တံ-၌ စပ်။)

ပညတ္တာနုယောဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁-ဂတိအနုယောဂ အဖွင့်

၆၉-၇၂။ “ဒဿေန္တော ‘တေနဟိ ပုဂ္ဂလော သန္ဓာဝတိ’ တိ အာဒိ-
မာဟာ” တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါ
သော်လည်း။ “ဒဿေန္တော န ဝတ္တဗ္ဗံ ပုဂ္ဂလော သန္ဓာဝတိတိအာဒိမာဟာ” တိ၊
ဟူ၍။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒဿေတွာ တိ၊ ဟူ၍။
ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။

၇၁။ ယေန ရူပါသင်္ခါတေန သရီရေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိ တိတ္ထေ၊ ဟူသော
ဤ ပါဠိ၌။ ရူပေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တေန၊ ဆိုလိုသော သကဝါဒီ
သည်။ ရူပံ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူ၍။ အနုညာတတ္တာ၊ ပရဝါဒီသည် ခွင့်မပြု

၁။ ဒဿေန္တော ။ ပေ ။ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ။ “တေန ဟိ ပုဂ္ဂလော သန္ဓာဝတိ
အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ” စသော စကားသည် အယူဖြစ်ကြောင်း ပါဠိတော်
များကို ပြပြီးမှ ပါဠိတော်ဝယ် (၇၄) အဆုံး၌ လာသော စကားဖြစ်၏။ အယူ ဖြစ်
ကြောင်း ပါဠိတော်ကို ပြလို၍ ဆိုအပ်သော စကားသည် (၇၄) အစ၌ “န ဝတ္တဗ္ဗံ
ပုဂ္ဂလော သန္ဓာဝတိ” စသော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဒဿေန္တော
န ဝတ္တဗ္ဗံ ပုဂ္ဂလော သန္ဓာဝတိတိ အာဒိမာဟ” ဟု ပါဠိရှိသင့်ကြောင်းကို ခိုကာပြင်သည်။

၂။ ဒဿေတွာ တိ ဝါ။ ။ “တေန ဟိ ပုဂ္ဂလော” စသော စကားကို အတည်
ပြုလိုလျှင် “ဒဿေန္တော” ဟု မရှိစေပဲ “ဒဿေတွာ” ဟု ရှိပါစေ၊ အယူ ဖြစ်ကြောင်း
ပါဠိတို့ကို ပြ၍ပြီးမှ “တေနဟိ ပုဂ္ဂလော” စသော စကားကို ပရဝါဒီ ဆိုသည်-ဟူလို။

၃။ ယေန ။ ပေ ။ ဂစ္ဆတိတိ ဝဒန္တေန။ ။ “ယေန ရူပါသင်္ခါတေန သရီ-
ရေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ- “ရူပေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိ-
ဤ ရူပံ ကိုယ်နှင့်တကွ (တဘဝမှ တဘဝသို့ ဇီဝသည်) သွား၏” ဟု သကဝါဒီက
ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။

အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယေနာကာရေန၊ အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။
တံ၊ ထို ရုပ်၊ ဟူသော သရီရသည်။ ဇီဝံ၊ ဇီဝတည်း။ တံ၊ ထိုဇီဝသည်။
သရီရံ၊ သရီရတည်း။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤ အနက် သတောသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊
ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုဇီဝနှင့် သရီရတို့ တခုတည်းဖြစ်ကြောင်း အခြင်းအရာကို။
ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။

အသညပပတ္တိ သန္ဓာယာတိ၊ ကား။ နိရယူပဂဿ၊ ငရဲသို့ ကပ်ရောက်
သော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ အသညပဂဿ၊ အသညသတ်ဘုံသို့ ကပ်
ရောက်သော။ (ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။) အရူပပဂဿ၊ အရူပဘုံသို့ ကပ်ရောက်
သော။ (ပုဂ္ဂလဿ စ၊ ၎င်း။) အန္တရာဘဝံ၊ အကြား၌ ဖြစ်သောဘဝကို။
န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုမရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စုတိတော၊ စုတိမှ။ အနန္တရံ၊ အခြား
မဲ့ဖြစ်သော။ ဥပပတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (ပဋိက္ခိပတိ-
၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ၎င်း။

၁။ ရူပံ ပုဂ္ဂလောတိ ။ ပေ ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ စတုက္က နယ သံသန္ဓန ၌ “ရူပံ
ပုဂ္ဂလော”တိဟု သကဝါဒီက မေးသောအခါ “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ”ဟု ပရဝါဒီ ပယ်
၏။ ထို့ကြောင့် “ရူပံ ပုဂ္ဂလောတိ အနန္တညာတတ္တာ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ခွင့်မပြုသော
ကြောင့် “တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ”၌ ဇီဝံ ဟူသော ပုဂ္ဂလနှင့် ရုပ် ဟူသော သရီရ၏ တခု
တည်း အဖြစ်ကို စိစစ်ဖို့ရန် အကြောင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် (ဇီဝံနှင့် သရီရတို့၏ တမျိုး
တခြားစီ မဟုတ်ခြင်း ဟူသော) ထို အခြင်းအရာကို သကဝါဒီ ဆိုထိုက်၏-ဟု ဋီကာ
ဆရာ ဆိုသည်။

အနုဋီကာ။ ။ “ရူပံ အတ္တာ (အတ္တ ပုဂ္ဂလသည် ရုပ် ရှိ၏)”ဟု ပရဝါဒီ ယူ၏။
ထိုသို့ ယူလျှင် အတ္တ ဟူသော ဇီဝသည် ရုပ် ဟူသော သရီရနှင့်တကွ တဘဝမှ တဘဝ
သို့ ပြောင်းသွား၏။ ဤသို့ အနက်ယူလျှင် ရူပနှင့် ဇီဝတို့ တမျိုးတခြား မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ (အကြောင်းအရာ)ကို ဆိုအပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပြီး
ဖြစ်သောကြောင့် “ရူပံ ပုဂ္ဂလောတိ အနန္တညတတ္တာ” ဟု မဆိုနိုင်တော့။ သို့သော်...
နောက်နား၌ “ဣဓ သရီရနိက္ခေပါ”ဟု ဆိုလတ္တံ့။ ထိုကား အလိုအားဖြင့် သရီရ
နှင့် ဇီဝသည် တခုတည်းမဟုတ်တော့။ ထို့ကြောင့် “သော ဝတ္ထုဗ္ဗော-ဇီဝံနှင့် သရီရ
တို့၏ တမျိုးတခြားမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာကို သကဝါဒီ ဆိုထိုက်
၏”ဟု ဋီကာဆရာ ဆိုပေသည်။ ဤသို့အဆုံး၌ ဋီကာဆရာကိုပင် ထောက်ခံသွားသည်။
“သော ဝတ္ထုဗ္ဗောတိ-မှ စ၍တသ္မာ သော ဝတ္ထုဗ္ဗောတိ စုတ္တံ”တိုင်အောင် အနုဋီကာကို
ကြည့်ပါ။

၂။ အသညပပတ္တိ သန္ဓာယ။ ။ “အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ
ကြားဘဝတခု မရှိတော့”ဟု ယူဆသော ကေပိတို့အတွက် ဤ ဘဝမှ စုတေလျှင်
အသညသတ်ဘုံ၌ သညာ-ဝေဒနာ-စိတ်မရှိသောကြောင့် “သဝေဒနော သဗ္ဗာဝတိ”
ဟု မေးရာ၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ”ဟု ပရဝါဒီ ပယ်သည်။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ စုတိကာ၊ လေ၊ စုတေ ခါနီးအခါ၌၎င်း။ ဥပပတ္တိကာလေ စ၊ ပဋိသန္ဓေ နေဆဲအခါ၌၎င်း။ အသညပ-
ပတ္တိကာလေ စ၊ အသညသတ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ နေရာအခါ၌၎င်း။ အသည-
သတ္တေသု၊ အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၌။ သညာ၊ သညာသည်။ အတ္တိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။
ဂဟေတွာ၊ ယူပြီး၍။ အသညပဂဿ၊ အသညသတ်ဘုံသို့ ကပ်ရောက်သော
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အန္တရာဘဝံ၊ အကြား၌ ဖြစ်သော ဘဝကို။ ဣစ္ဆေယျံ၊ အလိုရှိ
ကုန်ရာ၏။ တေသံ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (အယူအားဖြင့်)။ အန္တရာဘဝဘဝ-
တော၊ အန္တရာဘဝရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အသညပပတ္တိ၊ အသညသတ်ဘုံ၌
ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဝေဒနာ၊ ဝေဒနာမရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။
န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၉၂။ အဝေဒနောတိအာဒိသု တဒညန္တိ၊ ကား။ သညဘဝတော၊ သညာ
ရှိသောဘဝမှ။ အညံ၊ အခြားသော။ အသညာနေဝသညာနာသညာယတ-
နပပတ္တိ၊ အသညဘဝသို့ကပ်၍ဖြစ်ခြင်း၊ နေဝသညာ နာသညာယတန ဘဝသို့
ကပ်၍ ဖြစ်ခြင်းကို။ (သန္ဓာယ ပဋိက္ခိပတိ-၌ စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ နေဝသညာ
နာသညာယတနေပိ ၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဘဝ၌ သော်မှလည်း။

၁။ အသညပပတ္တိကာလေ(စ)။ ။ “စုတိကာလေ ဥပပတ္တိကာလေ စ” တို့၌
အသညသတ် ဘုံဝယ် စုတိကာလ ဥပပတ္တိကာလကို ယူပြီး ဖြစ်၍ အသညပပတ္တိ-
ကာလေ စ”ကို ပိုသည်-ဟု ထင်၏။ ရှေးနိဿယ၌လည်း ရှိသောကြောင့် ပါ၍ရှိ
အတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ရသည်။

၂။ ယေ ပန ။ ဝေ ။ ဣစ္ဆေယျံ။ ။ “အသည သတ်ဘုံသို့ ကပ်ရောက် ရာ၌
အန္တရာဘဝ ရှိသေး၏”ဟု အချို့က ယူကြ၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အလိုအားဖြင့် အသည
သတ်ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေ အဖြစ်ဖြင့် ရောက်စကလ၌ အန္တရာဘဝတုန်းတ ရုပ် ဝေဒနာ
သညာ ရှိသည့် အတိုင်း ဝေဒနာ ရှိသေး၏။ နောက်မှ ပျက်သည်”ဟု ယူဆသော
ကြောင့် “အသညပပတ္တိ အဝေဒနာ”ဟု ဆိုခွင့်မရှိ။ [တတ္ထ ယေ ။ ဝေ ။ အသညိနံ
သညာ အတ္တိတိ အန္တရာဘဝတောဝ အသညပပတ္တိ ဣစ္ဆန္တိ-အနု။]

၃။ တဒညံ။ ။ “သညဘဝတော အညံ”ဟု ဖွင့်၍ “အသညာ နေဝသညာ-
နာသညာ ယတနပပတ္တိ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ “သညာ ရှိသော ကာမ ရူပဘဝတို့မှ
တပါးသောဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း” ဟူသည် အသညဘာဝ နေဝသညာ နာသညာ ယတန
ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ထိုဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “ပုဂ္ဂလော အဝေဒနော
သန္ဓာဝတိ”ဟူသော အမေးကို “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံသည်။

၄။ နေဝသညာနာသညာယတနေပိ ဟိ။ ။ ပရဝါဒိ တို့က နေဝသညာ
နာသညာယတန ဘဝကို သညာ ရှိ၏-ဟု အလိုရှိကြသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်
ကြောင့် တဒည-ထိုသညီ ဘဝတို့မှ တမျိုးတခြားဘဝ၌ သွင်းရပါသနည်း-ဟု မေး
ဖွယ် ရှိသောကြောင့် “နေဝသညာနာသညာယတနေပိ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

၃၃၀   ကထာဝတ္ထု မူလသီကာ နိဿယ   [မဟာ

သညာ၊ သညာသည်။ ဝါ၊ ထင်ရှားသော သညာသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်။

၉၃။ ယသ္မာ ရူပါဒိဓမ္မေ ဝိနာ ပုဂ္ဂလော နတ္တိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ (ဝဒတိ-၌ စပ်။) ဣန္ဒနုပါဒါနောလောင်စာဖြစ်သော ထင်းအစရှိသောစွဲမှီရာ ရှိသော။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။ ဣန္ဒနေန၊ လောင်စာနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ နတ္တိ ဝိယ၊ မရှိသကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ရူပါဒိ ဥပါဒါနော၊ ရုပ် အစရှိသော စွဲမှီရာရှိ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ရူပါဒိနာ၊ ရုပ် အစရှိသည်နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။ နတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ လဗ္ဗိဝသေန၊ ဤသို့သော အယူ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။

ဂတိအနုယောဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂-ဥပါဒါ ပညတ္တ နုယောဂ အဖွင့်

၉၄။ နီလံ ရူပံ ဥပါဒါယ နီလောတိအာဒိသုတိ ၊ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၏။ နီလံ ရူပံ ဥပါဒါယ နီလကဿ ပုဂ္ဂလဿ ပညတ္တိတိ တွေ့ဟူသော ပါဠိတော်စကားရပ်၌။ ပုဋ္ဌော၊ မေးအပ်သော။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နီလံ၊ ညိုသော ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ နီလော၊ ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ (ပညတ္တိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း သည်။ ဟောတိ။) တဒါဒိသု၊ ထို နီလ မည်သော ရုပ် ကို စွဲ၍ နီလ ပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ (ပဋိကိပတိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတော၊ နက်။

ပရဝါဒီတို့သည် နေဝသညာနာသညာယတန ဘဝကို သညာရှိသော ဘဝ အဖြစ်ဖြင့် အလိုရှိကြသည်ဟု မဆိုထိုက်ပါ။ ထို့ကြောင့် အသညာဘဝ၌ သွင်းရပါသည်-ဟူလို။ [နေဝသညာနာသညာဘဝ၊ အစိတ္တုပ္ပါဒေဝါ (စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းမရှိရာ အသညသတ် ဘဝ၌၎င်း)သညာ အတ္တိတိ ဣစ္ဆန္တိတိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ သမ္ပန္နော။-အနု။မရဉ္စကား “သညာ အတ္တိတိ နဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဣစ္ဆန္တိတိ ယောဇနာဟု ဖွင့်၏။ အဓိပ္ပါယ်အတူပင်။

၁။ နီလံ ရူပံ ။ ပေ ။ အာဒိသုတိ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “နီလံ ။ ပေ ။ အာဒိသု” ဟု “နီလံ ရူပံ ဥပါဒါယ နီလော”ဟူသော ပါဠိကို ပါဠိတော်၌ ရှိသော သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗ ပါဠိကဲ့သို့ ထုတ်ပြထား၏။ ပါဠိတော်၌ကား “နီလံ ရူပံ ဥပါဒါယ နီလကဿ ပုဂ္ဂလဿ ပညတ္တိ”ဟု ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ “အဘယ်သို့ အနက်မှတ်ရပါမည်နည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “နီလံ ရူပံ ။ ပေ ။ တဒါဒိသုတိ အတော”ဟု မိန့်သည်။ [အာဒိသုတိကို အတော-၌ စပ်။ ဧတ္ထ ကို ပုဋ္ဌော-၌ စပ်။]

ဆိုလိုရင်းကား- “နီလံ ရူပံ ဥပါဒါယ ။ ပေ ။ ပညတ္တိ”ဟူသော ပါဠိတော်စကား ရပ်၌ သကဝါဒီ မေးအပ်သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နီလ ရုပ်ကို စွဲ၍ နီလ အမည်ရ၏။ “တဒါဒိသု-နီလ ရုပ် ကို စွဲ၍ နီလ အမည် ရသော ထို ပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသည်တို့၌”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ တဒါဒိသု၌ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော “ပီတံ ရူပံ ဥပါဒါယ။ ပေ ။ အပ္ပဋိသံ ရူပံ ဥပါဒါယ အပ္ပဋိသဿ ပုဂ္ဂလဿ ပညတ္တိ”တိုင်အောင် ယူပါ။

၉၀။ ဆေကတ္ထံ သန္ဓာယာတိ၊ အစရှိသော ပါဠိ၏။ (အတ္ထောဒိန္ဒြိယံ စပိ။) ဆေကတ္ထံ၊ ဆေကအနက်ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ (ကုသလ-ပညတ္တိံ၊ ကုသိုလ်ဟူသော နာမည်ကို။ (သန္ဓာယ၊ ချုံ။) န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သော။) ကုသလံ၊ ကောင်းသော။ ဝေဒနံ၊ ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဖွဲ့မှီ၍ (ကုသလဿ၊ လိမ္မာသော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ကို။ ပညတ္တိံ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ သို့။ မညမာနော၊ ထင်သည်။ (ဟုတွာ) ပဋိဇာနာတိ၊ အာမန္တာဟု ဝန်ခံ၏။ ဣတိ အတ္ထောဒိန္ဒြိယံ၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ [ဤဝါကျ၌ ကော်မာ ပိုမိုတွေ့ ပျက်၍နေသည်။ န ကုသလပညတ္တိံ သည် “ဆေကတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ” ၏ ‘အညတ္တာပေါဟန နည်းအရ ထည့်အပ်သော ဝါကျတည်း။ ထို ဝုတ္တံ ကို ကုသလံ ဝေဒနံ-၌ စပ်ပါ။ ဥပါဒါယ စပ်ပုဒ်လည်း တိုက်ရိုက် မရှိ။ ပါဠိတော်၌ “ကုသလဿ ပုဂ္ဂလဿ ပညတ္တိံ” ကို ယူ၍ စပ်ပါ။ ထိုသို့ စပ်ပုဒ်ရအောင် ပါဠိတော်မှ ယူ၍ အနက်ပေးထားပါသည်။]

၉၁။ ဣဒါနိ ။ ပေ ။ ဒဿေတုံ “ယထာ ရုက္ခန္တိ အာဒိ မာဟာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ ပုဗ္ဗပက္ခံ၊ ရှေ့အဖို့ကို။ ဒဿေတွာ၊ ပါဠိတော်၌ ပြပြီး၍။ ဥတ္တရံ၊ နောက်အဖို့ကို။ အာဟ၊ သကဝါဒီ ဆိုပြီး။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဟောတိ။

၉၂။ “ယဿ ရူပံ သော ရူပဝါ”တိ၊ ဟူသော။ ဥတ္တရပက္ခေ၊ နောက်ပက္ခ၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ ဝစနံ၊ စကားကို။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။

၉၃။ ဆေကတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဆေကတ္ထံ သန္ဓာယ ပဋိဇာနာတိ”ဟု ရှိသော်လည်း ဆိုလိုရင်းအနက်မှာ ပါဠိတော်၌ “ကုသလံ ဝေဒနံ ဥပါဒါယ ကုသလဿ ပုဂ္ဂလဿ ပညတ္တိံ၊ အာမန္တာ”ဟု ရှိသောကြောင့် “ဆေကတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ (ပရဝါဒီ ဆိုအပ်သော)၊ ကုသလပညတ္တိံ (ကုသိုလ်ဟူသော နာမည်ပညတ်ကို) သန္ဓာယ၊ ချုံ။ န (ဝုတ္တံ)၊ ပရဝါဒီ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သော။ ကုသလံ၊ ကောင်းသော။ ဝေဒနံ၊ ကို။ ဥပါဒါယ၊ ချုံ။ (ကုသလဿ၊ လိမ္မာသော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ကို။ ပညတ္တိံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ လော။”ဟု အနက်ပေး၍ “ဣတိ၊ သို့။ မညမာနော၊ သည်။ (ဟုတွာ) ပဋိဇာနာတိ”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [ဆေကတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ကုသလံ ဝေဒနံ ဥပါဒါယ၊ န ကုသလပညတ္တိံ ဝန္တံ ကုသလံ ဝေဒနံ ဥပါဒါယာတိ ယောဇနာ။-မဇ။ “မညမာနော” ဟု ဆိုသောကြောင့် ပရဝါဒီ၏ မှတ်ထင်ခြင်းသာဖြစ်၏။ သကဝါဒီကား ထို ဆေက အနက်ကို မရည်ရွယ်ပါ-ဟူလို။]

၉၄။ ယထာ ရုက္ခန္တိ အာဒိမာဟ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ယထာ ရုက္ခန္တိ” စသော ဝါကျသည်၊ ဤပြဿနာ၏ ၃-ဌာန၌ ပါ၏။ ထိုတွင် အနိစ္စ စသော စိစစ်ချက်၊ “အညံ ရူပံ အညော ပုဂ္ဂလော”ဟူသော စိစစ်ချက်သည် ပုဗ္ဗပက္ခ(ပဌမ အဖို့) ၌ မပါ။ ဒုတိယ တတိယ ဟူသော နောက်အဖို့၌သာပါ၏။ ထို့ကြောင့် “ပုဗ္ဗပက္ခံ ဒဿေတွာ”ဟု နိကာ၌ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေကို ထည့်၍ နောက် ပက္ခ ၂-မျိုးကို ပြခြင်းငှါ “ယထာ ရုက္ခန္တိ” စသော စကားကို ဆို၏-ဟု ဖွင့်သည်။

၃၄၀

ကဏ္ဍဝတ္ထု မူလဒီကာ နိဿယ

[မဟာ

(သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်၍) ယသ္မာတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။

၁၁၆။ စိတ္တာနုပဿနာဝသေနာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ (အဓိပ္ပာယ်ော-၌ စပ်။) စိတ္တာနုပဿနာဝသေန၊ စိတ္တာနုပဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပရိဒီပိတဿ၊ ထင်ရှားပြအပ်သော။ သရာဂါဒိစိတ္တယောဂဿ၊ သရာဂ အစရှိသော စိတ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ (သရာဂါဒိစိတ္တံ သန္ဓာယ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၁၁၇။ ယေနာတိ စက္ခုန္တိ၊ ဟူသောကြီးပါဠိ၌။ ယေနာတိ၊ ယေန ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ ကရဏံ၊ ကရိုဏ်းသည်။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒ တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ စက္ခုမေဝ ရူပံ ပဿတိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ဝိညာဏ နိဿယဘာဝုပဂမနမေဝ၊ ဝိညာဉ်၏ မှီရာ၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက် ခြင်းသည်သာလျှင်။ စက္ခုဿ၊ စက္ခုပသာဒ၏။ ဒဿနံ နာမ၊ မြင်ခြင်းမည် သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ၊ ၏။

ဥပါဒါပညတ္တာနုယောဂဝတ္ထနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၃-ပုရိသကာရာနုယောဂ အဖွင့်

၁၂၃။ ကရဏမတ္တန္တိ၊ ကား။ ကမ္မာနံ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံတို့ကို။ နိပ္ပါဒ- ကပ္ပယောဇကဘာဝေန၊ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေတတ်၊ သူတပါးကို တိုက်တွန်းတတ် သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့တည်း။ [“ပဝတ္တာ ခန္ဓာ”ဟု ပဌမန္တရိသောကြောင့် “တို့တည်း”ဟု ချလိုက်ရသည်။ “ပဝတ္ထေ ခန္ဓေ”ဟု ရှိလျှင် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗနှင့် ဒုတိယန္တချင်းညီမျှ၍ သန္ဓာယ၌ စပ်ရမည်။ နိပ္ပါဒကပ္ပယောဇကဘာဝေနာတိ ကာရကကာရာပကဘာဝေန။—အနု။]

၁၂၄။ ပုရိမကမ္မေန၊ ရှေးကံနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ (နတ္ထိ-၌ စပ်။) ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဇာတိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ ဇာတဿ၊ ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိဇ္ဇဋ္ဌာနာဒိသ၊ အသက်မွေးခြင်း၏ တည်ရာဖြစ်သော အတတ်အစရှိသည်တို့၌။ သမ္မာ၊ အမှန်အားဖြင့်၎င်း။ မိစ္ဆာ ဝါ၊ အမှားအားဖြင့်၎င်း။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ် ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ပုရိမကမ္မမေဝ တဿာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

၁၂၅။ ကမ္မဝဋ္ဋဿာတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ကမ္မကာရကဿ၊ ကံကိုပြုသော ပဌမ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ယော၊ အကြင်ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာရကော၊ ပြုတတ်၏။ တေနာပိ၊ ထိုကံကို ပြုသော ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ အညံ၊ အခြားသော။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သေး၏။ တဿ၊ ထိုကံ ပြုသော ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကာရကေနာပိ၊ ပြုတတ်သော တတိယ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ အညံ၊ အခြားသော။ (ကမ္မံ၊ ကံ။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၏။) ဣတိ ဧဝံ သို့။ ကမ္မဝဋ္ဋဿ၊ ၏။ အနုပစ္ဆေဒံ၊ မပြတ်စဲခြင်းကို။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ်သူသည်။ ကမ္မဿ၊ ကံကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ်သူသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤ ဝဒန္တိ ဆရာတို့၏ စကားကို။ ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်က ကံကိုပြုသော ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း ဟူသော ဤ ဝါဒကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ မာတာပိတူဟိ၊ မိဘတို့ သည်။ ဇနိတတာဒိနာ၊ ဖြစ်စေအပ်သည်၏အဖြစ် အစရှိသော အကြောင်းဖြင့်။ တဿ၊ ထို ပဌမ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကာရကံ၊ ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဣစ္ဆန္တဿ၊ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကမ္မကာရကာနံ၊ ကံ ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ကာရက- ပရမ္မရာ၊ ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဒဉ္စ၊ ဤ စကားကိုလည်း။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။

၁။ ကမ္မဝဋ္ဋဿ။ ။ ဤ ပုဒ်သည် အထာဝါ တတ်သော နောက်နည်း၌ ပါ၏။ ကံကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဘဝက ပြုလုပ်လိုက်၏။ တေနာပိ (ထို ကာရကကို ပြုသော ကာရက ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း) အညံ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ (ထို ကာရကကိုပြုသော ကာရကကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း) အညံ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ဤသို့အားဖြင့် ကမ္မဝဋ္ဋမပြတ်ပုံကို ဆိုကြသည်။

၂။ ပုဂ္ဂလဿ ကာရကော ။ ဧပ ။ ဧေတံ။ ။ ဝဒန္တိ ဆရာတို့၏ ဝါဒကို ကြည့်ပါ။ “ယော ကာရကော တေနာပိ အညံ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ” ကံပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း အခြားကံကို ပြု၏ ” စသည်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် ကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကံပြုသူဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ ဝဒန္တိဆရာတို့၏ စကား ကို စဉ်းစားထိုက်၏။ တဒုကြောင့်နည်း-ကမ္မဝဋ္ဋမပြတ်စဲခြင်းမရှိပုံကို ဖွင့်ရာဝယ် ပုဂ္ဂိုလ် အဆက်မပြတ်ပုံကို ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့်တည်း။

၃။ မာတာပိတူဟိ ။ ဧပ ။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ။ ပရဝါဒီသည် “တဿ ကတ္တာ ကာရေတာ ဥပလဗ္ဗတိ” ဟု မေးရာ၌ မိဘတို့က ဖြစ်စေအပ်သည် အဖြစ် စသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အာမန္တာ” ဟု ဝန်ခံ၏။ ကာရက ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် မိဘ ကလျာဏမိတ္တ အာစရိယ စသူတို့တည်း-ဟု အယူရှိသော ပရဝါဒီ အတွက် ကမ္မကာရက ပုဂ္ဂိုလ် အဆက်ဆက်ကို ဖွင့်ပြကြောင်း ဤ စကားကိုလည်း စိစစ်ထိုက်၏။ စိစစ်ထိုက်-ဟူသည် မသင့်ဟု ဆိုခြင်းပင်တည်း။

အနုဋီကာ။ ။ ဣဒဉ္စာတိ န ကောဝလံ ပုဂ္ဂလကာရကဿ ကမ္မကာရကတာပတ္တိ- ယေဝ ဒေါသော-ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကံပြုသူအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း ဟူသော

၁၇၀။ သုတ္တဝိရောဓာယေနာတိ၊ ကား။ “သော ကရောတိ သော ပဋိ-
သံဝေဒယတီတိ ခေါ ဗြဟ္မဏ၊ အယမေကော အန္တော”တိ အာဒိဟိ၊ အစရှိ
သော သုတ်တို့နှင့်။ ဝိရောဓာယာ၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။
(ပဋိက္ခေပေါ-၌ စပ်။)

၁၇၁။ “ဣမ နန္ဒတိ ပေစ္စ နန္ဒတိ”တိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်
မူခြင်းကြောင့်။ ကမ္မကရဏ ကာလေ၊ ကံ ပြုရာ အခါ၌၎င်း။ ဝိပါကပဋိ-
သံဝေဒန ကာလေ စ၊ အကျိုးကို ခံစားရာအခါ၌၎င်း။ သောယေဝ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်
ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ပဋိဇာနာတိ၊ အာမန္တာဟု ဝန်ခံ၏။
ဣတိ၊ ဤ သည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာ၏ အလိုတည်း။ သယံ ကတံ
သုခဒုက္ခန္တိစ၊ ဟူ၍လည်း။ ပုဋ္ဌော၊ မေးအပ်သည်။ (သမာနော။ သော်။)
ဘော ဂေါတမ၊ အရှင်ဂေါတမ။ ကိံနုခေါ၊ အသို့ပါနည်း။ သုခဒုက္ခံ၊ ကို။
သယံကတံ၊ ကိုယ်တိုင်ပြုအပ်ပါသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးပြီ။ ကဿပ၊ ကဿပ။
မာ ဟေဝံ၊ ဤသို့မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေတော်မူပြီ။ ဣတိ အာဒိ သုတ္တ-
ဝိရောဓာ၊ ဤသို့အစရှိသောသုတ်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ၏။

၁၇၆။ လဒ္ဓိမတ္တမေဝေတန္တိ၊ ဟူသော ဤပါ၌၌။ (အဓိပ္ပါယော-၌ စပ်။)
သောယေဝေကော၊ တယောက်တည်းသော ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နေဝ သော
ဟောတိ၊ သူလည်း မဟုတ်။ (ပြုသူ ခံစားသူလည်း မဟုတ်) န အညော
(ဟောတိ)၊ တပါးတခြားလည်းမဟုတ်။ (ပြုသူမှတခြား၊ ခံစားသူမှ တခြား
လည်း မဟုတ်။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤ အနက်သည်။ (အဖြစ်သည်။)
နတ္ထေဝ၊ မရှိသည်သာ။ (ထို့ကြောင့် “လဒ္ဓိမတ္တမေဝ”ဟု ဆိုသည်။)
တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧဝံဝါဒိနော၊ ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။
အသယံကာရန္တိ အာဒိ၊ အသယံကာရံ အစရှိသော အပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊
ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

အပိစာတိ အာဒိနာ၊ အပိစ အစရှိသော ပါ၌ဖြင့်။ -ဣဒံ (အတ္ထဇာတံ)၊
ဤအနက် သဘောကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒေသတိ၊ ပြ၏။ (ကိံ၊ နည်း။)
ပရဿ၊ တပါးသော ပရဝါဒီ၏။ ဣစ္ဆာဝသေနေဝ၊ အလို၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။
ဝါ၊ အလိုနှင့် စပ်သဖြင့်သာ။ “သော ကရောတိ”တိ အာဒိ၊ အစရှိသော။

ပဌမ အချက်သည်သာ အပြစ် မဟုတ်သေး။ အထခေါ ဣဒံ ကမ္မ ကာရကတာယ
ကာရကပရမ္မရာပဇ္ဇနမ္ပိ ဝိစာရေတဗ္ဗံ - စင်စစ်ကား ကံပြုသူတို့၏ အစဉ်အားဖြင့်
ဤ ကာရက အဆက်ဆက်သို့ ရောက်ခြင်းကိုလည်း စိစစ်ထိုက်သည်သာ။ န ယုဇ္ဇတီတံ
အတ္ထော၊ ပုဂ္ဂလာနံ ဟိ ပဋိပါဠိယာ ကာရကဘာဝေါ။ (ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစဉ်အားဖြင့်
ပြုတတ်သူတို့၏ အဖြစ်သည်) ကာရကပရမ္မရာ-ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်
ဆက် မည်၏။

အနုယောဂေါ၊ မေးစိစစ်ခြင်းကို။ န ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သော ကရောတိတိ အာဒိသ၊ “သူသည် ကံ ကို ပြု၏၊ သူသည်ပင် အကျိုးကို ခံစား၏” အစရှိသော အယူတို့တွင်။ ဧကံ၊ တပါးသော အယူကို။ အနိစ္ဆန္တယ၊ အလိုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အတွက်။ ဣတရံ၊ အခြားသော အယူသည်။ (အာပန္နံ၊ ရောက်နေ၏။) တစ္ဆ၊ ထိုအခြား သော အယူကိုလည်း။ အနိစ္ဆန္တယ၊ အလိုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ အညံ၊ အခြားသော အယူသည်။ အာပန္နံ၊ ရောက်နေ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကာရက- ဝေဒကိစ္ဆာယ၊ ကံကို ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကျိုးကို ခံစားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလို၌။ ဌတော၊ စတည်၍။ သော ကရောတိတိ အာဒိသ၊ အစရှိသောအယူ တို့တွင်။ တံ တံ၊ ထိုထိုအယူကို။ အနိစ္ဆာယ၊ အလိုမရှိခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ လက်မခံ ခြင်းကြောင့်။ အာပန္နဝသေနာပိ၊ ဖြစ်သော အပြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ (အနုယောဂေါ၊ မေးစိစစ်ခြင်းကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။) ဣတိ (ဣဒံ အတ္ထဇာတံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿတိ၊ ၏။)

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ကေဝလံ၊ အသီးအသီး အပြစ် ရောက် ခြင်းနှင့် မဖက် သက်သက်။ “သော ကရောတိ”တိ အာဒိနံ၊ အစရှိကုန်သော။

၁။ န ပရဿ ဟပေ။ ဝုတ္တော။ ။ ၁၇၀-နိပါတ်မှ စ၍ “သော ကရောတိ၊ သော ပဋိသံဝေဒေတိ” စသော ပြဿနာတို့ကို သကဝါဒီ ဆိုထား၏။ ထိုပြဿနာ တို့ကို ပရဝါဒီ၏ အလိုနှင့်စပ်၍ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ “သော ကရောတိ သော ပဋိသံဝေဒေတိ” စသော အယူတို့တွင် “သော ကရောတိ သော ပဋိသံဝေဒေတိ” ဟူသော အယူကို သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်မည်မျှ ကြောက်သောကြောင့် အလိုမရှိ၍ ပယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဣတရံ၊ အခြားသော ဥစ္ဆေဒအယူသည် ရောက်၏။ ဘဒ္ဒကောင့်နည်း-ကံပြုသူသည် ခံစားသူမဟုတ်လျှင် ကံပြုရာ တဝကပင် ပြတ်ခဲ့သော ကြောင့်တည်း။ ထိုအယူကို အလိုမရှိ၍ ပယ်ပြန်လျှင် “သော စ အညောစ ကရောန္တိ၊ သော စ အညောစ ပဋိသံဝေဒေန္တိ”ဟု (၁၇၄) ၌ လာသော မိဿက ဖြစ်၍ နိစ္စ တမျိုး (သော အရ မြေ) အနိစ္စတမျိုး (အညော အရ မမြေသော) နိစ္စ အနိစ္စ အယူ ဖြစ်ပြန်၏။ ဝိက္ခေပ အယူသို့လည်း ရောက်နေပြန်၏။ ဘဒ္ဒကောင့်နည်း-သူ ဟုလည်း အတည်မယူ၊ အခြားသူ ဟုလည်း အတည်မယူပဲ မေးသည်ကို ပယ်သောကြောင့်တည်း။

၂။ ကာရကဝေဒကိစ္ဆာယ ဌတော။ ။ သူ သည်ပင် ကံပြုသူ၊ သူ သည်ပင် ခံစားသူ ဟူသော ဤ အယူ၌ တည်၍၊ တံတံ အနိစ္ဆာယ၊ ထိုထို ဝါဒကို အလို မရှိ၍ လက်မခံခြင်းကြောင့်။ အာပန္နဝသေနာပိ၊ အခြားအပြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လည်း။ အယံ အနုယောဂေါ ဝုတ္တော တိ ယောဇနာ။-အနု။

၃။ အထဝါ။ ။ ရှေ့နည်းဝယ် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်တည်း၌ပင် အယူ တမျိုးကို ပယ်လျှင် အခြား အယူတမျိုး ရောက်ပုံကို ပြ၏။ ဤ နည်း၌ကား ပြဿနာ ၄-မျိုး အတွက် ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ၄-ယောက်ပင် ဖြစ်၏။ တယောက် တယောက်အား အပြစ် တမျိုးစီသာ ရောက်၏။ သို့သော် ပါဠိတော် အစဉ် အားဖြင့်သာ အားလုံးသော ပြဿနာတို့ကို တဆက်တည်း ပြတော်မူရသည်။

သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော အပြစ်တို့၏။ အာပန္နတ္တာ၊ ရောက်ကုန်သည်၏ အပြစ်ကြောင့်။ န (ကတော၊ ပြုအပ်သည် မဟုတ်။) အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဧကေကသေဝ၊ တပါးပါးသော အပြစ်၏သာ။ (စ-အနက်မရှိ) အာပန္နတ္တာ၊ ရောက်သည်၏ အပြစ်ကြောင့်။ အယံ အနုယောဂေါ၊ ဤ မေးစိစစ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ (တေံ အတ္ထဇာတံ)၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ၊၏။

ပုရိမနယေနေဝါတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ ဣခ နန္ဒတိတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ပဋိဇာနနာဒိကာရဏံ၊ ဝန်ခံခြင်း အစရှိသောအကြောင်းကို။ [အာဒိ-ဖြင့် ပဋိက္ခေပ ကို ယူပါ။] ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဝါ၊ သုံးစွဲထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒသေတိ၊ ပြ၏။

ပုရိသကာရာနုယောဂဝတ္ထနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

ကလျာဏဝဂ္ဂေါ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၁၄-အဘိညာနုယောဂ အဖွင့်

၁၉၃။ အဘိညာနုယောဂါဒိဝသေန အရဟတ္တသာနောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ “နန္ဒ အတ္ထိ ကောစိ ဣဒ္ဓိ” ဝိကုဗ္ဗတိတိ၊ နန္ဒ ။ပေ။ ဝိကုဗ္ဗတိ” အစရှိသော။ ဝါ၊ နန္ဒ ။ပေ။ ဝိကုဗ္ဗတိ အတူရှိသော။ အဘိညာနုယောဂေါ စ၊ အဘိညာဉ်ကို မေးစိစစ်ခြင်းကို၎င်း။ “ဟဉ္စိ အတ္ထိ ကောစိ ဣဒ္ဓိ” ဝိကုဗ္ဗတိတိ၊ ဟူသော။ ဌပနာ စ၊ ဌပနာကို၎င်း။ “တေန ဝတ ရေ” တိအာဒိ၊ အစရှိသော။ ပါပနာ စ၊ ပါပနာကို၎င်း။ အာဒိသဒ္ဓသင်္ဂဟိတော၊ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။ အတ္ထောဝ၊ အနက်ဟူ၍သာ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။

အနုဋီကာ။ ။သဗ္ဗေသံ အာပန္နတ္တာ တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနုယေန (“အပိစ”တက်သော နည်းအားဖြင့်) သဗ္ဗေသံ ဝိကပ္ပနိ အနုက္ကမေန အာပန္နတ္တာ နာယနုယောဂေါ ကတောတိ ယောဇနာ။ ဧကေကသေဝါတိ တေသု ဝိသု ဝိသု ဧကေကသေဝ အာပန္နတ္တာ၊ တန္တိဝသေန ပန တေ ဝိကပ္ပါ ကေဠံ ဒသေတွာ (အယံ အနုယောဂေါ ကတော-၌ စပ်။)-အနု။

၁။ ပုရိမနယေနေဝါ တိဧတေန။ ။အဆုံး၌ ပြဿနာ ၄-ခုကို ဝုပေါင်း၍ မေးသောကြောင့် ပယ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို၎င်း၊ ဝန်ခံရခြင်း၏ အကြောင်းကို၎င်း၊ သယံကတ စသော အပြစ်ရောက်ပုံကို၎င်း၊ ၄၉ (၁၇၁) ဝသညံ၌ ပြခဲ့ပြီ” ထို ပြုအပ်ခဲ့သော နည်းအတိုင်းပင်ထို အကြောင်း အားလုံးကို ဤ ပြဿနာတခု၌ ပေါင်း၍ ယှဉ်ပါစေ၊ အဘကြောင့်နည်း-ပြဿနာ ၄-ခုကိုပေါင်း၍ မေးအပ်သောကြောင့်တည်း။

တ္ထေ၊ ဤအရဟတ္တသာဓနာဟူသောပါဌ်၌၊ အာသဝက္ခယဉာဏံ၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို။ အဘိညာ၊ အဘိညာဉ်ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တဒဘိညာဝတော၊ ထိုအာသဝက္ခယဉာဏ် ဟူသော အဘိညာဉ်ရှိသော။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သာဓနံ၊ ပြီးစေခြင်းကို။ အရဟတ္တသာဓနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ဆိုပြီ။ [“ရဟန္တာကို ပြီးစေရုံမျှဖြင့် အရဟတ္တကို ပြီးစေနိုင်မည်လော”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အရဟတောဟိ” စသည်ကို မိန့်။] ဟိ၊ မှန်။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သာဓနာ၊ ပြီးစေခြင်းသည်။ တဗ္ဘာဝဿ စ၊ ထိုရဟန္တာ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း။ သာဓနာ၊ ပြီးစေနိုင်သည်။ ဟောတိ ယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

အဘိညာနုယောဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၅-၁၈။ ဉာတကာနုယောဂါဒိ အဖွင့်

၂၀၉။ တထာရူပဿာတိ^၁၊ ဟူသောပုဒ်၌။ (အဓိပ္ပာယ်ယော-၌ စပ်။) တတိယကောဋိဘူတဿ၊ တတိယအဖွင့်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သစ္စိကဋ္ဌဿ၊ မှန်သော အနက်၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (“ပဋိက္ခေပေါ ပရဝါဒိဿ”^၂စပ်။) ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်ယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ အဋ္ဌကထာအလိုဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဋိက္ခိပန္နော၊ ပယ်သော ပရဝါဒိသည်။ အသစ္စိကဋ္ဌံ၊ သစ္စိကဋ္ဌမဟုတ်သော။ တတိယကောဋိဘူတံ တတိယအဖွင့်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝဒေယျ၊^၃ ဆိုရာ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှိအပ်သော။ ပုဂ္ဂလံ၊ တတိယကောဋိဖြစ်သော သစ္စိကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဣစ္ဆန္နော၊ အလိုရှိသော ပရဝါဒိ

၁။ တထာ ရူပဿ။ ။အဋ္ဌကထာ၌လာသော “တထာရူပဿ”သည် ပါဠိတော်၌ ၂၀၉-ဒုတိယပုစ္ဆာဝယ် “သင်္ခတဉ္စ အသင်္ခတဉ္စ ဌပေတွာ အတ္ထညာ တတိယာ ကောဋိ” ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “တတိယကောဋိဘူတဿ သစ္စိကဋ္ဌဿ အဘာဝါ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ မရှိခြင်းကြောင့် ပရဝါဒိက ငယ်သည်-ဟူလို။

၂။ ဧဝံ ပန ။ပေ။ ဝဒေယျာတိ။ ။ပြုအပ်ခဲ့သော အဓိပ္ပာယ်ဟူသည် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ထိုအလိုကို မနှစ်သက်သောကြောင့် “ဧဝံ ပန” စသည်ကို ဋီကာမိန့်သည်။ ပရဝါဒိသည် “သင်္ခတဉ္စ ။ပေ။ ကောဋိ” ဟူသော ဒုတိယပုစ္ဆာကို “န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ” ဟု ပယ်၏။ ဤသို့ ပယ်သော ပရဝါဒိသည် “သစ္စိကဋ္ဌဿ အဘာဝါ” ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသောကြောင့် အသစ္စိကဋ္ဌ ဖြစ်သော တတိယကောဋိပုဂ္ဂိုလ်က ဆိုလိုရာ ရောက်နေ၏။

သည်။ ဝါ၊ ကို။ သုတ္တေန၊ ပါဠိတော်သုတ်ဖြင့်။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ နှိပ်ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ တထာရူပဿ၊ ထိုသို့ တတိယကောဠိသဘောရှိသော။ သစ္စိကဋ္ဌဿ၊ ၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ တထာရူပဿ၊ ထိုသို့ တတိယကောဠိသဘောရှိသော။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။ သဘာဝဿ၊ သစ္စိကဋ္ဌသဘော၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ မရှိသည့်အတွက်။ ပဋိက္ခေပါရဟတ္တာ၊ ပယ်ခြင်းကို ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော ပရဝါဒီ၏။ လဒ္ဓိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတမှတစ်ပါး ဟူသော အယူကို။ နိဂ္ဂဟိတော၊ လျှို့ဝှက်၍။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်မြစ်ခြင်းသည်။ ပရဝါဒိဿ၊ ပရဝါဒီ၏ ပယ်မြစ်ခြင်းတည်း။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။

ဉာတကာနုယောဂါဒိဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၉-ပဋိဝေဓာနုယောဂါဒိ အဖွင့်

၂၁၈။ ပရိဂ္ဂဟိတဝေဒနောတိ ဝစနေန၊ ဟူသောစကားဖြင့်။ အပရိဂ္ဂဟိတဝေဒနဿ၊ မသိမ်းဆည်းအပ်သော ဝေဒနာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ဝေဒနာကို မသိမ်းဆည်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (အဟံ၊ သည်။) သုခိတော၊ ဖြစ်သောသုခရှိသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ (အဟံ၊ သည်။) ဒုက္ခိတော၊ ဖြစ်သော ဒုက္ခရှိသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဇာနနံ၊ သိခြင်းသည်။ ပဇာနနံ နာမ၊ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤ

၁။ ဣတိ ။ ပေ ။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော သိယာ။ ။ “ဣတိ၊ ဤသို့ ဆိုရာသော ကြောင့်” ဟု ဝဒေယျ-ကို ပြန်ညွှန်းပါ။ “တာဒိသံ ပုဂ္ဂလံ ဣစ္ဆန္တော” ကား “အဓိပ္ပါယ်” ဟု အဋ္ဌကထာပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ထိုတတိယကောဠိဘူတ သစ္စိကဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလိုရှိသော ပရဝါဒီ ကို ပါဠိတော် သုတ်ကို ပြ၍ နှိပ်ထိုက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း-တထာရူပ သစ္စိကဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ [“ဣစ္ဆန္တော ဟိ” ၌ ဟိကို တချို့ ပေစာ၌ မပါ။ ပါသော ပေစာအတွက် “အဝဓာရဏတ္ထ ကြံပါ” ဟု မရ ဆိုသည်။

၂။ တထာရူပဿ ။ ပေ ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ။ ဤကား ဒီကာ ဆရာ ပြလိုသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ထိုသို့ တတိယကောဠိဖြစ်သော သစ္စိကဋ္ဌ သဘာဝဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟု ပယ်ထိုက်၏။ ထိုသို့ပယ်လျှင် ပရဝါဒီသည် “ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ သင်္ခတလည်း ဟေတ်၊ အသင်္ခတလည်း မဟုတ်” ဟူသော မိမိအယူနှင့် ဆန့်ကျင်မည်စိုးသောကြောင့် မိမိအယူကိုဖုံးကွယ်၍ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ” ဟု ပယ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

အနက်ကို၎င်း။ ယောဂါဝစရဿ၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ သုခုမာနမ္ပိ၊ သိမ်မွေ့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာနံ၊ ဝေဒနာတို့ကို။ ပရိစ္ဆေဒနသမတ္တတဉ္စ၊ ပိုင်းခြားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

၂၂၀။ လက္ခဏဝစနန္တိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပာယ်ော-၌ စပ်။) ရူပဗ္ဗန္တရဂမနံ၊ ရုပ်၏အတွင်း၌ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သဟရူပဘာဝေါ၊ ရုပ်နှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ရုပ်၏အပြင်ဘက်၌။ နိက္ခမနံ၊ ထွက်ခြင်းသည်။ ဝိနာရူပဘာဝေါ၊ ရုပ်နှင့်ကင်း၍ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၂၃၇။ ဣမာ ခေါ် တိ၊ ကား။ သြဋ္ဌာရိကော၊ ကြမ်းသော။ အတ္တပဋိလာဘော၊ မိမိကံအားလျော်စွာ ရအပ်သော အတ္တဘော၎င်း။ မနောမယော၊ ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော။ အတ္တပဋိလာဘော၊ ၎င်း။ အရူပေါ၊ ရုပ်မရှိသော။ အတ္တပဋိလာဘော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ လောကဿ၊ သတ္တလောက၏။ ဣမာ သမညာ၊ ဤအမည်တို့သည်။ (သန္တိ)ယာဟိ၊ ယင်းအမည်တို့ဖြင့်။ တထာဂတော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အပရာမသံ၊ မှန်သည်မှတစ်ပါး မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်သည်။ (ဟုတွာ)ဝေါဟရတိ၊ ခေါ်ဝေါ်ပြောဟောတော်မူ၏။ ယော၊ အကြင်အတ္တသည်။ သစ္စော(ဝါ)၊ မှန်သည်သော်လည်း။ သိယာ၊ ရှိရာ၏။ မောသော ဝါ၊ အမှန်မမှီး အချည်းနှီးသော်လည်း။ သိယာ၊ ရှိရာ၏။ တသ္မိံ၊ အတ္တနိ၊ ထိုအတ္တသည်။ အနုပလဗ္ဗမာနေပိ၊ မရအပ်ပါပဲလျက်လည်း။ တဒနုပလဗ္ဗတော ယေဝ၊ ထိုအတ္တကို မရခြင်းကြောင့်ပင်။ ပရာမသံ၊ မှန်သည်မှတစ်ပါး မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော။ အတ္တဒိဋ္ဌိံ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိကို။ အနုပ္ပါဒေန္တော၊ မဖြစ်စေပဲ။ လောကေ၊ လောက၌။ အတ္တပဋိလာဘော၊ မိမိကံအားလျော်စွာ ရအပ်သော အတ္တဘောသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ပဝတ္ထဝေါဟာရဝသေနေဝ၊ ဖြစ်သော အခေါ်အဝေါ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေါဟရတိ၊ ခေါ်ဝေါ်ပြောဟောတော်မူ၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဣမာ ခေါ် စိတ္တ လောကသမညာ အစရှိသော ပါဌ်၌။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

၁။ သြဋ္ဌာရိကော အတ္တပဋိလာဘော။ ။သြဋ္ဌာရိကောကို “ထူလော၊ (အထက် အထက် အတ္တဘောစသော) ကြမ်းသော”ဟု အနုစွင့်၏။ အတ္တ၏ ဝစနတ္ထ ကို သိလက္ခနံ ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။ “သော ဝေ၊ ထိုအတ္တ သည်ပင်။ ယထာသကံ ကမ္မုနာ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော ပဋိလာဘော၊ အကြင် အကြင် မိမိပုဂ္ဂံ ဖြစ်သောကံကြောင့် ရထိုက်သည့်အတွက် ပဋိလာဘလည်း မည်၏။”
အနု။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ “ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာ” အစရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌။ ပစ္စတ္တသာမညလက္ခဏာဝသေန၊ ကက္ခဋ္ဌဗုဿနအစရှိသော အသီးအသီးသော လက္ခဏာ၊ အနိစ္စ အစရှိသော သာမည လက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္ထိတံ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ပဋိက္ခိပိတွာ၊ ပယ်ပြီး၍။ လောကဝေါဟာရေန၊ လောကဝေါဟာရ အားဖြင့်။ အတ္ထိတံ၊ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝဒန္တေန၊ အကျယ်ဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ပုဂ္ဂလော ဟူသော။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ သဘာဝေါ၊ သဘောသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဝါ၊ ဤ အနက်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။

ဟိ၊ မှန်။ တသ္မိံ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သဘာဝေနော၊ သဘောအားဖြင့်ပင်။ အတ္ထိတာ၊ ထင်ရှား ရှိသည်၏ အဖြစ် သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ လောက ဝေါဟာရေန၊ လောကဝေါဟာရအားဖြင့်။ (အတ္ထိတာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ သည်။) န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန၊ အဗ္ဗာစကားချပ် ညှပ်လိုက်ဦးအံ့။ ဣမိနာ၊ ဤ ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုကြောင်း ဖြစ်သော “ပစ္စတ္တ သာမညလက္ခဏာ ဝသေန”ဟူသော စကားဖြင့်။ (တနည်း) ဣမိနာ၊ ဤ “ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာ” အစရှိသော အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော စကားနှင့်။ ယထာ၊ အကြင်

၁။ ဧတ္ထ စ ။ ပေ ။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ “ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာ” အစ ရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်ကို။ စကား ကျဉ်းအောင်ချုံး၍ ဆိုလိုရင်း အနက်ကို ပြသော ဝါကျတည်း။ ချုံး၍ ဆိုပုံကို အဋ္ဌကထာနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်ပါ။

၂။ ဣမိနာ ပန။ ။ “ဣမိနာ ပန မှ စ၍ ယောဇေတဗ္ဗာ”တိုင်အောင်သော စကားသည် ဖွင့်အပ်ပြီးသော ရှေးရှေး သံဝဏ္ဏနာအတွက် သတိပေး စကားတည်း။ ဣမိနာတိ “ပစ္စတ္တသာမညလက္ခဏာဝသေန”တိ အာဒိနာ ပရမတ္ထတော ပုဂ္ဂလာ- ဘာဝ ဝစနေန (ပရမတ္ထ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော “ပစ္စတ္တသာမညလက္ခဏာဝသေန ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထိတံ ပဋိပက္ခိပိတွာ”ဟူသော ဤစကား နှင့်)။ ဤသို့ ဋီကာဆရာကိုယ်တိုင် ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကိုပင် ဣမိနာဖြင့် ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ “ဣမိနာ တိ ဝါ ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာတိ အာဒိနာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တဝစနေန (အဋ္ဌကထာ၌ ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာ ပစ္စတ္တသာမညလက္ခဏာဝသေန အတ္ထိ၊ န ဧဝံ ပုဂ္ဂလော-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားနှင့်။) ဤသို့ အဋ္ဌ ကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို ဣမိနာဖြင့် တနည်း ညွှန်သည်။

၃။ ယထာ သမေတိ။ ပေ။ ဧဝံ။ ။ ယထာတိ ယေန ပကာရေန။ ယထာ- စာတိ(နောက် ယထာ စ-၌)စ-သဒ္ဓေါသမုစ္စယဧတ္တာ။ တေန လောကသမ္ပုတိ အနတိ- တာနိ သမုစ္စေတိ။-မဓ။ အနုဋီကာ၌ကား “စ သဒ္ဓေါသမုစ္စယဧတ္တာ။ တေန သမညာန- တိမာဝနံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ”ဟု ဆို၏။ သမုစ္စည်းနှင့် သမ္ပိဏ္ဍန ကို သဘောတူဟု ဆိုလိုသည်။

အပြားအားဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သော်။ သမေတိ၊ ညီညွတ်၏။ ယထာစ၊ အကြင်
 အပြားအားဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သော်လည်း။ ပရာမာသော၊ မှားသောအားဖြင့်
 သုံးသပ်တတ်သော ခြိဋ္ဌိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဧဝံ၊ ဤ အပြားအားဖြင့်။
 [ဆိုအပ်ပြီးသော စကားနှင့် ညီညွတ်လောက်အောင်သော အပြားအားဖြင့်။]
 ဣတော၊ ဤ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမ၊ ပုရိမာ၊ ရှေးဖြစ်သော။ အတ္ထဝဏ္ဏနာစ၊
 အနက် အဖွင့်ကိုလည်း။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဝါ၊ ယှဉ်စေ
 ပါလော။

လောကသမ္ပုတိကာရဏန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ လောက
 သမ္ပုတိဝသေန၊ လောက၌ ကောင်းစွာ အသိမှတ် ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
 ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်၏။ 'တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သစ္စံ၊ မှန်၏။ -ဣတိ ဝုတ္တံဟောတိ။
 တထလက္ခဏန္တိ၊ ကား။ (ပရမတ္ထဝစနံ၊ ပရမတ္ထကို ဟောကြောင်း တရားသည်)
 တထကာရဏံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော ပရမတ္ထတရားဟူသောကြောင်း
 ရှိသည်။ ဟောတိ။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မာနံ၊ ပရမတ္ထတရားတို့၏။ တထတာယ၊
 မှန်ကန်ကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သစ္စံ၊ ။
 ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒသေတိ၊ ။

ပဋိဝေဓာနုယောဂါဒိဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။
 ပုဂ္ဂလကထာဝဏ္ဏနာ၊ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ပရိဟာနိကထာ

၁-ဝါဒယုတ္တိပရိဟာနိကထာ အဖွင့်

၂၃၉။ “ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ ။ ပေ ။ သံဝတ္တန္တိတိ” ဟူသော။ ဣဒံ
 သုတ္တံ၊ ဤသုတ်သည်။ အရဟတော၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပရိဟာနိလဒ္ဓိယာ၊

၁။ ဣတော ပုရိမာ။ ။တတ္ထ တတ္ထ သကဝါဒိ ပဋိက္ခေပေါဒိ ဝိဘာဝန ဝသေန
 (ထိုထို ပြဿနာဝယ် သကဝါဒိ၏ ပယ်ခြင်း (အာဒိဖြင့် ဝန်ခံခြင်း) တို့ကို ထင်စွာ
 ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဝတ္ထာ ဣတော အတ္ထသံဝဏ္ဏနတော ပုရိမာ။

ဆိုလိုရင်းကား-အဋ္ဌကထာဝယ် “ယထာ ရူပါဒယော ဓမ္မာ ပစ္စုတ္တလက္ခဏ
 သာမညလက္ခဏဝသေန အတ္ထိ၊ န ဧဝံ ပုဂ္ဂလော ။ ပေ ။ လောကနိရုတ္တိယာ အတ္ထိ
 ပုဂ္ဂလော”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ဋီကာ၌လည်း “ပစ္စုတ္တသာမညဝသေန ။ ပေ ။ ပဋိက္ခိပိတ္ထာ
 ပေ ။ ပုဂ္ဂလောတိ ကောစိ သဘာဝေါ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု အဋ္ဌကထာ စကား
 ကိုပင် လိုရင်းကောက်၍ ဆိုခဲ့၏။ ထို စကားနှင့် ညီညွတ်အောင်၊ ခြိဋ္ဌိပရာမာသမဖြစ်
 အောင်၊ လောက ပြောရိုးကိုလည်း မလွန်အောင် ရှေးက အတ္ထသံဝဏ္ဏနာများ
 ကိုလည်း သုံးစွဲပါ-ဟု အမှာစကားကို ဆိုသည်။

ဆုတ်ယုတ်ခြင်းဟူသောအယူ၏။ နိဿယော၊ မှီရာသည်။ န၊ မဟုတ်။ [“သေက္ခဿ တိက္ခုနော” ဟု ဆိုသောကြောင့် “အရဟတော ပရိဟာနိ” ဟူသော အယူ၏မှီရာမဟုတ်။] အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ အနာဂါမိအာဒိနံ၊ အနာဂါမိ အစရှိသော သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပရိဟာနိလဒ္ဓိယာ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ဟူသော အယူ၏။ နိဿယော၊ မှီရာတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အရဟတောပိ ပရိဟာနိ လူစန္ဒတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ပိသဒ္ဓေန၊ ပိသဒ္ဓါဖြင့်။ အနာဂါမိဿပိ၊ အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ သကဒါဂါမိဿပိ၊ သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ (ပရိဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို။ လူစန္ဒ၊ ကုန်၏။) ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ [“သကဒါဂါမိဿ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်ကား သောတာပတ္တိ ဖိုလ်မှ မဆုတ်ယုတ်တော့။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ကမေန ပရိဟာယိတွာ (အနာဂါမိ၊ သကဒါဂါမိ ဖြစ်ပြီးလျှင် သောတာပန် အဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ) သောတာပတ္တိ- ဖလေ ဌိတဿ အရဟတော ပရိဟာနိ န လူစန္ဒတိ”ဟု ဆိုသည်။]

“တတိယသ္မိမ္မိ မုဒိန္ဒိယာဝ အဓိပ္ပေတာ။ တေသဉ္စိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပရိဟာနိ န ဟောတီတိ တဿ လဒ္ဓိတိ၊ ဟူ၍။ ပရိမပါဌော၊ ရှေး၌ဖြစ်သောပါဌသည်။ (အတ္ထိ)။ ပန၊ ထိုသို့ ရှေးပါဌရှိပါသော်လည်း။ မုဒိန္ဒိယေသေဝ၊ မုဒိန္ဒိယ ရဟန္တာတို့ကိုသာ။ အဓိပ္ပေတေသ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်လသော်။ ပဋိက္ခေပေါ၊ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်မြစ်ခြင်းကို။ န ကာတဗ္ဗော၊ မပြုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ပဋိက္ခေပေါစ၊ ပယ်ခြင်းကိုလည်း။) ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ “တတိယသ္မိမ္မိ တိက္ခိန္ဒိယာဝ အဓိပ္ပေတာ။ တေ သဉ္စိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပရိဟာနိ န ဟောတီတိ တဿ လဒ္ဓိတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။

အယောနိသော အတ္ထံ ဂဟေတွာတိ၊ ကား။ သောတာပန္နောယေဝ၊ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ [ဧဝ ဖြင့် သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိ၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုကုန်။] နိယတောတိ၊ နိယတ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သော ယေဝ၊ ထို သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် သည်သာ။ န ပရိဟာယတိ၊ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်မှ မယုတ်လျော့။ ဣတရေ၊ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါး အခြားသော သကဒါဂါမိ အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ န ပရိဟာယန္တိ၊ မယုတ်လျော့ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္ထံ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ (ပဋိက္ခိပတိ-၌ စပ်။) ပန၊ ဆက်။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တာယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ် သော။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ နိယတောတိ၊ နိယတော ဟူသော ပုဒ်၏။ သောတာပတ္တိဖလော၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ။ န ပရိဟာယတိ၊

မယုတ်လေ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတံ အတ္ထံ၊ ဤ အနက်ကို။ ဂဏှိ၊ ယူဦး။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တံ၊ ဆိုကြကုန်၏။ [ပဌမနည်း၌ “သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ “နိယတော”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “ထို သောတာပန်သည်သာ သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ မဆုတ်ယုတ်။ အထက် ဗလဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ဆိုင်ရာဖိုလ်မှ ဆုတ်ယုတ်ကြ၏”ဟု ယူခြင်းကို “အယောနိသော အတ္ထံ ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။ ဒုတိယနည်း၌ “နိယတော၊ အထက်မဂ် အလို့ငှါမြဲ၏” ဟူသော အနက်ကို ယူနိုင်ပဲ သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ မဆုတ်ယုတ်ပဲ မြဲ၏-ဟူသော အနက်ကို ယူခြင်းကို “အယောနိသော အတ္ထံ ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။]

ဝါဒယုတ္တိပရိဟာနိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂-အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိ အဖွင့်

၂၄၁။ ယံ ပနေတ္ထာတိအာဒိမ္မိ၊ အရှေ့သော စကားရပ်၌။ (ဝိစာရဏာ၊ စိစစ်ခြင်းကို။ ဧဝံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။) ဒဿနမဂ္ဂဖလေ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိပင်၏ ဖိုလ်၌။ [“ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ”ကို သတ်ပြပါ။] ဌိတဿ၊ တည်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။ အရဟတ္တပုတ္တိံ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း ကို၎င်း။ တတော၊ ထို အရဟတ္တ ဖိုလ်မှ။ ပရိဟာယိတွာ၊ ဆုတ်ယုတ်၍။ တတ္ထ၊ ထို သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဖိုလ်၌။ ဌာနံ စ၊ တည်ခြင်းကို၎င်း။ ဣစ္ဆန္တော၊ အလိုရှိသော ပရဂါဒီသည်။ ပုန၊ တဖန်။ ဝါယာမေန၊ ဝိပဿနာကို အားထုတ်ခြင်းကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထိုသောတာပတ္တိဖိုလ်၏ အခြားမဲ့၌။ အရဟတ္တပုတ္တိံ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကို။ န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုမရှိ။ ဣတိ ဧတံ၊ ဤ အလိုမရှိခြင်းကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ [အရဟတ္တပုတ္တိံ ကို ဣစ္ဆန္တော ၌ စပ်။ ထိုသို့ အလိုရှိသော ပရဂါဒီကို ပါဠိတော်၌ မတွေ့ရ၊ စဉ်းစားပါ။]

၂၆၂။ အဝသိပ္ပတ္တော ဈာနလာဘိတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ သေက္ခော၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဌဗ္ဗော၊ ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ဝသိပ္ပတ္တော၊ ဝသိဘော်သို့ ရောက်သည်လည်းဖြစ်သော။ အဝသိပ္ပတ္တော၊ ဝသိဘော်သို့ မရောက်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ပုထုဇ္ဇနေ၊ ပုထုဇဉ်ကို။ သမယဝိမုတ္တ အသမယဝိမုတ္တ တန္တိယာ၊ သမယဝိမုတ္တ၊ အသမယဝိမုတ္တ ပါဠိတော်၌ဖြင့်။ အဂ္ဂဟိတော၊ ယူတော် မမူအပ်။ ငန၊ သို့သော်လည်း။ အဘေပိယောနေ၊ ကပ်ဝင်စေအပ်သော်။ သမာပဇ္ဇာ-ငိက္ခန္တိတာနံ၊ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့် ွါအပ်ပြီးကုန်သော။ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဝပ်သဖြင့်။ သမယဝိမုတ္တဘာဝံ၊ သမယဝိမုတ္တ၏

အဖြစ်သို့။ ဘဇေယျ၊ ကပ်ဝင်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ ရှေးဆရာတို့ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အရိယပုဂ္ဂလသံသန္ဓနပရိဟာနိဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-သုတ္တသာဓနပရိဟာနိ အဖွင့်

၂၆၅။ ဥတ္တမဟိနဘေဒေါ၊ ဥတ္တမ ဟိနအပြားကို။ “တတြ ယာယံ ပဋိပဒါ ။ပေ။ အက္ခာယတိ”တိ အာဒိသုတ္တဝသေန၊ အစရှိသော သုတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [တတြ၊ ထို ၄-ပါးသော ပဋိပဒါတို့တွင်။ ယာယံ ပဋိပဒါ၊ အကြင် ပဋိပဒါသည်။ သုခေါ၊ လွယ်ကူသည်။ ခိပ္ပါဘိညာ၊ လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ရှိသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) သာ၊ ထို ပဋိပဒါကို။ ဥဘယေနော၊ ၂-ပါးစုံသော သုခပဋိပဒါ၊ ခိပ္ပါဘိညာ၏အဖြစ်ကြောင့် သာလျှင်။ ပဏီတာ၊ မြတ်၏ဟူ၍။ အက္ခာယတိ၊ ဆိုအပ်၏။] ဒိဋ္ဌိ သုတံ မုတန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌။ မုတသဒ္ဓေါ၊ မုတသဒ္ဓါသည်။ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ရောက် ထိုက်သော အာရုံဟူသောအနက်ကို။ ဝဒတိ ဝိယ၊ ဟောသကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) မုတသဒ္ဓေါ၊ (နယိဒိ ကေဂုဏ် မုတံ၌)သည်။ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ရောက်ထိုက်ဟူသော အနက်ကို။ ဝဒတိ၊ ဟော၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဖုသနာရဟန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။ [မုတံ ၌ မုဘေတံသည် “ရောက်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ‘ရောက်’ဆိုသည်ကား ဃာနဝိညာဉ်ဖြင့် ရောက်ထိုက်၊ ဇိဝှဝိညာဉ်ဖြင့် ရောက်ထိုက်၊ ကာယဝိညာဉ်ဖြင့် ရောက်ထိုက်တည်း။ ဤ၌ကား မနောဝိညာဉ်ဖြင့် ထိ+ရောက်ထိုက်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဖုသနာရဟံ”ဟု ဖွင့်သည်။]

၂၆၇။ ယထာကတသန္နိဋ္ဌာနဿ ၊ အကြင် အကြင် ပြုအပ်ပြီးသော ဆုံးဖြတ်ခြင်းရှိသော။ သမယဝိမုတ္တဿ၊ သမယဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ အပ္ပတ္တ-ပရိဟာနာယ စေဝ၊ မရောက်အပ်သေးသော အရဟတ္တဖိုလ်မှ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ငှါလည်း။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

သုတ္တသာဓနပရိဟာနိဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။
ပရိဟာနိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ ကတသန္နိဋ္ဌာနဿ။ ။ဣမသ္မိံသတ္တာဟေ (ဤ ခုနစ်ရက်အတွင်း၌) မာသေ ဥတုမှ အန္တောဝဿေ ဝါ အညံ အာရာဓေသာမိ (အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြီးစေအံ့) ဣတိ ကတနိစ္ဆယဿ (ပြုအပ်ပြီးသော ဆုံးဖြတ်ခြင်း ရှိသော။ သမယဝိမုတ္တဿ-၌ စပ်။) ထို ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကမ္မာရာမ စသည် ရှိနေလျှင် မရအပ်သေးသော အရဟတ္တဖိုလ်မှ (၇-ရက် စသည်အတွင်း၌ မရပဲ) ဆုတ်ယုတ်နိုင်သည်။

၃-ဗြဟ္မစရိယကထာ

၁-သုဒ္ဓဗြဟ္မစရိယကထာ အဖွင့်

၂၆၉။ “ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ ဥပါဒါယ တဒုပရီ”တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [အပြစ်ပြုလို၍ အဋ္ဌကထာစကားကို ဌပနာထားသည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်တို့ကို အစထား၍ အထက်နတ်ဗြဟ္မာတို့၌ ဟု ဆိုအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ “တိဟိ ဘိက္ခဝေ ဌာနေဟိတိ၊ ဟူသော။ သုတ္တဿ၊ ပါဠိတော်သုတ်ကို။ ဝစနေန၊ ဆိုခြင်းကြောင့်။ ဟေဋ္ဌာပိ၊ အောက်နတ်တို့၌လည်း။ [အပိ-ဖြင့် အထက် နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို ပေါင်းပါ။] မဂ္ဂဘာဝနမ္ပိ၊ မဂ်ကို ပူးစေခြင်းကိုလည်း။ [အပိ-ဖြင့် ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဗြဟ္မစရိယဝါသကို ပေါင်းပါ။] န ဣစ္ဆန္တိ၊ အလိုမရှိကြကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။

၂၇၀။ “ဂိဟိနဉ္စေဝ ဧကစ္စာနဉ္စ ဒေဝါနံ မဂ္ဂပဋိလာဘံ သန္ဓာယ ပဋိက္ခေပေါ တဿေဝါ”တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ယတ္ထ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ဩကာသဝသေန၊ အရပ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ပုဋ္ဌော၊ မေးအပ်သည်။ (သမာနော၊ ဖြစ်ပါလျက်။) ပုဂ္ဂလဝသေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ တဿ၊ ထိုပရဝါဒီ၏။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်မြစ်ခြင်းသည်။ နယုတ္တော၊ မသင့်။ စ၊ ဆက်။ တဿ၊ ထိုပရဝါဒီ၏။ အယံ၊ ဤ“ဂိဟိနဉ္စေဝ”စသော အနက်သည်။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်သည်။ ယဒိ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ၊ သော်။) သကဝါဒီနာ၊ သကဝါဒီနှင့်။ သမာနာဓိပ္ပာယတ္တာ၊ တူမျှသော အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ မနှိပ်ထိုက်။

၁။ ယတ္ထ နတ္ထိတိ ။ ပေ ။ န ယုတ္တော။ ။မေးတုန်းက “ယတ္ထ နတ္ထိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ နတ္ထိ ‘တတ္ထ ဗြဟ္မစရိယဝါသော’”ဟု ဩကာသကို မေး၏။ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်သောအခါ အဋ္ဌကထာဆရာသည် “ဂိဟိနံ စေဝ ဧကစ္စာနံ စ ဒေဝါနံ” စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်၍ ပယ်ပုံကို ဖွင့်ပြထား၏။ ထို့ကြောင့် ထို စကားမသင့်ဟု ဋီကာဆရာ ပယ်သည်။

၂။ ယဒိ စ ။ ပေ ။ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ဂိဟိနဉ္စေဝ စသည်ဖြင့် ‘ဖွင့်ဆို အပ်သောအနက်သည် ထို ပရဝါဒီ အလိုရှိအပ်သောအနက်ဖြစ်လျှင် သကဝါဒီနှင့် ပရဝါဒီသည် အယူချင်းတူနေသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဇေယျာလ မြှုပ်ထားသော “ဟဗ္ဗိ” စသော စကားဖြင့် မနှိပ်ထိုက်။ [အနုဋီကာ၌ကား ပဌမ “အာမန္တာ”ဟု ခွင့်ပြုပြီး၍ နောက်၌ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်ခြင်းကြောင့် နှိပ်ထိုက်၏-ဟု ဆိုသည်။]

၂၇၁။ ကေန္တရိကပဉ္စာတိ၊ ကား။ ပရဝါဒီသကဝါဒီနံ၊ တို့၏။ အည-
မည၊ အချင်းချင်း။ ပဉ္စန္တရိကာ၊ အကြား၌ ပြဿနာရှိကုန်သော။ ပဉ္စာ၊
ပြဿနာတို့ကို။ (ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။)

သုဒ္ဓဗြဟ္မစရိယကထာဝတ္ထုနာ၊ 'သည်။' နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-သံသန္ဓနဗြဟ္မစရိယကထာ အပွင့်

၂၇၃။ ရူပါဝစရမဂ္ဂေန ဟိ သော ဣဓ ဝိဟာယနိဋ္ဌော နာမ ဇာတောတိ၊
ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ (ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ ဖပ်။) ဝါ၊ ဤစကားသည်။
(သမေတိ-၌ စပ်။) ဣဓ ဘာဝိတမဂ္ဂေါ ဟိ အနာဂါမိ ဣဓ ဝိဟာယနိဋ္ဌော
နာမ ဟောတီတိ အာဒိကေန၊ အစရှိသော။ လဒ္ဓိကိတ္တနေန၊ အယူကို
ပြောဆိုကြောင်းစကားနှင့်။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဝါ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။
သမေတိ၊ ညီညွတ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။
ပန၊ ဆက်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (“ဣဓ ဘာဝိတမဂ္ဂေါ ဟိ” စသော ရှေ့စကား၌။)
အနာဂါမိ ဧဝ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ အနာဂါမိတိ၊ ဟူ၍။ ပုတ္တော၊
ဆိုအပ်ပြီ။ ဣဓ၊ ဤ ရူပါဝစရမဂ္ဂေန ဟိ စသော စကား၌။ ဈာနာနာဂါမိ-
သောတာပန္နာဒိကော၊ ဈာန်ကြောင့် ကာမဘုံသို့ ပြန်မလာသော သောတာပန်
အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော ၂၊ အဋ္ဌကထာ
ဆရာ၏ အလိုတည်း။

၁။ ရူပါဝစရ။ ပေ။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ “ရူပါဝစရမဂ္ဂေန ဟိ” စသော စကား
သည် “ဣဓ ဘာဝိတမဂ္ဂေါ ဟိ ” စသော စကားနှင့် အဘယ်သို့ ညီမျှသနည်း-ဟု
စိစစ်ထိုက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း-ရူပါဝစရမဂ္ဂဟူသည် လောကီဈာန်တည်း။ ဘာဝိတ-
မဂ္ဂေါ အနာဂါမိကား လောကုတ္တရာ တရားကို ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဤသို့ ကွဲပြား
သောကြောင့်တည်း။

၂။ ပုဗ္ဗေ ပန။ ပေ။ အဓိပ္ပာယ်ော။ ။ ဤစကားသည် ‘‘ဝိစာရေတဗ္ဗံ’’ဟု
ပြအပ်ခဲ့သော စကား ၂-ရပ်၏ ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်ပုံကို ပြသော စကားတည်း။
မှန်၏-ရူပါဝစရဈာန်ကို ရသူဟူသည် ဈာန်ချည်းမက သောတာပတ္တိမဂ် သကဒါဂါမိ
မဂ်ကိုလည်း ရသူတည်း။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်လျှင် အောက် ကာမဘုံ
သို့ မပြန်တော့သဖြင့် အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်နှင့် “ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌော” ချင်းတူသည်။
ဤကား အဋ္ဌကထာစကား ၂-ရပ်၏ မဆန့်ကျင်ကြောင်း ဖြစ်သော (အဋ္ဌကထာ
ဆရာ၏) အလိုတည်း။ [ဇောဒေတွာ ယထာ သမေတိ တံ ဒသေတုံ ပုဗ္ဗေ ပနာတိ
အာဒိ ပုတ္တံ။-အနူ။]

ဣဓ၊ ဤကမဘုံ၌။ အရဟတ္တမဂ္ဂံ၊ ကိ။ ဘာဝေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ ဣဓေ၊ ဤကမဘုံ၌ပင်။ ဖလံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ သန္တိကရောန္တံ၊ မျက်မှောက်ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ဣဓ၊ ဤကမဘုံ၌။ မဂ္ဂံ၊ အနာဂါမိမဂ်ကို။ ဘာဝေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ တတ္ထ၊ ထို သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ ဖလံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ သန္တိကရောန္တံ၊ မျက်မှောက်ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အရဟတံ၊ ဟူ၍။ (ဝဒတိ၊ ဆို၏)။

ဗြဟ္မစရိယကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ဩဓိသောကထာ အဖွင့်

၂၇၄။ ဩဓိသော ဩဓိသောတိ ဧဝံ၊ ဟူသော ပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်း၏။ အတ္ထံ၊ ကိ။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကေဒေသေန ဧကဒေသေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ဆိုပြီ။

ဩဓိသောကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-ဇာတိကထာ အဖွင့်

၁-န သုတ္တာဟရဏကထာ အဖွင့်

၂၈၀။ ကိစ္စသဗ္ဗာဝန္တိ၊ ကား။ တီဟိ၊ ၃-ပါးကုန်သော အောက်မဂ် ထို့သည်။ ပဟာတဗ္ဗဿ၊ ပယ်ထိုက်သော အဇ္ဈတ္တသံယောဇဉ်ကို။ ပဟိနတံ၊ ပယ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကို။ (“သန္ဓာယ ပဋိဇာနာတိ”၌ စပ်။) ပန၊ ဆက်။ တံ ကိစ္စံ၊ ထို ပယ်ခြင်းကိစ္စသည်။ တေနော မဂ္ဂေန၊ ထို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့်ပင်။ သိဇ္ဈတိ၊ ပြီးစီး၏။ ဣတိ လဒ္ဓိ၊ ဤ အယူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပုထုဇ္ဇနကလေဝေ၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်ရာအခါ၌ပင်။ ကာမရာဂဗျာပါဒါ၊ တို့ကို။ ပဟိနာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ လဒ္ဓိ၊ ဤသို့သော အယူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊

၁။ မှတ်ချက်။ ။ “တံ ပန ကိစ္စံ” ၏ နောက်၌ “ယဒိ” ဟု တွေ့ရ၏။ ထို “ယဒိ” သည် “သိဇ္ဈတိ” ၌ စပ်ဖို့ရန်မသင့်။ “လဒ္ဓိ” ၌ စပ်ဖို့ရန်လည်း “တံ ကိစ္စံ သိဇ္ဈတိ” အတွင်း၌ ရောက်နေသောကြောင့် ကျော်လွန်၍ မစပ်နိုင်။ ထို “တေနော မဂ္ဂေန သိဇ္ဈတိ” ဟူသော အယူသည် “ယဒိ” ဟု ထည့်၍ ပရိကပ္ပ အနေအားဖြင့် ကြံဆရမည့် အယူမဟုတ်။ ကေနိယူအပ်ပြီးဖြစ်သော အယူတည်း။ ထို့ကြောင့် ယဒိသဒ္ဓါသည် စာအနေအားဖြင့်လည်းမကောင်း။ အဓိပ္ပာယ်လည်း မရ၊ ရှေးနိဿယလည်း မပြသောကြောင့် နောက်မှထည့်ပါ၍ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ထို့ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤစကား ၂-ရပ်သည်။ န သမေတိ။ မညီညွတ်။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ မညီညွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပုထုဇ္ဇနကာလေ၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်ရာအခါ၌။ ပဟိနာနဗ္ဗိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့၏ လည်း။ ဒဿနမဂ္ဂေ၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည်။ ဥပ္ပန္နေ၊ ဖြစ်လသော်။ ပုန၊ တဖန်။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ၌။ အနုပတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တိဏ္ဍံ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ တို့၏။ ကိစ္စံ၊ ပယ်ခြင်းကိစ္စသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်သင့်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။

ဧဟတိကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅-သဗ္ဗမတ္ထိတိကာ အဖွင့်

၁-ဝါဒယုတ္တိ အဖွင့်

၂၀၂။ သဗ္ဗသ္မိံ သရီရေ သဗ္ဗန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ သိရသိ၊ ဦးခေါင်း၌။ ပါဒါ၊ ခြေတို့သည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိကုန်သလော)။ ပစ္ဆတော၊ ကိုယ်၏နောက်၌။ စက္ခုနိ၊ မျက်စိတို့သည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိကုန်သလော)။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ့်၌။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ သဗ္ဗသ္မိံ ကာလေတိ၊ ကား။ ဗာလကာလေ၊ မလိမ္မတမာ၊ ကလေး၏ဖြစ်ရာအခါ၌။ ယုဝတော၊ လုလင်ပျို၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝုစ္ဆကာလေ၊ ကြီးရင့်သူ၏အခါ၌။ ဗာလတော၊ ကလေး၏အဖြစ်သည်၎င်း။ (ဣတိ)ဧဝံ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗသ္မိံ ကာလေ၊ အလုံးစုံသောအခါ၌။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိသလော)။ သဗ္ဗေနာကာရေနာတိ၊ ကား။ နိလာကာရေန၊ အညို၏ အခြင်း အရာအားဖြင့်။ ပီတံ၊ ရွှေသောအဆင်း၎င်း။ ပီတာကာလေန၊ ရွှေ၏ အခြင်း အရာအားဖြင့်။ လောဟိတံ၊ နီသောအဆင်း၎င်း။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။

၁။ ဧတံ န သမေတိ။ ။ ၃-ပါးသော မဂ်တို့ဖြင့် ပယ်ထိုက်သော (သက္ကာယ-ဒိဋ္ဌိ စသော သံယောဇဉ်ကို ပယ်ခြင်း၊ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို နည်းပါးအောင် ပြုခြင်း) စသော ကိစ္စသည် အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပြီးစီးလျှင် ရွှေ၌ “တဿ ပုထုဇ္ဇန-ကာလေယေဝ ကာမရာဂဗျာပါဒါ ပဟိနာတိ လဒ္ဓိ”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုစကားနှင့် “အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ထို ပယ်ခြင်းကိစ္စသည် ပြီးစီး၏-ဟူသော ဤ စကားသည် မညီပါ-ဟူလို။

၂။ တသ္မာ ။ ပေ။ အဓိပ္ပာယ်ော။ ။ ထိုသို့ မညီသောကြောင့် စကား ၂-ရပ် ၏ ညီအောင် အဋ္ဌကထာ၏ အလိုကို ပြလို၍ “တသ္မာ ။ ပေ ။ အဓိပ္ပာယ်ော”ဟု မိန့်သည်။ ပုထုဇဉ်ဘဝတုန်းက ဈာန်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော်လည်း ဈာန်ကွယ်လျှင် ပြန်၍ ကိလေသာဖြစ်နိုင်၏။ မဂ်ကို ရသောအခါ၌ကား ပြန်၍ မဖြစ်သောကြောင့် သံယောဇဉ် နှင့် ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စလည်း ဖြစ်သင့်၏-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် စကား ၂-ရပ် မဆန့်ကျင်တော့-ဟူလို။

(“သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော”ဟု ပါဠိတော်ပါဌ်ကို ထည့်စပ်။) သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသုတံ၊ ကား။ စက္ခုသ္မိံ၊ စက္ခုခြေ၌။ သောတံ၊ သောတိခြေသည်။ (အတ္ထိ၊ လော။) သောတသ္မိံ၊ သောတိခြေ၌။ ဗာနံ၊ ဗာနိခြေသည်။ (အတ္ထိ၊ လော။) ဣတိ ဝေ၊ သို့။ (“သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံသော တရားတို့၌။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော”ဟု ပါဠိတော်ပါဌ်ကို ထည့်စပ်။)

အယုတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယောဂရဟိတံ၊ ယှဉ်ခြင်းမှ ကင်းသည်ကို။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထိုယှဉ်ခြင်းမှ ကင်းသောတရား ဟူသည်။ ဧကသဘာဝံ၊ တခုတည်းသော သဘောရှိသော တရားတည်း။ ပန၊ ပရိဟာရ ပက္ခမ္မတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဝါ၊ အဘယ် နည်းဖြင့်။ ဧကသဘာဝဿ၊ တခုတည်းသော သဘောရှိသော တရား၏။ ယောဂရဟိတတာ၊ ယှဉ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သော အမေးသည်။ (သတိ၊ သော်။) တံ၊ ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နာနာသဘာဝါနဉ္စိတိအာဒိ၊ အစ ရှိသော စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ နာနာသဘာဝါနံ၊ အထူးထူးသော သဘောရှိကုန်သော။ ဒိန္တံ၊ ၂-ချောင်းကုန်သော။ အင်္ဂုလိနံ၊ လက်ချောင်းတို့၏သော်၎င်း။ ဒိန္တံ၊ ၂-ကောင်ကုန်သော။ မေဏ္ဍကနံ ဝါ၊ သိုးတို့၏သော်၎င်း။ အညမညယောဂေါ၊ အချင်းချင်း ယှဉ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ ဧကသေဝံ၊ တခုတည်း၏သာလျှင်။ သတော၊ ဖြစ်သော လက်ချောင်းစသော အရာဝတ္ထု၏။ အညမညယောဂေါ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ နာနာသဘာဝေသု၊ အထူးထူးသော သဘော ရှိသော အရာဝတ္ထုတို့၌။ ယောယောဂေါ၊ အကြင် ယှဉ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ တေန၊ ထိုယှဉ်ခြင်းမှ။ ရဟိတံ၊ ကင်းသော။ ဧကသဘာဝံ၊ တခုတည်း သော သဘောရှိသော အရာဝတ္ထုကို။ အယောဂန္တိ၊ အယောဂံ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

ဣဒံ ပုစ္ဆတိတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ ပရဝါဒီဒိဋ္ဌိယာ၊ ပရဝါဒီ၏ အယူ သည်။ (ဥပ္ပန္နာယ-၌ စပ်။) ဝါ၊ ပရဝါဒီ အယူ၏။ (ဘာဝံ-၌ စပ်။) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘာဝံ၊ မိစ္ဆာအယူ၏အဖြစ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဥပ္ပန္နာယ၊ ဖြစ်လ သော်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော သကဝါဒီ၏။ ဒိဋ္ဌိယာ၊ အယူ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ- ဘာဝေါ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆတိ၊ မေး၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလို သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝါဒယုတ္တိဝတ္တနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-ကာလသံသန္ဓန အဖွင့်

၂၈၅။ အတိတာနာဂတံ ပဟာယ ပစ္စုပ္ပန္နရူပမေဝ အပ္ပိယံ အဝိဘဇိတဗ္ဗံ ကရိတာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဓေန၊ ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဓါ၎င်း။ ရူပသဒ္ဓေန စ၊ ရူပသဒ္ဓါ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဥဘောဟိပိ၊ ၂-ပါးကုန်သော သဒ္ဓါတို့သည်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နရူပမေဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကိုပင်။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဟောထိုက် သည်ကို။ ကတာ၊ ပြု၍။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ် သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဓါကလည်း ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို ဟောထိုက်၏၊ ရူပသဒ္ဓါကလည်း ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကိုပင် ဟောထိုက်၏၊ ဤသို့ သဒ္ဓါ ၂-ခုမှ အနက်တခုသာ ရသည်-ဟူလျှ်။]

ပညတ္တိယာ အဝိဂတတ္တာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သနည်း။) ရူပပညတ္တိ၊ ရုပ်ဟူသော နာမပညတ်သည်။ သဘာဝပရိစ္ဆိန္ဓေ၊ ရူပနသဘောအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အနက်၌။ (ရုပ်သည် ဝေဒနာ စသည်သည် ပိုင်းခြားအပ်သောအနက်တည်း။ ထိုအနက်၌) ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်သော။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်သည်။ ဟောတိ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဝတ္ထုပညတ္တိ၊ အဝတ်ဟူသော နာမည်ပညတ်သည်။ သဘာဝပရိစ္ဆိန္ဓေ၊ သဘောအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အနက်၌။ ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်သော။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ အထ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပုဗ္ဗာပရိယဝသေန၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်း၊ နောက်၌ ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထမာနံ၊ ဖြစ်သော။ ရူပသမူဟံ၊ ရုပ်အပေါင်းကို။ (ချည်မျှင်တည်းဟူသော ရုပ်အပေါင်းကို။) ဥပါဒါယ၊ စွဲ၍။ ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်သော။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၊ တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထု ဘာဝဿ၊ အဝတ်၏ အဖြစ်၏။ ဩဒါတဘာဝဝိဂမေ၊ အပြု၏အဖြစ်မှ ကင်းခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဝိဂမာဝတ္ထဗ္ဗတာ၊ ကင်းခြင်း၏ မဆိုထိုက် သည်၏ အဖြစ်သည်။ ယုတ္တာ၊ သင့်၏။ ပန၊ ကား။ ရူပဘာဝဿ၊ ရုပ်အဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝဝိဂမေ၊ ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်မှ ကင်းခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဝိဂမာဝတ္ထဗ္ဗတာ၊ ကင်းခြင်း၏ မဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ န (ယုတ္တာ)၊ မသင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝိညာယတိ၊ ၏။)

ကာလသံသန္ဓနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ဝစနသောဓန အဖွင့်

၂၀၈။ အနာဂတံ ဝါ ပစ္စုပ္ပန် ဝါ ဟုတွာ ဟောတိတိတိ ဝုတ္တန္တိ ဧတ္ထံ၊
 ဟူသော ဤ စကားရပ်၌။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ် ဖြစ်သော တရားကို။
 (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) အနာဂတံ၊ အနာဂတ်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပုန၊ တဖန်။
 ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်သည်။ ဟောန္တံ၊ ဖြစ်လသော်။ ဟုတွာ၊ အနာဂတ် အဖြစ်
 ဖြင့် ဖြစ်၍။ ဟောတိ၊ ပစ္စုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဟုတွာ
 ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဝုတ္တံ၊ သကဝါဒီဆိုအပ်ပြီ။) တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ပစ္စုပ္ပန်၊
 ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောတရားကို။ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်သည်။ ဟောန္တံ၊
 ဖြစ်လသော်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။
 ပစ္စုပ္ပန်၊ ယခု ပစ္စုပ္ပန်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဟုတွာ
 ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ သကဝါဒီ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ကို တေ တမ္ဘိ ဟုတွာ ဟောတိတိ၊ ကား။ တဗ္ဘာဝါဝိဂမတော
 (တဗ္ဘာဝ+အဝိဂမတော)၊ ထို ဟုတွာ ဟောတိအဖြစ်၏ မကင်းခြင်းကြောင့်။
 ဟုတွာဟောတိဘာဝါနုပရမံ၊ ဟုတွာ ဟောတိ အဖြစ်၏ မကင်းပုံကို။ အနု-
 ပစ္စေဒံ၊ ဟုတွာဟောတိ၏ ပြတ်စဲခြင်းမရှိပုံကို။ ပုစ္ဆတိ၊ မေး၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 အဓိပ္ပာယ်၊ အဋ္ဌကထာ၏ အလိုသည်။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။ ဟုတွာဘူတသ

၁။ အနာဂတံ ဝါ ။ ပေ ။ ဝုတ္တန္တိ ဧတ္ထံ ။ ဤ၌ ဝါသဒ္ဓါကို အနိယမတ္တဟု
 အနုဋ္ဌိကာဖွင့်၏။ ယထာ “ခန္ဓိရေ ဝါ ဗဒိတဗ္ဗံ ပလာသေ ဝါ” တိ ဟု ပုံစံပြ၏။ ရှားပင်၌
 သော်လည်း ဖွဲ့ချည်ပါ။ သို့မဟုတ် ပေါက်ပင်၌သော်လည်း ဖွဲ့ချည်ပါ-ဟုလို။ သဒ္ဓါ
 ကျမ်းတို့၌ ပြောရိုးရှိသော ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါနှင့် သဘောတူနေ၏။ ပြောရိုးအနိယ-
 မတ္တနှင့်ကား သဘောမတူပါ။ ထို ဝါသဒ္ဓါအတွက် “ဟုတွာ ဟောတိ” ၌ ဟောတိ
 သဒ္ဓါသည် အနာဂတံနှင့်လည်း စပ်နိုင်၏။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်လည်း စပ်နိုင်၏။ သို့သော်
 ၂-ပါးလုံးနှင့်ကား တပြိုင်နက် မစပ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် “အနာဂတံ ။ ပေ။ ဟုတွာ ဟော-
 တိဟု၎င်း၊ ပစ္စုပ္ပန် ။ ပေ ။ ဟုတွာ ဟောတိ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။

၂။ ကိံ တေ တမ္ဘိ ဟုတွာ ဟောတိတိ။ ။ “တဗ္ဘာဝဝိဂမတော ပုစ္ဆတိ” ဟု
 ဖွင့်၏။ တဗ္ဘာဝဝိဂမတော ကို အနုဋ္ဌိကာ၌ “ပစ္စုပ္ပန်ဘာဝတော (ပစ္စုပ္ပန်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်) ဟုတွာ ဟောတိ ဘာဝါနုပရမနတော” ဟု ဖွင့်၏။ တဗ္ဘာဝကို “ဟုတွာ
 ဟောတိဘာဝ” ဟု ဖွင့်၍ အဝိဂမတောကို “အနုပရမနတော” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။
 ထို့ကြောင့် “တဗ္ဘာဝဝိဂမတော” ကို ထို ဟုတွာ ဟောတိအဖြစ်၏မကင်းခြင်းကြောင့်-
 ဟု ပေးရသည်။ အနုပရမံ-ကို အနုပစ္စေဒံ-ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဝတ္ထမာန် ၄-မျိုးကို ပြရာဝယ် “ပဝတ္တာ ဝိရတ
 (ပဝတ္တာဝိရာမ)” ဝတ္ထမာန်ဟု ရှိ၏။ ထို ပဝတ္ထ အဝိရာမ ဝတ္ထမာန်ကိုပင် ဤ၌
 “ဟုတွာ ဟောတိဘာဝ + အနုပရာမ” ဟု ဆို၍ ထို အနုပရာမကိုပင် အနုပစ္စေဒံ-ဟု
 ထပ်ဖွင့်သည်။

၃၆၀

ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ

မြို့ မဟာ

ပုန ဟုတ္တာ အဘာဝတောတိ၊ ကား။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ်သည်။ ဟုတ္တာ၊
ဖြစ်၍။ ပစ္စုပ္ပန္နဘူတဿ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ပြီးသော တရား၏။ ပုန၊ တဖန်။ ဝါ၊
ထပ်၍။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ်သည်။ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝတော၊
ပစ္စုပ္ပန်၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (နဟေဝန္တိ ပဋိက္ခိပတိ—၌ စပ်။)

ယသ္မာ တန္တိ၊ ကား။ ဟုတ္တာ၊ အနာဂတ် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၍။ ဘူတံ၊ ဖြစ်
သော။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ တံ၊ ထို တရားသည်ပင်။ (သင်္ချံ ဂတံ—
၌ စပ်။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ်သည်။ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။
ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်လသော်။ ဟုတ္တာ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။
သင်္ချံ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတံ၊ ရောက်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။
ဒုတိယမ္ပိ၊ ၂-ကြိမ်မြောက်လည်း။ ဟုတ္တာ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနံ၊ ပြောဆို
ခြင်းကို။ အရဟတံ၊ ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဋိဇာနာတိ၊ အာမန္တာဟု
ဝန်ခံ၏။ ဣတိ၊ ဤ သည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏
အလိုတည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဓမ္မေ၊ ပရမတ္ထ သဘာဝ
ဖြစ်သောတရား၌။ ဟုတ္တာ ဟောတိဘာဝါနုပရမံ၊ ဟုတ္တာ ဟောတိ အဖြစ်၏
မကင်းခြင်းကို။ ဝဒန္တဿ၊ ဆိုသော ပရဝါဒီ၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။) အဓမ္မေ၊
ပရမတ္ထ သဘာဝ ဓမ္မ မဟုတ်သော။ သသဝိသာဏေ၊ ယုန်ချို၌။ န ဟုတ္တာ
န ဟောတိ ဘာဝါနုပရမေ၊ န ဟုတ္တာ န ဟောတိ အဖြစ်၏ မကင်းခြင်းသည်။
အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအဓိပ္ပာယ်ော၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ အထ နန္တိအာဒိ၊
ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။

ပဋိက္ခိတ္တနယေနာတိ၊ ကား။ ကာလနာနတ္ထေန၊ ကာလ၏ ထူးသည်၏
အဖြစ် အားဖြင့်။ (ပဋိက္ခိပိတ္တာ—၌ စပ်။) ပဋိညာဏနယေနာတိ၊ ကား။
အတ္တာနာနတ္ထေန၊ အနက်၏ မထူးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ (ပဋိဇာနာတိ-
၌ စပ်။) [အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ပန၊ ထိုသို့ပင်

၁။ ဟုတ္တာ ။ ပေ ။ အဘာဝတောတိ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဟုတ္တာ”ကို “အနာ-
ဂတံ ဟုတ္တာ”ဟု ၎င်း၊ ဘူတဿကို “ပစ္စုပ္ပန္နဘူတဿ” ဟု၎င်း၊ နောက် ဟုတ္တာ
ကိုလည်း အနာဂတံ ဟုတ္တာဟု၎င်း၊ အဘာဝတော ကို ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝတောဟု၎င်း
ဖွင့်သည်။ [ဤ ပဌမ အမေး၌ ပရဝါဒီသည် ပဝတ္ထာဝိရာမ ဝတ္ထမာန်ဟု မယူဆပဲ
“ဟုတ္တာဘူတ ဖြစ်ပြီးသော တရား၏ နောက်ထပ် ဟုတ္တာဘူတ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်
န ဟေဝံ ဝတ္ထဗေ”ဟု ပယ်သည်။

၂။ ယသ္မာ တန္တိ ။ တံ ကို “တံ ဟုတ္တာ ဘူတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ”ဟု ဖွင့်၏။ ရှေ့၌
ပြအပ်ပြီးသော တံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟုတ္တာ ဘူတဿ”ကို ရည်ရွယ်၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ဤ “တံ
ပစ္စုပ္ပန္နံ”ပုဒ်ကို တသ္မာ၏ နောက်၌ရှိသော ဝစနံ အရဟတိ-၌ စပ်ပါ။

ပဋိက္ခိတ္တနယဖြင့် ပယ်၍ ပဋိညာတနယဖြင့် ဝန်ခံပါသော်လည်း။ အတ္တာနာနတ္တံ၊ အနက်၏ မထူးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဣစ္ဆန္တောပိ၊ အလို ရှိပါသော်လည်း။ အနာဂတဿ၊ အနာဂတ်တရား၏။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ ဟောတိဘာဝံ၊ ဟောတိ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၏။ အနာဂတေ၊ အနာဂတ်၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ ဟုတ္တာဘာဝံ၊ ဟုတ္တာ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ ပဋိဇာနာတိ၊ ဝန်ခံနိုင်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တေန၊ ထို ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တာနာနတ္တမေဝ၊ အနက်၏ မထူးသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ အနုညာယတိ၊ ခွင့်ပြုအပ်၏။ အနာဂတေ၊ အနာဂတ် တရား၌။ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝေ၊ ပစ္စုပ္ပန်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန် တရား၌။ အနာဂတဘာဝေ၊ အနာဂတ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ န အနုညာယတိ၊ ခွင့်မပြုအပ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။

ပုရိမံ ပဋိက္ခိတ္တပဉ္စံ ပရိဝုတ္တိတုတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) အနုညာတပဉ္စဿ၊ ခွင့်ပြုအပ်သော သိခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်၏။ ဟုတ္တာ ဟောတိ ဟုတ္တာ ဟောတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ဧဝံ၊ အပြစ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [“အပရော နယော” မရောက်မီ ပဌမ နည်းတုန်းက ဆိုခဲ့ပြီ။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝုတ္တဧဝံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိသော

၁။ အနုညာတပဉ္စဿ။ ။ အနုညာတပဉ္စဿာတိ “တညေဝ အနာဂတံ၊ တံ ပစ္စုပ္ပန်တံ၊ အာမန္တာ”တိ ဧဝံ အတ္တာနာနတ္တံ (အတ္တ၏မထူးသည်၏အဖြစ်ကို) သန္ဓာယ အနုညာတဿ အတ္တဿ-ဟု အနုဋ္ဌိကာ ဖွင့်၏။ “အာမန္တာ”ဟု အဖြေ တိုင်အောင် ဆိုလိုသောကြောင့် “ပဉ္စဿ”အရ ပြဿနာကို မယူစေပဲ အနက်ကို “ပဉ္စ”ဟု ယူစေလိုသည်။ ဤတုံ့ကြွေတော ဟိ အတ္ထော ပဉ္စော-သိခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်သည် ပဉ္စ မည်၏။-အနုဋ္ဌိကာ။

၂။ ဧဝံ၊ အတ္ထော။ ။ ဧဝံ၊ အတ္ထောတိ အနာဂတံ ဟုတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္န-တူတဿ ပုန အနာဂတံ ဟုတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝါပတ္တိသင်္ခါတော ဧဝံ၊ အတ္ထော ပုရိမနယေ (အပရော နယော မရောက်မီ ရှေ့နည်း၌)၊ ယဒိ တေ တံ အနာဂတံ ဟုတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟောန္တိ ဟုတ္တာ ဟောတိတိ သင်္ခံ ဂတံ ပုန ဟုတ္တာ ဟောတိ-ဟု ယဒိ သဒ္ဓါ ဖြင့် ပြုအပ်သော စကားကို ရည်ရွယ်၍ “ဟုတ္တာ ဟောတိ ဟုတ္တာ ဟောတိတိ ဧဝံ၊ အတ္ထော”ဟု ဆိုသည်။

၃။ ဝုတ္တဧဝံ။ ။ ဧဝံ ။ အတ္ထော။ ။ စာအုပ်တို့၌ “အဝုတ္တဧဝံ”ဟု ရှိသော်လည်း “ဧဝံ၊ အတ္ထော” ဟူသော ရှေ့စကားကို ထောက်၍ ဝုတ္တဧဝံဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်လည်းညီ အဓိပ္ပါယ်လည်းမှန်သည်။ [ရှေးနိဿယ၌လည်း “ဝုတ္တဧဝံ”ဟု မူကွဲရှိ၏။] “ပဋိက္ခိတ္တပဉ္စံ”ဟူသည် “ဟုတ္တာ ဟောတိ ဟုတ္တာ ဟောတိတိ”ကို

ပြဿနာကို။ အတိက္ကမ္မ၊ ကျော်လွန်၍။ ပဋိက္ခိတ္တပဉ္စ၊ ပယ်အပ်သော ပြဿနာကို။ ပုန၊ တဖန်။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ တေန၊ ထိုအနာဂတ်ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၏ ဟုတွာ ဟောတိ အဖြစ်ကို ပယ်ကြောင်းစကားဖြင့်။ စောဒေတိ၊ န ဟုတွာ နဟောတိဟု စောဒနာ၏။ လူတိအတ္ထော။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ “ဟုတွာ ဟောတိ” ဟူသော ပြဿနာ၌။ အတ္ထာနာနတ္ထေန၊ အနက်၏ မထူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟုတွာ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ အနုဇာနန္တဿ၊ ခွင့်ပြုသော ပရဝါဒီ၏။ ဒေါသော၊ အပြစ်သည်။ ကာလနာနတ္တာယေဝ၊ ကာလ၏ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ အနာဂတိ၊ အနာဂတ်တရားသည်။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်လော။ လူတိ၊ ဤ ပြဿနာကို။ ပဋိက္ခေပေန၊ ပယ်မြစ်ခြင်းကြောင့်။ ကထံ ဟောတိ၊ အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း။ လူတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ တဿေဝ၊ ထို ပရဝါဒီ၏ပင်။ အနုဇာနနပဋိက္ခေပတော၊ ပဌမ ပြဿနာကို ခွင့်ပြု၍ ဒုတိယပြဿနာကို ပယ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ လူတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဧကေကန္တိ၊ ကား။ အနာဂတမ္ပိ၊ အနာဂတ်တရား တပါးတည်းသည်လည်း။ န ဟုတွာ န ဟောတိ၊ နဟုတွာ နဟောတိ မည်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နမ္ပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား တပါးတည်း သည်လည်း။ န ဟုတွာ န ဟောတိ၊ မည်၏။ လူတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တဒုဘယံ၊ ထို တရား ၂-ပါးကို။ ဂဟေတွာ၊ ဟူ၍။ ဧကေကံ၊ တပါးတပါးကို။ န ဟုတွာ န ဟောတိ န ဟုတွာ န ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊

“န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”ဟု ပယ်အပ်သော ပဌမ ပြဿနာတည်း။ ထို ပြဿနာကို ယူ၍ “တေန၊ ထိုပယ်ကြောင်း စကားဖြင့်။ စောဒေတိ၊ န ဟုတွာ န ဟောတိ၊ န ဟုတွာ န ဟောတိ-လော”ဟု စောဒနာသည်။

၁။ ဗေန စောဒေတိ။ ။တေနာတိ အနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာ နံ ဟောတိ ဟုတွာ ဘာဝပဋိက္ခေပေန။ (အနာဂတ်တရား၏ ဟောတိ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ပစ္စုပ္ပန် တရား၏ ဟုတွာ အဖြစ်ကို၎င်း ပယ်ကြောင်း စကားဖြင့်။) စောဒေတိ၊ (န ဟုတွာ န ဟောတိ၊ န ဟုတွာ န ဟောတိ-လော-ဟု စောဒနာသည်။)

၂။ ဧတ္ထ ။ ပေ ။ ကထံ ဟောတိ။ ။[ဧတ္တာတိ ဟုတွာ ဟောတိတိ တေသ္မိံ ပဉ္စေ၊ ကထံ ဟောတိ ဒေါသောတိ၊ -အနု။] ဟုတွာ ဟောတိဟူသော ဤ ပြဿနာ၌ အနက် အရ မထူးသည့်အတွက် “ဟုတွာ ဟောတိ-လော”ဟု မေးရာ၌ ဝန်ခံသော ပရဝါဒီမှာ ကာလထူးသည့်အတွက်ကြောင့်ပင် “အနာဂတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်လော”ဟု မေးရာ၌ ပယ်ခြင်းကြောင့် “ဒေါသော ကထံ ဟောတိ-အပြစ်သည် အဘယ်သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း-ဟု ပရဝါဒီဘက်က မေးသည်။

၃။ တဿေဝ ။ ပေ ။ ပဋိက္ခေပတော။ ။[တဿေဝါတိ ပရဝါဒီနော ဝေ၊ -အနု။] ထို ပရဝါဒီတယောက်တည်း၏ပင် ပဌမ ပုစ္ဆာကို ခွင့်ပြု၍ ဒုတိယပုစ္ဆာကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အပြစ် ဖြစ်သည်။ -ဟူလို။

ဆိုအပ်ပြီ။ ဧကေကမေဝ၊ ၂-ပါးစုံကိုမယူပဲ တခုစီ တခုစီကိုသာလျှင်။ န ဟုတွာ န ဟောတိ န ဟုတွာ န ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ပုရိမသ္မိံ၊ ရှေးဖြစ်သော။ ဧကေကံ ဟုတွာ ဟောတိ ဟုတွာ ဟောတိတိ ဝစနေပိ၊ ဟူသောစကား၌လည်း။ သေ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အနာဂတဿ၊ အနာဂတ်တရား၏။ ဟုတွာ ဟောတိတိ၊ ဟူသော။ နာမံ၊ အမည်၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၏။ ဟုတွာ ဟောတိတိ၊ ဟူသော။ နာမံ၊ အမည်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေပိ၊ ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ နာမာနိ၊ အမည်တို့ကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍။ ဟုတွာ ဟောတိ ဟုတွာ ဟောတိတိ၊ ဟုတွာဟောတိ ဟုတွာ ဟောတိ ဖြစ်သလောဟူ၍။ စောဒိတံ၊ စောဒနာ အပ်ပြီ။ တထာ၊ ထို့အတူ။ [ဒွေပိ နာမာနိ သင်္ဂဟေတွာကို ညွှန်းသည်။] န ဟုတွာ န ဟောတိ နဟုတွာ န ဟောတိတိတိ၊ ဖြစ်သလော ဟူ၍။ စောဒိတံ၊ စောဒနာအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယေ၊ အဋ္ဌ ကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

သဗ္ဗတော အန္ဓကာရေန ပရိယောနဒ္ဓေါ ဝိယာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ အပရိယောနဒ္ဓေန၊ အမှိုက်မှောင်သည် မမြေးယှက်အပ်သူသည်။ (သမာနေန၊ ဖြစ်လသော်။) ပဋိဇာနိတဗ္ဗံ၊ အာမန္တာဟု ဝန်ခံထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒသေတိ၊ ပြ၏။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၂ ပါးသောနည်းတို့တွင်။ ပုရိမနယေ၊ ရှေးနည်း၌။ ဟုတွာ၊ အနာဂတ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၍။ ဘူတဿ၊ ပစ္စုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သော တရား၏။ ပုန၊ တဖန်။ (ထပ်၍။) ဟုတွာ ဟောတိဘာဝေါ၊ ဟုတွာ ဟောတိ၏အဖြစ်ကို။ စောဒိတော၊ စောဒနာ အပ်ပြီ။ ဒုတိယနယေ၊ နည်း၌။ အနာဂတာဒိသု၊ အနာဂတ် အစရှိသောတရားတို့တွင်။ ဧကေကဿ၊ တပါး တပါးသော တရား၏။ ဟုတွာ ဟောတိနာမတာ၊ ဟုတွာ ဟောတိ မည်သည်၏ အဖြစ်ကို။ စောဒိတာ၊ စောဒနာအပ်ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။ [အနာဂတာဒိသု၌ အာဒိအရ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် တို့ကိုယူပါ။ မှန်၏- ပထမဝါရ၌ အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ၂-ပါးတွင် တပါးပါးကို “ဧကေကံ” ဟု ဆို၏။ ဒုတိယဝါရ၌ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ၂-ပါးတွင် တပါးပါး ကို “ဧကေကံ” ဟု ဆို၏။ တတိယဝါရ၌ အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ၃-ပါးတွင် တပါးပါးကို “ဧကေကံ” ဟု ဆို၏။]

ဝစနေသောဓနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃၆၄

ကထာဝတ္ထု မူလဒီကာ နိဿယ

[မဟာ

အတိတဉာဏာဒိကထာ အဖွင့်

၂၉၀။ ပုန ပုဋ္ဌော ။ ပေ ။ အတ္ထိတာယ ပဋိဇာနာတိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤစကားရပ်၌။ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်ကို။ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်။) တေနာတိ၊ တေန ဟူသော။ တေန အနုဝတ္ထမာနာပေက္ခာစနေနံ ။ ဤအစဉ် လိုက်လာသည်ကို ရှင်းခြင်းရှိသောစကားဖြင့်။ ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဝုစ္စတိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ကို ဟောအပ် ဟောနိုင်သနည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗ၊ စိစစ်ထိုက်၏။

အတိတဉာဏာဒိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

အရဟန္တာဒိကထာ အဖွင့်

၂၉၁။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ သရာဂါဒိဘာဝေ၊ သရာဂ အစရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ၊ သေ၍။) ပုထုဇ္ဇနေန၊ ပုထုဇဉ်နှင့်။ အနာနတ္တံ၊ မထူးသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဗြဟ္မစရိယဝါသယ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးရခြင်း၏။ အဖလတာ၊ အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ယုတ္တိဝိရောဓော၊ အသင့်ယုတ္တိနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း မည်၏။ ဣတိ ဝေမာဒိကော၊ ဤသို့ အစရှိသည်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။

အရဟန္တာဒိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပဒသောနေကထာ အဖွင့်

၂၉၂။ တေန ကာရဏေနာတိ(ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဝုတ္တိ ဟောတိ-၌ စပ်။) အတိတအတ္ထိသဒ္ဓါနံ။ အတိတ သဒ္ဓါ၊ အတ္ထိ သဒ္ဓါတို့၏။

၁။ အနုဝတ္ထမာနာပေက္ခာနစနေန။ ။ပါဠိတော်၌ “အတိတံ ဉာဏံ အတ္ထိတံ အာမန္တာ” ၏ နောက်ဝယ် “တေန ဉာဏေန ဉာဏကရဏီယံ ကရောတိ” ဟု ပြဿနာ ရှိ၏။ ထို့ပြဿနာ၌ “တေန ဉာဏေန” အရ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ရအောင် အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြ တား၏။ ထိုတေနသည် ရှေးပြဿနာမှ လိုက်လာ၍ အနုဝတ္ထမာနဖြစ်သော ထို တေန ဉာဏေနကို ငဲ့လျက်ရှိသော သဒ္ဓါဖြစ်ရကား ထို အတိတဉာဏ်ကို ဟောသော သဒ္ဓါ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတိတဉာဏ်ကို စွဲရသော ထိုတေန သဒ္ဓါဖြင့် မည်သို့သောနည်း ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ကို ဟောနိုင်၏-ဟု စိစစ်ထိုက်သည်ဟူလို။

အနုဒ္ဓိကာ။ ။အနုဒ္ဓိကာ၌ကား တေနဖြင့် ရှေးပုစ္ဆာ၌ ပါသော “အတိတံ ဉာဏံ” ကို ပြန်၍ သုံးသပ်သည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ဉာဏ်ကား ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ပင် ဖြစ်၏။ အတိတံ တရားကို အာရုံပြုသောကြောင့်သာ “အတိတဉာဏ်” ဟု ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ပုန ပုဋ္ဌော အတိတာရမ္မဏံ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏံ” စသည်ကို ဆို ထားသည်-ဟု အဋ္ဌကထာဘက်က လိုက်၍ ဖြေသည်။

ကေတုတ္တံ၊ တူသော အနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အတ္ထိသဒ္ဓတ္တဿ၊ အတ္ထိသဒ္ဓါ၏ အနက်၏။ နွာတိတဘာဝတော စ၊ နွာတိတ မည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား ၃-ပါးလုံး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အတိတ်၊ အတိတ ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော တရားသည်။ ဝါ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သည်။ နွာတိတံ၊ နွာတိတသည်၎င်း။ ဝါ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုးလုံးသည်၎င်း။ နွာတိတဉ္စ၊ နွာတိတ တရားသည်လည်း။-အတိတ်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုးလုံးသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပဒသောဓနကထာ၌။ [ရှေး နိဿယ၌ “သဗ္ဗတ္ထိကထာ၌” ဟု စွဲလေ၏။] အတိတာဒိနံ၊ အတိတ် အစရှိကုန်သော တရားတို့၏။ အတ္ထိတံ၊ အတ္ထိမည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝဒန္တဿ၊ ပြောဆိုသော။ ပရဝါဒိဿေဝံ၊ ပရဝါဒိ၏သာ။ အယံ ဒေါသော၊ ဤ အပြစ်သည်။ ယထာ၊ အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာနံ အတ္ထိတံ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တဿ၊ ပြောဆိုသော။ သကဝါဒိဿ၊ သကဝါဒိ၏။ (အယံ ဒေါသော၊ သည်။) န အာပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဋိပါဒေတဗ္ဗံ၊ ထပ်မံ၍ သိစေထိုက်သေး၏။ ဝါ၊ အတည်ဖြစ်စေထိုက်သေး၏။

ပဒသောဓနကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။
သဗ္ဗမတ္ထိတိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ ဧတ္ထ ပန ။ ပေ ။ ပဋိပါဒေတဗ္ဗံ။ ။ပါဠိတော်၌ “အတိတ် အတ္ထိ၊ အတ္ထိ သိယာ အတိတ်၊ သိယာ နွာတိတံ”ဟု ပရဝါဒိဖြေရာ၌ နှိပ်ကြောင်းအပြစ်သည် ရောက်၏။ “နိဗ္ဗာနံ အတ္ထိ၊ အတ္ထိ သိယာ နိဗ္ဗာနံ၊ သိယာ နော နိဗ္ဗာနံ” သကဝါဒိဖြေရာ၌ ပရဝါဒိက နှိပ်သော်လည်း “အပြစ်မရောက်”ဟူရာဝယ် သကဝါဒိမှာ အပြစ်မရောက်ခြင်း၊ ပရဝါဒိမှာတော့ အပြစ်ရောက်ခြင်း၏အကြောင်းကို အတည်ဖြစ်အောင် ပြုထိုက်သည်။ [ပဋိပါဒနာ ပတိဋ္ဌာပနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။-အနု။]

အနုဋီကာ။ ။ယေန ဟိ အာကာရေန အတိတဿ အတ္ထိတာဝေါ ပရဝါဒိနာ ကုဏ္ဍိတော၊ တေနာကာရဿ အနတိတဿ (အတိတ် မဟုတ်သော) အနာဂတဿ ပစ္စုပ္ပန္နဿ စ သော (ထို အတ္ထိ၏အဖြစ်ကို) ကုဏ္ဍိတော၊ ကေန ပန အာကာရေန ကုဏ္ဍိတောတိ၊ သင်္ခတာကာရေန (သင်္ခတအခြင်းအရာအားဖြင့် ကုဏ္ဍိတော) ။ ပေ ။ အသင်္ခတာကာရေန အညဿ အနုပလဗ္ဗနတော တထာ (ထို အသင်္ခတအခြင်းအရာအားဖြင့်) နိဗ္ဗာန မေဝ အတ္ထိတံ ပုရိမပဒါဝဓာရဏေ (နိဗ္ဗာနံ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကို ဝေ-ဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်း ဟူသော) အတ္ထေ ဂယုမာနေ “အတ္ထိ သိယာ နိဗ္ဗာနံ၊ သိယာ နော နိဗ္ဗာနံ” စောဒနာ အနောကာသာ။ ဤသို့ စောဒနာခွင့် မရှိပဲ စောဒနာ ခံရသောကြောင့် ပရဝါဒိက အပြစ်တင်သော်လည်း သကဝါဒိ၌ အပြစ်မရောက်ပါ။ ပရဝါဒိ၌ကား အပြစ်တင်သင့်သောကြောင့် အပြစ်ရောက်သည်-ဟူလို။

၇-ကေစ္စံ အတ္ထိတိကထာ

၁-အတိတာဒိကေစ္စကထာ အဖွင့်

၂၉၉။ တိဏ္ဍံ ရာသီနန္တိ၊ ကား။ အဝိပက္ခဝိပါက ဝိပက္ခဝိပါက အဝိ-
 ပါကနံ၊ အဝိပက္ခဝိပါကအစု၊ ဝိပက္ခဝိပါကအစု၊ အဝိပါကအစုတို့၏။
 (ဝသေန-၌ စပ်။) ဝေါဟာရဝသေန၊ အကျိုးပေး၍ မပြီးသေးသောကံသည်
 ရှိ၏ဟု ပြောဆိုရိုး၏အစွမ်းဖြင့်။ အဝိပက္ခဝိပါကနံ၊ မရင့်ကျက်သေးသော
 အကျိုးရှိသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့၏။ အတ္ထိတံ၊ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။
 ဝဒန္တော၊ ပြောဆိုသော ပရဝါဒီကို။ ကံထံ၊ အဘယ်ကြောင့်။ စောဒေ-
 တဗ္ဗော၊ စောဒနာထိုက်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်။
 ကမ္မုပစယံ၊ ဆည်းပူးအပ်ပြီးသော ကံ ဟူသော။ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တံ၊ စိတ်နှင့်
 မယှဉ်သော။ သင်္ခါရံ၊ သင်္ခါရအမျိုးကို။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ပရဝါဒီတို့အလိုရှိကြ၏။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ (သင်္ဂဟကာရော)ဝိစာရေတိ၊ စိစစ်၏။

ကေစ္စံ အတ္ထိတိကထာဝတ္ထနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၈-သတိပဋ္ဌာနကထာ အဖွင့်

၃၀၁။ လောကုတ္တရာဘာဝံ ပုစ္ဆနတ္ထာယာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ လောကီယ-
 လောကုတ္တရာယ၊ လောကီ လောကုတ္တရာဖြစ်သော။ သမ္မာသတိယာ၊ သမ္မာ
 သတိ၏။ သတိပဋ္ဌာနတ္တာ၊ သတိပဋ္ဌာန်မည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊
 တနည်း။ လောကုတ္တရာယယေဝ၊ လောကုတ္တရာသတိ၏သာ။ ပရမတ္ထသတိ-
 ပဋ္ဌာနတ္တာ၊ အစစ်အမှန် သတိပဋ္ဌာန်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဿာ၊ ထိုသတိ
 ပဋ္ဌာန်၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ လောကုတ္တရာဘာဝံ၊ လောကုတ္တရာ၏အဖြစ်ကို။
 ပုစ္ဆနတ္ထာယ၊ မေးခြင်းအကျိုးငှါ။ (ဝုတ္တာနိ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

၁။ ကံထံ စောဒေတဗ္ဗော။ ။အကျိုး မပေးရသော ကံသည် သတ္တဝါတို့
 သန္တာန်၌ လောကပြောရိုးအားဖြင့် “အတ္ထိ-အရိ”ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတ္ထိ မေ
 ကတံ-ငါ့မှာ ပြုအပ်ပြီးသော ကံရှိ၏ဟု ပြောကြသည်။ ထိုသို့ လောကပြောရိုးအတိုင်း
 ပြောသော ပရဝါဒီကို အဘယ်ကြောင့် “ဟဉ္စိ”စသည်ဖြင့် ဌပနာထား၍ အပြစ်
 တင်ထိုက်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသည်။

၂။ ဝိစာရေတိ ။ ပေ ။ ဣစ္ဆန္တိတိ။ ။ “ကမ္မုပစယံ ။ ပေ ။ ဣစ္ဆန္တိ”ဟု အဋ္ဌ
 ကထာ၌ တိုက်ရိုက်မပါ။ “ကမ္မာနံ အဝိနာသသင်္ခါတော ကမ္မုပစယော နာမေကော
 အတ္ထိ”ကို ကောက်ချက်ချ၍ ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ ပရဝါဒီတို့၏ အယူကို အဋ္ဌ
 ကထာအဓိပ္ပါယ်၌ ပြထားပြီ။ “ဝိစာရေတိ”အရ “စိစစ်ခြင်း”ဟူသည် သင့်-မသင့်ကို
 စိစစ်ခြင်း မဟုတ်။ “ကမ္မာနံ ။ ပေ ။ လဒ္ဓိယံ ဌတ္တာ”ဟု ပရဝါဒီ၏ အယူမှားကို
 ပြခြင်းသည်ပင် “စောဒနာထိုက်ကြောင်းကို စိစစ်ရာရောက်သည်”ဟု မှတ်ပါ။

၀၄]

၉-ဟေဝတ္ထိကထာ

၃၆၇

ပဘေဒပုစ္ဆာဝသေနာတိ၊ ကား။ လောကီယလောကုတ္တရာသတိပဋ္ဌာန-
သမုဒါယဘူတဿ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ သတိပဋ္ဌာန် အပေါင်း ဖြစ်၍
ဖြစ်သော။ သတိပဋ္ဌာနဿ၊ သတိပဋ္ဌာန်၏။ ပဘေဒါနံ၊ အပြားတို့ကို။ ပုစ္ဆာ
ဝသေန၊ မေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဝုတ္တာနိ-၌ စပ်။)

သတိပဋ္ဌာနကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-ဟေဝတ္ထိကထာ အဖွင့်

၃၀၄။ အယောနိသောပတိဋ္ဌာပိတတ္တာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ အဝတ္ထဗျုတ္တ-
ရေနံ၊ ခွဲခြား၍ဖြစ်စေ၊ တဖန် မေး၍ဖြစ်စေ မဆိုထိုက်သောအဖြေရှိသော။
ဥပေက္ခိတဗ္ဗေန၊ လျစ်လျူရှုထိုက်သော ဝါဒဖြင့်။ ပတိဋ္ဌာပိတတ္တာ၊ တည်စေ
အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“အပ္ပတိဋ္ဌာပိတာယေဝ၊ မတည်စေအပ်သည်
သာ”၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။

ဟေဝတ္ထိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မဟာဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ အဝတ္ထဗျုတ္တရေန။ ။သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သကဘာဝေန အတ္ထိ-ရုပ် စသော
တရားအားလုံးတို့သည် မိမိ၏ ရုပ်အဖြစ် စသောအားဖြင့် ရှိကုန်၏။ ဗရဘာဝေန
နတ္ထိ-ရုပ်မှတစ်ပါး အခြားတရား၏ အဖြစ်ဖြင့် မရှိ။ ဣတိ ပဝတ္ထော ပရဝါဒိ ဝါဒေါ
(ကို) ယထာ ဝိဘဇ္ဇ ပဋိပုစ္ဆာ ဝါ န ဗျာကာတဗ္ဗော-ခွဲခြားဝေခွဲ၍၎င်း၊ တဖန်
ပြန်မေး၍၎င်း၊ မဖြေထိုက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ ဧကံသတော န ဗျာကာတဗ္ဗော ဝိသေသာ
ဘာဝတော-ဤအတူ အထူးမရှိသောကြောင့် မဖြေထိုက်၊ ကေဝလံ ဌပနိယပကေ
တိဋ္ဌတိ- ဖြေခြင်းမဖက် သက်သက် မဖြေပဲ ထားထိုက်သော အဖို့၌ တည်၏။ ဣတိ၊
အဓိပ္ပါယ်မှာဟ အဝတ္ထဗျုတ္တရေနာတိ။ - အနု။

၂-ဒုတိယဝဂ္ဂ

၁-ပရူပဟာရ အဖွင့်

၃၀၇။ အဓိမာနိကာနံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရပြီဟု လွန်ကဲသော မှတ်ထင်ခြင်းရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိဒဿနံ၊ သုက်လွှတ်ခြင်းကို မြင်ခြင်းကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ (ကသွား၊ ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုအဓိမာနိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သမာဓိဝိပဿနာဟိ၊ သမထ ဝိပဿနာတို့ဖြင့်။ ဝိက္ခမ္ဘိတရာဂါဝံ၊ ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော ရာဂရှိကုန်သည်သာ။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ဗာဟိရကာနဗ္ဗိ၊ သာသနာပဉ္စဖြစ်ကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကာမေသု၊ ဝတ္ထု အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌။ ဝီတရာဂါနံ၊ ကင်းပြီးသော ရာဂ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ၊ သုက်လွှတ်ခြင်း၏။ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဓိမာနိကာနံ၊ တို့၏။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိဒဿနံ၊ ကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ ၏။) ပန၊ စင်စစ်ကား။ အဓိမာနိကပုဗ္ဗာ၊ ရှေး၌ အဓိမာနိက ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ ထို့ကို။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

၃၀၈။ ဗျဝသာယတ္ထေတိ၊ ကား နိစ္ဆယတ္ထေ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း အနက်၌။ (ပဝတ္ထော နိပါတော-၌ စပ်။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဗျဝသာယတ္ထေဟု ဖွင့်ပါသော်

၁။ ဝိက္ခမ္ဘိတရာဂါဝံ။ ။ အဝိက္ခမ္ဘိတရာဂါနံ အဓိမာနိကတာယ အဘာဝ-တောတိ-မခွါအပ်သော ရာဂရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ “ငါသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရပြီဟူသော အဓိမာန၏ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ယာဝ အဓိမာနိကာတာဝ သမ္ပဇာနာ နိဗ္ဗိ သုက္ကမန္တိ-အဓိမာန ရှိနေသမျှ အိပ်ခါနီး၌ သမ္ပဇည ရှိနေသောကြောင့် သုက်မလွှတ်နိုင်ပါ-ဟူလို-အနု။

၂။ အဓိမာနိကပုဗ္ဗာ ပန။ ။ “သုက်လွှတ်သော ရဟန်းများသည် ရှေးကသာ အဓိမာန ရှိ၍ ယခုအခါ အဓိမာန မရှိတော့ပဲ သတိသမ္ပဇညကင်း၍ အိပ်ကြသူများ” ဟု မှတ်ပါ။

၃။ (ဆဋ္ဌမုဉ္ဇ ဝသောယတ္ထေတိ-ဟု ရှိသည်။)

လည်း။ ကိံ ကာရဏာတိ။ ဟူ၍။ ကာရဏဿ၊ အကြောင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတတ္တာ၊ မေးအပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဗြဟ္မစရိယကထာယံဝိယ၊ ဗြဟ္မစရိယကထာ၌ကဲ့သို့။ ကာရဏတ္ထေတိ၊ ကာရဏတ္ထေဟူသော အနက်သည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။

ပရူပဟာရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅-ဝစီဘေဒကထာ အဖွင့်

၃၂၆။ ဝစီဘေဒကထာယံ၊ ၌။ လောကုတ္တရံ ပဌမဇ္ဈိနံ သမာပဇ္ဇောတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ပဌမမဂ္ဂံ၊ ရှေးဦးစွာသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထို သောတာပတ္တိမဂ်၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝိပဿတိ၊ ဝိပဿနာ ရှု၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခမိစ္ဆေ၊ ဒုက္ခဟူ၍သာ။ ဝါစံ၊ စကားကို။ ဘာသတိ၊ ပြောဆို၏။ သမုဒယောတိအာဒိနိ၊ သမုဒယော အစရှိသော စကားတို့ကို။ န ဘာသတိ၊ မပြောဆို။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ပရဝါဒီ၏ အလိုတည်း။

၃၂၇။ ယေန တံ သဒ္ဓံ သုဏာတိတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤ စကားသည်။ ဝစီသမုဋ္ဌာပနက္ခဏေ ဝေ၊ စကားကို ဖြစ်စေရာ ခဏ၌ပင်။ တေ သဒ္ဓံ၊ ဤ ဒုက္ခ ဟူသော အသံကို။ (သမာပဇ္ဇော၊ ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) သုဏာတိ၊ ကြားရ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဣစ္ဆိတော၊ ပရဝါဒီသည် အလိုရှိအပ်

၁။ ကိံ ကာရဏာတိ။ ပါဠိတော်ပုဒ်ရေး(၃၀၀)၌ “ကိံ ကာရဏာတိ၊ ဟန္တ ဟိ ဝိမတိ ဂါဟယိဿာမိတိ”ဟု ရှိ၏။ ဤသို့ ကာရဏကို မေးသောကြောင့် “ဟန္တသဒ္ဓါလည်း ဖြေဖို့ရန် အကြောင်းပြသော ကာရဏအနက်ပင် ဖြစ်သင့်၏”ဟု ဆိုသည်။ ဤစာသွားသည် ဗြဟ္မစရိယကထာတုန်းကလည်း ပါသောကြောင့် “ဗြဟ္မစရိယကထာယံ ဝိယ”ဟု ဆိုသည်။ ဆက်ဦးအံ့ - ကာရဏတ္ထ-ဟု ဆိုသော်လည်း ဝါကျ တခုလုံး၏ ကာရဏအနက်ကို ထွန်းပြသော ကာရဏဇောတကတည်း။

အနုဋီကာ။ ဝိမတိဂါဟဿ၊ ယုံမှားသံသယကို (ရဟန္တာကို) ယူစေခြင်း၏။ နိဋ္ဌိတတံ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကို။ ဟန္တ ဟိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ပရံ၊ သူတပါးကို။ ဇောတေတိ၊ ထင်လင်းစေ၏။ ဝါ၊ ထွန်းပြ၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဗျဝသာယတ္ထေတိ၊ ဤသို့ အနုဋီကာက ဟန္တ၏ ဗျဝသာယ အနက်ကိုပင် ယူစေလိုသည်။ ဤ၌လည်း “ဇောတေတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဟန္တ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ကား”ဟု နိဿယ အနက်ပေးဖွယ် မလို။ “ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ယုံမှားသံသယ ဖြစ်စေလိုခြင်း၌ ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုပြီ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ သိစေလိုခြင်းကို ဟန္တ-သဒ္ဓါက ထွန်းပြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

သော်။ ဝါ။ တနည်း။ အာရောပိတေ၊ ယုတ္တိကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်
ထိုအနက် တင်ထားအပ်သော်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

၃၃၂။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခန္ဓော၊ လောကုတ္တရာမဂ် ခဏ၌။ ဝစီဘေဒံ၊
စကားလုံး၏ ကွဲပြားခြင်းကို။ ဣစ္ဆတော၊ အလိုရှိသော။ ပရဿ၊ ပရဝါဒီ၏။
အဘိဘူသုတ္တာဟရဏေ၊ အဘိဘူသုတ်ကို ဆောင်ခြင်း၌။ အဓိပ္ပာယ်ော၊
အလိုကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။ [အဘိဘူသုတ္တာဟရဏေ အဓိပ္ပာယ်ော
ဝတ္ထဗ္ဗောတိ တေန၊ ဤပါ၌ဖြင့်။ တဒါဟရဏဿ၊ ထိုသုတ်ကို ပရဝါဒီက
ဆောင်ပြခြင်း၏။ အသမ္ပန္နတံ၊ သူ့ စကားနှင့် မဆက်စပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။
ဒဿတိ။ တေနာဟ “တသ္မာ အသာဓကန္တိ-အနု။ ပရဝါဒီကမူ အဘိဘူ
ရဟန္တာ၏ စကားကို လောကုတ္တရာ ဇောစိတ်ဖြင့် ပြောအပ်သော စကားဟု
ထင်ဟန်တူပါသည်။]

ဝစီဘေဒကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၇-စိတ္တဋ္ဌိတိကဿ အဖွင့်

၃၃၅။ စိတ္တဋ္ဌိတိကဿယံ၊ ၌။ စုလ္လာသိတိ ။ ပေ ။ အာဒိဝစနဝသေ-
နာတိ၊ ဟူသောစကား၌။ (အဓိပ္ပာယ်ော-၌ စပ်။) အရူပေယေဝ၊ အရူပဘုံ
၌သာ။ ဧဝံ၊ ဤသို့တခုတည်းသော စိတ်သည် အသက်ထက်ဆုံးတည်၏-ဟု
ပြောဆိုအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ [ဧဝန္တိ “ကေစိတ္တံ ယာဝတာယုကံ

၁။ ဣန္ဒြိယေ အာရောပိတေ ဝါ။ ။ ဣန္ဒြိယတေ ပရဝါဒီနာ သမ္ပဋ္ဌိန္ဒြိယေ၊
ပရဝါဒီက ဝစီသမုဋ္ဌာပကခဏ၌ပင် ထိုအသံကို ကြားရ၏ဟု ဝန်ခံအပ်သော် ပစ္စုပ္ပန်
သဒ္ဓါရုံကို သောတဝိညာဉ်က ကြားရသောကြောင့် သင့်၏။ (သို့မဟုတ်) အာရောပိ-
တေတိ ယုတ္တိနိဗ္ဗာရဏေန (ယုတ္တိကို ထုတ်ဆောင်သောအားဖြင့်) တသ္မိံ အတ္ထေ
ပတိဋ္ဌာပိတေ (ထိုအနက်ကို တည်စေအပ်သော်) ယုဇ္ဇတိ (ယေန တံ သဒ္ဓိံ သုဏာတိ
ဟူသော ဤစကားသည် သင့်၏)။ ဝစီသမုဋ္ဌာပနက္ခန္ဓာတော၊ ပန ပစ္စာ တံ သဒ္ဓိံ
သုဏာတိတိ ဣန္ဒြိယေ န ယုဇ္ဇတိ၊ (ကသ္မာ) သောတဝိညာဏဿ ပစ္စုပ္ပန္နာ-
ရမဏတ္တာတိ အဓိပ္ပာယ်ော။-အနု။ ဤစကားဖြင့် ယေန တံ သဒ္ဓိံ သုဏာတိ ဟူသော
စကားကို ဋီကာဆရာက အဓိပ္ပာယ်ယူပုံ စိစစ်၍ ပြနေသည်-ဟု မှတ်ပါ။

အနုဋီကာ။ ။ ယသ္မာ ပန အတ္တနာ နိစ္ဆာရိတံ သဒ္ဓိံ အတ္တနာပိ သုဏာတိ၊
တသ္မာ သောတဝိညာဏံ “ယေန တံ သဒ္ဓိံ သုဏာတိတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ ဝုတ္တန္တံ”
ဤသို့ အဋ္ဌကထာအဆိုကို တိုက်ရိုက်ဖွင့်ပြ၍ အဋ္ဌကထာစကားကို စိစစ်ဖွယ်မလို”ဟု
မူလဋီကာစကားကို ကန့်ကွက်သည်။

တိဋ္ဌတိ”တိ ဝုတ္တာကာရေန- အနု။] ယာဝတာယုကဋ္ဌာနံ၊ အသက် ထက်ဆုံး တည်ခြင်းကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ အညတ္တံ၊ အရူပဘုံမှ အခြားသောဘုံ၌။ ဝေံ၊အားဖြင့်။ယာဝတာယုကဋ္ဌာနံ၊ ကို။ န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ဣတိ ကတွာ၊ ဤသို့လုံးသွင်း၍။ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။အဓိပ္ပာယ်ော၊ ပရဝါဒီ၏ အလိုတည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဧတေန၊ ဤ တခုတည်းသော စိတ် သည် အရူပဘုံ၌ အသက်ထက်ဆုံး တည်၏ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပရဝါဒီ သည်။ (ပဿိတဗ္ဗာ-၌ စပ်။) န တွေဝ တေပိ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဒွိစိတ္တေဟိ သမောဟိ- တာတိ၊ ဟူသော။ ဒုတိယာပိ၊ ၂-ခုမြောက်လည်း ဖြစ်သော။ အနုကထာ၊ ဂါထာဝက်စကားကို။ ပဿိတဗ္ဗာ၊ ကြည့်ရှုထိုက်၏။ [တေပိ၊ ထို ဗြဟ္မာတို့ သော်မှလည်း။ ဒွိစိတ္တေဟိ၊ ၂-ခုသော စိတ်တို့သည်။ သမောဟိတာ၊ အတူ ပေါင်း၍ ထားအပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍)။ န တွေဝ တိဋ္ဌန္တိ၊ မတည် နိုင် ကုန်သည်သာ။] စ၊ ဆက်။ ပုရိမာယ၊ ရှေ့ဖြစ်သော။ ဝဿသတာဒိ- ဌာနာနုညာယ၊ အနှစ်တရာ အစရှိသော တည်နိုင်ခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း၏။ အဝိရောဓော၊ မဆန့်ကျင်ခြင်းကို။ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော၊ ထင်စွာဖြစ်စေထိုက်၏။

၁။ ဧတေန ပန ။ ဗေ ။ ပဿိတဗ္ဗာ။ ။ဧတေနာတိ ဧကမေဝ စိတ္တံ ရူပေ ယာဝတာယုကံ တိဋ္ဌတိတိ ဝေဝါဒီနာ (ဧတေန အဖွင့်) ဒုတိယာပိ အနုကထာ (န တွေဝ တေပိ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဒွိစိတ္တေဟိ သမောဟိတာ၊ ထို ဗြဟ္မာတို့သော်မှလည်း ၂-ခု သော စိတ်တို့သည် အတူပေါင်းထားအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ မတည်နိုင်ကုန်- ဟူသော ဤ ဒုတိယဂါထာဝက်ကိုလည်း) ပဿိတဗ္ဗာ၊ (ကဿာ) ပဌမကထာယ စိရကာလာ- ဝဋ္ဌာနဝစနဿ (ပဌမကထာဖြင့် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်ယံး တည်နိုင်ခြင်းကို ဆိုကြောင်းစကား၏) ဘာဝဝိဘာဝနတောတိ၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ထို ဒုတိယဂါထာဝက်က ထင်ရှားပြနိုင်သောကြောင့်တည်း။ [ထိုအဓိပ္ပာယ်ကို သာမန်ယူလျှင်သာ ပရဝါဒီ၏ အလိုကို ထင်ရှားပြရာရောက်၏။ သေသေချာချာ ယူလျှင်ကား စိတ် ၂-စိတ် တပြိုင်နက် မဖြစ်ဟု ဆိုလိုသောကြောင့် ပရဝါဒီ၏ အယူနှင့် မဆိုင်ပါ။ ထို ပါဠိတော်၌ “ဒွိဟိ စိတ္တေဟိ သံယုတာ”ဟု တွေ့ရ၏။]

၂။ ပုရိမာယ စ။ ဗေ ။ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ။ယာဝတာယုကံ တိဋ္ဌတိတိ ပဉ္စတော ပုရိမာယ၊ တတ္ထ ဟိ (ထို ပုရိမပုစ္ဆာ၌) ဝဿသတံ တိဋ္ဌတိတိ ပုစ္ဆာယ အာမန္တာတိ အနုညာ ကတာ၊ ပစ္စိမာယံ ပန (နောက်ပြဿနာ၌ကား) မနုဿာနံ ဧကံ စိတ္တံ ယာဝတာယုကံ တိဋ္ဌတိတိ ပဋိက္ခေပေါ ကတော၊ ဤသို့ ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်နေရကား မဆန့်ကျင်အောင် ထင်စွာ ပြထိုက်၏။

ဝဿသတာဒိ။ ။ဤ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ တဆက်တည်းလာသော “ဓမ္မေ ဝဿသတာနိ တိဋ္ဌတိ”စသည်ကိုသာ ယူရမည် မဟုတ်သေး။ဧကံ စိတ္တံ ဒီဝသံ တိဋ္ဌတိ စသည်ကိုလည်း ယူရမည်ဟု အနုဋီကာဖွင့်သည်။

မဟုတ္တံ မဟုတ္တန္တိ ပဉ္စော၊ ဟူသော ပြဿနာကို။ သကဝါဒိနာ၊ သကဝါဒီ
သည်။ ပုစ္ဆိတော ဝိယ၊ မေးအပ်သကဲ့သို့။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊
ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ သကဝါဒီက မေးအပ်သကဲ့သို့ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။
ပရဝါဒိနာ၊ ပရဝါဒီသည်။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးအပ်ပြီ။ ဣတံ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဧ။
စိတ္တဋ္ဌိတိကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-အနုပုဗ္ဗာဘိသမယကထာ အဖွင့်

၃၃၉။ အနုပုဗ္ဗာဘိသမယကထာယံ၊ ဌ။ အထဝါတိအာဒိနာ၊ အစ
ရှိသော ပါဌ်ဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤအနက်သဘောကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿတိ၊
ပြု၏။ (ကိံ၊ ကိံ။ ဒဿတိ၊ နည်း။) စတုန္တံ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ဉာဏာနံ၊
ဒုက္ခဒဿန စသော ဉာဏ်တို့၏။ ဧကမဂ္ဂဘာဝတော၊ တပါးတည်းသော မဂ်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကမဂ္ဂဿ၊ တပါးတည်းသော မဂ်၏။ ဗဟုဘာဝါပတ္တိ၊ များ
သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ စ၊ ဆက်။ အနုပုဗ္ဗန၊

၁။ မဟုတ္တံ ။ ပေ ။ ပုစ္ဆိတော ဝိယ။ ။ အဋ္ဌကထာစာအုပ်၌ ယခုရှိသော
ပါဌ်အတိုင်းဆိုလျှင် သကဝါဒီက မေးအပ်သကဲ့သို့ ဆိုထားရာရောက်၏။ [ထိုသို့
ဆိုထားပုံကို အဋ္ဌကထာအဓိပ္ပါယ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အနုဋီကာ။ ။ အနုဋီကာ၌ကား ယခုရှိသော အဋ္ဌကထာပါဌ်အတိုင်း မဟုတ်ပဲ
“မဟုတ္တံ မဟုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ပဉ္စော ပရဝါဒိဿ (ပရဝါဒီ၏ ပြဿနာတည်း)။
ဥပ္ပါဒဝယဓမ္မိနောတိ အာဒိသုတ္တတ္ထဝသေန ပဋိညာ သကဝါဒိဿာတိ ဟိ ဝုတ္တံ”ဟု
အဋ္ဌကထာပါဌ်တမျိုးကို သာဓကပြုထားသည်။ ထိုအနုဋီကာပါဌ်အတိုင်း အဋ္ဌကထာ၌
ရှိလျှင် အဓိပ္ပါယ် မှန်သောကြောင့် ပရဝါဒီ၏ ပုစ္ဆာဖြစ်ကြောင်းလည်း ထင်ရှားပြီ။
ဋီကာဆရာတွေအပ်သောပါဌ်၊ အနုဋီကာဆရာ တွေရသောပါဌ်တို့ အချင်းချင်းမတူဟု
မှတ်ပါ။

၂။ အထဝါတိ အာဒိနာ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “အထဝါ”ဟု စချီသော ဝါကျ
မရှိ။ “တာနိ ဝါ စတ္တာရိပိ။ ပေ။ ပဋိဇာနာတိ”ဟူသောစကားကို ရည်ရွယ်၍ အထဝါ
စသည်ကို ဆို၏-ဟု အနုဋီကာဆိုသည်။ [ဤ စကားအရ ဝါနှင့် အထဝါသည် အနက်
တူဟု သိရ၏။]

၃။ ဧကမဂ္ဂဘာဝတော။ ။ သစ္စာ ၄-ပါးကို သောတာပတ္တိမဂ် စသော မဂ်
တပါးတည်းက (ပရဝါဒီအလိုအားဖြင့်) ၄-ကြိမ် မြင်ရသောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို
မြင်သော သောတာပတ္တိမဂ်၊ သမုဒယကို ။ ပေ ။ နိရောဓကို ။ ပေ ။ မဂ္ဂသစ္စာကို မြင်ရ
သော သောတာပတ္တိမဂ်အားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်တွေ များနေဖွယ်မရှိပါလော-ဟု
မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “စတုန္တုဉာဏာနံ ဧကမဂ္ဂဘာဝတော”ဟု မိန့်သည်။ ဉာဏ်
၄-ပါး ပြားသော်လည်း ဉာဏ်၄-ပါးလုံး သောတာပတ္တိမဂ်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့်
မဂ်မများပါ-ဟူလို။

ဒုက္ခကို မြင်ခြင်းစသော အစဉ်အားဖြင့်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ၊ ကို။ သာဝေတိ၊
ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဥပပန္နံ၊ သင့်လျော်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့
နှလုံးသွင်း၍။ ပဋိဇာနာတိ၊ အာမန္တာဟု ဝန်ခံ၏။ (ဣတိ၊ ဤ အနက်သဘော
ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ၊ ပြ၏။

၃၄၄။ တဒါတိ၊ ကား။ ဒသေနေ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို မြင်ခြင်းသည်။
ပရိနိဋ္ဌိတေ၊ ပြီးဆုံးလသော်။ (ဖလေ ဌိတောတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ-ဋ္ဌိ စပ်။)

၃၄၅။ အဋ္ဌဟိ ဉာဏေဟိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ပဋိသမ္ဘိ-
ဒါ ဉာဏေဟိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တို့နှင့်။ သုဟ၊ တကွ။ အဋ္ဌသု၊ ၈-ပါးသော
ဉာဏ်တို့ကို။ ဂဟိတေသု၊ ယူအပ်ကုန်လသော်။ နိရုတ္တိပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိ-
ဒါဟိ၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၊ ပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်တို့ဖြင့်။ သောတာ-
ပတ္တိဖလသစ္စာကိရိယာ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက် ပြုခြင်းသည်။ ကထံ
ဟောတိ၊ အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊
စိစစ်ထိုက်၏။

အနုပုဗ္ဗာဘိသမယကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၀-ဝေါဟာရကထာ အဖွင့်

၃၄၇။ ဝေါဟာရကထာယံ၊ ၌။ ဥဒါဟု သောတာဒီနိပိတိ (ဧတ္ထ)၊
ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ဋ္ဌိ စပ်။) ဧကန္တလောကိယေသု၊
ဧကန္တလောကိယ တရား ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိသယဝိသယီသု၊ အာရုံ ဖြစ်သော
ရူပသဒ္ဓ စသော ဝိသယံ၊ ဝိသယရှိသော သောတပသာဒ စသော ဝိသယီတို့တွင်။

၁။ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏေဟိ ။ ပေ ။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ။ဓမ္မ-အတ္ထ ပဋိသမ္ဘိဒါ
၂-ပါးသည် အကြောင်း- အကျိုးကို အာရုံပြုသောကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို
မျက်မှောက်ပြုဖို့ အကြောင်းဖြစ်လျှင် ဖြစ်နိုင်ရာသေး၏။ သဒ္ဓါကို အာရုံပြုသော
နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ဓမ္မ အတ္ထနိရုတ္တိကို အာရုံပြုသော ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါတို့သည်
သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုဖို့အကြောင်း မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် စိစစ်ထိုက်
သည်-ဟု ခိုကာဆိုသည်။

အနုဋီကာ။ ။အနုဋီကာဌာကား ပဋိသမ္ဘိဒါတို့သည် မဂ်ကိုရသည်နှင့်တပြိုင်နက်
(ဖိုလ်)ကဲ့သို့ ရအပ်သော ဉာဏ်များ ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါးလုံးပင်
ဖိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်းကို ဝဉ်းစားထိုက်၏-ဟု ဆိုပြီးလျှင် “အဋ္ဌဟိ ဉာဏေဟိ”
ဟူသော ပါဠိတော်အတွက် နိက္ခပကဏ္ဍ၌လာသော “ဒုက္ခေ ဉာဏံ” စသော ဉာဏ်
၄-ပါးနှင့် “ပုဗ္ဗန္တေ ဉာဏံ” စသော ဉာဏ် ၄-ပါးကို သရုပ်ထုတ်ပြသည်။

၂။ ဧကန္တံ ။ ပေ ။ ဝိသယီသု။ ။ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ စသော အာရုံကို “ဝိသယ”
ဟု၎င်း၊ စက္ခု သောတ စသော ပသာဒကို (အာရုံရှိသော) “ဝိသယီ” ဟု၎င်း ခေါ်၏။

ဝိသယဿေဝ။ ဝိသယ ဖြစ်သော သဒ္ဓါယတန၏သာ။ လောကုတ္တရာဘာဝေါ၊ လောကုတ္တရာ၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝိသယီနံ၊ စက္ခု၊ သောတ စသော ဝိသယီတို့၏။ (လောကုတ္တရာဘာဝေါ၊ လောကုတ္တရာတို့၏ အဖြစ်သည်။) န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဝိသယ သဒ္ဓါယတန၏သာ လောကုတ္တရာ ၏အဖြစ်၊ ဝိသယီတို့၏ လောကုတ္တရာ၏ မဖြစ်ခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်း သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စ၊ ဆက်။ ဝိသယီနံ၊ စက္ခု သောတ စသော ဝိသယီတို့၏။ လောကုတ္တရာ- ဘာဝေါ၊ လောကုတ္တရာတို့၏ အဖြစ်သည်။ အသိဇ္ဇေါယထာ၊ မပြီးစီးသကဲ့ သို့။ တထာ၊ တူ။ ဝိသယဿ၊ ဝိသယ ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါယတနဿ၊ ၏။ (လောကုတ္တရာဘာဝေါ၊ လောကုတ္တရာ၏ အဖြစ်သည်။ အသိဇ္ဇေါ၊ မပြီးစီး။) တတ္ထိ၊ ထို စက္ခု သောတ စသော ဝိသယီ၊ သဒ္ဓါယတန ဟူသော ဝိသယတို့တွင်။ အသိဇ္ဇလောကုတ္တရာဘာဝဿ၊ မပြီးစီးသော လောကုတ္တရာ အဖြစ်ရှိသော။ ဝါ၊

ထို ၂-မျိုးလုံးပင် လောကီရူပက္ခန္ဓာချည်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဧကန္တလောကီယေသု” ဟု ဆိုသည်။ ထိုတွင် ဗုဒ္ဓ၏ဝေါဟာရ(ဟောပြောအပ်သော)သဒ္ဓါရုံကို လောကုတ္တရာ ဟု ပရဝါဒီ ယူ၏။ ဝိသယီ ဖြစ်သော သောတ စသည်ကိုကား လောကုတ္တရာဟု မယူလို။

ခ။ နတ္ထေတ္ထ ကာရဏံ။ ။ဤသို့ ဝိသယ သဒ္ဓါရုံ၏သာ လောကုတ္တရာ အဖြစ် ကို ယူ၍၊ ဝိသယီဖြစ်သော စက္ခု စသည်တို့၏ လောကုတ္တရာ အဖြစ်ကို မယူခြင်း၌ အကြောင်း မရှိပါ။ [နတ္ထေတ္ထ ကာရဏံ-ဝိသယီနံ ဝိသ ဝိသယဿာပိ သာသဝါဒိ- အနာရမ္မဏဘာဝတော (စက္ခု-သောတပသာဒ စသော ဝိသယီ တို့ကဲ့သို့ ဝိသယ ဖြစ် သော သဒ္ဓါယတန၏လည်း) သာသဝ အစရှိသော တရား၊ အနာရမ္မဏ တရား၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ - အနုဋီကာ။ အနည်းငယ်ပါ၌ ပျက်သည်ကို ပြင်၍ ပြလိုက် သည်။]

၂။ ယထာစ။ ဝေ။ သဒ္ဓါယတနဿ။ ။ထိုသို့ အကြောင်းမရှိလျှင် အဘယ် သို့ ဖြစ်သင့်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယထာစ” စသည်ကိုမိန့်။ ဝိသယီ ဖြစ်သော စက္ခုသောတ စသည်တို့၏ လောကုတ္တရာ၏ အဖြစ်သည် မပြီးစီး သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝိသယ ဖြစ်သော သဒ္ဓါယတန၏လည်း လောကုတ္တရာ အဖြစ်သည် မပြီးစီး ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်၏။

၃။ တတ္ထ ဝေ။ ဒဋ္ဌဇ္ဇော။ ။“သဒ္ဓါယတနမေဝ တေ လောကုတ္တရံ ဥဒါ- ဟု သောတာဒိနိပိ”ကို ဖွင့်ပြနေသော စကားတည်း။ လောကုတ္တရာအဖြစ်၌ မပြီးစီး သော သဒ္ဓါယတန၏ အသင်ပရဝါဒီ၏အလိုအားဖြင့် လောကုတ္တရာအဖြစ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သောတ အစရှိသည်တို့၏လည်း လောကုတ္တရာ အဖြစ်သည် ဖြစ်နေစရာရှိ၏။ ကိ- တေ တာနိပိ လောကုတ္တရာနိ-တယန္တယ်လဲ သင်၏ အလိုအားဖြင့် ထို သောတ စသည်တို့လည်း လောကုတ္တရာများ ဖြစ်ကြသလော။ [“ကိန္တိ”ဟု စာအုပ်တို့၌၎င်း၊ ရှေး နိဿယ ၌၎င်း ရှိသော်လည်း “ကိ တေ”ဟု ရှိမှ “သဒ္ဓါယတနမေဝ တေ လောကုတ္တရံ”စသော အဋ္ဌကထာနှင့် သဘောတူမည်။]

လောကုတ္တရာ အဖြစ် မပြီးစီးသော။ တဿ၊ ထိုသဒ္ဓါယတန၏။ လောကုတ္တရာ-
တာ၊ လောကုတ္တရာ၏ အဖြစ်သည်။ အာပန္နာ ယထာ၊ (သင်၏ အလိုအားဖြင့်)
ရောက်နေသကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ (အသိဒ္ဓလောကုတ္တရာတာဝါနံ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊
ကုန်သော။) သောတာဒီနံ၊ သောတ အစရှိသည်တို့၏။ (လောကုတ္တရာတာ၊
လောကုတ္တရာတို့၏ အဖြစ်သည်။) အာပန္နာ၊ ဖြစ်နေ၏။ ဝါ၊ ရောက်နေ၏။
ဣတိ၊ ဤသို့ [ကိံတေဟု ရှိပါစေ။] ကိံ၊ အသို့နည်း။ တေ၊ သင်၏ အလို
အားဖြင့်၊ တာနိပိ၊ ထို သောတ အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ လောကုတ္တရာနိ၊
လောကုတ္တရာတို့လော။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

လောကုတ္တရေ၊ လောကုတ္တရာ သောတ၌။ ယဒိ ပဋိဟညေယျ၊ အကယ်၍
ထိခိုက်အံ့။ (ဝေ သတိ၊) လောကုတ္တရော၊ လောကုတ္တရာ ဝေါဟာရသည်။
သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာရှိ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ န ဂဟေတဗ္ဗော၊
မယူထိုက်။ (ကသ္မာ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ န ဂဟေတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊
ကြောင့်။ လောကုတ္တရေ၊ လောကုတ္တရာ သောတ၌။ ပဋိဟညတိ၊ ထိခိုက်၏။
ဣတိ၊ သို့။ ပရိကပ္ပိတေပိ၊ ကြံဆအပ်ပါသော်လည်း။ သဒ္ဓဿ၊ သဒ္ဓါယတန၏။
လောကုတ္တရာ ဘာဝေါ၊ လောကုတ္တရာ၏ အဖြစ်သည်။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ န ဂဟေတဗ္ဗော၊ ထိုက်။ ဣတိ၊ ဤကား။
အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။ လောကိယေန ဉာဏေနာတိ၊
ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ ဉာဏေနဟု
ထုတ်ဆောင်အပ်ပါသော်လည်း။ ဝိညာဏေနာတိ၊ ဟူ၍။ ပါဠိ၊ ပါဠိသည်။
ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ တံ ဝိညာဏံ၊ ထို ဝိညာဉ်ကို။ သောတသမ္ပန္နေန၊
သောတပသာဒနှင့် စပ်ခြင်းကြောင့်။ သောတဝိညာဏန္တိ၊ သောတဝိညာဉ်ဟူ၍။
ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “လောကိယေန ဉာဏေန” ဟု
ရှိသော်လည်း နောက်ပြင် စာအုပ်တို့၌ “လောကိယေန ဝိညာဏေန” ဟု ရှိနေ
ပြီ။] အနေကန္တတာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ (အဓိပ္ပာယ်ော-၌ စပ်။) လောကိ-

၁။ ယဒိ ။ ဝေ ။ န ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ ဤ ဝါကျကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း ပြု၍
ထိုသို့ မယူရခြင်း၏ အကြောင်း မပါသောကြောင့် “န ဟိ ။ ဝေ ။ အဓိပ္ပာယ်ော”
ဟု အကြောင်းပြ ဝါကျထည့်သည်။ (တနည်း) န ဟိ စသော ဝါကျကို ဒဋ္ဌိဝါကျ
ဟုလည်း ယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “ပရိကပ္ပဝစနံ စ အယာတာဝန္တိ
(ကြံစည်၍ ပြောအပ်သော စကားဟူသည်လည်း တကယ် ထင်ရှားရှိနေသော အရာ
မဟုတ်။ ထို့ကြောင့်) အာဟ-န ဟိ ။ ဝေ ။ အတ္တိတိ” ဟု မိန့်သည်။

၂။ အနေကန္တတာ။ ။ “လောကိယေန ဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗတော” ဟူသော
အကြောင်းပြ စကားသည် လောကိယ မည်ခြင်း၏ ကေနမဟုတ်။ (ကသ္မာ) လော-
ကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ကိုလည်း ပစ္စဝေက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သည့် အတွက် ထို
အကြောင်းပြ စကား၏ လောကုတ္တရာနှင့်လည်း ဆက်ဆံနေသောကြောင့်တည်း။

၃၇၆

ကထာဝတ္ထု မူလဒီကာ နိဿယ

[၂-ဒုတိယ

ယေန၊ လောကီ ဖြစ်သော။ ဉာဏေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်။ [ဝိညာဏေန၊ ဝိညာဉ်ဖြင့်။] ဇာနိတဗ္ဗတော၊ သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယောကိယော၊ လောကီယ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တေဿ ဟေတုဿ၊ ဤ ဟိတ်၏။ လောကိယော၊ လောကီ၌၎င်း။ လောကုတ္တရေ စ၊ လောကုတ္တရာ၌၎င်း။ သမ္ဘဝတော၊ ဖြစ်သင့် ခြင်းကြောင့်။ အနေကန္တ ဘာဝေ၊ အနေကန်၏အဖြစ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ ၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဝေါဟာရကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၁၁-နိရောဓကထာ အဖွင့်

၃၅၃။ ဒေ ဒုက္ခသစ္စာနိ န ဣစ္ဆတိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ ဝါကျ၌။ ဒွိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ယေသံ၊ အကြင် ဒုက္ခသစ္စာတို့၏။ ဒွိဟိ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ နိရောဓေဟိ၊ အပ္ပဋိသင်္ခါနိရောဓ၊ ပဋိသင်္ခါနိရောဓတို့သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ် ထိုက်၏။ ဒေ၊ ကုန်သော။ တာနိ ဒုက္ခသစ္စာနိ၊ တို့ကို။ (ပရဝါဒီ၊ သည်။) န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုမရှိ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယေ ပဋိသင်္ခါယ လောကုတ္တရေန ဉာဏေန အနိရုဒ္ဓါတိအာဒိနာ၊ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ ပဋိသင်္ခါယ၊ အသင့် အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဉာဏ်အထူးနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီးကုန် သော။ အသမုဒါစရဏသင်္ခါရာ၊ မဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည်။ အပ္ပဋိသင်္ခါ- နိရုဒ္ဓါ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒေသတိ၊ ပြ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ် ပြီး၍။ ဘင်္ဂါ၊ ပျက်စီးသော သင်္ခါရတို့သည်။ (အပ္ပဋိသင်္ခါနိရုဒ္ဓါ၊ မည်၏။) ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ န ဒေသတိ၊ ပြသည်မဟုတ်။ တေန၊ ထိုသို့ ပဋိသင်္ခါ နိရောဓ၊ ခဏိကနိရောဓကို ဤ အရာ၌ အလိုမရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

မှတ်ချက်။ ။ “လောကိယေန ။ ပေ ။ ဇာနိတဗ္ဗတော” သည် အဋ္ဌကထာ၌ တိုက် ရိုက် ရှိသော စကား မဟုတ်။ ပါဠိတော်၌ “ဟဉ္စိ ။ ပေ ။ လောကိယေန ဉာဏေန (ဝိညာဏေန) ပဋိဝိဇာနန္တိ” ကိုပင် “နော စ ဝတ ရေ ဝတ္တဗ္ဗေ” ဟု အပြစ်တင်ခြင်း ၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဇာနိတဗ္ဗတော” ဟု ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့်ပြဟန်တူသည်။

၁။ န ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘင်္ဂါ။ ။ “အသမုဒါစရဏ” ဟူသည် သုဒ္ဓ ပကတိက၏ အဖြစ် စသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကိုမဖြစ်သော သင်္ခါရ (ကိလေသာ စသည်) တို့တည်း။ [အနုပ္ပါဒေါ ပိ ဟိ နိရောဓောတိ ဝုတ္တံ-မဖြစ်ခြင်းကိုလည်း ချုပ်ခြင်းဟု ခေါ်ရိုးရှိ၏။ ဥပမာ - အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော စသည်၌ မဖြစ်ခြင်းကို “နိရောဓ” ဟု ဟောတော် မူသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် အသမုဒါစရဏ နိရုဒ္ဓ၏ ပြောင်းပြန်အနက်ကို ပြလို၍ “န ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘင်္ဂါ” ဟု မိန့်သည်။ ဘင်္ဂဏာ၌ ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်ပြီးမှ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဖြစ်ပြီးမှ ချုပ်ခြင်းကို “အပ္ပဋိသင်္ခါနိရောဓ” ဟု မဆိုလိုပါ-ဟူလို့။

၀၇၇

၁၁-နီရောကောတာ အဖွင့်

၃၃၃

[တေနာတိ ပဋိသင်္ခါယ နီရောဓဿ ခဏိကနီရောဓဿ စ ဣဓ နာမိပ္ပေတတ္ထာ-
အနု။] အပ္ပဋိသင်္ခါနီရောဓော စ၊ အပ္ပဋိသင်္ခါနီရောဓ ဟူသည်လည်း။ အသမုဒါ-
စရဏ နီရောဓော၊ မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။
ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။

နီရောကောတာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။
ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မှတ်ချက်။ ။ ရှေးနိဿယ၌ “ဘဂါ” နေရာဝယ် “ဘဂ္ဂါ” ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏-
ဟု ဆို၏။ သို့သော် ဘဂ္ဂါ၌ ဘန္ဓဓာတ်သည် “ဘဂ္ဂရာဂေါ” စသည်၌ ကဲ့သို့ “ချိုးဖျက်
အပ်” ဟု ကံအနက်ကို ဟော၏။ ဥပ္ပဋိတွာနှင့်တူသော “ဘဂ်” ကား အလိုလို ဖျက်ခြင်း
ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဘဂါ” ကိုပင် ပါဠိမှန်ဟု ယူလိုပါသည်။

၃-တတိယဝဂ္ဂ

၁-ဗလကထာ အပိုင်း

၃၅၄။ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တံ အသာဓာရဏန္တိ၊ ကား။ နိဗ္ဗေသတော၊ ညွှန်ပြအပ်သော အကျယ်အားဖြင့်။ ဝိတ္တာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ [“နိဗ္ဗေသတော”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] သဗ္ဗံ၊ ကိလေသာဝရဏ စသော အားဖြင့် အလုံးစုံသော (ထို ကိလေသာဝရဏ ရှိနေလျှင် အဋ္ဌာနဖြစ်သော။) သဗ္ဗာကာရံ၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာရှိသော။ ဌာနာဌာနာဒိ၊ အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို။ အဇာနန္တံ၊ မသိနိုင်ပါကုန်သော်လည်း။ အဋ္ဌာနမေတံ ။ ပေ ။ ဥပဂစ္ဆေယျာတိအာဒိနာ၊ အစရှိသောအားဖြင့်။ ဌာနာဌာနာနိ၊ အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို။ ဥဗ္ဗေသတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့် (ဥဗ္ဗေသတော-ကို ထပ်ဖွင့်သည်။) သာဝကာ၊ တို့သည်။ ဇာနန္တိ ယထာ၊ သိကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ အာသယံ ဇာနာတိ အနုသယံ ဇာနာတိတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော အားဖြင့်။ ဥဗ္ဗေသမတ္တေနပိ၊ အကျဉ်းမျှဖြင့်လည်း။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တံ၊ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏ တိုးပွားခြင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို။ န ဇာနန္တိ၊ မသိနိုင်ကြကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အသာဓာရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟာပြီ။

ပန၊ ဆက်။ ထေရေန၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်သည်။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ သဒ္ဓါအစရှိကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ ဣန္ဒြေတို့၏။ တိက္ခမုဒုဘာဝဇာနနမတ္တံ၊ ထက်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ နံ၊ ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို သိခြင်းမျှကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ သတ္တာနံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တံ ယထာဘူတံ ပဇာနာမိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ယထာ ဝုတ္တံ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏံ၊ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တဉာဏ်ဟူသော။ တထာဂတဗလံ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အားတော်ကို။ (သန္ဓာယ၊ ၍။ သတ္တာနံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တံ ယထာဘူတံ ပဇာနာမိတိ၊ ဟူ၍။) န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဣန္ဒြိယ-

၁။ အဋ္ဌာန မေတံ ။ ပေ ။ ဥပဂစ္ဆေယျ။ ။ မဂ်ဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ တစုံတခုသော သင်္ခါရကို နိစ္စဟု ရှုခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်သော အကြောင်းမဟုတ်။ အဋ္ဌာနတည်း။ အနိစ္စဟု ရှုခြင်းကား ဖြစ်နိုင်သော အကြောင်း ဌာနတည်း။ ဤမျှလောက်အားဖြင့် အကျဉ်းမျှသာ သာဝကတို့ သိနိုင်ကြ၏။ အာသယာနုသယ စသည်ကို မသိနိုင်ကြ။

၂-အရိယန္တိကထာ အဖွင့်

၃၇၆

ပရောပရိယတ္တံ အသာဓာရဏံ ဟူသော ပါဠိ၌။ အယံ အဓိပ္ပါယ်။ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ ဥဒ္ဓေသတော ဌာနာဌာနာဒိမတ္တဇာနနဝသေန ပဋိဇာ-
နာတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဋိဇာ-
နန္တေန၊ ဝန်ခံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထာဂတဗလံ သာဝက သာဓာရဏန္တိ၊
ဟူသော။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ စကား သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဧဝမေဝ၊
ဤ အတူသာလျှင်။ ပဋိညာတံ၊ ဝန်ခံအပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်။ အယံ၊ ဤ ပရဝါဒီကို။ ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ စောဒေတဗ္ဗော၊
စောဒနာထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာသနည်း။

၃၅၆။ ဌာနာဌာနညဏာဒိနံ၊ ဌာနာဌာနညဏံ အစရှိသော ညဏ်တို့၏။
သာဓာရဏာသာဓာရဏတ္တာ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆက်ဆံ ကုန်သည်၏ အဖြစ်၊
အကျယ်အားဖြင့် မဆက်ဆံကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို သာဓာရဏ
အသာဓာရဏ ၂-မျိုးတို့တွင်။ သာဓာရဏပက္ခံ၊ ဆက်ဆံသော အဖို့ကို။
သန္ဓာယ၊ ၍။ သေသေသု၊ လူနွယ်ပရောပရိယတ္တံညဏ်မှ ကြွင်းသော ဌာနာ-
ဌာန အစရှိသော ညဏ်တို့၌။ ပဋိက္ခေပေါ၊ အသာဓာရဏ အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း
သည်။ သကဝါဒိဿ၊ သကဝါဒီ၏ ပယ်ခြင်းတည်း။

ဗလကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အရိယန္တိကထာ အဖွင့်

၃၅၇။ ယထာ ဝုတ္တနယေန၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။
သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ပဋိဇာနန္တဿ၊ အာမန္တာဟု - ဝန်ခံ
သော ပရဝါဒီ၏ အလိုအားဖြင့်။ ဒိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဖဿာနံ၊ တို့၏။
သမောဓာနံ၊ ပေါင်းခြင်းသည်။ ကထံ အာပဇ္ဇတိ၊ အဘယ်မှာ ဖြစ်သင့်ပါ
အံ့နည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။

၁။ ကထံ အယံ စောဒေတဗ္ဗော။ “တထာဂတဗလံ သာဝကသာဓာရ-
ဏန္တိ၊ အာမန္တာ”ဟု ပရဝါဒီဝန်ခံ၏။ ထိုသို့ဝန်ခံသော ပရဝါဒီသည် “ဌာနာဌာနာဒိ-
မတ္တဇာနန”ကို ရည်ရွယ်၍ ဝန်ခံရလျှင် မှန်သောကြောင့် အပြစ်တင်စရာ မလိုပါ။
သို့သော် ပါဠိတော်၌ “တထာဂတဗလံ (သည်) သာဝကဗလံ (လော)။ သာဝက-
ဗလံ တထာဂတဗလံ-လော” စောဒနာထား၏။ ထို စောဒနာကို စဉ်းစားထိုက်
သည်-ဟူလို။

၂။ ဒိန္နံ ဖဿာနံ ။ ဓပ ။ အာပဇ္ဇတိ။ ပါဠိတော်၌ “ဌာနာဌာနဉ္စ မနသိ-
ကရောတိ၊ သုညတဉ္စ မနသိကရောတိ-လော”ဟု မေးရာဝယ် “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံ
၏။ ထိုအခါ “ဒိန္နံ ဖဿာနံ သမောဓာနံ ဟောတိ” စသည်ဖြင့် သကဝါဒီက မေး

၃၂၀   ကထာဝုတ္ထ၊ မူလဋီကာ နိဿယ   [၃-တတိယ

ပရိကပ္ပဓသေန၊ မိစ္ဆာဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာရောပေတွာ၊ တင်၍။ ဌပေတဗ္ဗတာယ၊ ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သတ္တော၊ သတ္တဝါကို။ ပဏိဓိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)၊ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ သော၊ ထို ပဏိဓိကို။ ဧကသ္မိမ္မိ၊ တပါးသော ခန္ဓာ၌လည်း။ အာရောပေတွာ၊ တင်၍။ န ဌပေတဗ္ဗတာ၊ မထားထိုက်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဧကသ္မိမ္မိ၊ တပါးသော ခန္ဓာ၌လည်း။ အာရောပေတွာ၊ တင်၍။ ဌပေတဗ္ဗေန၊ ထားထိုက်သော။ တေန၊ ထိုပဏိဓိဟု ဆိုအပ်သော သတ္တမ္မ၊ ရဟိတတာ၊ ခန္ဓာ၌ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။

အရိယန္တိကထာဝုတ္ထနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-ဝိမုစ္စမာနကထာ အဖွင့်

၃၆၆။ ဈာနေန၊ ဈာန်ကြောင့်။ ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမုတ္တိယာ၊ ဝိက္ခမ္ဘဝိမုတ္တိ အားဖြင့်။ ဝိမုတ္တိ၊ လွတ်ပြီးသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ခဏ၌။ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ၊ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိအားဖြင့်။ ဝိမုစ္စမာနံ နာမ၊ လွတ်ဆဲ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတိဿ လဒ္ဓိယာ၊ ဤ အယူ၌။ ဧဝါသော၊ အပြစ်သည်။ ဧကော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊

စိစစ်၏။ ဋီကာဆရာကား ထိုသို့ မမေးထိုက်။ တာကြောင့်နည်း-သုညတာရမ္မဏ၌ သုညဆိုသော်လည်း နိဗ္ဗာန် သုညတမဟုတ် မိမိ၏မိစ္ဆာအယူဖြင့် ကြံဆအပ်သော သင်္ခါရ သုညတဖြစ်သောကြောင့် ဌာနာဌာန၏အာရုံလည်း သင်္ခါရဖြစ်ရကား ဖဿ ၂-မျိုး စသည် တပြိုင်နက် မပေါင်းဆုံ နှိုင်းသောကြောင့်တည်း။

အနုဋီကာ။ ။ ဝိဋ္ဌိယာ ပရိကပ္ပိတေန သတ္တေန သုညေ သင်္ခါရေ သန္ဓာယ သုညတဉ္စ မနသိကာရေတိတိ ပုစ္ဆာယ အာမန္တာ တိ ပဋိဇာနန္တယ (ဒွိန္ဒ ဖဿာနံ ကတံ အာပဇ္ဇတိ-၌ စပ်။) [ဌာနာဌာနဉာဏ်၏အာရုံက ဌာနာဌာနကိုအာရုံပြုလည်း သင်္ခါရ၊ သုညတကို အာရုံပြုလည်း သင်္ခါရချည်းဖြစ်သောကြောင့် ဖဿ ၂-မျိုးပေါင်းဆုံစရာ မလိုပါ-ဟုလို့။ ယထာ ဝုတ္တနယေနာတိ ဝိဋ္ဌိယာ ပရိကပ္ပိတေန သတ္တေန သုညာ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ ပကာရေန နယေန။]

ဆက်ဦးအံ့-ဤသို့ မူလဋီကာ၏ မစောဒနာထိုက်ဟူသောစကားကို ဖွင့်ပြပြီးလျှင် “သတ္တသုညတာယ သုညတ္တေဝိ သင်္ခါရနံ (သင်္ခါရတို့မှာ သတ္တမ္မ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် သုညတာအဖြစ် ရှိပါသော်လည်း) အညောဝ ဌာနာဌာန မနသိကာရော အညော သုညတာမနသိကာရော။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ “ယုဇ္ဇတေဝ ဒွိန္ဒ ဖဿာနံ သမောဓာနာပတ္တိစောဒနာ”ဟု အဋ္ဌကထာ စကားကို ထောက်ခံ၍ ဖွင့်သည်။

၁။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ။ “ဧကော ဧဝါသောတိ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ ဈာန်ကြောင့် ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမုတ္တိဖြင့် လွတ်ပြီးသော စိတ်သည် မဂ်ခဏ၌ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိဖြင့် လွတ်ဆဲ ဖြစ်၏”

၀၇၇ ။

၄-ဝိမုစ္စမာနကထာ အဖွင့်

၃၈၁

စိစစ်ထိုက်၏။ ဝိပွကတနိဇ္ဈေသေ၊ ဝိပွကတကိုညွှန်ပြရာ၌။ ဒေါသော၊ အပြစ်သည်။ ယဒိ၊ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ တဩပိ၊ ထို ဝိပွကတနိဇ္ဈေသေ၌လည်း။ တေန၊ ထို ပရဝါဒီသည်။ ဝိမုစ္စမာနတာယ၊ လွတ်ဆဲ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိမုတ္တံ ဝိမုစ္စမာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ (ဝိပွကတနိဇ္ဈေသေ၊ ၌။) ဒေါသော၊ အပြစ်သည်။ သတိ၊ သော်။ ဥပ္ပါဒက္ခယောမဂ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဝိမုတ္တံ၊ လွတ်ပြီးသော စိတ်သည်။ ဝယက္ခယော၊ မဂ်၏ ဘင်ခဏ၌။ ဝိမုစ္စမာနံ၊ လွတ်ဆဲသည်။ ဟောတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အယ၊ ထို ပရဝါဒီ၏ ဝိမုတ္တဝိမုစ္စမာနဝစနံ၊ ဝိမုတ္တဝိမုစ္စမာနသဒ္ဓါသည်။ စောဒေတဗ္ဗံ၊ စောဒနာထိုက်သည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ ဝိမုစ္စမာနဝစနမေဝ၊ ဝိမုစ္စမာန သဒ္ဓါသည်သာ။ (စောဒေတဗ္ဗံ၊ စောဒနာ ထိုက်သော စကားသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်၏။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။)။

စ၊ ဆက်။ ဧကဒေသေန၊ တစိတ်တဖို့အားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဧကဒေသေ၊ တစိတ်တဖို့၌။ ဝိမုစ္စမာနယ၊ လွတ်ဆဲဖြစ်သော စိတ်၏။ ဝိမုတ္တံ ကိရိယာယ ဝိမုတ္တံ ကြိယာ၏။ ဧကဒေသော၊ ဧကဒေသသဒ္ဓါသည်။ ဝိသေသနံ၊ ဝိသေသနသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိထို့ကြောင့်။ ဘာဝနပုံသကန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)

ဟူသော ဤ အယူမှာ မှန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ဧကဒေသံ ဝိမုတ္တံ ဧကဒေသံ အဝိမုတ္တံတိ အာပဇ္ဇတိ”ဟု အပြစ် ဆိုထားသည်ကို စိစစ်ထိုက်သည်ဟု ဆိုသည်။

၁။ ယဒိ၊ ဝေ။ ဝစနမေဝါတိ။ ။ ဤ စကားသည် အဋ္ဌကထာ စကားကို အပြစ်ပြု၍ “ဝိစာရေတဗ္ဗံ”ကို ထောက်ခံသော အကြောင်းပြ စကားတည်း။ ဝိပွကတနိဇ္ဈေသ ဟူသည် လွတ်ခြင်းကိစ္စ၏ မပြီးသေးပုံကိုပြသော “ဝိမုတ္တံ ဝိမုစ္စမာနံ” ဟူသောစကားတည်း။ ထိုစကား၌ “ဝိမုစ္စမာနံ”ဟူသော လွတ်ဆဲကို ဆိုသောစကားကို လွတ်ခြင်းကိစ္စမပြီးသေးသော “ဝိပွကတ”ဟု ဆိုသည်။

၂။ သတိ၊ ခ။ ဝေ။ သိယာ။ ။ ဤ ၌လည်း “ဝိပွကတနိဇ္ဈေသေ” ဟူသော စကားကို ဆောင်ယူပါဟု အနုဋ္ဌိကာဖွင့်၏။ ဝိပွကတနိဇ္ဈေသ၌ အပြစ်ရှိလျှင် ဝိမုစ္စမာန ကိုသာ စောဒနာ ထိုက်၏။ “ဝိမုတ္တံ ဝိမုစ္စမာနံ”ဟု ၂-မျိုးတွဲ၍ မစောဒနာထိုက်။ ဘာကြောင့်နည်း-သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ (ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိဖြင့်) ဝိမုတ္တဖြစ်၍၊ ဘင်ခဏ၌ သမုဇ္ဈေဒဝိမုတ္တိဖြင့် ဝိမုစ္စမာန ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ဝိမုစ္စမာနမေဝါတိ၌ ဣတိ၊ “ထို့ကြောင့်”ဟု ဆို၍ ဝိစာရေတဗ္ဗံ ကို ပြန်လှည့်ရသည်။

၃။ ဝိမုတ္တကြိယာယ။ ဝေ။ ဝိသေသနံ ဟောတိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ဧကဒေသံ ဝိမုတ္တံ”ဟု ရှိရာဝယ် “ဧကဒေသ” သဒ္ဓါသည် “ဝိမုတ္တ”ကြိယာ၏ ဝိသေသန ဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- “နိပ္ပဒေသ ဝိမုတ္တိယာ ဗျဝဇ္ဈိန္နတော-နိပ္ပဒေသဝိမုတ္တိကို ပယ်ဖျက်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။-အနု၊ ဘူတကထာနဝိသေသန၊ ဗျဝဇ္ဈေဒက ဝိသေသန

၃၀၂

ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ

[၃-တတိယ

ရုံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ကဋ္ဌာဒယောတိ၊ ကား။ ကဋ္ဌပဋ္ဌာဒယော၊ ဖျာ၊ အဝတ် အစ
ရှိသောအရာဝတ္ထုတို့သည်။ (ဟောန္တိ ယထာ-၌ စပ်။) ဧကေနော စိတ္တေနာတိ၊
ကား။ ဧကေနော၊ တပါးသာလျှင် ဖြစ်သော။ ဖလစိတ္တေန၊ သောတာပတ္တိ
ဖိုလ်စိတ်ဖြင့်။ (သောတာပန္နော ဟောတိ-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊
အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဝိမုစ္စမာနကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅-အဋ္ဌမကကထာ အဖွင့်

၃၆၈။ အနုလောမ ဂေါတြဘူတဏှပိ၊ အနုလုံဇာ၊ ဂေါတြဘူတဏှ
၌လည်း။ အသမုဒါစရန္တာ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော ကိလေသာတို့သည်။ မဂ္ဂကဏှပိ၊
မဂ်ဇာ၌လည်း။ ပဟိနာ ဧဝ နာမ၊ ပယ်အပ်ပြီးတို့မည်သည်သာ။ ဘဝေယျံ၊
ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ပရဝါဒိယ၊ ၏။) လဒ္ဓိ၊ အယူသည်။ ဥပ္ပန္နာ၊
ဖြစ်ပြီး။ ဣတိ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ အနုလောမဂေါတြ-
ဘူတဏှ၊ အနုလောမ၊ ဂေါတြဘူသဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ကရောတိ၊
ပြု၏။ [“ပဟိနာ”ဟု ဆိုသဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဇာ၌ “ပယ်အပ်ပြီး”ဟု
အတိတ်အနက်ကို ယူစေလိုသည်။ ပယ်ဆဲကိုကား မဂ်ဇာ၌ မယူလို။ အနုလုံ
ဂေါတြဘူ ဇာတုန်းကပင် မဖြစ်သော အားဖြင့် ပယ်ခဲ့၏-ဟု ဆိုလိုသည်။
ပဟိနာ နာမ ဘဝေယျံ၊ န ပဟိယျမာနာ (ပယ်အပ်ဆဲ မဟုတ်ကုန်) ဣတိ
အဓိပ္ပာယ်ော။—အနု။]

အဋ္ဌမကကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-မျိုးရှိရာဝယ် ဗျဝစ္ဆေဒကဝိသေသန ဟု ဆိုလိုသည်။ အနုဋီကာ၌ အနည်းငယ်ပါ၌
ပျက်နေသည်။ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ကြိယာဝိသေသန ဟု သုံးစွဲလေ့ရှိသော ဤ ဝိသေသန
ကိုပင် အဋ္ဌကထာတို့၌ “တာဝနပုံသက”ဟု သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။

၁။ ဧကေနော (ဧကဒေသေနော)။ ။ အဋ္ဌကထာစာအုပ်၌ ဤသို့ မူ ၂-မျိုး
ပြထား၏။ ဤဋီကာ၌ နဂိုက “ဧကေနော”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ရှိလျှင် “ဧကေနော”
ဟု ထပ်၍ ဆိုဖွယ်မလို။ ဧကေနော စိတ္တေနာတိ ဖလစိတ္တေနာတိ အဓိပ္ပာယ်ော-ဟု
သာ ဖွင့်ဖို့ရှိ၏။ “ဧကဒေသေနော စိတ္တေန”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ရှိသောကြောင့်သာ
“ဧကေနော ဖလစိတ္တေန”ဟု အဓိပ္ပာယ်တ္ထ ဖွင့်ရသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာစာ
တို့၌ “ဧကဒေသေနော စိတ္တေန”ဟူသောမူသာ ပါဠိမှန်ဟု မှတ်ပါ။

၆-အဋ္ဌမကဿ ဣန္ဒြိယကဏ္ဍ အဖွင့်

၃၇၁။ ဣန္ဒြိယာနိ ပဋိလဘတိနာမာတိ၊ ဟူသောဝါကျ၌။ (အဓိပ္ပါယ်-
 ၌စပ်။) [ရှေးနိဿယ၌ နာမာတိဟု ရှိသည်ကောင်း၏။] အပ္ပဋိလဒ္ဓိန္ဒြိယတ္တာ၊
 မရအပ်သေးသော ဣန္ဒြိယရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဣန္ဒြိယအဖြစ်ကို မရ
 သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနိန္ဒြိယဘူတာနိ၊ ဣန္ဒြိယအဖြစ်သို့ မရောက်ကုန်
 သေးသော။ [“ဘူ=ပတ္တိယံ” ဟူသော ဇာတ်နက်။] သဒ္ဓါဒီနိ၊ လောကီသဒ္ဓါ၊
 အစရှိသော တရားတို့ကို။ နိယျာနိကာနိ၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက် ကုန်လောက်
 အောင်။ ဝါ၊ လောကုတ္တရာ ဖြစ်ကုန်လောက်အောင်။ ဘာဝေန္တော၊ ဖြစ်စေ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ တိုးပွားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ လော-
 ကုတ္တရာ ဖြစ်သော သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြိယတို့ကို။ ပဋိလဘတိ၊ ရ၏။ ပန၊
 ဗျုတ်ရိုက်ကား။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ပင်ကိုယ်က ဣန္ဒြိယ ဖြစ်ပြီးသော သဒ္ဓါ အစရှိ
 သည်တို့ကို။ ဘာဝေန္တော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ (ဣန္ဒြိယာနိ) န (ပဋိလဘတိ၊)
 မရသည် မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယ်၊ ပရဝါဒီ၏အလိုတည်း။

အဋ္ဌမကဿ၊ ၏။ ဣန္ဒြိယကဏ္ဍာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၇-ဒိဗ္ဗစက္ခုကဏ္ဍ အဖွင့်

၃၇၂။ ဥပတ္တဒ္ဓန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ယထာ၊ အကြင် အခြင်းအရာ အား
 ဖြင့်။ (ဗလ္လာဓာနေ၊ အားစွမ်းသတ္တိကို သွင်းထားခြင်းကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်
 သော်။) ဝိသယာနုဘာဝဂေါစရေဟိ၊ အာရုံ၌ အဖန်ဖန်ဖြစ်ကြောင်းအစွမ်း
 သတ္တိ၊ အာရုံပြုနိုင်ခြင်းတို့ဖြင့်။ (မံသစက္ခု၊ သည်။) ဝိသိဉ္စ၊ ထူးခြားသည်။
 ဟောတိ၊ ၏။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ကတ-၌စပ်) ပစ္စယ-

၁။ အပ္ပဋိလဒ္ဓိ ။ ပေ ။ ပဋိလဘတိ ။ ပရဝါဒီသည် လောကုတ္တရာ သဒ္ဓါ
 သတိ စသည်တို့သာ ဣန္ဒြိယ အမည် ရကြ၏။ လောကီသဒ္ဓါ စသည်တို့ကား ဣန္ဒြိယ
 အမည် မရကြဟု အယူရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပဋိလဒ္ဓိန္ဒြိယတ္တာ အနိန္ဒြိယဘူတာနိ”
 စသည်ကို ဋီကာဆရာဆိုသည်။ ဣန္ဒြိယ အမည် မရသေးသော သဒ္ဓါ စသည်ကို ဝဋ်မှ
 ထွက်မြောက်တတ်သော (လောကုတ္တရာ) ဖြစ်လောက်အောင် တိုးပွားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်
 သာ ဣန္ဒြိယတို့ကို ရနိုင်၏။ န ပန ဣန္ဒြိယာနိ-ဣန္ဒြိယအမည်ရပြီးသော လောကုတ္တရာ
 သဒ္ဓါ စသည်ကို ထပ်၍ တိုးပွားစေဖွယ်မလို-ဟု ပရဝါဒီ အယူရှိသည်။

၂။ ယထာ ။ ပေ ။ ဝိသိဉ္စ ဟောတိ ။ ယထာ၏ အနက်ကို တထာစပ်ရာ
 “ကတဗလ္လာဓာနိ” ကို ယူ၍ လက္ခဏာအနက်ပေးရသည်။ [ယထာ တထာ၊ ဥပမာမဟုတ်-
 စသော နိယာမ အတိုင်းတည်း။] နိဿယအနက်ပေးပုံကို ကြည့်ပါ။ ဝိသယာနုဘာဝ-
 ဂေါစရေဟိ ကို အနုဋီကာ၌ အစိတ်စနစ်တူ ပြုထား၏။

ဘူတေန၊ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန် တရားသည်။ ကတဗလာ-
ဓာန်၊ ပြုအပ်သော အစွမ်းကို ထားခြင်းရှိသော။ (မံသစက္ခုမေဝ၊ သည်ပင်။
ဒိဗ္ဗစက္ခုနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ-၌ စပ်။)

တံ မတ္တမေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ပုရိမံ၊ ဗလာဓာနမပြုမီ ရှေး၌ ဖြစ်
သော။ မံသစက္ခုမတ္တမေဝံ၊ မံသစက္ခုမျှသည်သာ။ တံ၊ ထို ဒိဗ္ဗစက္ခုသည်။
န ဟောတိ။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ဝိသယော။ ။ဝိပုဗ္ဗ + ဗန္ဓန အနက်ဟော သိခက်၊ အပစ္စည်း။ ဝိသိနောတိ
(ဝိသေသေန ဗန္ဓတံ ဝိသယိနံ အတ္တပဋိဗန္ဓံ ကရောတိတိ) ဝိသယော-အာရုံ ရှိသော
ဝိသယိတရားကို အထူးအားဖြင့် ဖွဲ့တတ်၊ မိမိနှင့်စပ်နေအောင် ပြုတတ်သောကြောင့်
အာရုံသည် ဝိသယ မည်၏။ ရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဉ်ဟူသော ဝိသယိကို မိမိမှ တပါး
အခြားအာရုံကို မယူစေပဲ မိမိနှင့်သာစပ်အောင် ဖွဲ့တတ်၏။ သဒ္ဓါရုံ စသည် တို့၌လည်း
နည်းတူ။ ဤစကားအရ အခြားအာရုံ၌ မဖြစ်စေပဲ မိမိ၌သာ ဖြစ်အောင် ဖွဲ့တတ်သော
ရူပါရုံစသည်ကို စက္ခုဝိညာဉ် စသည်တို့အတွက် “ဝိသယ” ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။
ထို့ကြောင့် “ဝိသယော အနုညတ္တာဘာဝေါ-အခြားအရာ၌ မဖြစ်ကြောင်းတရား”ဟု
ဆိုသည်။

အာနုဘာဝဂေါစရာ။ ။အနုဘာဝတိ ဧတေနာတိ အာနုဘာဝေါ-သာမတ္ထိယံ၊
အဖန်ဖန်ဖြစ်ကြောင်း အစွမ်းသတ္တိကို အာနုဘာဝ-ဟုခေါ်၏။ [“အနုဘာဝ”ဟု ပြီးမှ
သုတ္တံ၌ ဣ-ပစ္စည်းဆင့်၍ အာနုဘာဝဟု ဖြစ်ပါစေ၊ အခြား နေရာ၌ကား ဟေတု-
ကတ္တုသာဓန ပြု၏။] ဂေါစရကရဏံဂေါစရော၊ (ကရုဏာနောက်ပုဒ်ကြော) ဝိသယေ+
အာနုဘာဝဂေါစရာ ဝိသယာနုဘာဝဂေါစရာ။ တေဟိ (ဝိသိဋ္ဌံ-၌ စပ်)။

ယထာ ဝိသိဋ္ဌံ ဝိသေသံ ဟောတိ၊ တထာ ပစ္စယဘူတေန ဈာနဓမ္မေန (သည်)
အာဟိတဗလံ၊ သွင်းထားအပ်သော အားစွမ်းရှိသည်။ ကတဗလာဓာန်၊ ပြုအပ်သော
အားကို ထားခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ) ။ ပေ ။ ဗလာဓာနဉ္စ (အားကို ထားခြင်းဟူသည်
လည်း) ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတော မဟဂ္ဂတဓမ္မဝိသေသတော (ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ဖြစ်သော
စတုတ္ထဈာန် မဟဂ္ဂုတ်တရား အထူးကြောင့်) ဥပ္ပန္နေတိ ပဏိတေတိ စိတ္တဇရူပေဟိ
(စက္ခုပသာဒ၏ အနီးအပါးဝယ် ဖြစ်ကြသော မွန်မြတ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ကြောင့်)
ဝိသေသာပတ္တိံ (စက္ခုပသာဒ၏ ထူးသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းတည်း။)-အနုဒီကာ။

၁။ ပုရိမံ ။ ပေ ။ မတ္တမေဝ။ ။ယထာဝုတ္တဗလာဓာနတော၊ အကြင်အကြင်
ဆိုအပ်ပြီးသော အားစွမ်းကို သွင်းထားရာ ကာလမှ၊ ပုရိမံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော။ မံသ-
စက္ခုမတ္တမေဝ၊ မံသစက္ခုမျှသည်သာ။ (တံ န ဟောတိ-၌ စပ်။)-အနု။ ဤသို့ ပုရိမံ၏
အပါဒါန်ကို “ယထာဝုတ္တဗလာဓာနတော”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သောကြောင့် “မံသစက္ခုမတ္တ
မေဝ”၏ နောက်၌ “ဓမ္မပတ္တံ၌ န ဟောတိ”သည် အနက်အဓိပ္ပါယ် အထူးမရှိတော့။
“ဓမ္မပတ္တံ၌ န ဟောတိ” ရှိရိုး မှန်လျှင် အနုဒီကာ၌ “ယထာဝုတ္တဗလာဓာနတော”ဟု
အပါဒါန်မထည့်သင့်၊ ထို့ကြောင့် “ပုရိမံ မံသစက္ခုမတ္တမေဝ”၏ နောက်၌ “ဒိဗ္ဗစက္ခု
န ဟောတိတိ အတ္ထော”ဟု ရှိမှ “မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗာက္ခု မံသစက္ခုတိ န ဟေဝံ
ဝတ္တဓမ္မ”ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် အဓိပ္ပါယ် ထပ်မည်။

အနာပါတဂတန္တိ၊ ကား။ မံသစက္ခုနာ၊ သည်။ ဂဟေတဗ္ဗဌာနံ၊ ယူထိုက်
သော အရပ်ဖြစ်သော။ အာပါယံ၊ ရှေးရှု ကျရောက်သော လမ်းသို့။ နာဂတံ၊
မရောက်သော (တိရောပဗ္ဗတာဒိဂတမ္ပိ ပဿတိ-၌ စပ်။)

၈။ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဝိသယောတိအာဒိသ အစရှိသော ဝါကျ၌။
ဝိသယသ၊ အာရုံ၏။ သဒိသတံ၊ တူသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ အာနုဘာဝ-
ဂေါစရနမေဝ၊ အာနုဘာဝဂေါစရတို့၏သံ။ အသဒိသတံ၊ မတူကုန်သည်၏
အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော။ (သင်္ဂဟကာရော) [ဒီပေတိ-၌ စပ်။]

၁။ အနာပါတဂတံ။ “အာပါတံ နာဂတံ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “အနာ-
ပါတ”ကို အယုတ္တသမာသ်ဟု မှတ်ပါ။ အာပါတသဒ္ဓါသည် “သဟသာပတန-
အလျင်အမြန် ကျခြင်းအနက်၊ အာဓာရ တည်ရာဟူသောအနက်၊ တက္ကာလ- အလျင်
အမြန်ကျရာ ကာလ ဟူသောအနက်၊ မဂ္ဂ-လမ်း” ဟူသော အနက်တို့ကို ဟော၏။
ဤသို့ ထောမနိ၌ ၄-နက်ပြု၏။ ဤ၌ “မံသစက္ခု နာ ဂဟေတဗ္ဗဌာနံ”ဟူသော ဝိသေသန
ကို ထောက်၍ လမ်းဟူသော အနက်နှင့်လျော်၏။ စက္ခုပသာဒသည် ယူနိုင်လောက်ရာ
အရပ်ဟူသော လမ်းသို့ မရောက်သော။ ဝိသယံ၊ အာရုံ-ဟူလို။ အာပါတ(အာပါတ)။
[ထဆင်ထူးဖြင့် အာပါတပုဒ်သည် အဘိဓာန်၌ မရှိ။ တဝမ်းပူဖြင့် အာပါတပုဒ်သာ
ထောမနိ၌၎င်း၊ သီဟိုဠ်မူ၌၎င်း ရှိသည်။ အာ-ရှေးရှု+ပါတော-ကျရောက်သောလမ်း
တည်း။ အာပါတော-ရှေးရှု ကျရောက်သောလမ်း။ စက္ခုပသာဒ၏ ရှေ့မှောက်သို့
ကျရောက်နေသော လမ်းကို “အာပါတ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုလမ်း၌ ရောက်နေသော
ရူပါရုံကို “အာပါတဂတံ”ဟု ခေါ်ရသည်။ အာပါတံ-ဂတံ+အာပါတဂတံ-လမ်းသို့
ရောက်နေသော ရူပါရုံ။] (ဆဋ္ဌမူ၌ အနာပါတဂတံဟု ရှိသည်။)

၂။ ဧတ္ထ။ “ရှေ့၌ ဆိုအပ် ပြီးသော စကားဝယ် စောဒနာဖွယ် ရှိရာ၌
“ဧတ္ထ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အဘယ်အရာ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ
သနည်း”ဟု စဉ်းစားသော် “အနာပါတဂတံ”ပါဌ်၏လာရာ “ဝိသယောတိ အာဒိသ”
စသော ဝါကျ၌ ပါဌ်တော်ဝယ် ပြအပ်သော “ဝိသယ သဒ္ဓါသည် အဘယ် အကျိုးရှိ
သနည်းဟု၊ စောဒနာဖွယ်ရှိ၏။ ထို စောဒနာဖွယ်ကို ဖြေလိုသောကြောင့် “ဧတ္ထ”
စသည်ကိုမိန့်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဧတ္ထ၊ ဤ “သယောတိ အာဒိသ အစရှိသော ဝါကျ၌”
ဟု အနက်ပေး၍ “ဝဒန္တော ဒီပေတိ”၌ စပ်ပါ။

ရှေးနိဿယ။ ။ ရှေးနိဿယ ၌ကား “ဧတ္ထ၊ ဤ ဥတိန္နပိ ရူပါယတနမေဝ
ဝိသယော” အစရှိသော စကား၌-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြအပ်သောပါဌ်ကို စွဲလေ၏။
(ထို့ပြင်) ဝါ၊ ဤ မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခု ၂-ပါးတို့၌-ဟု၎င်း၊ ဝါ၊ ဤဝိသယ အာနုဘာဝ
ဂေါစရတို့တွင်ဟု၎င်း စွဲလေသည်။ စဉ်းစားပါ။

၃။ ဝိသယသ။ စပ။ ဒေန္တော။ ။ ဝိသယသ၏ နောက်၌ “ဒီပကံ”ဟု
တွေ့ရ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဝိသယသ သဒိသတံ”ဟု တွေ့ရ၏။ ထို နိဿယအတိုင်းသာ
ပါဌ်မှန်တည်း။ (ကသွာ) အနုတ္တိကာ၌ “ဝိသယသ သဒိသတံ အဝိသေသံ”ဟု ဖွင့်သော
ကြောင့်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာဝယ် “ဥတိန္နမိ ရူပါယတနမေဝ ဝိသယော”ဟု မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗ-
စက္ခု ၂-ပါးအတွက် ရူပါယတန အားဖြင့် အာရုံတူပုံကို ပြသောကြောင့်တည်း။

၃၈၆

ကထာဝတ္ထု မူလဋီကာ နိဿယ

[၃-တတိယ

ယာဒိသော မံသစက္ခုဿ ဝိသယောတိ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝိသယဂ္ဂဟဏံ၊ ဝိသယသဒ္ဓါကို။ ဝိသယ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ၊ ဝိသယအထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။) န ကတံ၊ ပြုအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ယာဒိသော၊ အကြင် ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ ဝိသယေ၊ ရူပါရုံဟူသော အာရုံ၌။ အာနုဘာဝဂေါစရဝိသေသော၊ အာနုဘာဝအထူး၊ ဂေါစရ အထူးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တာဒိဿဿ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ ရူပဝိသယဿ၊ ရူပါရုံ ဟူသော အာရုံကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြခြင်း အကျိုးငှါ။ (ဝိသယဂ္ဂဟဏံ၊ ဝိသယသဒ္ဓါကို။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။) ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။

ဝါ၊ တနည်း။ (ဝိသယဿ၊ ၏။ သဒိသတံ၊ ကို၎င်း။ အာနုဘာဝဂေါစရနမေဝ၊ တို့၏ပင်။ အသဒိသတံ၊ ကို၎င်း။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော။ (သင်္ဂဟကာရော) သဒိသဿ၊ တူသော။ ဝိသယဿ၊ ရူပါရုံဟူသောအာရုံ၏။ အာနုဘာဝဂေါစရဝိသေသေဝ၊ အာနုဘာဝအထူး၊ ဂေါစရ အထူးတို့ကိုပင်။ ဝိသေသံ၊ အထူးဟူ၍။ (ဒီပေတိ၊ ပြ၏။)

[သဒိသဿ ဝါ ဝိသေသံ ဒီပေတိတိ ယောဇနာ - အနု-။ ဤ ယောဇနာပုံကို ထောက်၍ “အာနုဘာဝဂေါစရဝိသေသေဝ”ဟု ဒုတိယန္တဖြင့် ရှိပါစေ။]

[အဋ္ဌကထာ၌ အာနုဘာဝ ဂေါစရ၏ မတူပုံကိုလည်း ပြ၏။ ထို့ကြောင့် “အာနုဘာဝဂေါစရစနမေဝ အသဒိသတံ ဝဒန္တော”ဟု မိန့်သည်။]

၁။ ယာဒိသော ။ ပေ ။ ဝိသယဂ္ဂဟဏံ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် “ယာဒိသော မံသစက္ခုဿ ဝိသယော ဂေါစရော အာနုဘာဝေါ၊ တာဒိသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဝိသယော အာနုဘာဝေါ ဂေါစရော”ဟူရှိ၏။ ထို ဝိသယ သဒ္ဓါကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိသယဂ္ဂဟဏံ”ဟု ဆိုသည်။ [အနုဋီကာ၌လည်း “ဝိသယဂ္ဂဟဏံပါဠိယံ ကတံ-ဝိသယသဒ္ဓါကို ပါဠိတော်၌ ပြုအပ်ပြီ”ဟု ဝိသယဂ္ဂဟဏံ၏ စပ်ပုဒ်ကို ပြသည်။]

၂။ သဒိသဿ ဝါ ။ ပေ ။ ဝိသေသံ။ ။ ရှေ့ဝါကျမှ “ဝိသယဿ ။ ပေ ။ ဝဒန္တော”ပုဒ်တို့ကို၎င်း၊ ဒီပေတိ ကြိယာကို၎င်း၊ လိုက်စေ၍ အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။ ထိုသို့ဆိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခု ၂-မျိုး၏ မူလက တူနေသော ရူပါရုံ၏ အစွမ်းသတ္တိအားဖြင့်၎င်း၊ အာရုံပြုပုံ အားဖြင့်၎င်း မတူပုံကို ပြသည် -ဟူလို့။ [သဒိသဿ ဝါ ။ ပေ ။ ဝိသေသံ ဒီပေတိတိ ယောဇနာ-အနု။]

အမှာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “အာနု ။ ပေ ။ ဝိသေသောဝ ဝိသေသံ”ဟု တွေ့ရ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “အစွမ်းအာနုဘော် အာရုံပြုခြင်း အထူးတို့ကို သာလျှင်”ဟု နိဿယအနက်ပေး၏။ ထို အနက်နှင့် တန်အောင်ကား “ဝိသေသေဝ”ဟု ဒုတိယာဗဟုဝစနန္တ

န စ မံသစက္ခုမေဝံ မိဗ္ဗစက္ခုတိ ဣစ္ဆတိတိ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ ဓမ္မ-
ပတ္တဒ္ဓကာလေ၊ စတုတ္ထဈာန်တရားဖြင့် ထောက်ပံ့အပ်ရာကာလ၌။ ပုရိမံ၊ ရှေး၌
ဖြစ်သော။ မံသစက္ခုမေဝံ၊ သည်ပင်။ မိဗ္ဗစက္ခု၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊
(ပရဝါဒီသည်။) န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုမရှိ။ ဣတိ၊ ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ
ဆရာ၏ အလိုတည်း။ မံသစက္ခုဿ ဥပ္ပါဒေါ မဂ္ဂေါတိ၊ ဟူသော စကားကို။
(မိဗ္ဗစက္ခုဿ၊ ဤ။)။ မံသစက္ခုပစ္စယတာဒဿနတ္ထမေဝ၊ မံသစက္ခု ဟူသော
အကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါသာ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တေန၊
ထို မဂ္ဂေါဟူသော စကားဖြင့်။ (မိဗ္ဗစက္ခုဿ၊ ဤ။) အနုပါဒိန္ဒတာသာဓနတ္ထံ၊
အနုပါဒိန္ဒ အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း အကျိုးငှါ။ န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။

ရူပါဝစရိကာနန္တိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနပစ္စယေန၊ ရူပါဝစရ
ဈာန် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပါဒ်နိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊
မဟာဘူတ်တို့သည်။ ရူပါဝစရိကာနိ၊ ရူပါဝစရိကတို့မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။
သော၊ ထို ပရဝါဒီသည်။ ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊
အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ အရူပါဝစရိကာနန္တိ ဧတ္ထာပိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ
၌လည်း။ သေ (သော)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊
တည်း။ အရူပါဝစရက္ခဏေ ရူပါဝစရစိတ္တဿ အဘာဝါ ပဋိက္ခိပတိတိ၊ ဟူသော
ဤစကား၌။ တသ္မိံ ယေဝ ခဏေ၊ ထိုရူပါဝစရဈာန်ဖြစ်ရာ ခဏ၌ပင်။ ရူပါဝစရံ၊
ရူပါဝစရသည်။ ဟုတွာ၊ ဤ။ အရူပါဝစရံ၊ သည်။ န ဇာတံ၊ မဖြစ်နိုင်။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်။ (ပရဝါဒီ၊ သည်။) ပဋိက္ခိပတိ၊ ဤ။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊
အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၃၇၄။ ဓမ္မပတ္တဒ္ဓဿ၊ ပညာတရားသည် ထောက်ပံ့အပ်သော။ မိဗ္ဗစက္ခု-
နော၊ ဤ။ ယေန၊ အကြင် မိဗ္ဗစက္ခု၏ ပညာစက္ခု၏ အဖြစ်ကို အလိုရှိခြင်း
ကြောင့်။ [ယေန မိဗ္ဗစက္ခုနော ပညာစက္ခုဘာဝဿ ဣစ္ဆနေန ပဋိဇာနနေန။-
အနု။] ဓမ္မပတ္တမ္ဘေန၊ ဓမ္မ၏ ထောက်ပံ့ခြင်းကြောင့်။ စက္ခုန္တရဘာဝံ၊ စက္ခု

ရှိရလိမ့်မည်။ ကံပုဗ္ဗက ဗဟုဝုဗ္ဗံ၊ အာကာရ ဝိသေသပုဗ္ဗက ကေဝုဗ္ဗဖြစ်နိုင်သောကြောင့်
သဒ္ဓါသွား တော်ပါသေး၏။ ဥပမာ- တောနိ ပုဗ္ဗကရဏန္တိ ဝုတ္တတိ- ကဲ့သို့တည်း။
သို့သော် အနုဘာဝဂေါစရ ဝိသေသတောဝ-ဟု ဝိသေသ၏ အဘိန္နဝိသေသန ရှိမှ
သာ၍ စာသွားကောင်းပါသည်။

၁။ န အေန ။ ဝေ ။ သာဓနတ္ထံ။ ။ တေနာ တိ မဂ္ဂေါတိ ဝစနေန-အနု။
ထို မဂ္ဂေါ ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့် မံသစက္ခုသည် ဥပါဒိန္ဒ ဖြစ်သကဲ့သို့ မိဗ္ဗစက္ခုလည်း
ဥပါဒိန္ဒပင်တည်း-ဟု ယူမှားမည်စိုး၍ အနုပါဒိန္ဒတာသာဓနတ္ထံ န ဝုတ္တံ-ဟု ဆိုသည်။
မဂ္ဂေါဟု ဆိုသောကြောင့် မံသစက္ခုကဲ့သို့ ဥပါဒိန္ဒ ဖြစ်သည်ဟု ပြီးစေခြင်း အကျိုးငှါ
ဆိုအပ်သည့် မဟုတ်-ဟူလို့။

၃၀၀

ကထာဝတ္ထု၊ မူလဋီကာ နိဿယ

[၃-တတိယ

အထူး၏ အဖြစ်ကို။ ဝဒတော၊ ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဝါဒေ၊ ဌ။) တိဏိ၊ မံသစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ပညာစက္ခု အားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။ စက္ခုနိ၊ တို့သည်။ ဘဝေယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပညာစက္ခုဘာဝံ၊ ကို။ ကိဉ္ဇာပိ န ဣစ္ဆတိ၊ အကယ်၍ကား အလိုမရှိပါပေ။ (ပန၊ ထိုသို့ပင် အလို မရှိပါသော်လည်း။ ပညာစက္ခုဿ၊ ၏။ အတ္ထိတယ၊ ကြောင့်။ ပဋိကိပတိ-ဌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပာယ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဒိဗ္ဗစက္ခုကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-ယထာကမ္မူပဂဉာဏကထာ အဖွင့်

၃၇၇။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိတိ၊ ဟူသော ဤ ဝါကျ၌။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ၊ ၏။ ဥပနိဿယေ၊ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သော။ (အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုမန္တဝိသေသန၊) ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ၊ ဌ။ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ကရိုဏ်း ဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ယထာကမ္မူပဂဇာနနကိစ္စကေ၊ ကထာကမ္မူပဂသတ္တဝါတို့ကို သိခြင်းကိစ္စ ရှိသော။ (သိခြင်း ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) (ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ၊ ဌ။ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဘဂဝတာ န ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။) ပန၊ ဆက်။ တံ ကိစ္စကေယေဝ၊ ထို ယထာကမ္မူပဂ ကိစ္စရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ (ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ၊ ဌ။) ပရော၊ ပရဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကရဏနိဒ္ဒေသံ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို။ မညတိ၊ မှတ်ထင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အယောနိသော ဂဟေတွာ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ယထာကမ္မူပဂဉာဏမေဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုန္တိ လဒ္ဓိတိ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤစကား ဖြင့်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုမေဝ၊ သည်ပင်။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏံ၊ တည်း။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ အဋ္ဌာနေ၊ တည်ရာမဟုတ်သောပုဒ်၌။ (ယထာကမ္မူပဂပုဒ်၌။) ဌိတော၊ တည်သော။ ဝေသဒ္ဓေါ၊ ကို။ ဒိဗ္ဗစက္ခု သဒ္ဓဿ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုသဒ္ဓါ၏။ ပရတော၊ နောက်၌။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေ ထိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း-ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝေသဒ္ဓေါ၊ ကို ။ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေထိုက်သနည်း။] ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထို ဝေသဒ္ဓါသည်။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ၊ ၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုတော၊ မှ။ အတ္တန္တရ- ဘာဝံ၊ အနက်တမျိုး၏အဖြစ်ကို။ နိဝါရေတိ၊ တားမြစ်၏။ ဟိ၊ ဗျတိရိက် ကား။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ၊ ၏။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏတော၊ မှ။ (အတ္တန္တရဘာဝံ၊

၉

၆၈၅]

၁၀-သံဝရကထာ အဖွင့်

၃၈၉

ကို။) န နိဝါရေတိ၊ မတားမြစ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ [အဋ္ဌာနေ ဌိတော
ဝေသဇ္ဈေ၊ ခိဗ္ဗစက္ခုသဒ္ဓဿ ပရတော ယောဇေတဗ္ဗော၊ ဤ။]

ယထာကမ္မုပဂတညဏကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။ ပြီ။

၁၀-သံဝရကထာ အဖွင့်

၃၇၉။ စာတုမဟာရာဇိကာနံ၊ စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏။
သံဝရာသံဝရသဗ္ဗာဝေ၊ သံဝရအသံဝရ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။
အာဋ္ဌာနာဋီယသုတ္တေန၊ အာဋ္ဌာနာဋီယသုတ်ဖြင့်။ ပကာသိတော၊ ထင်ရှား
ပြအပ်ပြီ။ [“သန္တိ ဘိက္ခဝေ ယက္ခာ (နတ်ဘိလူးတို့သည်။) ယေတုယျေန-
ပါဏာတိပါတာ”စသည်ဖြင့် ပြအပ်ပြီ။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တာဝတိံသေ
ဒေဝေ ဥပါဒါယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ဆိုပြီ။ ဧဝံသတိ၊
ဤသို့ ဖြစ်လသော်။ (တာဝတိံသာနတ်တို့၌ သံဝရ အသံဝရ မရှိလသော်)
သုဂတိကထာယံ၊ သုဂတိကထာ၌။ တာဝတိံသေ၊ တာဝတိံသာ နတ်
အပေါင်း၌။ သင်္ဂဟိတာနံ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ကုန်သော။ ပုဗ္ဗဒေဝါနံ၊
သိကြားမရောက်မီ ရှေး၌ ဖြစ်နှင့်ကြသော နတ်အသုရာတို့၏။ သုရာပါနံ၊
သေရည်အရက် သောက်ခြင်းကို။ (သုယျတိ၊ ကြားအပ်၏။ ကုမ္ဘဇာတ်၌
“ယံ ဝေ ပိဝိတာ ပုဗ္ဗဒေဝါ ပမတ္တာ”စသည်ဖြင့် ကြားအပ်၏။) သက္ကဒေဝါနံ၊
သိကြားနတ်တို့၏။ သုရာပါနနိဝါရဏံ၊ သေရည် အရက် သောက်ခြင်းကို
တားမြစ်ခြင်းကို။ သုယျတိ၊ ကြားအပ်၏။ တေသံ၊ အသုရာတို့၏။ တံသုရာပါနံ၊
ထို သေရည်အရက်ကို သောက်ခြင်းသည်။ အသံဝရော၊ အသံဝရသည်။
န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ ဟောတိ။

သံဝရကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-စတုတ္ထဝဂ္ဂ

၁-ဂိဟိဿ အရဟတိကထာ အဖွင့်

၃၈၇။ ဂိဟိသံယောဓနသမ္ပယုတ္တတာယာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ-၌ စပ်။) ဂိဟိဆန္ဒရာဂသမ္ပယုတ္တတာယ ဧဝံ၊ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားသော လူအဖြစ်၌ ဆန္ဒရာဂနှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဂိဟိတိ၊ လူ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဗျဉ္ဇနမတ္တေန၊ အသွင်အပြင်မျှကြောင့်။ (ဂိဟိတိ၊ လူ ဟူ၍။) န (ဝုစ္စတိ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ဂိဟိဿ အရဟတိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-ဥပပတ္တိကထာ အဖွင့်

၃၈၈။ အယောနိသောတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ဩပပါတိကော၊ ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို သုဒ္ဓါဝါသတုံ၌။ တဿာယေ-ဝုပပတ္တိယာ၊ ထိုဥပပတ် ပဋိသန္ဓေဖြင့်ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာယံ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဥပပတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-သမန္နာဂတကထာ အဖွင့်

၃၉၃။ သမန္နာဂတကထာယံ၊ ၌။ ပတ္တိံ၊ ရောက်ခြင်း ရခြင်းကို။ သန္နာယ၊ ၍။ ပဋိဇာနန္တော၊ ဝန်ခံသော ပရဝါဒီသည်။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂမံ ဝိယ၊ ပြည့်စုံခြင်းကိုကဲ့သို့။ (စတူဟိ ဖလေဟိ၊ တို့နှင့်။) သမန္နာဂမံ၊ ပြည့်စုံခြင်းကို။ န ဝဒတိ၊ မဆို။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တဿ၊ ထို ပရဝါဒီ၏ အပေါ်၌။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ဖဿာဒိဟိ၊ ဖဿ အစရှိသည် တို့နှင့်။ [အာဒိဖြင့် ဝေဒနာ သညာ စသည်တို့ကို ယူ။] သမန္နာဂမပ္ပသင်္ဂေ၊

၆-ဗောဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိကထာ အဖွင့်

၃၉၁

ပြည့်စုံခြင်း၌ လျဉ်းပါးဘွယ်သည်။ ယထာ၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်။
ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။

၃၉၇။ ဣမိနာဝ နယေနာတိ၊ ကား။ တံတ္ထ ခွေ သမန္နာဂမာတိ အာဒိ၊
အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားကို။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။
ဝါးသုံးစွဲထိုက်၏။ တတ္ထ၊ ထိုတတ္ထ ခွေ သမန္နာဂမာ အစရှိသော စကားရပ်၌။
ရူပါဝစရာဒိသု၊ ရူပါဝစရ အစရှိသော ဘုံတို့တွင်။ အညတရဘူမိ၊ အမှတ်
မထား တပါးပါးသော ဘုံသို့။ (ဘုံ-ဟူသော စာနာသို့ ဟူလို။) ပဌမဇ္ဈာ-
နာဒိဝသေန၊ ပဌမဇ္ဈာန် အစရှိသော တရားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပါပုဏန္တဿ၊
ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ၊ ပဌမဇ္ဈာန် အစရှိသော တရားတို့ကို။
ပဋိလာဘော၊ ရခြင်းသည်။ ပတ္တိ ဓမ္မော နာမ၊ ရခြင်းသဘောမည်၏။ ဝါ၊
ရောက်ခြင်းသဘော မည်၏။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု၊ ပဌမဇ္ဈာန် အစရှိသော တရား
တို့သည်။ နိရုဒ္ဓေသုပိ၊ ချုပ်ပါကုန်သော်လည်း။ အနိရုဇ္ဈနတော၊ ရခြင်း၏
မချုပ်ခြင်းကြောင့်။ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တော၊ စိတ်နှင့်မယှဉ်သော။ သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရ
တမျိုးတည်း။ ယေန၊ ယင်းသို့ မချုပ်ခြင်းကြောင့်။ [ရှေးနိဿယ၌ “အကြင်
သင်္ခါရဖြင့်”ဟု ပေးလေ၏။] သုပဇ္ဇော၊ အိပ်နေသူကို၎င်း။ သဇ္ဈာယာဒိပ-
သုတော စ၊ စာအံ့ခြင်း အစရှိသည်၌ အားထုတ်နေသူကို၎င်း။ ဧတဟိ၊ ထို
ပဌမဇ္ဈာန် အစရှိသည်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတောတိ၊ ပြည့်စုံသ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။

သမန္နာဂတကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆-ဗောဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိကထာ အဖွင့်

၃၉၈။ တသ္မာတိ၊ ကား။ ယထာဝုတ္တဿ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီး
သော။ ဉာဏဒ္ဓယဿ၊ လေးပါးသော မဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဟူသော
ဉာဏ် ၂-ပါးအပေါင်း၏။ ဗောဓိဘာဝတော၊ ဗောဓိ မည်သည်၏ အဖြစ်

၁။ ယထာ ။ ပေ ။ တံ ဝတ္တဗ္ဗံ ။ ဤစကားဖြင့် စတုမသတို့နှင့် ပြည့်စုံမှု
စသည်ကို ပါဠိတော်၌ သကဝါဒိက စောဒနာထား၏။ “ထိုစောဒနာမှုကို မပြု
ထိုက်”ဟု ဋီကာဆရာ ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ ဋီကာဆရာ၏ စကားကို
ပယ်သောအားဖြင့် “ပတ္တိတိ အဓိဂမော (ရခြင်း)။ အဓိဂမော နာမ သမန္နာ-
ဂမော ဟောတိတိ၊ ရခြင်းဆိုတာ ပြည့်စုံခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိယံ စတုပ-
ဿာဒိဟိ သမန္နာဂမော စောဒိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသည်။

ကြောင့်။ တံ၊ ထိုဉာဏ် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ ပတ္တိ-
ဓမ္မဝသေန၊ ရောက်ခြင်းသဘော၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ စိတ္တဝိပုယတ္တသင်္ခါရ-
ဖြစ်သော ရခြင်း သဘော၏ အဖြစ်ဖြင့်။ နတ္ထိတာယ၊ မရှိသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ဗောဓိယာ၊ ဗောဓိနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယေသံ၊ အကြင် ပရဝါဒီတို့၏။ လဒ္ဓိ၊
အယူသည်။ (အတ္ထိ) တေ၊ ထို ပရဝါဒီတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ပုစ္ဆာ စ၊
မေးခြင်းသည်၎င်း။ အနုယောဂေါ စ၊ စိစစ်ခြင်းသည်၎င်း။ သကဝါဒိယ၊
သကဝါဒီ၏ မေးခြင်း၊ စိစစ်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယောဇနာ၊ အနက်ကို
ယှဉ်စေခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ဗောဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၇-လက္ခဏကထာ အဖွင့်

၄၀၂။ ဗောဓိသတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ၊ ကား။ လက္ခဏသမန္နာ-
ဂတေသု၊ ၃၂-ပါးသော ယောကျ်ားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်။ အဗောဓိသတ္တေ၊ ဘုရားအလောင်းမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
ဆဇ္ဇေတွာ၊ စွန့်၍။ ဗောဓိသတ္တမေဝ၊ ကိုသာ။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဣဒံ သတ္တံ၊

ခ။ အဂ္ဂဟေတွာ ။ ပေ ။ နတ္ထိတာယ ။ “အဂ္ဂဟေတွာ” အရ “မယူ”
ဟူသည် “သကဝါဒီ၏ မယူခြင်းတည်း။ ထိုသို့မယူလျှင် “ပတ္တိဓမ္မ”ဟု ခေါ်အပ်သော
မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးနှင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရခြင်းတို့တွင် မဂ်ဉာဏ်ကို ရခြင်းသည် ဘုရား
ရှင်၏ သန္တာန်၌ ထိုအချိန်မှာ မရှိတော့ရကား “အဂ္ဂဟေတွာ”နှင့် တွဲဖို့ရန် “နတ္ထိ-
တာယ”ပါဌ်သာ ပါဌ်မှန်တည်း။

စာစပ်ပုံ။ ။ “နတ္ထိတာယ” ကို “ဗောဓိယာ သမန္နာဂတော ဗုဒ္ဓေါတိ ယေသံ
လဒ္ဓိ”ဟူသော အနိယမဝါကျအတွင်း၌ စပ်ပဲ့ “တေ သန္ဓာယ ပုစ္ဆာ အနုယောဂေါ စ”
ဟူသော နိယမဝါကျ၌ စပ်ပါ။ ဆိုလိုရင်းကား- ထို မဂ်ဉာဏ်နှင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်
၂-ပါးစုံကို အဂ္ဂဟေတွာ (မယူလိုက်လျှင်) ပတ္တိဓမ္မ အဖြစ်ဖြင့် ဗောဓိတရား မရှိတော့
သည့်အတွက် “ဗောဓိယာ သမန္နာဂတော ဗုဒ္ဓေါ” ဟူသော ပရဝါဒီ၏ အယူမှားကို
မယ်ရှားဖို့ရန်- သကဝါဒီက “ဗောဓိယာ ဗုဒ္ဓေါ”ဟု ပုစ္ဆာလည်းထုတ်၊ ဗောဓိယာ
နိရုဒ္ဓါယ ။ ပေ ။ အဗုဒ္ဓေါ ဟောတိ”ဟု အနုယောဂလည်း လုပ်သည်-ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ ဗုဒ္ဓမည်ခြင်း၏ အကြောင်းသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သာဖြစ်၏။
မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အကြောင်းရင်း အခြေခံသာဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓ
အမည်ရခြင်း၏ လိုရင်းမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “တာယ ဗောဓိယာ ဣက္ခံ ပရိဘောဇာတိ”
စသည်ဖြင့် သကဝါဒီက မေးသောအခါ ထို (ဗောဓိက မဂ်ဉာဏ်၏ ကိစ္စကို ပြောနိုင်
သောကြောင့်) “န ဟေဝံ ဝတ္ထုဗ္ဗေ”ဟု ပရဝါဒီ ပယ်သည်။

၀၇၇] - ဂ-နိယာမောက္ခန္တိကထာ အဖွင့် ၃၉၃

ဤ ခုတ္တိ သိမာနိ အစရှိသောသုတ်ကို။ (ဘဂဝတာ။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဗောဓိသတ္တ-
တော၊ မှ။ အညော၊ သော။ လက္ခဏသမန္တာဂတော၊ ၃၂-ပါးသော
ယောကျ်ားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န နုတ္တိ၊ မရှိ
မဟုတ် ရှိသည်သာ။ (“နုတ္တိတိ” ဟု ဣတိ သဒ္ဒါ ပါသည်ကား မကောင်း။
ရှေးနိဿယ၌လည်း မပါ။) သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ လက္ခဏသမန္တာဂတာနံ၊
တို့၏။ ဗောဓိသတ္တတာအပိ၊ ဘုရားအလောင်း၏အဖြစ်သည်လည်း။ န (နုတ္တိ)၊
သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အသာဓကံ၊ သာဓကမမြောက်။ ဣတိ
(အယံ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

လက္ခဏကထာဝဏ္ဏနာ၊ - သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ဂ-နိယာမောက္ခန္တိကထာ အဖွင့်

၄၀၃။ ဌပေတွာ ပါရမီပူရဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ပါရမီပူရဏေနေဝ၊
ပါရမီတော်တို့၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့် သံသလျှင်။ တေ၊ ထို ဘုရားအလောင်း
တော်တို့ကို။ ဗောဓိယာ နိယတာ နရာတိ၊ ထို ဟူ၍။ ဝါ။ ဗောဓိ၌ မြဲသော
သတ္တဝါတို့ဟူ၍။ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ။ ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒသေတိ၊
၏။ စ၊ ဆက်။ ကေဝလဉ္စ နန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဌ်ဖြင့်။ နိယာမ-
ကဿ နာမ၊ ဘုရားအလောင်း၏အဖြစ်၌ မြဲစေတတ်သည်မည်သော။ ကဿစိ၊
တစုံတခုသောတရား၏။ ဥပ္ပန္နတ္တာ၊ ဘုရားအလောင်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ န ဗျာကဓောန္တိ၊ ဗျာဒိတ် စကားကို မိန့်တော် မူကုန်သည်
မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ [ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူချိန်၌ ဘုရား

၁။ တသ္မာ အသာဓကံ။ ။တသ္မာဖြင့် ရှေ့ ၂-ဝါကျကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။
ဆိုလိုရင်းကား ဘုရားအလောင်း မဟုတ်သော စကြာမင်းများလည်း ၃၂-ပါးသော
ယောကျ်ားမြတ်လက္ခဏာနှင့် မပြည့်စုံ မဟုတ်၊ ပြည့်စုံသည်သာ။ ထို လက္ခဏာများနှင့်
ပြည့်စုံသူ အားလုံးလည်း ဘုရားအလောင်းမဟုတ်၊ တချို့သာ ဟုတ်၏။ ထို့ကြောင့်
“၃၂-ပါးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုရားအလောင်းသာဖြစ်၏”
ဟူသော ပရဝါဒီ၏ အယူကို “ခုတ္တိ သိမာနိ” စသော ပါဌ်တော်က သာဓက အဖြစ်
ဖြင့် မပြီးစေနိုင်ရကား ထိုပါဌ်တော်ကို ဆောင်ပြအပ်သော်လည်း မဆောင်ပြခြင်းနှင့်
သဘောတူပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို။

တသ္မာတိ ယသ္မာ အဗောဓိသတ္တဿပိ စက္ကဝတ္တိနော လက္ခဏေဟိ သမန္တာဂမော၊
ဗောဓိသတ္တဿပိ စရိမဘဝတော အညတ္ထ အသမန္တာဂမော ဟောတိ၊ တသ္မာ လက္ခဏာ-
သမန္တာဂတော ဗောဓိသတ္တော ဝါတိ ဣမဿတ္ထဿ အသာဓကံ၊ တေနာဟ “အာဘ-
တမ္ပိ အနာဘတသဒိသမေဝါ” တိ-အနု။

၃၉၄

ကထာဝဏ္ဏ၊ မူလဒီကာ နိဿိယ

အလောင်းဖြစ်သူ၏ သန္တာန်မှာ ဘုရားဖြစ်ဖို့ရန် နိယာမကတရား တ်မျိုးမျိုး ဖြစ်ပြီးသည့်အတွက် ထိုတရားကို ကြည့်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ် ပေးတော် မူကြ သည်မဟုတ်။ “ကေနံ ပါရမီဖြည့်၍ ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဉာဏ်တော်ဖြင့် မြော်မြင်တော် မူသောကြောင့်သာ ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူကြသည်-ဟူလို။]

နိယာမောက္ကန္တိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၀-သဗ္ဗသံယောဇဗ္ဗဟာနကထာ အဖွင့်

၇၁၃။ နိပ္ပရိယာယေနဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ [ဝုတ္တံ ဟောတိ-၌စပ်။] အဝသိဋ္ဌဿ၊ ကြွင်းကျန်သော။ ပဟာတဗ္ဗဿ၊ ပယ်ထိုက်သော သံယောဇဉ်၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည်။) သဗ္ဗသံယော- ဇနပ္ပဟာနံ၊ အလုံးစုံသော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ကြောင်း တရားတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမံ ပရိယာယံ၊ ဤပရိယာယကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ ပဇဟနတော ဧဝ၊ ပယ်ခြင်းကြောင့် သာလျှင်။ (အရဟတ္တံ၊ သည်။ သဗ္ဗသံယောဇနပ္ပဟာနံ၊ တည်း။) ဣတိ၊ သို့။ ဂဏှာတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အပ္ပဟိနဿ အဘာဝါတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသောပါဌ်၌။ အဝသိဋ္ဌဿ၊ သော။ ပဟာတဗ္ဗဿ၊ ၏။ အဘာဝါ၊ ကြောင့်။ ပဋိဇာနာတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ပဒကာရ ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။ အနဝသေသပ္ပဟာနန္တိ ဧတ္တာပိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ (အဝသိဋ္ဌဿ ပဟာ- တဗ္ဗဿ အဘာဝါ ပင်တည်း။) ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ ဝန်ခံလသော်။ [ဧဝံ သတိတိ ယဒိအနဝသေသတာမတ္တေနတထာပဋိဇာနာတိ။ ပယ်ထိုက်သောသံယောဇဉ်၏ အကြွင်းမရှိသည်၏အဖြစ်မျှဖြင့် ဝန်ခံသည်ရှိသော်။-အနု။] တေန၊ ထို ပရဝါဒီ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ လဒ္ဓိံ၊ ကို။ ဆဇ္ဇေတွာ၊ စွန့်၍။ သကဝါဒိဿ၊ ၏။ လဒ္ဓိယာ၊ အယူအားဖြင့်။ ပဋိညာတံ၊ ဝန်ခံအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။

သဗ္ဗသံယောဇဗ္ဗဟာနကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅-ပဉ္စမဝဂ္ဂ

၅-ဝိမုတ္တိကထာ အဖွင့်

၄၁၈။ (သေသာနီ၊ ဖိုလ်ဉာဏ်မှ ကြွင်းသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့သည်။) ဖလဉာဏ်၊ ဝိမုတ္တိအစစ်ဖြစ်သော ဖိုလ်ဉာဏ်သည်။ န ဟောန္တိ။ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သေသာနီ၊ ဖိုလ်ဉာဏ်မှ ကြွင်းသော ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ကို။) ဝိမုတ္တာနီတိ ဝါ၊ ဝိမုတ္တ တို့ ဟူ၍လည်း။ (န ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ မဆိုထိုက်ကုန်။) တဒဂ်ဝိမုတ္တိယာဒိဘာဝတော၊ တဒဂ်ဝိမုတ္တိ အစ ရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [အာဒိဖြင့် သမုဇ္ဈေဒဝိမုတ္တိ၊ ဝိမုတ္တိ ဇာနာတိ အရ ဝိမုတ္တိတို့ကို ယူပါ။] မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ ပဟိနာနံ၊ ပယ်အပ်ပြီးကုန်သော ကိလေသာတို့၏။ ပုန၊ တဖန်။ အနုပ္ပတ္တိတော စ၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အဝိမုတ္တာနီတိ ဝါ၊ အဝိမုတ္တတို့ ဟူ၍လည်း။ န ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ ကုန်။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ လေးပါး ဉာဏ်တို့တွင်။ ဂေါတြဘူဉာဏံ၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို။ ဝိပဿနာဂ္ဂဟဏေန၊ ဝိပဿနာသဒ္ဓါဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

ဝိမုတ္တိကထာဝတ္တနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၂-အသေခဉာဏကထာ အဖွင့်

၄၂၁။ န ပနေတံ အသေခန္တိ တေန၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ အသေခဝိသယတ္တာ၊ အသေခပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အသေခမေဝ၊ အသေခ သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပရဿ၊ ပရဝါဒီ၏။ လဒ္ဓိ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ပန၊ ထိုသို့ပင် အယူရှိပါသော်လည်း

၁။ ဖလဉာဏံ န ဟောန္တိ။ - ဖိုလ်ဉာဏ်သည်သာ “ဝိမုတ္တ” အစစ်တည်း။ ဖိုလ်ဉာဏ်မှ ကြွင်းသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ကား ဝိမုတ္တအစစ် မဟုတ်ကြ။ ထို့ကြောင့် “သေသာနီ” ပုဒ်ကို အနုဋီကာမှီး၍ ထည့်ရသည်။ သေသာနီ ဟူသောပဓာန ကတ္တားကို၌ ဖလဉာဏ်ဟူသောအပဓာန ကတ္တားကိုမ၌ “န ဟောန္တိ” ဟု ဗဟုဝုဇ်ကြံသာ ရှိပါစေ၊ ရှေး နိဿယ ၌လည်း ဗဟုဝုဇ်ကြံသာပင် ရှိသည်။ “န ဝတ္တဗ္ဗာနိ” ကား နောက်မှ ပြန်၍ လိုက်သော ပုဒ်တည်း။ ဖိုလ်ဉာဏ်မှ ကြွင်းသော ဉာဏ်တို့ကို ဖိုလ်ဉာဏ်ကဲ့သို့ ဝိမုတ္တ အစစ် မဟုတ်သောကြောင့် “ဝိမုတ္တ” ဟု၎င်း၊ တဒဂ်ဝိမုတ္တိ စသည် ဖြစ်သောကြောင့် “အဝိမုတ္တ” ဟု၎င်း မဆိုထိုက်ကုန်-ဟူလို။

အသေခဿ၊ အသေခပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဉာဏံ၊ သည်။) န၊ မဟုတ်။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ [အသေခေ အာရဗ္ဗ ပဝတ္တတ္တာအသေခ-ဉာဏန္တိ ပရဿ လဒ္ဓိ၊ န အသေခေ အသေခဓမ္မေ ပရိယာပန္နန္တိ ဣမမတ္ထမာဟ “ဧတေန ။ ပ ။ ဒဿေတိ” တိ။-အနု။]

အသေခဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ဝိပရိတကထာ အဖွင့်

၄၂၄။ န ပထဝီယေဝါတိ၊ ဟူသော့ ပါဌ်၏။ လက္ခဏပထဝီယေဝ၊ ထဒ္ဓ-လက္ခဏာရှိသော ပထဝီဓာတ်သည်သာလျှင်(ပထဝီ၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။) ဝါ၊ တနည်း။ သသမ္ဘာရပထဝီယေဝ၊ အဆောက်အဦနှင့်တကွ ဖြစ်သော မြေကြီးသည်သာ။ (ပထဝီ၊ သည်။) န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အနိစ္စေ နိစ္စန္တိအာဒိဝိပရိယာသော ပန ဝိပရိတဉာဏံ နာမာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ အညာဏေပိ၊ ဉာဏ်မဟုတ်သောတရား၌လည်း။ ဉာဏဝေါဟာရံ၊ ဉာဏ်ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို။ အာရောပေတွာ၊ တင်စား၍။ ဝဒတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

ဝိပရိတကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-နိယာမကထာ အဖွင့်

၄၂၈-၄၃၁။ သစ္စာနုလောမံ၊ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သော။ မဂ္ဂဉာဏာနုဂတိကံ၊ မဂ်ဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ယံ၊ အကြင်ဝိပဿနာဉာဏ်ကို။ ပဿန္တော၊ မြင်တော်မူသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ (အယံ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဘဗ္ဗော၊ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းငှါ ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဇာနာတိ၊ ၏။ (တံ) ဉာဏံ၊ ထို ဝိပဿနာဉာဏ်သည်။ အတ္ထံ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ လဒ္ဓိ၊ ပရဝါဒီ၏ အယူသည်။ (ဟောတိ။)

ပဌမပဉ္စမေဝ စတုတ္ထံ ကတွာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ နိယတဿ အနိယာမဂမနာယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိပရိတာနုယောဂံတော၊ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော စိစစ်ကြောင်း ပြဿနာမှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ ဂဟေတွာ၊ ရေတွက်၍။ စတုတ္ထန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။ [ပဌမ ပြဿနာကိုပင် စတုတ္ထ ပြဿနာ လုပ်၍ မေးပြန်သည်။ စတုတ္ထပြဿနာ ဖြစ်အောင်ကိုကား ဒုတိယ ပြဿနာမှစ၍ ရေတွက်ရသည်။ သို့မဟုတ်လျှင် စတုတ္ထမဖြစ်ပဲ ပဉ္စမ ဖြစ်သွားလိမ့်မည်။]

နိယာမကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅-ပဋိသမ္ဘိဒါကထာ အဖွင့်

၄၃၂-၄၃၃။ ယံကိဉ္စိ၊ အမုတ်မရှိကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံသော။ အရိယာနံ၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဉာဏံ၊ သည်း။ (အတ္တံ။) သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ဉာဏ်သည်။ လောကုတ္တရာမေဝ၊ လောကုတ္တရာချည်းသာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဏုန္တေနပိ၊ ယူပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ယူသော ပရဝါဒီသည်လည်း။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်။ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသွာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗံ ဉာဏံ ပဋိသမ္ဘိဒါ-တိဝတ္ထု န သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အနရိယာနမ္ပိ၊ အရိယာ မဟုတ်သော ပုထုဇဉ်တို့၏လည်း။ ဉာဏံ၊ သည်း။ ဉာဏမေဝ၊ ဉာဏ်ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဗ္ဗံ ဉာဏံ ပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဝတ္ထု န သက္ကာ။) [ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်မှန်သမျှ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗံ ဉာဏံ ပဋိသမ္ဘိဒါ”ဟု ဆိုရာဝယ် အရိယာ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်လည်း ပါဝင်၍ နေသောကြောင့် “သဗ္ဗံ ဉာဏံ ပဋိသမ္ဘိဒါ”ဟု မဆိုထိုက်။]

ဝါ၊ တနည်း။ တဿ၊ ထို အရိယာမဟုတ်သော ပုထုဇဉ်တို့၏ ဉာဏ်၏။ ဉာဏတံ၊ ဉာဏ်၏ အဖြစ်ကို။ (ပရဝါဒီ၊ သည်း။) န ဣစ္ဆတိ၊ အလိုမရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။ (ပရဝါဒီက ပုထုဇဉ်သန္တာန်၌ ဖြစ်လျှင် ဉာဏ်ဟုပင် အလို ရှိဟန် မတူ-ဟူလို။) ပထဝီကသိဏသမ္မုတိယံ သမာပတ္တိဉာဏံ သန္တာယာတံ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ အနရိယဿ၊ အရိယာမဟုတ်သော ပုထုဇဉ်၏။ ဧတံ ဉာဏံ၊ ဤသမာပတ္တိဉာဏ်ကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (ပဋိကိပတိ။) ဣတိ အဓိပ္ပာယ်သော၊ ဤသို့သော အလိုသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်း။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆-သမ္မုတိဉာဏကထာ အဖွင့်

၄၃၄-၄၃၅။ သစ္စန္တိ ဝစနသာမညေန၊ သစ္စံ ဟူသော သဒ္ဓါသာမညကြောင့်။ ဥဘယဿပိ၊ သမ္မုတိသစ္စာ ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါးအပေါင်း၏လည်း။ သစ္စသာမညတ္ထံ၊ သစ္စာအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို။ ဂဟေတု၊ ၍။ ဝဒတိ၊ ၍။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒသေဇန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထာတိအာဒိံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

သမ္မုတိဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်း။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃၉၈

ကထာဝတ္ထု မူလဒီကာ နိဿိယ

[၅-ပုံဗ

၇-စိတ္တာရမ္မဏကထာ အဖွင့်

၄၃၆-၄၃၈။ ဖဿဿ ဖုသနလက္ခဏံ မနသိကရောတောတိ တေတန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော။ ဝတ္တဗ္ဗပဋိညာ၊ ဆိုထိုက်၏ဟု ဝန်ခံခြင်းကို။ အနုပဒဓမ္မမနသိကာရတော၊ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သော ပုဒ်၏ တရားကို နှလုံးသွင်းခြင်းမှ။ (ဖဿကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ဝေဒနာကို နှလုံး သွင်းခြင်း၊ သညာကို နှလုံးသွင်းခြင်းမှ။) အညံ၊ အခြားသော။ သမုဒါယ- မနသိကာရံ၊ အပေါင်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းကို။ (ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စသော အပေါင်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းကို။) သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (ပရဝါဒိနာ၊ သည်။) ကတာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။

စိတ္တာရမ္မဏကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၈-အနာဂတဉာဏကထာ အဖွင့်

၄၃၉-၄၄၀။ သဗ္ဗသ္မိပီတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၌။ “ပါဠိလိပုတ္တဿ ခေါ” တိအာဒိနာ၊ ပါဠိလိပုတ္တဿ ခေါ အစရှိသည်ဖြင့်။ အနာဂတေ ဉာဏန္တိ၊ အနာဂတေ ဉာဏံ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနာဂတဘာဝသာမညေန၊ အနာဂတ်အဖြစ်ဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနန္တရာနာဂတေပိ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော အနာဂတ်အာရုံ၌လည်း။ ဉာဏံ၊ ကို။ (ပရဝါဒိနော၊ တို့သည်။) ဣန္ဒြိယန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အနာဂတဉာဏကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-ပဋုပ္ပန္နဉာဏကထာ အဖွင့်

၄၄၁-၄၄၂။ ဝစနံ နိဿာယာတိ၊ ကား။ အတ္ထတော၊ အနက်အား ဖြင့်။ အာပန္နံ၊ ရောက်သော။ ဝစနံ၊ စကားကို။ ဝါ၊ တနည်း။ အနုဇာနန- ဝစနံ၊ ခွင့်ပြုကြောင်းစကားကို။ နိဿာယ၊ ရှိ။ သန္တတိ သန္ဓာယာတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤ ပါဌ်၌။ ဘင်္ဂါနုပဿနာနံ၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်တို့၏။ ဘင်္ဂတော၊ ဘင်္ဂအားဖြင့်။ အနုပဿနာသန္တတိ၊ အနုပဿနာကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အစဉ် ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (ပဋိညာ တဿေဝ၊ ထို ပရဝါဒိ၏ပင် ဝန်ခံခြင်းတည်း။ ၌ စပ်။) ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ပဋုပ္ပန္နဉာဏကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၀-ဖလညဏကထာ အဖွင့်

၄၄၃-၄၄၄။ ဗုဒ္ဓါနံ ဝိယာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ ဗုဒ္ဓါ၊ တို့သည်။ သဗ္ဗပ္ပကာရဖလပရောပရိယတ္တဇာနနဝသေန၊ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့် ဖိုလ်၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်၊ ညံ့သည်၏အဖြစ်ကို သိတတ်သော ဉာဏ်၏ အစွမ်း ဖြင့်၎င်း။ (ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။) အတ္တနော ဧဝံ၊ ကိုယ်တော်၏သာ။ ဗလေန စ၊ ဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဖလံ၊ ဖိုလ်ကို။ ဇာနန္တိယထာ၊ သိတော်မူကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ၊ (သာဝကာပိ၊ တို့သည်လည်း။ ဇာနန္တိ၊ ကုန်၏။) ဣတိ၊ ဤ အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဖလညဏကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပဉ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မဟာပဏ္ဏာသကော၊ သည်။ သမတ္ထော၊ ပြီ။

၆-ဆဋ္ဌဝဂ္ဂ

၁-နိယာမကထာ အဖွင့်

၄၄၅-၄၄၇။ အနိယတော နာမံ န ဟောတီတိ၊ ဟူသော ဝါကျ၌။ မိစ္ဆတ္တနိယတဿ၊ မိစ္ဆတ္တနိယတပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘဝန္တရေ၊ ဘဝတပါး၌။ အနိယတတာနာမ၊ မမြဲသည်၏အဖြစ်မည်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “အနိယတံနာမ” ဟုရှိ၏။ “မိစ္ဆတ္တနိယတဿ” ဟူသော သမ္ပန်၏ စပ်ဖို့ရာ “အနိယတတာ နာမ” ဟု ရှိသင့်ပါသည်။] ဟောတိ ယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ၊ ဧတဿ၊ ဤ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကဒါစိပိ၊ တစ်ခုတစ်ခု၌လည်း။ အနိယတတာ၊ မမြဲသည်၏ အဖြစ်သည်။ န ဟောတိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယော နိယာမော၊ အကြင်မဂ္ဂနိယာမသည်။ (အတ္ထိ။) သော၊ ထို မဂ္ဂနိယာမသည်။ အသင်္ခတော၊ အသင်္ခတတရားတည်း။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ပရဝါဒီ၏ အလိုတည်း။

နိယာမကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ အဖွင့်

၄၅၁။ ကာရုဏဋ္ဌေန ဌိတတာတိ၊ ကား။ ကာရုဏဘာဝေါယေဝ၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ပင်တည်း။ (ဌိတတာ ကို ကာရုဏဘာဝ ဟု ဖွင့်သည်။) စ၊ ဆက်။ ဧတေန၊ ဤ ကာရုဏဋ္ဌေန ဌိတတာ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဓမ္မာနံ၊ သင်္ခါရ အစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏။ ကာရုဏဘာဝေါ၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်သည်။ ဓမ္မဌိတတာ၊ တည်း။ (သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ တည်တံ့ကုန်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။) ဣတိ၊ သို့။ ဧတံ အတ္ထံ၊ ကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ ဓမ္မနိယာမတာတိ ဧတ္တာပိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း။ တထာ၊ တည်း။ (ကာရုဏဘာဝေါ ကို ညွှန်းသည်။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-သစ္စကထာ အဖွင့်

☰

၄၅၂-၄၅၄။ ဝတ္ထုသစ္စန္တိ၊ ကား။ ဇာတိယာဒိ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း အစရှိသော ဒုက္ခသည်၎င်း။ (ဒုက္ခသစ္စာအတွက်။) ကာမတဏှာဒိ၊ ကာမတဏှာ အစရှိသော တဏှာသည်၎င်း။ (သမုဒယသစ္စာအတွက်။) သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိ စ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော တရားသည်၎င်း။ (မဂ္ဂသစ္စာအတွက်။) (ဝတ္ထုသစ္စ၊ မည်၏။) ဗာဓနပဘဝနိယျာနိကလက္ခဏေဟိ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာ၊ အစအမှန်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက် တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာတို့ဖြင့်။ လက္ခဏသစ္စ၊ လက္ခဏ သစ္စာ ဟူသည်။ ဗာဓနာဒိ၊ ဗာဓန အစရှိသည်တည်း။

သစ္စကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅-နိရောဓသမာပတ္တိကထာ အဖွင့်

၄၅၇-၄၅၉။ ကရိယမာနာ ကရိယတိတိ၊ ဟူသော ဝါကျ၏။ ပဝတ္တ-
မာနာနံ၊ ဖြစ်ဆဲကုန်သော။ အဇ္ဈပက္ခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ သမထဝိပဿနာ-
နုက္ကမေန၊ သမထ ဝိပဿနာ အစဉ်အားဖြင့်။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းကို။ သာဓိ-
ယတိ၊ ပြီးစေအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ (“ပဌမဈာန် ဝင်စားသောအား
ဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဝိပဿနာ၍” ဤသို့ စသောအားဖြင့် (ဈာန် ဟူသော
သမထအစဉ်၊ ထိုဈာန်ကို ဝိပဿနာ၍ခြင်းဟူသော ဝိပဿနာ အစဉ်အားဖြင့်။)
နိရောဓ သမာပတ် ဖြစ်အောင် ပြီးစေရသောကြောင့် “သမထဝိပဿနာနုက္က-
မေန အပ္ပဝတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။) သင်္ခတာသင်္ခတလက္ခဏာနံ ပန အဘာဝေနာတိ၊
ဟူ၍။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည်။ သဘာဝဓမ္မတံ၊ နိရောဓ
သမာပတ်၏ သဘာဝဓမ္မ၏အဖြစ်ကို။ ပဋိသေဓေတိ၊ တားမြစ်၏။ (နိရောဓ
သမာပတ်သည် သင်္ခတလည်း မဟုတ် အသင်္ခတလည်း မဟုတ်သောကြောင့်
သဘာဝဓမ္မမဟုတ်ဟု တားမြစ်သည်။) ဝေါဒါနဉ္စ၊ ဝေါဒါန် သည်လည်း။
ဝုဠာနုပရိယာယောဝ၊ ဝုဠာန၏ ပရိယာယ်သာတည်း။ သဘာဝဓမ္မတ္တာ-
သာဓကတ္တာ၊ သဘာဝဓမ္မ၏ အဖြစ်ကို မပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
အသင်္ခတဘာဝေ၊ နိရောဓသမာပတ်၏ အသင်္ခတ၏ အဖြစ်၌။ ကာရဏံ၊ သည်။
နဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ သကဝါဒီ၏
အလိုတည်း။

နိရောဓသမာပတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ဆဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၇-သတ္တမဝဂ္ဂ

၁-သင်္ဂဟိတကထာ အဖွင့်

၄၇၁-၄၇၂။ သင်္ဂဟိတတိ၊ ကာ၊ သမ္ပန္နာ၊ စပ်ဖွဲ့ ကုန်သော။
 (“ကေစိ ဓမ္မာ”-၌ စပ်။) (“သင်္ဂဟိတကို”ကို အနုဋ္ဌိကာ၌ “သဒ္ဓိံ ဂဟိတာ”
 ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖွင့်သည်။ ၂-ခု အတူတကွ ယူအပ်လျှင် စပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သော
 ကြောင့် သမ္ပန္နာ-ဟု ခိုကာ၌ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။)

သင်္ဂဟိတကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-သမ္ပယုတ္တကထာ အဖွင့်

၄၇၃-၄၇၄။ နာနတ္ထဝဝတ္ထာနံ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော
 အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ တိလမ္ပိ၊ နှမ်း၌။ တေလံ၊ ဆီသည်။ အနုပဝိဋ္ဌံ၊ သက်
 ဝင်၍ တည်၏။ ဣတိဝစနမေဝ၊ ဤ စကားသည်ပင်။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ဟေဝန္တိ၊ ဟူ၍။ (သကဝါဒိနာ၊ သည်။) ပဋိက္ခိတ္တံ၊ ပြီ။
 ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒသေတိ၊ ၏။

သမ္ပယုတ္တကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-စေတသိကကထာ အဖွင့်

၄၇၅-၄၇၇။ ဖဿာဒီနံ၊ ဖဿ အစရှိသော တရားတို့၏။ ကေပ္ပုဒတာဒိ-
 ဝိရဟိတာ၊ ကေပ္ပုဒတာ အစရှိသည်တို့မှ ကင်းသော။ သဟဇာတတာ၊ သဟ-
 ဇာတ၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ “သမ္ပယုတ္တသဟဇာတတံ
 သန္ဓာယာ”တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

စေတသိကကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-ဒါနကထာ အဖွင့်

၄၇၈။ ဒေယျဓမ္မဝသေန စောဒေတုန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (“အတ္ထော”-
 ချစ်စပ်။) စေတသိကောဝ၊ စေတသိက်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊ သည်။
 (စေတနာတရားသည်။) ဒါနံ၊ ဒါနသည်။ ယဒိ (ဟောတိ)၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ။)
 ဒိယုတီတိ ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမိနာပိ အတ္ထေန၊ ဤ အနက် ဖြင့်လည်း။
 စေတသိကသေဝ၊ စေတနာစေတသိက်၏ပင်။ ဒါနဘာဝေ၊ သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊
 ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ သို့။ စောဒေတု၊ ၄၇။ (“လဗ္ဘာတိ ပုစ္ဆာ”-၌ စပ်။)
 ဣတိ အတ္ထော၊ -နက်။

၄၇၉။ အနိဋ္ဌဗလန္တိအာဒိ အစေတသိကဿ ဓမ္မဿ ဒါနဘာဝဒီပနတ္ထံ
 ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။) ဗလဒါနဘာဝဒီပနတ္ထံ၊
 အကျိုးပေးခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ န ဝုတ္တံ၊
 ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ခဋ္ဌဗော၊ ၏။ (ဒါနဘာဝနေရာ၌
 ဗလဒါနဘာဝ ဟု အနက်ကို မှတ်ပါ-ဟူလို။) [ဤ ဦးကာ၌ “န ဝုတ္တံ”ဟု
 န သဒ္ဓါပါသောကြောင့် အဋ္ဌကထာပါဌ်၌လည်း “န”သဒ္ဓါရှိစေရသည်။]
 အနိဋ္ဌဗလန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဌ်ဖြင့်။ အစေတသိကဿ၊ သော။
 ဓမ္မဿ၊ အန္တာဒိဓမ္မ၏။ ဗလဒါနံ၊ အကျိုးပေးခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ
 ဝိယံ၊ စိတ်ဖြင့် ပဓာနအဖြစ်၌ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒါနဘာဝေ၊
 ဒါန၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တော၊ စိတ်ဖြင့် ပဓာနအဖြစ်၌ဆိုအပ်သည်။)
 န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ စ၊ စင်စစ်ကား။ တန္တိဝါရဏတ္ထံ၊ ထို့အကျိုးပေး
 ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ဧတံ၊ ဤအနိဋ္ဌဗလံ အစရှိသောစကားကို။
 (ပရဝါဒီ၊ သည်။) အာဟ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [တန္တိဝါရ-
 ဏတ္ထန္တိ ဗလဒါနနိဝါရဏတ္ထံ၊ တေန္တိ “ဒါနံ အနိဋ္ဌဗလ”န္တိ အာဒိဝစနံ၊-
 အနု။] ဧဝံ နတ္ထာ၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ အနန္တရမေဝ၊ အနိဋ္ဌဗလံ
 အစရှိသော ပါဌ်၏ အခြားမဲ့၌ပင်။ န ဟိ အစေတသိကော အန္တာဒိဓမ္မော
 အာယတံ ဝိပါကံ ဒေတုတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဣဋ္ဌဗလဘာဝနိယမနတ္ထန္တိ၊ ဟူသော ပါဌ်၏။ (အတ္ထော-၌ စပ်။)
 ဒေယျဓမ္မော ဝိယ၊ ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်ကဲ့သို့။

၁။ ဝုတ္တံ ဝိယ။ ။ ကံကယ်ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သောကြောင့် “ဝုတ္တံ ဝိယ”ဟု
 ဝိယသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ ဗလဒါနံ ဝုတ္တံ ဝိယ ဟောတီတိ
 စိတ္တေန ဗလဒါနံ ပဓာနဘာဝေ ဝုတ္တံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အညဿ၊ (စိတ်ဖြင့်
 ဗလဒါနကို ပဓာနအဖြစ်၌ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်မှ တပါးသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်။) (အတ္ထေ ဂယုမာနေ) ဒါနဘာဝေတိ န သက္ကာဝတ္ထံ။ ဒါနဘာဝေတိ
 ဟိ “ဒါနံ အနိဋ္ဌဗလ”န္တိ အာဒိနာ ဝုတ္တောယေဝီတိ။

ကေနစိ၊ သော။ ပရိယာယေန၊ ဖြင့်။ ဒါနဿ၊ ခါ။ (စေတနာဒါန၏။) အနိဋ္ဌဗလတာ၊ အနိဋ္ဌဗလ၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ။ ပန၊ အနွယကား။ ကေန္တိ၊ စင်စစ်။ ဣဋ္ဌဗလမေဝ၊ အလိုရှိအပ်သော အကျိုးရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ နိယမနတ္ထိ၊ အမြဲ သတ်မှတ်ခြင်း အကျိုးငှါ။ (ပရဝါဒီနာ ဝုတ္တံ-၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ဣတရေနာတိ၊ ကား။ ဒိယုတိတိ ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမိနာ ပရိယာယေန၊ ဖြင့်။ (သာဓေတုံ အာဟ-၌ စပ်။) န ပန ကေနတ္ထေနာတိ၊ ကား။ ဒေယုဓမ္မောဝ ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမံ သကဝါဒီဝါဒံ၊ ဤသကဝါဒီ၏ ဝါဒကို။ (ဝေသဒ္ဓါ ပါသော ဝါဒကို။) နိဝတ္ထေတုံ၊ တားမြစ်ခြင်းငှါ။ သဒ္ဓါ ဟိရိယန္တိအာဒိကံ၊ အစရှိသော။ သုတ္တသာဓနံ၊ 'အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြီးစေတတ်သော သုတ်သည်။' ပရဝါဒီဝါဒေ၊ ပရဝါဒီ၏ ဝါဒ၌။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ စေတသိကောဝ ဓမ္မော ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမံ၊ ဤ ပရဝါဒီ၏ ဝါဒကို။ ("ဝေ"သဒ္ဓါ ပါသော ဝါဒကို။) နိဝတ္ထေတုံ၊ ငှါ။ ဣကေကဇ္ဇော အန္တံ ဒေတိတိ အာဒိကံ၊ သော။ (သုတ္တသာဓနံ) စ၊ သည်လည်း။ (သကဝါဒီ ဝါဒေ၊ ယုဇ္ဇတိ။)

၁။ န ပန ကေနတ္ထေန။ ။ ဤပုဒ်၏အဖွင့်သည် "ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ" တိုင်အောင် တည်း။ ထိုအဖွင့်၌ "နိဝတ္တနသာဓနတ္ထနာနတ္ထံ" ကို ထောက်၍ နိဝတ္တနတ္ထ-သာဓနတ္ထ ဟု လိုရင်းစကား ၂-ရပ်ကို ရှေးဦးစွာ ခွဲပါ။ ထိုတွင် "ဒေယုဓမ္မောဝ ဒါနန္တိ" မှ စ၍ "စေတသိကောဝ ဓမ္မော ဒါနန္တိ ဣမံ နိဝတ္ထေတုံ" တိုင်အောင်သော စကားရပ်ကို နိဝတ္တနတ္ထ စကားရပ်ဟု၎င်း၊ "စေတသိကော ဓမ္မော ဒါနန္တိ ဣမံ ပန" မှစ၍ "ဒေယုဓမ္မော ဒါနန္တိ သာဓေတုံ" တိုင်အောင်သော စကားရပ်ကို သာဓနတ္ထ စကားရပ် ဟု၎င်း ခွဲခြားပါ။ ဤသို့ စကား ၂-ရပ် ကွဲသောကြောင့် သာဓနတ္ထ စကားကို "ဣမံပန" ဟု ပက္ခန္တရ ဇောတက "ပန" ဖြင့် ခွဲထားသည်။

၂။ ဒေယုဓမ္မောဝ ။ ပေ ။ ယုဇ္ဇတိ။ ။ "ဒေယုဓမ္မသည် ဒါနတည်း" ဟူသော ဝါဒသည် သကဝါဒီ၏ ဝါဒရင်းတည်း။ သို့သော် "ဒေယုဓမ္မသာ ဒါနံ" ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုလျှင် ပရဝါဒီ၏ စေတနာဒါနကို တားမြစ်ရာ ရောက်သောကြောင့် ပရဝါဒီက လက်မခံနိုင်။ ထိုသကဝါဒီ၏ ဝါဒကို တားမြစ်ရမည်သာ။ ထို့ကြောင့် "ဣမံ သကဝါဒီဝါဒံ နိဝတ္ထေတုံ- ဤသကဝါဒီဝါဒကို တားမြစ်ဖို့ရာ" "သဒ္ဓါ ဟိရိယံ ကုသလဉ္စ ဒါနံ" စသော ပါဠိတော်ကို သာဓကပြုသည်။ ထို ပါဠိတော်၌ "ကုသလဉ္စ ဒါနံ" သည် လိုရင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ္တသာဓနသည် ပရဝါဒီ၏ ဝါဒတက်၌ သင့်၏။

၃။ ဣကေကဇ္ဇော အန္တံ ။ ပေ ။ နိဝတ္ထေတုံ။ ။ "ဣကေကဇ္ဇော အန္တံ ဒေတိ" အစရှိသော သာဓကသည် သကဝါဒီဘက်က သာဓကတည်း။ "ဒါနဟူသည် စေတသိကတရားတည်း" ဟူသော ဝါဒသည် ပရဝါဒီ၏ ဝါဒတည်း။ ထိုဝါဒ၌ "စေတသိကောဝ ဓမ္မော ဒါနံ" ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုလျှင် ဒေယုဓမ္မကို ဒါနမဟုတ်ဟု

ပန၊ ကား။ စေတသိကော ဓမ္မော ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမံ၊ ဤပရဝါဒီ၏ ဝါဒကို။ (“ဝေ”သဒ္ဓါ မပါသော ဝါဒကို။) သာဓေတုံ၊ ပြီးစေခြင်းငှါ။ သဒ္ဓါဟိရိယန္တိ အာဒိကံ၊ အစရှိသော သုတ်သည်။ သကဝါဒီဝါဒေ၊ ဌ။ ယုတ္တတိ ၊ ။ ။ ဒေယျဓမ္မော ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ (ဣမံ၊ ဤသကဝါဒီ၏ ဝါဒကို။) (“ဝေ”သဒ္ဓါ မပါသော ဝါဒကို။) သာဓေတုံ၊ ငှါ။ ဣဓေ- ကဏ္ဍော အန္တံ ဒေတီတိ အာဒိကံ ဝါ၊ အစရှိသော သုတ်သည်လည်း။ (သက- ဝါဒီဝါဒေ ယုတ္တတိ။) ဣတိ ဝေ၊ သို့။ နိဝတ္တနသာဓနတ္တနာနတ္ထံ၊ နစ်စေ အပ်သော အနက်၏ ထူးသည်၏အဖြစ်၊ ပြီးစေအပ်သော အနက်၏ ထူးသည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ န ပန၊ ဧကေနတ္ထေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ ၊ ။ ။ ။

စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသော ဝါဒတို့တွင်။ ပရဝါဒီဝါဒေ၊ ဌ။ သုတ္တသာဓနတ္ထံ၊ သုတ္တသာဓနအကျိုးငှါ။ န ဝုတ္တဗ္ဗံ စေတသိကော ဓမ္မော ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာယံ၊ ဌ။ စေတသိကောဝါတိ၊ စေတသိကောဝ ဟူသော။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဠဗ္ဗော ယထာ၊ ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ န ဝုတ္တဗ္ဗံ ဒေယျဓမ္မော ဒါနန္တိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာယ စ၊ သကဝါဒီ၏ ပုစ္ဆာ၌လည်း။ ဒေယျဓမ္မောဝါတိ၊ ဒေယျဓမ္မောဝ ဟူသော။ (အတ္ထော ဒဠဗ္ဗော။)

ဒေယျဓမ္မော ဣဠုဖလောတိ ဣဠုဖလာဘာဝမတ္တမေဝပဋိက္ခိတ္တန္တိ ဣတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (“ဖလာ” ဟု အာ-အက္ခရာ ပါနေသော ဤပါဌ်၌။) ဣဠုဖလာဘာဝမတ္တမေဝ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ၊ ဟူသော။ ပါဠေန၊ သည်။

ဖယ်ထုတ်ရာ ရောက်သောကြောင့် သကဝါဒီက တားမြစ်ရမည်သာ။ ထို့ကြောင့် “စေတသိကောဝ ဓမ္မော ဒါနံ”ဟူသော ပရဝါဒီ၏ ဝါဒကို တားမြစ်ခြင်းငှါ “ဣဓေကဏ္ဍော အန္တံ (အစာတည်းဟူသော လူဖွယ်ကို)ဒေတိ”စသော ပါဠိတော်ကို သာဓက ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ္တသာဓနသည် သကဝါဒီ၏ ဝါဒဘက်၌ သင့်၏။

၁။ စေတသိကော ဓမ္မော ။ ပေ ။ ယုတ္တတိ။ ။ “စေတသိကောဝ”ဟု ဝေ မပါပဲ “စေတသိကော ဓမ္မော ဒါနံ”ဟု ဆိုလျှင် စေတသိကံမဟုတ်သော ဒေယျဓမ္မ၏ ဒါနအဖြစ်ကို ကန့်ကွက်ရာမရောက်သောကြောင့် စေတသိကံ၏ ဒါန အဖြစ်ကို ပြီးစေ ဖို့ရာ ပြအပ်သော “သဒ္ဓါ ဟိရိယံ”စသော စကားသည် သကဝါဒီ၏ ဝါဒ ၌လည်း သင့်၏။ “ဒေယျဓမ္မော ဒါနံ”ဟူသော ဝါဒ၌ ဝေသဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် စေတသိကံ တရား၏ ဒါနအဖြစ်ကို မကန့်ကွက်ရကား ဒေယျဓမ္မ၏ ဒါနအဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်းငှါ “ဣဓေကဏ္ဍော အန္တံ ဒေတိ”စသော သာဓကသည် ပရဝါဒီဘက်၌လည်း သင့်၏။

၂။ ဝေ နိဝတ္တန ။ ပေ ။ ဒဠဗ္ဗံ။ ။ ဤသို့လျှင် သုတ္တသာဓန (ပါဠိတော် သာဓက) ၂-မျိုးလုံးသည်ပင် သူ့အနက်နှင့်သူ နိဝတ္တနဘက်၌လည်း ရည်ရွယ်ချက် မတူ၊ သာဓနဘက်၌လည်း ရည်ရွယ်ချက် မတူပုံကို ရည်ရွယ်၍ “န ပန ဧကေနတ္ထေန” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီဟု မှတ်ပါ။

☞ (“ဖလ”၌ အာ-အက္ခရာ မပါသော ပါဠိသည်။) ဘဝိတဗ္ဗံ၊ နိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ရှေး နိဿယ၌ “ဣတိ”မပါ။] ဝါ၊ တနည်း။ ဣဋ္ဌဖလဘာဝမတ္တမေဝ ဒိသ္မာ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုသင့်၏။ [“ဖလာ”ဟု အာ-အက္ခရာပါလျှင် “ဒိသ္မာ”ဟု ရှိမှ အဓိပ္ပာယ်ရသည် ဟူလို။]

သုက္ခရာဘာဝမောစနတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ စေတသိကဿ၊ စေတနာ စေတသိက်၏။ ဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ ပေးလှူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် အားဖြင့်၎င်း။ ဒေယုဓမ္မဿ၊ ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်း၏။ ဣဋ္ဌဖလဋ္ဌေန စ၊ အလိုရှိအပ်သော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် အားဖြင့်၎င်း။ ဒါနဘာဝမောစနတ္တံ၊ ဒါန၏ အဖြစ်မှ လွတ်စေခြင်းငှါ။ (အယံ ကထာ၊ ဤ ဒါနကထာကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီး၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဝတ္ထု၊ ဟောတိ။

ဒါနကထာဝတ္ထုနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၅။ ပရိဘောဂမယပုညကထာ အပွင့်

၄၈၃။ ပရိဘောဂမယံ နာမ၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ သုံးစွဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်မည်သော။ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တံ၊ စိတ်နှင့် မယှဉ်သော။ ပုညံ၊ သည်။ အတ္တိ၊ ရှိသေး၏။ ဣတိ၊ သို့။ လဒ္ဓိံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထို ပရိဘောဂမယဖြစ်သော စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တကောင်းမှုကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ငတေ၊ ထို ပရဝါဒီတို့သည်။ ပရိဘောဂမယံ၊ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သုံးစွဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ပုညံ၊ သည်။ ပဝခုတိ၊ တိုးပွား၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၄၈၅။ တဿာပိ ဝသေနာတိ၊ ကား။ တဿာပိ လဒ္ဓိယာ၊ ထို ၅-ပါး သော ဝိညာဉ်တို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်းရှိ၏ဟူသော အယူ၏လည်း။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ (ပရဝါဒီ ပဋိဇာနာတိ-၌ စပ်။) ပဉ္စဝိညာဏာနံ ဝိယ၊ ၅-ပါး

၁။ စေတသိကဿ ။ပေ။ မောစနတ္တံ။ ။စေတသိက်ဖြစ်သော ဒါနစေတနာ သည် ဣဋ္ဌဖလအားဖြင့် ဒါန နာမည်ရ၏။ ဒါတဗ္ဗအနက်အားဖြင့်ကား ပေးလှူ၍ မဖြစ် သောကြောင့် ဒါနအဖြစ်မှ လွတ်၏။ ဒေယုဓမ္မ ဖြစ်သော ပစ္စည်းသည် ဒါတဗ္ဗအနက် အားဖြင့် ဒါန အမည်ရသော်လည်း အကျိုး မပေးသောကြောင့် ဣဋ္ဌဖလအနက် အားဖြင့်ကား ဒါနအဖြစ်မှ လွတ်၏။ ဤသို့ သူ့အနက်နှင့်သူ ဒါနအဖြစ်မှ လွတ်သွား သည်ရှိသော် ဒါနစေတနာနှင့် ဒေယုဓမ္မတို့၏ ရောနှောခြင်းမရှိပဲ သီးသန့် ခွဲခြားပြီး ဖြစ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် “သဘာဝသက်ရမောစနတ္တံ-သဘောအားဖြင့် ရောနှော သည်၏ အဖြစ်မှ လွတ်စေခြင်း အကျိုးငှါ”ဟု အနုဋီကာ၌ ဆိုသည်။

သော ဝိညာဉ်တို့၏ကဲ့သို့။ တေသမ္ပိ၊ ဖြစ်ဆဲစိတ် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ သုံးစွဲခြင်း
 ကြောင့်ဖြစ်သော ကောင်းမှု ၂-မျိုးလုံးတို့၏လည်း။ သမောဓာနံ၊ ပေါင်းဆုံ
 ခြင်းသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ (ပရဝါဒီ) ပဋိ-
 ဇာနာတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်
 သော်လည်း။ ပဉ္စဝိညာဏဗဒ္ဓိနမေဝ၊ ပဉ္စဝိညာဉ်ဗဒ္ဓိ အစရှိသည်တို့၏ပင်။
 သမောဓာနံ၊ ကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (ပရဝါဒီ) ပဋိဇာနာတိ၊ ၏။ ဣတိ(အယံ)၊
 ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၄၈၆။ အပရိဘုတ္တေပိတိ ဣမိနာ၊ ဖြင့်။ ပဋိဂ္ဂဟကော ပဋိဂ္ဂဟေတွာ န
 ပရိဘုတ္တေတိ ဆဉ္စေတိတိ အာဒိကံ၊ အစရှိသောစကားကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။
 (မသုံးဆောင် ဟူသည် သူတပါးတို့အား စွန့်ခြင်း အစရှိသည်တည်း။)
 ဒေယျဓမ္မေ၊ ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းကို။ အပရိဘုတ္တေ၊
 မသုံးဆောင်အပ်သော်။ ပုညဘာဝတော၊ ကောင်းမှု၏ ရှိခြင်းကြောင့်။
 ပရိဘောဂမယံ၊ သော။ ပုညံ၊ သည်။ ပဝစုတိ၊ ၏။ ဣတိ အယံ ဝါဒေါ၊
 ဤ ပရဝါဒီ၏ ဝါဒသည်။ ဟိယတိ၊ ယုတ်ညံ့၏။ စ၊ ဆက်။ တသ္မိံ၊ ထို ပရ
 ဝါဒီ၏ ဝါဒသည်။ ဟိနေ၊ ယုတ်ညံ့လသော်။ သကဝါဒီဝါဒေါ၊ သည်။
 ဗလဝါ၊ အားရှိ၏။

ဟိ၊ မှန်။ စာဂစေတနာယဝေ၊ စွန့်ကြဲကြောင်း စေတနာ၏ပင်။ ပုည-
 ဘာဝေါ၊ ကောင်းမှု၏အဖြစ်သည်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်။
 (ဒေယျဓမ္မကို အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် မသုံးဆောင်အပ်သော်လည်း ကောင်းမှု
 ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သိဒ္ဓေါ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ(အယံ)၊
 ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ တည်း။ ဒေယျဓမ္မေ၊ ကို။ အပရိဘုတ္တေပိ၊ သော်လည်း။
 ပုညဘာဝါ (တနည်း၊ ပုညဘာဝေန)၊ ကောင်းမှု၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စာဂ-
 စေတနာယ ဝေ၊ ၏ပင်။ ပုညဘာဝေါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။
 သကဝါဒီဝါဒေါ ဗလဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ပရိဘောဂမယကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆- ဣတောဒိန္နကထာ အဖွင့်

၄၈၈-၄၉၁။ တေနောယာပေန္တိတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ (“အဓိပ္ပာ-
 ယော”-၌ စပ်။) စိဝရာဒိနာ၊ သင်္ကန်း အစရှိသော။ တေနော၊ ထိုလူဖွယ်
 ဝတ္ထုဖြင့်ပင်။ ယာပေန္တိ၊ မျှတကြကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သယံကတေန၊ ကိုယ်
 တိုင် ပြုအပ်သော။ ကမ္မနာ၊ ကံနှင့်။ ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ တေနော၊
 စိဝရာဒိဒါနေန၊ ထိုစိဝရာဒိဒါနကြောင့်ပင်။ ယာပေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ
 (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ပရဝါဒီ၏ အလိုတည်း။

ဣမိနာ ကာရဏေန၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ (မိမိ၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ကြောင့်သာ ထိုပြိတ္တာတို့၏ ထိုပြိတ္တာဘဝ၌ စည်းစိမ်တို့ကို ရခြင်းဟူသော ဤ အကြောင်းကြောင့်။) [“လဒ္ဓိ” ပတိဋ္ဌာပေန္တဿာပိ အပ္ပတိဋ္ဌတာဝဟောတိ”-၌ စပ်။ “သံဝဏ္ဏတဗ္ဗမဟုတ်။] ဣတော၊ ဤ လှပြည်မှ။ ယံ စီဝရာဒိ၊ အကြင် သင်္ကန်း အစရှိသော လူဖွယ်ကို။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှအပ်ပြီ။ တေန၊ ထို သင်္ကန်း အစရှိသော လူဖွယ်ဝတ္ထုဖြင့်။ ယဒိ န ယာပေယျံ၊ အကယ်၍ မမျှတကုန်အံ့။ (ဝေံ သတိ၊ ကုန်လသော်။) ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ အနုမောဒေယျံ၊ ဝမ်း မြောက် ကုန်ရာအံ့နည်း ။ ပေ ။ သောမနဿံ၊ ကို။ ပဋိလဘေယျံ၊ ရကုန်ရာ အံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ လဒ္ဓိံ၊ အယူကို။ ပတိဋ္ဌာပေန္တဿာပိ၊ တည်စေပါသော်လည်း။ (“အပ္ပတိဋ္ဌတာဝ ဟောတိ”-၌ စပ်။) ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။ ပြရဝါဒီက “ပြိတ္တာတို့၏ ဝမ်းမြောက်မှုနှင့် မဆိုင်ပဲ စီဝရာဒိဒါန ကြောင့်ပင် မျှတကြသည်”ဟု ယူ၍ မျှတမှုသည် ပဌမ၊ ဝမ်းမြောက်မှုသည် ဒုတိယ၊ သကဝါဒီက “စီဝရာဒိဒါနကို ဝမ်းမြောက်မှုကြောင့် မျှတကြသည်” ယူ၍ ဝမ်းမြောက်မှုသည် ပဌမ၊ မျှတမှုသည် ဒုတိယ၊ ဤသို့ ဝါဒကဲ့ပုံကို သတိပြုပါ။]

ဣတောဒိန္နကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌတာ၊ ပြီ။

၇-ပထဝိကမ္မဝိပါကောဒတိကထာ- အဖွင့်

၄၉၂။ ဖဿော သုခဝေဒနိယာဒိဘေဒေါ ဟောတိတိ၊ ဟူသော ပါဠိ ဖြင့်။ (“ဒဿေတော”-၌ စပ်။) ဖဿေန၊ ဖဿဖြင့်။ သဗ္ဗမ္မိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ ကမ္မဝိပါကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို။ ဒဿေတော၊ ပြုပြီး၍။ ပုန၊ ဖန်။ အတ္တဝဇ္ဇေဟိ၊ မိမိဟူသော ဖဿသည် ကြဉ်အပ်သော ဝေဒနာ၊ သညာ အစ ရှိသောတရားတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂဒဿနတ္ထံ၊ သမ္ပယောဂကို ပြခြင်း အကျိုးငှါ။ သော စ သညာဒယော စာတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ အတ္ထိ စ နေသန္တိ၊ ဟူသော စကားကို။ “သာဝဇ္ဇေန၊ အာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခုဝိညာဏာဒိသဟဇာတဓမ္မေ၊ စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော တကွဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ယော တတ္ထ ။ ပေ ။ ပတ္ထနာတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ (“ဒဿေတိ”-၌စပ်။) ဣဋ္ဌဝိပါကေ ဝေ၊ အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၌သာ။ ပတ္ထနံ၊ တောင့်တမှုကို။ ကတော၊ ၍။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကရေန္တိ၊ ပြုကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကမ္မုပနိဿယ၊ ဘူတမေဝ၊ (ဖဿ အစရှိသော အကျိုးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော) ကံ၏ အား ကြီးသောမှီရာ အကြောင်း ဖြစ်၍ သာလျှင် ဖြစ်သော။ ပတ္ထနံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟ

ကာရော) ဒဿေတိ။ ဝါ၊ တနည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နဝေဒနာပစ္စယံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ ဟူသော အကြောင်း ရှိသော။ ဥပါဒါနာဒိနိဗ္ဗတ္တနဝသေန၊ ဥပါဒါန် အစ ရှိသည်ကို ဖြစ်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒုက္ခဿ၊ (နောင်ဘဝ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော) ဒုက္ခကို။ ပဘာဝိတံ၊ စ၍ ဖြစ်စေတတ်သော။ တဏှံ၊ တဏှာကို။ (သင်္ဂဟ- ကာရော ဒဿေတိ။)

ပစ္စုပ္ပန္နဝိပါကဝဋ္ဋဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကမ္မဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်၌ဖြစ်သောဝိပါကဝဋ္ဋဒုက္ခ ကိုဖြစ်စေတတ်သော ကံ၏။ ဥပနိဿယဘူတံ၊ ဥပနိဿယ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ပုရိမတဏှံ၊ ရှေးဘဝ၌ဖြစ်သော တဏှာကို။ မူလတဏှာတိ၊ ဟူ၍။ (ဒဿေတိ။) ဝါ၊ နည်း။ ဝိပါကဿ၊ ဝိပါက၏။ ဥပနိဿယဘူတံ၊ သော။ ကမ္မသဟာယံ၊ ကံ၏အဖော်ဖြစ်သော တဏှာကို။ မူလတဏှာတိ၊ ဟူ၍။ (ဒဿေတိ။) [မူလ- တဏှာတိ ဒဿေတိတိ ယောဇနာ။ တထာ ဥပနိဿယဘူတန္တိ ဧတ္တာပိ။-အနု။]

၄၉၃။ သကသမယဝသေန စ၊ မိမိ၏ အယူ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ စော- ဒနာယ၊ ၄၂။ ပယုဇ္ဇမာနတံ၊ သင့်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတံ၊ ၄၂။ တေသဉ္စ လံဒွိယာတိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [သြကာသကတုပ္ပန္နံ အခေပေတွာ ပရိနိဗ္ဗာနဘာဝေါ သကသမယဝသေန စောဒနာယ ယုဇ္ဇမာန- တာ။-အနု။]

၄၉၄။ ပဋိလာဘဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (“ဒဿေတိ”-၌ စပ်။) ကမ္မေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ပထဝီယာဒိနံ၊ မြေအစရှိသည်တို့ကို။ ပဋိလာ- ဘော၊ ရခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကမ္မံ၊ သည်။ တံသံဝတ္တနိကံ နာမ၊ ထိုဣဿရိယ၊ အာဓိပစ္စ ဟူသောအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ် သည် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

ပထဝီကမ္မဝိပါကောတိကဿဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ဂ-ဇရာမရဏံ ဝိပါကောတိကဿ အဖွင့်

၄၉၅။ သမ္ပယောဂလက္ခဏာဘာဝါတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၌။ ကောရမ္မဏာ- တိ၊ ကောရမ္မဏာဟူသော။ ဣမဿ သမ္ပယောဂလက္ခဏဿ၊ ဤ သမ္ပယောဂ လက္ခဏာ၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (“အနာရမ္မဏမေဝ”-၌ စပ်။) ဣတိ အယံ၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။ [ကော- ရမ္မဏ လက္ခဏာသာ မရှိသည် မဟုတ်၊ နာမ်တရားတို့နှင့် ဇရာမရဏ၏ ကေုပ္ပုဒ လက္ခဏာလည်းမရှိ၊ ဇရာအတွက် ကေနိရောဓ လက္ခဏာလည်း မရှိ၊ သို့ရာတွင်

အနာရမ္မဏ အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် သမ္ပယောဂလက္ခဏာ မရှိပုံကို ထုတ်ပြခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “သမ္ပယောဂလက္ခဏာ မရှိခြင်း” အရ “ကောရမ္မဏလက္ခဏာ မရှိခြင်း” ကိုသာ အလိုရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ -အနုဒ္ဓိကာ။]

၄၉၆။ ပရိယာယော နတ္တိတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (“ဒဿေတိ”-၌ စပ်။) သကဝါဒိနာ၊ သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ဝတ္တဗ္ဗတာယ၊ ဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်၌။ ပရိယာယော၊ အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယာယ်သည်။ နတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဗျာကတံနံ၊ ဝိပါက်ဖြစ်သော အဗျာကတတို့၏။ ဇရာမရဏဿ၊ ၏။ ဝိပါကနိဝါရဏတ္ထံ၊ ဝိပါက်အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း၏ အကျိုးငှါ။ အဗျာကတဝသေန၊ အဗျာကတနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပုစ္ဆာ၊ ကို။ (အာယသ္မတာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရေန) န ကတာ၊ ပြုတော် မမူအပ်။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

၄၉၇။ အပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏတာ၊ မစင်ကြယ်သော အဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သည်။ ဇရာယေဝ၊ ဇရာပင်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ကေစိ (ဝဒန္တိ)။ တံ၊ ထို (အပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏတာ ဇရာယေဝ ဟူသော) ကေစိ ဆရာတို့၏စကားသည်။ (“သမမေဝ”-၌ စပ်။) အကုသလကမ္မံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ ရူပဿေဝ၊ ရုပ်၏ပင်။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာဒဿနေန၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏ၏ အဖြစ်ကို ပြကြောင်း စကားနှင့်။ သမမေဝ၊ ညီညွတ်သည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဇရာမဏံ ဝိပါကောတိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-အရိယဓမ္မဝိပါကကထာ အဖွင့်

၅၀၀။ ဝဋ္ဋန္တိ၊ ကား။ ကမ္မာဒိဝဋ္ဋံ၊ ကမ္မဝဋ် အစရှိသော ဝဋ်ကို၎င်း။ (“အာစိနန္တံ ဝဋ္ဋတိ”-၌ စပ်။) [အာဒိဖြင့် ကိလေသဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်တို့ကို ယူပါ။]

အရိယဓမ္မဝိပါကကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၀-ဝိပါကောဝိပါကဓမ္မဓမ္မောတိကထာ အဖွင့်

၅၀၁။ တပ္ပစ္စယာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ ယဿ ဝိပါကဿ၊ အကြင် ဒုတိယ ဝိပါက်၏။ ဝိပါကော၊ ပဌမဝိပါက်သည်။ အညမညပစ္စယော၊ အညမည ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တပ္ပစ္စယာပိ၊ ထို အညမည ပစ္စည်းဖြစ်သော ပဌမ ဝိပါက် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အညမည ပစ္စယဘူတတောပိ၊

၀၇၇]

၁၀-ဝိပါကောဝိပါကဓမ္မဓမ္မောတိကထာ အဖွင့်

၄၁၁

အညမည ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော ပဌမဝိပါက်ကြောင့်လည်း။ (အညဿ ဝိပါကဿ ဥပ္ပတ္တိံ သန္ဓာယ”-၌ စပ်။) [“တပစ္စယာပိ” ကို “အညမညပစ္စယ-တူတတောပိ” ဟု ဖွင့်သည်။] ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

သော ဟိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ပုရိမပဋိညာယ၊ ရှေး၌ ဖြစ်သော ဝန်ခံခြင်း၏။ (“ဝိပါကော ဝိပါကဓမ္မဓမ္မောတိအာမန္တာ” ဟု ဝန်ခံခြင်း၏။) ဣမဿ စောဒနဿ၊ ဤ စောဒနာခြင်း၏။ (“ဝိပါကော စ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မော စ ။ ပေ ။ သဟဂတာ” စသည်ဖြင့် ဤ စောဒနာခြင်း၏။) ကာရဏဘာဝံ၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

အညမညပစ္စယာဒီသု \ ပစ္စယဌေနာတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ အာဒိသဒ္ဓေန၊ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်။ သဟဇာတာဒိပစ္စယေ၊ သဟဇာတ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ၍။ တေသု၊ ထို ပစ္စည်းတို့တွင်။ တေန တေန ပစ္စယဘာဝေန၊ ထိုထို ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (“ဝိပါကဓမ္မဓမ္မတံ မညမာနော”-၌ စပ်။) ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

‘ဝိပါကောဝိပါကဓမ္မဓမ္မောတိကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

သတ္တမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။